

සිංහලීර්ත ලංකා ඉතිහාසය

ඡ්‍රැම්. ඩේලිව. කොරිංග්

විසිනි

පෙළුවල සැවිය සඳහා
අධ්‍යාපනාධ්‍යාපක තුළන් විසින් ආදාශීලක

රුච්‍යා යායා දෙපාර්තමේන්තුව
ප්‍රකාශන අංශ මධ්‍යස්ථාන
පු. පාලා ලදී

පරිවර්තක
කේ. එස්. සෙනෙරත්න

පරිග්‍රහක්	
අංකය	
වර්ත	
අංකය	9.54.87

පලමු වැනි මූද්‍රණය 1957

දෙ වැනි මූද්‍රණය 1961

9263

සියලු හිමිකම ඇවිරිණි

9190

ලංකා ප්‍රජාතන්ත්‍රික පක්‍රියා මධ්‍ය මණ්ඩලය

අදාළ

ලන්ඛන්සි සෙනාර මාර්ක් විදියේ පිහිටි සීමාස්ථින මැක්මිලන් සහ සමාගමේ
අවසරය පරිදි රාජ්‍ය හා දෙපාර්තමේන්තුවේ ප්‍රකාශන අංශය මගින්
ප්‍රසිද්ධ කරන ලද

ප්‍රවුත්

ලංකා ඉතිහාසයේ කාල තිරණය	...	...	...	80
ලංකාවේ මේපාලයන්ගේ නාම ගෝජනය	...	...	...	xii
ලංකාව පාලනය කළ ප්‍රතිකාලී රජවරු සහ කිත්තන් ජනරාල් වරු	...	...	...	xiii
ලංකාවේ ඕලන්ද ආස්ථිකාරවරු	...	...	...	xix
ලංකාවේ ම්‍රිතානා ආස්ථිකාරවරු	...	...	...	xxii
සංක්ෂේපය විධි	...	...	...	xxiii

පරිවේදය

1. ආරම්භය—ලංකාදීප වාසින් බුද්ධාගම වැළඳ ගැනීම	...	...	1
2. දුටිගාමණී රජුගේ පටන් පිහිටි කායාප තෙක් කාලයීමාව ; නි. පුරව තුන් එන ගත වර්ෂයේ සිට තු. වර්ෂයන් සහිත ගත වර්ෂය තෙක්	...	...	17
3. එකාලොජිවන ගත වර්ෂයේදී වෝල ආධිපත්‍යයට යටත් වීම තෙක් ලංකා ඉතිහාසයේ මධ්‍යතන පුරය	...	...	35
4. පොලොනැනරුවේ රජවරු 1070-1215	...	...	55
5. දඩදෙශීය හා ගම්පාල රජවරු 1215-1412	...	...	76
6. කොටටේ රාජවංශය හා එහි පාත්‍රියිය මිතුරෝ 1412-1551	...	...	90
7. සිකාවක සහ පාතුගාලයේ බලය නැඩි යම 1551-1635	...	...	102
8. ප්‍රතිකාලී බලයේ අවනායිය 1635-1656	...	...	118
9. ඕලන්ද සමය 1656-1796	...	...	137
10. ම්‍රිතානා පාලනය 1796-1805	...	...	160
11. ම්‍රිතානා පාලනය 1805-1833	...	...	177
12. පුරාධාව 1833න් පසු ප්‍රධාන සිද්ධි	...	...	191
	...	...	199

ජායාරූප

	පිටපත
අවශකන දවන්ත බුද්‍ය පිළිමය	... ...
සිංහලයන්ගේ පැමිණීම ...	... ...
3වන රුපය, සටහනක් ...	... ...
4වන රුපය, පැරණි කාපී ...	... ...
5වන රුපය, ඉන්දු-රෝම රන් කාපී	... ...
6වන රුපය, අනුරාධපුරයේ පර්සියන් කුරුසය	... ...
7වන රුපය, සිංහ ඩිනු සිනුවම්	... ...
8වන රුපය, වැව හර්ඛ දිනිකොළ දෙසින් සිංහ දේශනය	... ...
9වන රුපය, අරන්කුලේ ලෙන් විහාරය	... ...
10වන රුපය, මධ්‍යම කාලීන රන් කාපී	... ...
11වන රුපය, අනුරාධපුරයේ රතන ප්‍රාසාදයන් සඳහන් පහන	... ...
12වන රුපය, මැදිරිගිරියෙහි වට්දගෙය	... ...
13වන රුපය, පොලොන්නරුවේ සිව දේවාලය ආක 2	... ...
14වන රුපය, පොලොන්නරුවේ " පරානුමබාඩු " පිළිරුව	... ...
15වන රුපය, පොලොන්නරුවේ ලංකාතිලක විහාරය	... ...
16වන රුපය, පොලොන්නරුවේ කිරී වෙහෙර	... ...
17වන රුපය, නිශ්චාකමල්ලගේ සිංහසනය	... ...
18වන රුපය, යාපහුව	... ...
19වන රුපය, තුවර දිස්ත්‍රික්කයේ ලංකාතිලක විහාරය	... ...
20වන රුපය, යාපන කාපී ...	... ...
21වන රුපය, කොළඹ දක්නට තිබෙන පෘතුගිස් ලාංද්‍රනය	... ...
22වන රුපය, 1627 පමෙණ්දී පෘතුගිස්න් ඇදි ලංකා පිනියම ...	... ...
23වන රුපය, පෘතුගිස්න්ගේ ලංකා වත්ගා ...	... ...

පිටුව

24වන රුපය, කුඩාරට පිදී පතම් සහ ලැයින් ...	...	...	119
25වන රුපය, 1656 දී පමණ යාපනය අහසට පෙනුන ඇති ...	...	—	124
26වන රුපය, 1656 දී පමණ කොළඹ අහසට පෙනුන ඇති ...	...	...	128
27වන රුපය, 1656 දී පමණ අදින ලද කොළඹ සිතියම	...	...	129
28වන රුපය, 1717 දී මාතර	...	...	142
29වන රුපය, 1772 දී කන්ද උඩිට තානාපතින් පැල්ක ආස්ථිකාර කුමා විසින් පිළිගැනීම	...	...	148
30වන රුපය, 1783 ලංදේසි කාසි	...	...	151
31වන රුපය, කොළඹ සිතියම, 1785	...	...	154
32වන රුපය, ගෝනාධිපති මැක්සිවල් සහ පිළිමකළවිටේ හමුවීම	...	...	171
1. ගෝනාධිපති මැක්සිවල්			
2. පිළිමකළවිටේ			
3. හාජා පරිවර්තක මුදල			
33වන රුපය, 1801 ව්‍යිකාන්‍ය නුට්ටුකාසි	...	...	175
34වන රුපය, 1798-1815 සෞකඩිල රජ කළ ශ්‍රී විතුම රාජපිළි	...	...	180

සිතියම් සහ සැලැස්මවල්

පිටුව

1. ටොලමී ගෙ (කපුබෙනිය) ලංකාව	...	...	...	4
2. රජ රට ප්‍රධාන වැට් සහ ඇල මාරග දැක්වෙන රුප සටහන	...	...	...	24
3. අනුරාධපුරයේ සැලැස්ම	...	...	...	49
4. පොලොන්නරු පුරයේ සැලැස්ම	...	...	...	70
5. ලංකාවේ පැරණි බෙදීම දැක්වෙන සිතියම	...	...	...	81
6. පානුඩිසි සමයේ ලංකා සිතියම	...	...	...	134
7. උඩිට දියාවන් දැක්වෙන ලංකාවේ සිතියම, 1796	...	...	...	156

පෙරවදින

මෙය වනානී Codrington's Short History of Ceylon නමුනී පොනේ සිංහල අනුවාදයේ දේ වැනි මූල්‍යය යි.

ලංකා ඉතිහාසය හැඳුරිමට මහෝපකාරීවන පොන් අනුරින් මෙය ද එකති. කොචිරිංච් මහතා මේ පොනා හැරුණාම පැරණි ලංකාවේ කාසි හා මුදල් ගැන පොනක් ද ලියා ඇති අතර සේල්ලිපි රාජියක ද සංස්කාරක වේ. හෙතෙම මේ දිවයින් ඉතිහාසය පිළිබඳ පරියේශනයන් හි යෙදුන පුරෝගාමියෙකි. බෙහෙවින්ම මේ පරියේශනයන් ගේ ප්‍රතිඵල අඛණ්ඩ කොට ලියා ඇති මේ පොන් කරුණු ලංකා ඉතිහාසයේ ඉතාම වැදගත් මුත් කුවරුනුන් පාහේ අවිවාදයෙන් පිළිගෙන ඇත්ත් තාව්‍යන් දේ වෙයි. මෙහි අඛණ්ඩ එතිනාසික කරුණු ගැන ද කිය යුත්තේ අදත් එවා සංස්කීර්ණයකට හාජා නොකොට මූල්‍යනින්ම වාගේ පිළිගත හාකි තරම් වරිනා බවයි.

මේ පොනා සම්බන්ධයෙන් තවන් කිව යුත්තක් නම් මෙහි ඇති හාම පරිවිෂේෂයකම අගට යොදා තිබෙන ආක්‍රිත ග්‍රන්ටවල නම් හා එවා සම්බන්ධයෙන් සහය තිබෙන තොරතුරු ය. මෙයින් ඉතිහාසය හදාරණ ආක්‍රිතිකයන්ට ලැබෙන පහසුව අප්‍රමාණ ය. එසේම මෙහි අගට, වරක් පුරා විද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුව බාරව සිටි A. H. Hocart මහතා විසින් ලංකාවේ “පුරා විද්‍යාව” සම්බන්ධයෙන් ලියන ලද පරිවිෂේෂයක් ඇතුළත් කර තිබේ. වැදගත් ය. පොනා කුඩා වුව ද විශේෂ උනන්ද්‍රවකින් ලංකා ඉතිහාසය ඉගෙනුගත්තා මේ යුගයෙහි සිංහ ශ්‍රීංගුවනට මෙය නියම ශාස්ත්‍ර මග පෙන්වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරමු.

නන්දලද්ව විශේෂස්කර,
වැඩ බලන කොමසාරස්.

කොළඹ 7,
ඩුලර්ස් පාරේ අංක 415 හි
රාජ්‍ය හාජා දෙපාර්තමේන්තුවේ
පුකාශන අංශයේ දී ය.
1961 ජූනි 13 දින.

ඩ. එ.

... මහාචාරි—1889 එල්. සී. විජේසිංහ මුද්‍රණය කා 1912 W. ගැසිර
ලුදකුය.

නී. ය.

... නිකාය සංග්‍රහය—1908, කොළඹ.

සුරා.

පූර්වලිය. මාත්‍රෝපිටියේ ස්ථානික පාදයන්ටේ හේ
සංස්කරණය—කොළඹ, 1932.

රාජා.

... රාජාවලිය—කොළඹ, 1900.

Ep. Ind.

— Epigraphia India
ඉන්දියාවේ ගිලා ලෙඛන සංග්‍රහය.

කොඩිරිංච් ගේ සංක්‍රීතීන් ලංකා ඉතිහාසය

1 වන පරිවෙශය

ආරම්භය

ලංකාවේපවාසීන් බුබාගම වැළඳ ගැනීම

සාමාන්‍යයෙන් “ලංකාව” යන නාමයෙන් ද බටහිර ජාතීන් අතර “සිලේන්” යන නාමයෙන් ද හඳුන්වනු ලබන මේ එපය මේ කළේ පයයෙහි ම කිලින් බුද්ධ්‍යවන්වයට පූම්ඨ වදාල තුන් බුද්ධරුන් ශේ කාලයෙහිදී පිළි
වෙශීන් ඔහුදීප, වරදීප, හා මණ්ඩදීප යන නාමයෙන් ගෙන් හඳුන්වන ලදායි
කියනු ලැබේ. ලිකියන් හා රෝමයන් විසින් මේ රට හඳුන්වන ලද්දේදී
පාලී හාජාවෙන් යෙදෙන නම්පත්‍යෙන් යන නාමයෙහි ම විකෘතියක් වූ
නැපුභාබින් යන්නෙනි. ඇත්ත වශයෙන් මේ නම යෙදුණේ මේ රටේ
වයඩි දිග පිහිටිය වූ ද, මුහුදු සංජාරකයන්ට හොඳින් පුරුදු වූ ද, පුදේශය
කට ය. මෙසේ පුදේශයකට සිමා වුණු නාමයෙන් මූල්‍ර රට ම හැඳින්වී
හියේ සාමාන්‍යයෙන් ආසියාවෙන් විශේෂයෙන් ඉන්දියාවෙන් රාජ්‍යාන්‍ය ම
හැදි යිය පිළිවෙළ අනුව ය. ජේපිප්ලස් නම් මුන්ජයේ මේ එපයයෙහි
පාරිජී නම හාටියට නැපුභාබින් යන්න ද වර්තමාන නාමය හාටියට
“පලේසිලුන්දු” යන්න ද දැක්වේ. මේ එපයයෙහි සිංහලයන් පැදිංචි වූ පසු
සංස්ක්තයෙන් එයට සිංහල එප කිය ද පාලියෙන් සිංහල දිප කිය ද
ව්‍යවහාර වූ ය. ඇතුම් විට සිංහලය නොහොත් සිංහලය කිය ද මේ රට
හඳුන්වනු ලැබේ ය. මැතක් වන තුරු ම තීදියස් රාජ්‍යයක් ව පැවතී උඩ
රට පුදේශයට අදන් සාමාන්‍ය වශයෙන් “සිංහලෝ” යයි ව්‍යවහාර වේ.
අරාබි හා පැහැඩිසි හාජාවල මාර්ගයේ ඉංග්‍රීසියේ ව්‍යවහාරයට පූම්ඨ
නිබෙන “සිලේන්” යන වචනයේ මුද්‍රය මේ සිංහලෝ යන්න ය. දෙමළු
බසින් මේ රට හඳුන්වන ලද්දේ රුලුම් කිය ය. සිංහල හාජාවෙහි ස
යන්නත් හා යන්නත් එකිනෙක මාරු කළ නැති ය. සිංහලය යන වචන
යෙන් බිඳී ඇ තවත් වචන දෙකක් නම් සංස්ක්ත දෙමළු ආදි හාජා
වලින් අමිගු වුණු ගුඩ සිංහලයට ව්‍යවහාර වන “හෙපු” හා “එං” යන
නම දෙක යි.

සිසරේගේ කාලයේ ගෝල් පුදේශය මෙන් මේ දුපත ද පුරුණ කාලයෙහි
දී කොටස් තුනකට බෙදා තීවුණේ ය. එනම් මහරජ්ට ම කෙලින් ම යටත්ව
න්වුණු පුදේශය වූ පිහිටි නොහොත් ර්‍ය රට දු උප රජ්ට යටත් පුදේශය

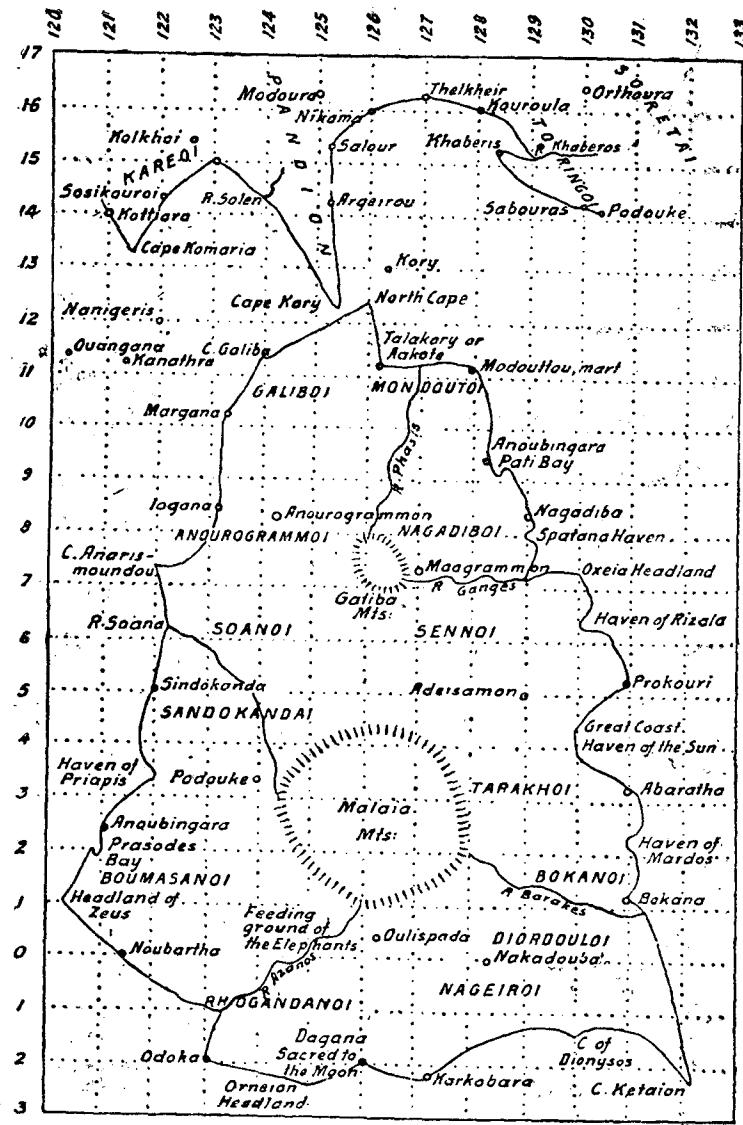

2 වන රුපය සිත්තෙනෑලේ පැමිණීම

වූ (මහය—මාපා) මායා රට ද රුහුණු රට ද යන තුන් රට යි. මායා රටට මායිම් වූයේ උතුරින් හැඳුවනින් මූහුදට වැටෙන දැඩුරු එයන්, දකුණීන් මේ ප්‍රදේශය රුහුණු රටන් වෙන් කරන කළ ගතන් ය. රුහුණු රට දකුණු හා නැගෙනහිර ප්‍රදේශවලට පැතිරි ගියේ ය. දිවයිනෝ අනෙක් ප්‍රදේශවලින් එය වෙන් වූයේ මහඟලී ගතින් හා කලින් කී කළ ගතින් ය. මේ මායිම් කිසිවක් ස්ථාවර ව පිහිට මායිම් නො විය. කලින් කළ මායිම් වෙනස් විය. දාහතර වෙනි ගත වර්ෂයේ දී රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කයෙන් හා කළතර දිස්ත්‍රික්කයෙන් විශාල ප්‍රදේශයක් මායා රටට අයන් ව තිබුණේ ය.

ඉතා පුරුණ කාලයේ දී රටට බෙදීම හැරියට අසන්නට ලැබුණේ රුහුණ්න් “මලය” ප්‍රදේශයන් පමණක් ය. කළ ගත නොන් නැතහෙත් එයටන් වඩා උතුරුට ද රුහුණ පැතිරි තිබුණි. මලය ප්‍රදේශය වූයේ දිවයින් කදුකර අඩවිය යි. ඉන් පසු කාලයෙහි උත්තර, දකුණිණ, පුරුණ් විම, පව්චම දේශ ගත අසන්නට ලැබුණේ ය. මේ නම් වලින් ඒ ඒ ප්‍රදේශ හඳුන්වන ලද්දේ රටට කටර දිගින් ඒවා පිහිටියේද යන්න අනු ව නො ව අගනුවර වූ අනුරධ්‍රුතයට කටර දිගින් ඒ ඒ ප්‍රදේශ පිහිටියේද යන්න අනු ව ය. මෙයින් “දක්ෂිණ දේශය” යි හඳුන්වන ලද ප්‍රදේශය වර්තමාන උතුරු මැද පළාතේ දකුණු කොටසින් පටන් ගෙන මායා රටින් කොටසකට ද පැතිරි තිබුණේ ය. එය යුතු රුපුගේ පාලනයට යටන් ප්‍රදේශය විය. දොලොස් වෙනි ගත වර්ෂයේ දී රුහුණු රට ද දෙනෙකටසකට තාවකාලික ව බෙදී තිබුණේ ය. එ නම්, එහි දකුණු හා නිරින් දිග කොටස් වලින් යුතු වූයේ දොලොස් දහස් රට ද ඉතිරි කොටස වූ අවධාස් රට ද වේ. දිවයින් උතුරු ප්‍රදේශය රුප රට නම් විය. පළමුවෙන් අනුරධ්‍රුතය ද පසුව පොලොන්නරුව ද කේත්ද ස්ථාන කොට තිබුණු මේ ප්‍රදේශය කෙළින් ම මහරුප් ගේ පාලනයට යටන් ව තිබුණේ ය.

අපට සෞය ගත හානි ඉතා ම පැරණි ලංකා සිතියම නම් කිස්නු වර්ෂ යෙන් පළමු වන ගත වර්ෂයේ දී වොලුම් විසින් අදිනලද සිතියම ය. මේ සිතියමේ මහජලී ගත් මෝයන් සමග ව ම දිවයින් නැගෙනහිර වෙරළ හොඳින් හඳුනා ගත හැකි ව තිබේ. එහෙන්, එහි සඳහන් වන උතුරු තුවුව නම් දුනට තෙලේමන්නාරම වේ. එයට තුදුරින් සඳහන් වන වෙළඳ මධ්‍ය ස්ථානයක් වූ තලකෝරි නම් නගරය පසු කළෙක මහා හින්ද පෙවන් මාන් නොට යය හැදින් වූයුණු ස්ථානය විය යුතු ය. කදුකර ප්‍රදේශය මලය රට යනුවෙන් එහි සඳහන් වේ. රාශ්කීය නගරය හා වෙළඳ නගරය වූ අනුරධ්‍රුතය හා මහා ප්‍රාමණ් යන නම්වලින් එහි දක්වා තිබේ. මේ අන්තිමට සඳහන් වූයුණු

1 වත සිනියම: වොලෝගේ කපුබෙනිය

මහා ග්‍රාමය මහවැලි ගහ බඩු පිහිටි මහියාගනය විය හැකියේ සලකනු ලැබේ. එය අසල පිහිටි වර්තමාන අභ්‍යන්තුවර හෝ විය හැකි. ඇතුම් විට ගණේ කවන් පහැලින් පොලොන්තාරවෙන් වඩා දුර නො වූ මහවැලි ගශ තෙර පිහිටි මාගමිකාව අසල පිහිටි අන්‍ය තාගරයක් හෝ විය හැකි. මේ සිනියමේහි “පුර” යන්න වෙනුවට “ගම” යන අදහස ඇති “ග්‍රාමන්” යන්න යෙදී තිබීම ද සැලකිය යුතු කාරණයකි. වොලම් ගේ කාලයට පෙර ලංකාවේ බටහිර වෙරළ අප්‍රිකාව දක්වා විනිදි තිබුණේ ය සි සලකනු ලැබේ. අප්‍රිකාවේ නැගෙනහිර වෙරළට ආසන්න සැන්සිඛාර නම් රට අසල පුද්ගලික් වරුන් විසින් පුරුණ කාලයේදී හඳුන්වන ලද්දේ ආසානියා යන තමින්. ලංකාවේ ද බටහිර වෙරළට වැවෙන ගහක් වොලම් ගේ සිනියමේ අසානෙක්ස් යන තමින් හඳුන්වා දී තිබීමෙන් පෙනෙන්නේ පුරුණ කාලයේ ලංකාවේ වෙරළ අප්‍රිකාව දක්වා විනිදි තිබුණේ ය සි මත්‍යාන්‍යන් විශ්වාස කළ බවට සාධකයකි.

වත්ද ගුජ්‍රත් මහ රජ්‍යගේ (ත්‍රි. පූ. 321-297) රාජ්‍යාධියෙහි සිටි ත්‍රික තානාපත්‍රිය වූ මෙසේස්ත්‍රිනස් ලංකාව ගැන දැන සිටි තමුදු ඔහු පැහැදිලි ලෙස ලංකාව ගැන විස්තර දැන නො සිටියේ ය. ලංකාවේ පදිංචි මත්‍යාන්‍යන් ‘පැලයෝන්ති’ යන තමින් ය ඔහු හඳුන්වා තිබෙන්නේ. වහල් හාවයෙන් මිදි රතු මූහුදේ පුකම් අය කිරීමෙහි තියුක්ත ව සිටි ඇතියස් ප්‍රේලුකාමුස් තමුදුන් නකු ක්ලෝචියස් රජ්‍යගේ කාලයේ (ත්‍රි. ට. 41-54) ලංකාවට පැමිණි විස්තරයක් ප්‍රේලිනි නම් ක්පාන්තර කාරයා විසින් සඳහන් කර තිබේ. මේ ඇතියස් තමුදු මත්‍යාන්‍ය අර්ථිය වට්ටි යානු කරමින් යන අතර උතුරු පුදුවලට අසු විමෙන් කාරීමෙනියන් හෙවත් මෙනුන් වෙරුන් වෙරුන් ඕනෑම ගසා ගෙන යනු ලබ පසළුයාස් දිනකට පසු ලංකාවේ ශිජ්පු යෝස් තම් තැව් තොටට ගොඩ බිස්සේ ය සි එහි කියුවේ. මේ සඳානග ලංකාවේ තිරිත දෙසින් පිහිටි තැව් තොටක් විය හැකි ය. එහි දී මොහු “රජ්” ඉදිරියට පමුණුවන ලදින් සමසක් ම රජ්‍ය ගෙන් ආගන්තුක සංග්‍රහ විදිමින් සිටි බව ද, රජ්‍ය විසින් පසු ව රෝමයට දින පිරිසක් පිටත් කොට යනු ලද බව ද, එහි සඳහන් වේ. මොහු ලංකාවට ගොඩ බව නැවතෙනා දැනුවත මූහුණ පා පිහිටි බව ද, එෂ අසල ම රටේ ප්‍රධාන තාගරය වූ ඇලේ සිමුන්වූස් තම් වූ තාගරයක් පිහිටි බව ද, කියා තිබේ. මේ ප්‍රධාන තාගරය පිහිටියේ එෂ තමින් ම හාදින්වෙන ගාගාවක තීරයෙහි බව ද, එෂ ගහ තුන කට බෙදී මේය තුනකින් මූහුදට වැවෙන බව ද, වැඩිදුරවන් එහි සඳහන් වේ. මේ ගාගාව ද දිවයින් උතුරු දෙසට ගලා ගොස් ඉන්දියාව ප්‍රාන්තෙන් මූහුදට වැවෙන සයිදුරා තම් අනෙක් ගාගාවක් ද රට මැද පිහිටි මෙහිස්කා නම් විශාල වැවකින් පටන් ගනු ලැබේ ය සි ද කියා තිබේ. ඉන්දියාවේ ලංකාවට ඉතාම ආසන්න ව පිහිටි සාන්නය ලෙස ප්‍රේලිනිගේ වාර්තාවේ සඳහන් වන්නේ කොලීයක් දෙග තුවුව සි. එය වොලම් විසින් කොරි යන

ନାମରେ ହୁଣ୍ଡିଲାଙ୍କ ଦି ନିବେନ୍ଦ୍ରନ୍ଦ୍ର ମେଯ ଲେ. ରାତି ଜିବ ଜିବୁ ଦିନକ ଯାତ୍ରା ଦୂରିନ୍ଦ୍ର ପିତାରେ ରାତିଙ୍କରମି ଦୂରନ ଯ. ଫେରିପଲ୍ଲେସ୍ ନାମରେଣ୍ଟିର ମେ ଦୈଵଦିନର ଆଲେଜିଲ୍ଲିନ୍ ବ୍ରି ଯନ ନମ ବ୍ୟାକେ ମେ ଶିଖ୍ କରାଯ ବିଲାଗେନ ଶିଯ ଘୁମ୍ବୁ ଯ.

ලංකාව සම්බන්ධ පුරු වෘත්තාක්තිය ආරම්භ වන්නේ ලංකාවේ විසු යක්ෂ ගෙවුනිකාරුවන් නම් රජකු විසින් සිතුදේවීය පැහැර ගෙන තිය විට ඇගේ වල් ලෙඛනී ගාම කුමරු හඹුමන්තා නම් මානර සෙන්පතියකුගේ ආධාරය ද ඇතිව රුවන් රජුව විරුද්ධ ව යුද්ධ කර ජය ගෙන සිතා ගලුහා ගැනීම පිළිබඳ ගාමයනා නම් කාච්‍යායෙහි එනා ක්තා වස්නුවෙන්ය. එහෙන් ලංකාවේ පිහිටි තුවරථිශ්‍ය, (රුවන්ගේ නගරය) සිතාථිශ්‍ය, සිතාවක ආදි ඇතාම් නගර ගම් ආදියෙහි නම්වල දක්නට ලැබෙන සම්බන්ධතාව මිස ලංකාවේ වැසියන් ගේ ජන ක්තා අතර එතරම් වැදගත් තැනක් මේ ක්තාවට ලැබී නැත.

ලංකාවේ වැසියන් එයට වඩා වැදගත් ලෙස සලකන ලද්දේ බුදුරජාණන්ද වහන්සේ ලංකාවට වැඩම්මීම පිළිබඳ ප්‍රචාරක් තිය ය. උන්වහන්සේ පළමු වරට ලංකාවට වැසි අවස්ථාවේ දී මේ දිවයින් සිටි යස්සයන් පළඳා හාර සමන් දෙවියන්ට තමන්වහන්සේගේ කොළඹවැනු සුප්‍රායක්ද දී වදුලේය. සමන් දෙවියන් ඒ කොළඹවැනු පිළිගෙන මූණික් කරවුවක බහු තුන්පත් කරන ලදී. බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවන වර ලංකාවට වැඩම්වූයේ නාගදීප යෙහි (යාපනෝ අර්ධවිපයෙහි) වූලෝදර මහෝදර යන නා රුප්පන් දෙදෙන අතර මිනි පළහක් සම්බන්ධයෙන් ඇති වන්නට ගිය යුද්ධයෙන් වළික්වා සාමයෙහි පිහිටුවීමට ය. තුන් වන වර ලංකාවට වැසි බුදුරජාණන් වහන්සේ කැලුණියේ දැඟැබ පිහිටි සාමානයෙහි මද වේලාවක් වැඩ සිට එනැනින් සමන්තකුව පර්වනට වැඩම්වා එහි ගල මූලින් ප්‍රාද ලංෂනය පිහිටුවා ලිමෙන් පසු තාගෙනහිර පළාතේ පිහිටි දිස්කවාසයට වැඩ එනැනින් අනුරාධපුරය කර එළඹ මතු එහි බෝමුව, රුවන්වැලි දැඟැබ ආදිය පිහිටා සාමාන කිහිපයක් උන් වසන්සේගේ පාදස්පරිජයෙන් ඉදෑධින්වයට පත් කොට වදාලු සේක්. අනුරාධපුරය ද මේ කල්පයට පෙළාව පහළ වූ අතික් බුදුවරයන් ගේ ද පාද ස්ස්පරිජයෙන් පවත්ව වූ තාගරයකායි කියනු ලැබේ. ඒ තුන් බුදුවරයන් ගේ කාලවලදී මේ තාගරය පිළිවෙශින් අභයපුර, වද්ධමානපුර හා විශාලකාගර යන නාම්වලින් හාදින්වූන් ය යි ද සලකනු ලැබේ. ගොනම බුදුරජාණන් වහන්සේ හෝ උන්වහන්සේට පෙර විසු බුදුවරයන් වහන්සේ ලා හෝ ලංකාවට වැසි බව ස්ථුට කිරීමට එතිනාසික සාධක කිසිවක් නැති. පුරාව්ත්ත් ත අනුව සලකා බැඳුව හොන් මෙහි පෙර විසුවේ යක්ෂ, නාග, දේව ආදින් ය. මේ නාම්වලින් දක්වනා සත්‍යයකි ජාය මානුයක් මේ පුරාව්ත්ත් තව්ව ගැඹු වී තිබිය හාකා.

පුරු වෘත්තාන්ත අනුව ලංකාවේ මූල්‍ය රුපු වශයෙන් සලකනු ලබන්නේ විෂය රුපු ය. විෂයගේ පියාගේ මධ්‍ය තොමෝ බෙංගාලයේ වහු රුපුගේ භා ඔරිස්සාවේ කැඳිගු කුමරියකගේන් දුට්ඨීයක වුවා ය. ගෙදරින් පලු ගිය

ඩි තොමෝ වර්තනමාන ගුණරට දේශයේ ලාල තොහොතු ලාව රට සිංහලයකු සමග සරණ ගොස් විජුවා ය. ඇගෙන් පූවන එන දරු මූණුපුරු පිරිසට ද ඔවුන්ට වාසභූතිය වූ මේ දිවයිනට ද සිංහල නාමය පැඳවෙනු මේ නිසා ය. ඇගේ පුත්‍රාණුවන් වූ සිංහබාහු කුමාරයා සොලොස් හැවිරිදී වයස් වූ කළ සහකිය මට සහ නිවුත් සොහොයුරිය ද රැගෙන සිංහයාගෙන් පළා ගොස් මිනුප්‍රා වාසයකට ගියේ ය. එයින් කිහිප්‍රා සිංහයා මුළු රට පෙළන්නට පටන් ගන්නෙන් සිංහයා නස්න කෙනෙකට මහන් තුළි දෙන බව රුපු විසින් ප්‍රකාශ කරන ලදී. සිංහයා මරා රට සොමේහි තැබුවේ ඔහුගේ ම පුත් සිංහබාහු ය. ඒ රටේ රුපුගේ ආවුමෙන් සිංහබාහු කුමාරයා එහි රාජ්‍යයට තොරා ගන්නා ලද නමුන් හෙතෙම වහුරට අනෙකුර දමා තමන් උපන් ලාව දේශයේ සිංහපුරය ඉදි කොට ගෙන එහි රාජ්‍යය කළේ ය. ඔහු පුත් විෂය කුමාරයා සහකිය සහවරයන් ද සමඟ ඒ රටේ තොයෙක් තො පණත් කම් කරන්නට වූයෙන් මහජනයාගේ උද්සේශයන් නිසා තම පුත් කුමරා ඇතුළු පිරිස රාජ්‍යයන් පිවුවහළ් කරන්නට රුපු සිදු විය. රටින් පිට වූ විෂය කුමාරයා පිරිස සමග නැව් නාම් යානු කරනුයේ පළමු කොට ඉන්දියාවේ බවහිර වෙරළුහි (බොම්බායට උතුරින් පිහිටි සොපාරා) සූප්‍රාථක නම් ප්‍රසිද්ධ තොටමුණට පැමිණ එතුනින් පිටන් ව නැවන යානු කොට අන්තිමේදී තැම්පන්ජී දිවිප්‍රයට පැමිණියේ ය. එ කළ මේ දිවිප්‍රය යක්ෂයන්ට වාසභූති විය. එයින් එක් යක්ෂනීයක් වූ කුවෙණි තොමෝ විෂය ගේ පිරිස උපායෙන් සිර කර ගන් නමුන් කුමාරයාගේ තරේතනයන් බිජ විනුව ඔවුන් මුද හැරියා ය. ඉන් පසු කුවෙණිය විෂය ගේ සිස්ටු බවට පැමිණ උන්දිව සිටි ඇගේ නැයන් වූ යක්ෂයන් අනිස්වනය කරනු පිණිස ඔහුට උපකාර කළා ය. යක්ෂයන් ගේ පුඩාන නගර වී තිබුණු සිරිවත්තු පුදුරය හා ලංකා පුදුරය පසු කළකදී ලොග්ගල හා ලඟ්ගල යන කදු දෙකය සි හදනා ගෙන තිබේ. එහෙන් සිරිවත්තු පුදුරයෙහි මංගල උන්ස විවාහ ඇස්පුරු විෂය තොමේ ඒ මංගලෙන් සවය පැවත්වෙදී ම යක්ෂයන්ට පහර දැන්නේය සි මේ ජන ක්‍රියාවහි සදහන් ව ත්‍රිබෙන හෙයින් එම පුදුරය සිහිටියේ විෂය ගොඩ බව සාක්ෂාත වාසය තුදුරින් ය සි සිනිය හැකි ය. විෂය ගොමේ ගහින් දකුණු තොර පිහිටි තැම්පන්ජීය වාසභූති කර ගන්නේ ය. මේ ගෙ ඇතාම් විට මල්වනු ඔය බඩ පිහිටි අනුරාධපුරය, එයට හැන්ප්‍රම හනක් අවක් පමණ උතුරින් පිහිටි උපනිස්ස පුරය, අනුරාධපුරයට බවහිරින් පිහිටි නැව් තොටක් වන උරුවෙළ පුරය, (ඇතාම්විට මෙය දන් මිටිවිකිවිය විය ඇතිය ය). භා උරුණෙනිපුර හා විෂ්කුපුර යන ගම් ය. මින් පසු විෂය ඔවුන්ද රජ බවට පත් කර ගනු කුමැති වූ පිරිස විසින් ඔහුට පුදු පිසවක් ලබා ගනු පිහිස දැනයන් නැව් නාවා මුහුරා පුර රුපු වෙන හසුන් යවන ලදී. ඒ රටින් එවු කුමරිය ලක්දිව ගොඩ බැස්සේ මහ තින්ප් (මාන්තොට්) නම් සාක්ෂාත යෙනි. කුමරිය විෂය ගේ මෙහෙයි වූ අනර ඇය සමඟ පැමිණි

පරිවාර ස්ථිරු ඔහුගේ පිරිස විසින් හාර්යාවන් වශයෙන් ගන්නා ලදී. බැහුර කරන ලද කුවේණිය දර දෙදෙනාන් කැටි ව ලංකා පුරු වෙත සිය කළ ඇගේ නායන් විසින් මරා දමන ලදී. දර දෙදෙනා සමතල අඩුයට පල ගෞස් එහි පුලින්ද ගෙවූ කියන් ගේ ආදි පුරුෂයෙකු වූහ.

ලංකා ඉතිහාසයේ මූල් අවස්ථාව සම්බන්ධ ව පැනිර පවත්නා ජන කුපාව මෙයයි. එස් නමුන් ඉතා පැරණි වංශ කාලාන්තරය වූ දියවාග යෙහි කුවේණි පිළිබඳ මේ ප්‍රව්‍යන්නිය සඳහන් තො වේ. ලංකාව ජනවාස විමේ ආරම්භ සම්බන්ධයෙන් තියුවෙන ඉන්දියානු කාඩාන්තරයකදී “සිංහය සහ කුම්බය” පිළිබඳ ප්‍රව්‍යන්නිය සඳහන් වන නමුන් එය මෙයට වඩා කරමක් වෙනස් වේ. සිංහය මරා දුම්ම සම්බන්ධයෙන් පින්සානක ප්‍රත්‍යාව තැනි ලබෙනු වෙනුවට ඔහු රටන් ගෙරපා දමනු ලබුයෙන් ශේෂම මැණික්වලින් ගහන වූ රත්නද්වීපයෙහි වාසය සඳහා හිය බව එහි සඳහන් වේ. මේ කුමාරයා මැණික් සෞය මේ ද්වීපය කරා පැමිණෙන වෙළෙන්දන් මරා දුමා ඔවුන්ගේ අඩුදුරුවන් තමන් වෙත රඳවා ගන්නේ ය. කල්යාමේ දී ඔහුගේ පරපුර බොහෝ වූයෙන් රජකු තෝරා ගෙන රාජධානියක් පිහිටුවන ලද්දේ ය. එළ රාජධානිය එහි ආදි කාඩාන්වරයෙන් නම අනුව සිංහල ය නම් කරන ලදී. මේ සම්බන්ධයෙන් ම ප්‍රව්‍යන් තමන් කාඩාන් තිබේ. එහි මෙස් දක්වේ. රත්න ද්වීපයෙහි ලේඛමය වූ තහගරයක වාසය කළ යස්සෙහි ස්ථිරු සම්බන්ධ යානු කරන්නවුන් පොලුඩ්වා එහි ගෙන්වා ගෙන ඔවුන් අල්වා ගන්හ. ඉන්දියාවේ සිංහ නම් රජකුගේ ප්‍රත්‍යාව නම් කුමාරයා පන්සියක් සමග මෙහි පැමිණ මේ යස්ස ස්ථිරුන් ආවාක කොට ගෙන වාසය කළේ ය. කල්යාමේ දී මේ යස්ස ස්ථිරු ගෙන් සිංහල නම් කුමාරයා ඔවුන් තියෙන් ඇති වූයේ ය. කුවේණිය ගේ සාපයෙන් එළ රජු මුද්‍රා ගන්නා ලද්දේ ලංකාව ආරක්ෂා කිරීමට බුදුරජාණන් වහන්සේ ගෙන් අණ ලුඩු සක් දෙවිලුගේ ඇණවීමෙන් උස්වර තෙමේ රාජු අසුරේන්දායාට කාඩා කොට මෙය කි කල්සි උරාරකු ගේ සේ ගන් රාජු අසුරේන්දායා මළ රජුගේ උයන පාඨ කරන් නට පවත් ගන්නේ ය. මළ රජු තෙමේ මිනිසුන් කාඩා උයන වට කොට උරාරා ඇල්වීම සඳහා ප්‍රඟා ගසුවේ ය. එහෙන් උරාරා බේරි දිවන්නට වන. මළ රජු තෙමේ උරාරා පස්සේ ලුහු බදින්නේ තුන්තුකුඩියෙන් මූහුදට පැන පිනා යන උරාරා පසු පස්සේ මිනක්නට පවත් ගන්නේ ය. එතැනින් ලංකාවේ උරාරා කොටට නියෝග පස්ස සේ (වරාය අසල උරාරා ගෙබ බැස්ස තානා) ගෙබ බැස්ස මුදා උරාරා අල්වා ගැනීම පිණිස රජු ද මෙහි ආයේ ය. මේ සේ මළ රජුට මැද කරා, උපායෙන් ගෙන්වා ගන් පසු රාජු අසුරේන්දා තෙමේ අන්තර්ඩින විය. උරාරා වෙනුවට රජුට දක්නට ඉතිරි වුණේ ගල් කුලක් පමණකි. රජු ප්‍රදුමයට පන් ව වට පිට බලන කළ, සානුයා එහි එළඹ ලංකා වේ රජුට වැළඳ නිබෙන සාප දේශයෙන් ඔහු මුද්‍රා සුවපත් කරන ලෙස මළ රජුට කිවේ ය. මළ රජු තෙමේ ඇන්තිකර්මයෙන් රජු සුවපත් කළ බව මේ කාඩාවේ සඳහන් වෙයි. පන්සිනා, කෙනෙකු වූ ගාකා පන්සි තු නම් රජුගේ දී කුමරු යක් සරණ පාවා ගන්නේ ය. එළ කුමරුය ලංකාවට එන කළ ආගේ සැසේ දර පිරිසක් ද මෙහි ආ බව සඳහන් වේයි. අනුරූපසුරය, උරුවෙල, මිශ්‍ය පුර යන තහගර ද මැත කාලයෙහි හම්බන්නොට දිස්ත්‍රික්කයෙහි මාගම ප්‍රමිත්ත ප්‍රසිද්ධ වූණු සායනය යයි සැලකිය නාකි රෝහන පුරය ද ඉදි කරන

සියයක් වෙළෙන්දේ නාවි ඩිඩි අන්තරායට පන් වූවාහු මේ යක්ෂීයන් විසින් කාඩා ගෙන ගෞස් සංග්‍රහ කරන ලබ සිටියානු ය. තමන් ඩිඩි සිටින්නේ යක්ෂීයන් වෙත බව දැන ගන් වෙළද නායක නොමේ ඉතිලෙන අශ්වයකු ගේ උපකාරයෙන් සිය පිරිසක් දෙසිය පණස් දෙනෙකු බේරු ගෙන පන් හියේ ය. මේ නායක වෙළෙද තෙමේ බොධි සත්වවරයෙකු යි ද සඳහන් වේ. ඉතිරි වූ පිරිස යක්ෂීයන් විසින් කා දමන ලදී. මේ ජනකථා සියල්ල දෙස බලන කළ සිනා ගන හැකි කාරණයක් නම් විජය පිළිබඳ කාලාන්තරය ජන කාඩාන්තරයක් ආගුයෙන් ගෙනුණු මිශ්‍ය කාලාන්තරයක් විය හැකි බව සිය.

රාජ්‍යයට උරුමක්කාරයකු නාත් ව සිට හෙයින් තමන් ගේ මරණයට සුවාප කළකට පෙර සිංහ පුරයෙහි සවකිය සහේදර සුම්තු කුමාරයා එවත්ත මැනවා යි විජය විසින් එහි හසුන් යවන ලදී. එවකට පිය රජුගේ අවු මෙන් සුම්තු කුමාරයා එහි රාජ්‍යයට පන් ව සිට හෙයින් ඔහුගේ බාල පුත්‍ර තුවන් වූ ප්‍රස්ථාවාස කුමාරයා ලංකාවට යවන ලදී. ලක්දිව පැමිණි පන්සුව වාස කුමාරයා යට් කළේ රාජ්‍යයට පැමිණ විෂ්ණු පුරයෙහි රජකම් කළේ ය. විජය රජු කුවේණිය අනුරාද දුම්ම තිම් නිසා ඇගේ සාපයේ විජය රජු ගේ යැනි ප්‍රතු වූ මේ රජු කරා එවත්ත විජය ප්‍රතු ගේ යැනි වූයේ ය. කුවේණිය ගේ සාපයෙන් එළ රජු මුද්‍රා ගන්නා ලද්දේ ලංකාව ආරක්ෂා කිරීමට බුදුරජාණන් වහන්සේ ගෙන් අණ ලුඩු සක් දෙවිලුගේ ඇණවීමෙන් උස්වර තෙමේ රාජු අසුරේන්දායාට කාඩා කොට මෙය කි කල්සි උරාරකු ගේ සේ ගන් රාජු අසුරේන්දායා මළ රජුගේ උයන පාඨ කරන් නට පවත් ගන්නේ ය. මළ රජු තෙමේ මිනිසුන් කාඩා උයන වට කොට උරාරා ඇල්වීම සඳහා ප්‍රඟා ගසුවේ ය. එහෙන් උරාරා බේරි දිවන්නට වන. මළ රජු තෙමේ උරාරා පස්සේ ලුහු බදින්නේ තුන්තුකුඩියෙන් මූහුදට පැන පිනා යන උරාරා පසු පස්සේ මිනක්නට පවත් ගන්නේ ය. එතැනින් ලංකාවේ උරාරා කොටට නියෝග පස්ස සේ (වරාය අසල උරාරා ගෙබ බැස්ස තානා) ගෙබ බැස්ස මුදා උරාරා අල්වා ගැනීම පිණිස රජු ද මෙහි ආයේ ය. මේ සේ මළ රජුට මැද කරා, උපායෙන් ගෙන්වා ගන් පසු රාජු අසුරේන්දා තෙමේ අන්තර්ඩින විය. උරාරා වෙනුවට රජුට දක්නට ඉතිරි වුණේ ගල් කුලක් පමණකි. රජු ප්‍රදුමයට පන් ව වට පිට බලන කළ, සානුයා එහි එළඹ ලංකා වේ රජුට වැළඳ නිබෙන සාප දේශයෙන් ඔහු මුද්‍රා සුවපත් කරන ලෙස මළ රජුට කිවේ ය. මළ රජු තෙමේ ඇන්තිකර්මයෙන් රජු සුවපත් කළ බව මේ කාඩාවේ සඳහන් වෙයි. පන්සිනා, කෙනෙකු වූ ගාකා පන්සි තු නම් රජුගේ දී කුමරු යක් සරණ පාවා ගන්නේ ය. එළ කුමරුය ලංකාවට එන කළ ආගේ සැසේ දර පිරිසක් ද මෙහි ආ බව සඳහන් වේයි. අනුරූපසුරය, උරුවෙල, මිශ්‍ය පුර යන තහගර ද මැත කාලයෙහි හම්බන්නොට දිස්ත්‍රික්කයෙහි මාගම ප්‍රමිත්ත ප්‍රසිද්ධ වූණු සායනය යයි සැලකිය නාකි රෝහන පුරය ද ඉදි කරන

ලද්දේ මේ කුමාරයන් විසිනැය සිද ද කියා තිබේ. පණ්ඩිවාස රජු ගේ අවශ්‍ය මෙන් ඔහු පුත්‍රන් අහස කුමාරය රජ බවට පැමිණියේ ය. ඉන් පසු රාජ්‍යය නෙලුස් වසක් පමණ අරාජක ව වියවුල් සහිත ව තිබූමෙන් පසු අනුරාධ පුරය රාජ්‍යාති කොට ගෙන පණ්ඩිකාභය කුමාරය රජකම් කිළේ ය. දැනට බසවක්කළම තමින් හැඳින් වෙන අහස බැව බඳවන ලද්දේ මේ රජු ය. යස්ස කුමාරයන් දෙදෙනෙකු ද උසස් තනනුරුවලට පත් කළ පණ්ඩිකාභය රජු එයින් එක් යස්ස කුමාරයෙකු රජු හා සම අසුන් ගන්නා කරම් තන්ත්ත්වයක තැබූ බව ද කියා තිබේ. මේ කිමෙන් පෙනී ය යුතුයේ ලක්දිව මූලින් විසු වර්ගයට ද සලකන ලද්දේ යටත් කර ගන්නා, ලද පිරිසක් වශයෙන් තොට සම තන්ත්ත්වයක ලා බිව ය.

විජය ගේ සහවර පිරිස පාණ්ඩිව දේශගෙන් හාරියටත් සොය ගත් නමුත් ඔවුන්ගෙන් පූත්‍ර ආ පිරිස පසු කළකදී මේ රටේ ජනය අතර ම ආචාර විවාහ කර ගැනීමෙන් මූල්‍ය වී ගිය බව සිනිය හැක. එයින් රටේ මූල්‍ය ජනනාවට මේ අභිත්‍යන් පූම්ඩි ආර්යටරුන් ගේ හාජාව බෝ වී ගියේ ය. එට මැන කාලයෙහි දි ද මේ රටේ මුනුප්‍රායා ගේ මූල්‍ය ආර්ය ලේ බොහෝ දරව මූල්‍ය වී ගිය බව සිතන්නාට කරුණු තිබේ. එ හෙයින් සිංහල හාජාව උතුරු ඉන්දියාවේ ප්‍රහාව වූ ඇර්ය හාජාවක් ව්‍යව ද සිංහලයන් ගේ සමාජ බාරිතු බොහෝමයක් දකුණු ඉන්දියාවේ ක්‍රම අනු ව ඇති ව්‍යුත් බව පෙනෙන්නට තිබේ. පණ්ඩිකාභය රජු ගේ රාජ්‍ය කාලයේ 12 වන වර්ෂ යෙහි ලංකාවේ සැම පළාත්වල ම ප්‍රාම සීමා, නියම කරන ලද්දේ ය සිංහලන් වේ. ඔහු ගෙන් පසුව රජ පූම්ඩියේ ඔහු පත් මෙයිට ක්‍රමයි.

ලංකාවේ මේ ඇදි ම රාජ්‍ය කාලවල ඇති වී ය සියලුවන සිඛින් බොහෝමයක් ම මිශ්‍ර ප්‍රධින්ධයෝ ය. එම සම්බන්ධ කරනු දෙකක් කළුපනාවට ගත යුතු ය. විෂය ගේ උත්ස්‍ය පත්‍රින් කාලාන්තරයෝ ක්‍රිසිස් සහස්‍යක් නිඛෙනත් ඉන්දියාවේ නැගෙනහිර කෙළවරේ හා බටහිර කෙළවරේ පිහිටි කුඩා රාජ්‍යවල රුත්ත් අතර මේ කාලයෝ ක්‍රිසිස් සම්බන්ධතාවයක් ඇති වී යයි සිතිම උගැන්ව ය. විෂය පූමණියෝ ඉන්දියාවේ බටහිර දිග් හාගයෙන් බව සිහාන්නව ඉඩ තිබේ. ඉන්දියාවේ නැගෙනහිර හා බටහිර පූති දෙකව ම ඔහු සම්බන්ධ කර තිබේමෙන් සිහාන්නව පූළුවන් තවත් කාරණයක් නම් ඉන්දියාවේ මේ දේ පැන්තෙන් ම ලංකාවට මනුෂ්‍යයන් සංකුමණය වී තුළෙන බව ය. අනුරුධ්‍රිතය වැනි නාගරවල ආරම්භය පිළිබඳ එකිනෙකට විදුත ජනප්‍රාද දෙකක් බැංහින් ඇති වීමට හේතුව ද මේ අදහස අනුව මිස් වෙන කුමයකට පැහැදිලි කළ නො හැක. ලංකාවේ දකුණු හා තිරින දිග් මූල් කාලයෙහි ද ම ජනවාස වීමෙන් මාගම වැනි ජනපද ඇති වන්නට හේතුව ද මේ අදහස අනුව පැහැදිලි කළ හැකි වේ. දඩිව දේ පාර්කියෙන් පූමණි ජන සංකුමණයෙන් ලංකාවේ ද දේ පැන්තක ජනපද ඇති වීම සම්බන්ධයෙන් ‘ඡයග්‍රාහකයා’ යන අදහස ඇති විෂය යන තමයින් යත් කුමාරයක් පිළිබඳ කාලාන්තරය

මිශ්‍ර වටිනයක් නිරූපණය කරන ලද ප්‍රබලත් දෙයක් විය හැක. තවත් පෙනී යන කාරණයක් නම් ලංකාවේ පැරණි ඉතිහාසය වූදුරජාණන් වහන්සේ හා සම්බන්ධ බිංදුවෙම් මහන් අහිඛාපයක් නිඩුණු බවය. විජය ලංකාවට ගෙවි බවයේ වූදුරජාණන් වහන්සේ පිරිනිවන් පැද්ධටසේ ම ය ද මේ ජන කාල වල සඳහන් වේ. මේ කියාන්තරය සන්නයක් කරණු පිළිස විජය ගේ හා ඔහුට පසු ව රජ කළ රජුන් හතර දෙනා ගේ රාජ්‍ය කාලය වූ අවුරුදු 236න් 130ක් ම පණ්ඩිකාභය රජුගේ හා ඔහු පූන් මුවසිට රජුගේ න් රාජ්‍ය කාලය හැරියට සඳහන් කර තිබේ. මුවසිට රජුට පසු ව රජ ප්‍රමිණී දෙවනපැහැළිස් රජ්‍ය ක්‍රිස්තු පූරුව 247 වැන්නෙහි පමණ රජ වූ බව පැහැදිලි ය. එහෙයින් විජය ගේ 'ලංකාවතරණය ක්‍රිස්තු පූරුව 5 වැනි ගත වර්ශයේ අවසාන හාගෙයේ දී සිදු වන්නට ඇතා දි සාලකීම පරෙස්සම සහිත ය.

ලංකාවේ නියම ඉතිහාසය ආරම්භ වන්නේ ලංකාවාසින් වූ දිගු සමය වැළදහන් වකවානුව වූ දෙවනපැනිස් රජු ගේ (ත්‍රිස්තු පූරීව 247-207) රාජ්‍ය කාලයෙන් වූව ද ලංකාවේ ඉතිහාසය සම්බන්ධ රේඛ කාල පරිවෝරුදය ගැන වංශකථාවල සඳහන් වන බොහෝ සිද්ධීන් ද මති මානු වූ කරුණු ය ය සි සිනිය හැක. දේවානාමිශ්‍රයනිස්ස වනාහි මුටසිව රජු ගේ දේ වැනි පූරුෂයායි. එළු රජු ගේ ඔවුනු පැලුද්වීමේ උන්සට දිනයෙහි ලංකාවේ අද්භුත වූ මහන් වස්තු සම්පූර්ණ පහළි වූයේ ය ඩ ද ඉන්දියාවේ අඟ රජු වූ ඩිරිඩා ගෙක රජු සමග අදාළේට මිශ්‍රත්වයකින් පසු වූණු දෙවනපැනිස් රජ එළු තුන් වූ බර්මාගෙක රජු වෙත පැවුරු වශයෙන් යවන්නට ඉවා ගන්නේ යය ද මහාවංශයෙහි සඳහන් වේ. එළු සඳහා පාටලීපුත්‍ර තහරයට දැනයන් යවන ලදී. බර්මාගෙක රජු ද ඔවුනු පැලුද්වීමට අවශ්‍ය සියලු භාණ්ඩ සිංහල රජු වෙත එවමින් ඔහුට ද බිඳු සමය වැළද ගැනීමට දන්වා දැනයන් ආපසු එවූයේ ය. එළු දැනයන් ලංකාවට පැමිණි පසු මහන් වූ උන්සටුයෙන් යුත්තුව දෙවන පැනිස් රජ දේ වන වරට ද ඔවුනු පැලුණ්දේ ය.

සාමාන්‍යයෙන් අකෝක රජු යයි ප්‍රසිද්ධ්‍ය බැරීමායෙක රජු වනානි (ත්‍රිස් තු සූරීව 274-237) මහා ඇලෙක්සන්ට් බර් රජුට සමකාලීනයකු වූ මොයි රාජධානීයෙහි ආදිකර්තාවර වන්දුග්‍රප්ත රජු ගේ මූණුපුරුෂය ය. කාලීන පුද්ධයෙන් ජයග්‍රහණය කරනු ලැබිස ඒ රටේ දී ඔහු අතින් සිදු වූ විනායය ගැන කණ්ඩාවට පත් බැරීමායෙක රජ තෙමේ මහන් සේ කළකිරී බුදු සමයේ සරණ සේවයේ ය. ඉන්දියාවේ විශාල ප්‍රදේශයකට අධිපති ව විස්තු ඒ රජ ආතාම් විදේශයනට බැරීම දුනායන් යටතින් ඔහු වැළඳ ගන් මේ අතින් ආගම පත්‍රිකාව හා එමට සවිකිය බලය හා ගක්තිය යෙදුවේ ය. මිසියට හා ආසියාවේ බොහෝ ඇත්‍රා රාජධානීවලට ද අප්‍රිකාවට ද ඔහු විසින් බැරීම දුනායන් යටත ලදී. දේවාන්තම්පියනිස්ස රජු තමන් ගේ අක්ෂේකය බැරීමායෙක රජු ලටා අනුමත කරවා ගැනීමට තුන් කරන

දේදේ දැයි මෙහි දී ප්‍රශ්නයක් තැකිය හාකි ය. බර්මාගේක රුපු ගේ බලය දැන්දියා අර්ධවීපයේ ඉතා ම දකුණෙන් පිහිටි රාජධානිවලට නො පැනුරුණේ නමුත් දැන්දියාවේ ඔහු එළඹ සිටි බලපෑම්පන්න තන්ත්වය නිසා දේවානම්පියනිස්ස රුපු එවැන්නක් ඔහු ගෙන් බිලාපොරොන්ඩු වූහා වන්නට ද බැඳී නාත. එස් නැත ගෙන් බුබොවුන් අතර පැවතී ඇති සම්බන්ධය නිසා ගොෂ මෙය මෙය සිදු වූවා වන්නට ද බැරි නාත. එවකට මෙයා වංශයේ ප්‍රධානත්වය දැරුයේ අගේක රුපු ය. මොයී වංශය ලංකාවේ රාජ වංශයෙහි ද ගාඛවක් ලෙස තිබුණු බව මින් පසු කාලවල දී අපට දක්නට ලැබේ. පවත්වීදේ රුපුගේ මයිලුණුවන් වූ ගාක්ෂ පණ්ඩි රුපු යුද්ධ කළුකෝලාහල නිසා සුකිය දේ ගාර්ඩියා ගැංගනිදෙයන් ඔබිවත ගොස් වාසය කළ බව මහාවංශයෙහි කියවේ. එහි ආරම්භ වූණු අප්‍රති නගරය මෝරය නමින් භාදින්වූණු බවත් එහි විසු ගාක්ෂවරුන් මොයී වංශික යයි ප්‍රසිද්ධ වූන බවත් පසු කාලවල ලියන ලද කිරාන්තර වල සඳහන් වේ. එ ප්‍රමණක් ද නොව අගේක රුපු පාචා ගන්නේ ගාක්ෂ කුමාරිකාවක් බව ද ඇගේ සහෙදරයන් අව දෙනෙක් ම දඩිවින් බෝධී ගාඛව ගෙන එනා අවස්ථාවේ දී ඒ සමග ලංකාවට ආ බවත් සඳහන් වේ. මේ සහෙදරයන් අව දෙනා ගෙන් වැඩි මහඳු වූ බෙඩි ගුෂ්න හා සුමින්න යන කුමරුවන් දෙදෙනාට පිළිවෙශින් ලක්මහලේ තනතුර ද ජයමහලේ තනතුර ද පැබුණු බව ද ඔවුන් දෙදෙනාගෙන් සිංහල රාජ වංශයෙහි මෙහෙන්වර හා ගණඩුසි යන ගාඛ උද්ගත වූ බව ද තව දුරටත් සඳහන් ව නිබේ. මේ දිවයිනේ මෝරය නම් ප්‍රදේශයට අධිපතිකම ලබා තවත් ක්මරෙක් ගාක්ෂ වංශික කුමාරයෙකා දී ද කියා නිබේ. පවත්වීදේ රුපු ගේ බිසව ගේ බැණුවන් වූ ගාක්ෂ කුමාරයකු ගේ පුතු පණ්ඩිකාහය ද ගාක්ෂ වංශිකයෙකු ලෙස සලකනු ලැබේ. පණ්ඩිකාහය ගේ වූණුවූර දෙවන පැනිස් රුපු ද එහෙන්න් ගාක්ෂ කුමාරයෙක් වූයේ ය. ඇති සම්බන්ධත්වය පිළිබඳ මෙහෙන් රුපුගේ රුපු ගේ මස්සිනා වන්නාට පැනුලු වූ මොයී වංශයේ ගාක්ෂ අතර සම්බන්ධය දක්වා තිබේ නිශ්චිත පිළිබඳ මෙහෙන්න් මහන්සේ වූ දිකුණු අකු බානුව නිදින් කළේ ය. අනුරාධ පුරුයෙන් ගොඩ නැංවු පැමුව වන දැනැඩ මේ දැනැඩ ය. බර්මාගේක රුපු විසින් පරිනාශක කරන ලද බුදුරුණුවන් වහන්සේ ගේ පාතු බානුව ද රාජ මාලිගයෙහි ම තැන්පත් කොට තබන ලදී.

රජ තෙමේ නොපමාව එළු අප්‍රති ආගම වළද ගන්නේ ය. රුපු සමගම වැසියන් ගෙන් විකාල පිරිසක් ද වුද්ධාගම වළද ගන්නේ ය. වුද්ධාගම වළද ගැනීමට පෙර ලංකාවේ රුපු විසින් අදහන ලදේදේ කුමන ආගමක් දැයි ගරි හැටි කිව ගො හාකි ය. එස් නමුත් පණ්ඩිකාහය රුපු එක්තරා තිගෙස්දෙයකු උදෙසා ආරම්භක් කරවුයේ ය ඒ සිදහන් ව තිබීමෙන් එ කාලයේ ලක්දිව රුපුන් විසින් අදහන ලදේදේ ජේජාගම විය හාකා සිදහන් ව නිබේ. දේවානම්පියනිස්ස රජ තෙමේ වුද්ධාගම වළද ගැනීමෙන් පසු මහ සංස්කා වහන්සේ ගේ පරිනෝගය පිණිස අනුරාධ පුරුයෙහි දකුණු දිකා හාගයෙහි පිහිටි රාජකිය වත්නාදානා දෙකක් වූ කන්දන වනය හා මහාමේස වනය ද පුත්‍ර කළේ ය. ගන වර්ෂ ගණනාවක් ම ලංකාවේ ජේජාද වුද්ධ බර්මයෙහි කේන්ද්‍රස්ථානය ව පැවතී මහ විහාරය මහ මෙවන උයනෙහි ඉදි කරවන ලදේදේ මේ රුපු විසින්. මේ සිද්ධිය වූයේ අගේක රුපු ගේ අහිජේකයෙන් 18 අවුරුද්ධකට පසු ය; නැත ගොන් සම්බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් අවුරුදු 236 කට පසු ය. සම්බුද්ධ පරිනිර්වාණය සිදු වූයේ කිස්නු පුරුව 483 වූන්නෙහි යයි සිදු සලකා ගතහොත් මේ සිද්ධිය වූ වකවානුව කිස්නු පුරුව 247 වූන්නෙහි වය යුතු ය. රුපු විසින් කරන ලද රේග ප්‍රාණ කුමාරිය නම් මිහින්තා ගලෙහි විහාරයක් කුරිම් ය. මිහිදු මහ රහන් වහන්සේ සුනතී වදුලේය සි කියනු ලබන ගල් ඇදක් අද දැවසේන් මිහින්තා ගලෙහි එක් ස්ථානයක දක්නට නිබේ. එ ලැංට රජ තෙමේ දුපාරාමය කරවා එහි ආනුලේ සක්දේවුදුන් විසින් දෙන ලද බුදුරුණුවන් වහන්සේ ගේ දකුණු අකු බානුව නිදින් කළේ ය. අනුරාධ පුරුයෙන් ගොඩ නැංවු පැමුව වන දැනැඩ මේ දැනැඩ ය. බර්මාගේක රුපු විසින් පරිනාශක කරන ලද බුදුරුණුවන් වහන්සේ ගේ පාතු බානුව ද රජ මාලිගයෙහි ම තැන්පත් කොට තබන ලදී. එ තැන්පත් අනින් අනින් පත් කොට තබන ලදී.

අනුරාධ කුමරිය අනුම් වූ ඇගේ පරිවාර ස්ත්‍රීන් බොහෝ දෙනෙකුට ගුමණ භුමියට ආනුලුන් වන්නට සින් පහළ වූයෙන් මිහිදු මහ රහනන් වහන්සේ ගේ සහෙදරයක වූ සංස්කීන්නා මෙහෙන්න් වහන්සේ ද ගොනාම බුදුරුණුවන් වහන්සේ වුද්ධාන්වයට පැමිණෙදේ පිට ද එබැඳුන් ජය සු මහ බොධියෙහි දකුණු ගාඛව ද ලංකාවට ගෙන්වා ගැනීම පිණිස නැවත වරක් බර්මාගේක රුපු වෙන දුනායන් යවත ලදී. සංස්කීන්නා මෙහෙන්න් වහන්සේ ජය සු මහ බොධියෙහි සැබැධෙන් වෙන් වූණු බොධියෙන් ගැනීම පැවතී ගාඛව රැගෙන ගැංග නදිය දිගේ පහළට අවුන් මුහුදින් යානා කොට ලක්දිව (යාපනේ අර්ධ ද වීපයෙහි දැනාට සම්බිල්තුරුදෙකි යන නමින් ප්‍රකට) ජ්මිබුකෝල් පැවත්ව ගොඩ බැඳී දේවානම්පිය නිස්ස රුපු විසින් බොධියෙහි ද සංස්කීන්නා මෙහෙන්න් වහන්සේ ද මහන්සේ ගේ පාතු බානුව ද රජ මාලිගයෙහි ම තැන්පත් කොට තබන ලදී. එ තැන්පත් අනින් අනින් පත් කොට තබන ලදී.

පුරුෂ ගෙනෙන ලද බෝධි ගාලාව මහාමේසි උද්‍යානයෙහි රෝපණය කරන ලද්ව අද දක්වාත් දක්නට තිබේ. මේ බෝධිය වනාහි ලෝකයෙහි ඉනාම පූරණී වැක්ෂය ලෙස සූක්‍රිතු ඇති.

ମହିଯଙ୍ଗନ ଦୁଇର ଦ ଦେଖିବାନାମି ପିଯନ୍ତିଚେଷ୍ଟ ରତ୍ନ ଲିଙ୍ଗିନ୍ ଦୁଇ କରିବନ ଲଦେ ଦକ୍ଷି. ଶୀତି ଶୀ ରତ୍ନଙ୍କେ କନିଷ୍ଠ ଚଣେଦାରୀ ଲିଙ୍ଗିନ୍ ବ୍ରିଦ୍ଧରତ୍ନଙ୍କର୍ତ୍ତାଙ୍କର୍ତ୍ତା ଉହନ୍ତିରେ ତେଣେ ଅକୁ ବିଜ୍ଞାପ ନିର୍ଦ୍ଦିତ କରନ ଲଦେ. ଅନୁରାଦିପ୍ରତିରେଣି ଦୃଷ୍ଟରୁଳିତ୍ତିଯ କୁ ବେଳେ ଶକ୍ତିର ଶିଖାରୀ ଏ ଦେଵତାଙ୍କରେଣ୍ଟ ରତ୍ନ ଲିଙ୍ଗିନ୍ କରିବନ ଲଦେ. ଅନୁରାଦିପ୍ରତିରେଣି ନିଯମ ବ୍ୟବ ବିଭାଗର ଦେଖିବାନାମି ଲଦେ ଦେଖିନ୍ତିରେ ମେ ରତ୍ନ ଯ. 40 ଅନୁରାଦିଦକ୍ଷ ରାତର କାଳ ଦେଖିବାନାମି ପିଯନ୍ତିଚେଷ୍ଟ ରତ୍ନ କୁଳନ୍ତିକା କାଳ ପତ୍ର ଦ ମିହିନ୍ ମହ ରହନକୁ ଉହନ୍ତିରେ ତେବେନ୍ ଲାଗିଲା ତେବେନ୍ ଲାଗିଲା. ଲିନ୍ ଉହନ୍ତିରେ ଅପଥିନ୍ ବ୍ରିଦ୍ଧେ ଦେଵତାଙ୍କରେଣ୍ଟ ରତ୍ନ ଗେ ଆପଥିଲା ରତ୍ନ ପାତ୍ର ଯ.

මේ කාලය සම්බන්ධ කාලයිමා ගැලුමේ දූෂකරණවක් දක්නට තිබේ. දෙවනපුනීස් රජුට පසුව ඔහු ගේ සහෝදරයන් හතර දෙනෙක් ම අවුරුදු 10 බැංස් රජ කළ බව කියා තිබේ. මේ අඩු වැඩි තුනී අවුරුදු 10දේ ගණන සැක සහිත ය. අත්තිමට රජ කළ දෙබැයන් ගේ රජ්‍ය කාලය සේ න සහ ගුන්තික යන දෙමළ ආක්‍රමණිකයන් ගේ රජ්‍ය කාලයෙන් වෙන් වී ඇත. ලංකාවේ ඇති ව්‍යුතු දුට්ධි අංක්‍රෑමණවල පවත් ගැන්ම වූ මේ ආක්‍රමණිකයන් ගේ ගේ රජ්‍ය කාලය අවුරුදු 12ක් හෝ 22ක් වී යයි කියා තිබේ. දෙවන පුනීස් රජු ගේ සහෝදරයන් අනුරෙන් බාල ම සහෝදරය වූ අසේ ල රජු පහකොට තවත් දුට්ධි ආක්‍රමණිකයෙකු වූ එළාර නම් රජ අවුරුදු 44ක් ලංකාවේ රජ කළේ ය. මේ නිසා සහෝදර රජුන් පස් දෙනාගේන් දුට්ධියන් දෙදෙනාගේන් රජ්‍ය කාලය අවුරුදු 92ක් හෝ 102ක් හෝ වී තිබේ. මෙය විශ්වාස කළ නො භාකි තරම් දිග කාලයකි. එළාර ගේ සමකාලීකයකු වූ කාකවණීන තිස්ස නම් මාගම විසු රජු ගෙන සඳහන් වීම ද සැකයට තුළු දෙන කාරණයකි. දෙවනපුනීස් රජු ගේ තවත් සහෝදරයකු වූ මහානාග කුමාරයා ගේ මුණුපුරා ගේ ප්‍රතිය කාකවණී තිස්ස වූ හෙයින්.

ලිඛුර දඩිවින් ලංකාවට ජන සංඛ්‍යාතය ඇති වූ අයරු ද, කුමයෙන් මෙහි සිංහල රාජ්‍යාධියක් පහළ වූ අයරු ද, ඒ සියලු ලබම ව වඩා වැදගත් සිද්ධිය වූ ලංකාවාසීන් බුදු දහම වැළඳ ගත් අයරු ද මේ පරිවිශේෂයෙහි විස්තර කළේමු. ලංකාව සින් බොඳ්ධයන් වූ නිසා ඔවුන් අසුල්වයියන් ගෙන් වෙනස් විය බව ද, බුද්ධාගම නිසා සිංහලයන් ගේ ජාතිකත්වය අපුන් ම මූහුණුවරකට හැරණු බව ද, සැලකිය යුතු ය. පාලි සාහිත්‍යයෙහි භා එරෝපාද බුද්ධ ධර්මයන් කිරීතිමත් කේන්ද්‍ර දස්ථානය වශයෙන් මේ රට ප්‍රසිද්ධ වුයේ 5 වන ගන වට්මයෙහි පහළ මුළු බුද්ධාගම්ප අවවාචින් වහන්සේ භා උන්වත්තන්සේ ගේ අනුගාමිකයන් ඇති කළ ආචාර්ය පර්මිපරුව නිසා ය.

ලංකා ඉතිහාසයෙහි හාම වක වානුවකදී ම සාමයෙන් ශේ යුද්ධයෙන් මේ රට ඉන්දියා මඟ දේශය හා නිරන්තරයෙන් සංස්ථානය වූ ශේයෙන් දකුණු ඉන්දියාවේ ප්‍රධාන දේශපාලන ලේඛිල් ගෙන ප්‍රජාත්‍යුම් විස්තරයක් මෙහිදී සඳහන් කිරීම යෝගා ය. දකුණු ඉන්දියාවේ දේශපාලන මළු කාර්ය කරන ප්‍රධාන රාජ්‍යාධිති ව්‍යැයෙන් ත්‍රිබුණේ පාණ්ඩි වෘත්තා, වෝලු, වෙර හෙවත් කේරල හා කොන්ඩා යන රාජ්‍යයේ ය. (1) මධ්‍යරා සහ ත්‍රීණෑණවේලී දිස්ත්‍රික්ක වලින් විශාල කොටසකින් සංයුත්ත වූතු පාණ්ඩි රාජ්‍යාධිති පළමු කොට කොල්කාතා නගරය ද පසුව මධ්‍යරා පුරය ද ප්‍රධාන කොට පැවත්තේ ය. (2) කොරමන්බල් වෙරලේ උතුරු දිගට පෙනාර් නදිය තෙක් පැනිරි ගිය වෝලු රාජ්‍යාධිති එක් කළෙක උරපුරු හෙවත් පුරාණ ත්‍රිත්වපාලිය ප්‍රධාන නගරය කොට ගෙන පැවත්තේ ය. (3) නිරිත දිග වෙරලාසන්නයෙහි පැනිරි ගිය වෙර හෙවත් කේරල රාජ්‍යාධිති තුන්න වූත්තා ය. එක් කාර්ය හාඹාව කුමයෙන් වෙනස් වී මලයාලම් හාඹාව බිවට හැරුණේ ය. කේරල රාජ්‍යයට පැවත් එක් වූතු කවත් ත්‍රිදහස් රාජ්‍යයක් ත්‍රිබුණේ ය. (4) එනම් කොයිම්බෝර් හා සාලම් යන දිස්ත්‍රික්කවල පැනිරි ගිය කොන්ඩා රාජ්‍යය ය. පාණ්ඩි රාජ්‍යයේ රාජ්‍යාධිතිය වූයේ මත්ස්‍ය යුත් මයකි. වොලු රාජ ලාංඡනය වූයේ උත්කුවකයෙන් හිඳගන් කොටියකු ගේ රාජ ලාංඡනය වූයේ සිංහ රුපයකි.

පළමුවන පරිවෙෂය සම්බන්ධ

සාධක හා ආග්‍රිත ග්‍රන්ථ

හිජ්පූරෝය් නමින් සඳහන් වුණු සායානය නම් ප්‍රතිතලමට උතුරෙන් පිහිටි වුවුදට තෙරාගිය තුවුවක් වන අය්ට කන්ද යන අරුර ගෙන දෙන අත්තු නමත් ඇති කුදාරමලේ යයි සාමාන්‍යයන් විස්වාස කරනු ලැබේ. එහෙත් මේ තාමය ග්‍රීක්

බසට පෙරලා සඳහන් කරන ලද්දේ කුමක් නිසා ද කියා වන් මූහුදේ යාත්‍රාකරන නාවි පුළුලින් ගසා ගෙන ගෙයේ මේ ප්‍රමෝශයට එන්නේ තකස්දු හි හෝ පැහැදිලි කරනුතු.

සිංහල බුද්ධියන් වහන්සේලා ලංකාවට වැඩි ගමන් පිළිබඳ විස්තර දීප වංශයෙහි ii. 66-69, xv. 25, 37, 47, 48, 54, 59, xvii 30 හි ද මහා වංශයෙහි 1. 20—84 හි ද දක්වා තිබේ. විජයාවතරනයෙන් අදහස් වන්නේ ලංකාවට ඉන්දීය දේශයෙන් පැමිණි ජන සංක්‍රමණ දෙකකු දි යන මතය වනාති Cambridge History of India නම් පොන් 106 වන පිටුවේ සඳහන් වන්නකි. තම්බ ප්‍රෘති යන්න ගැන, ඩි කුෂුවේරෝස් වේ ගුන්ප්‍රාග්‍යෙන් 4 වන පිටුව බලන්න. පාකරණ් අදහස් නම් තම්බ ප්‍රෘතිය පිහිටියේ ලක්දිව දකුණු දෙපින් බවයි. එහෙන් මේ අදහස් ඔහුට ඇති වූයේ දීප වංශයෙහි x 33 වන ගාටාවේ සඳහන් වන ගහින් දකුණෙහි යන්න රටේ දකුණ යයි වැරදියට තෙර් ගැනීමෙනි. විජය ගාටා බට සාමාන්‍ය වියයෙන් දැක්වන සාමාන්‍ය දෙකක් හැරුණු විට ලංකාවේ දකුණු දිග වලවේ ගාමෝය අසල සාමාන්‍යක් ගැන ද සඳහන් වන ජන ප්‍රවාදයක් ඩි කුෂුවේරෝස් සඳහන් කරයි.

සිංහල තැම්ප්‍රතා පිළිබඳ වූ කාචාන්තර දෙක උප්‍රවා යන්නා ලද්දේ එස් බිල් මහතා විසින් Buddhist Records of the Western World නම් ගුන්ප්‍රාග්‍යෙන් පළ කරන ලද තීයු එන් පියා වේ ‘සි-පු-කි’ නම් වින ගුන්ප්‍රාග්‍යෙන් පරිවර්තනයකින් ය.

ඡාතක කථාවහි එන සිරිවත්පු පුරුය සිංහල පරිවර්තනයෙන් සඳහන් වන්නේ තම්මුන්නා පුරුය ලෙස ය. මේ ජනකථාවල පරිවර්තනයක් ඒ. ඇම් ඉඟෙක්කර මහතා විසින් Prehistoric Ceylon යන හිසින් පුත් ලිපියක ඇතුළත් කොට Ceylon National Review නම් සංග්‍රහයේ 1906 වර්ෂයේ කළාපයේ 149 පිටුවේ පල කර තිබේ. මේ සිරිවත්පු නම් පුරුය මහා වංශයෙහි සිරිවත්පු පුරුය ම විය හැකි ය. සිංහල පොන් සඳහන් වන තම්මුන්නාව නම් පුත්තලමට තුළුරින් හිතිවී විජය ගාටා බට තැන යයි ජන ප්‍රවාදයෙන් ප්‍රකට සාමාන්‍ය විය හැකි ය. “සිංහල” යන විවිතයේ තෝරුම සංස්කෘතයෙන් “පොත්ත” හෙවත් කුරුදු පොත්ත යයි ද ගත හැකි බව විශේෂයෙන් සැලකිය යුතු ය.

දේවානාමියනිස්ස රජු ගැන විස්තර දීපවා මහා වංශ හා පුහුණුවලි යන ගුන්ප්‍රාග්‍ය ඇත. මේ රජු දිවිධි ධර්මාණක් ආධිරාජා වෙත ප්‍රඩිරු සහිත ව දුනෙන් යුවුයේ ඇති සම්බන්ධය නිසා විය හැකි ය යන අදහස් ඉදිරිපත් කරන ලද්දේ පුරා වියා ගොමසාරිස්වර ඒ. ඇම්. ගෝකාට මහතා ය. ඒ සම්බන්ධ අවශ්‍ය අනෙක් විස්තර වින ම සෙයා යන්නා ලදී. ගාක්ෂයන් පිළිබඳ විස්තර ද ඔවුන් හා මොයීයන් අතර සම්බන්ධය පිළිබඳ විස්තර ද සඳහා මහාවංශ විකාවේ 119 පිටුවේ පටන් එහාට ද සඳහා මෙරුමරත්නාකරයේ 265, 295, 296 හා 325 වන පිටු ද කිය විය යුතු ය.

2 වත් පරීවෙෂදය

දුටු ගාමණී රජුගේ පටන් සිහිර කාණ්ඩ රජු තෙක් නොහොත්

ත්‍රි. පු. තුන්වත ගත වර්ෂයේ සිට ත්‍රි. වර්ෂයෙන් සටන ගත වර්ෂය තෙක්

සිංහලයෙන් එලාම ය ය කියනු ලබන එලාර වනාහි මධ්‍යනන කාලයේ තන් ජේරය ප්‍රඩාන නගරය කොට පූවති වේළු දේශයෙන් මෙහි පැමිණි දීවිඛ ආක්‍රමණිකයෙනි. හෙතෙම ලංකාවට පැමිණ අසේල රජු මරා රාජ්‍යය පැහැර ගත්තේ ය. ඔහු හින්දු හක්නිකයකු වුව ද ඔහු තුළ පූවති යුත්තේ නී ගරුකන්වය නිසා සිංහල වැසියන් ගෝරවයට පාතු වූයේ ය. මේ රජු ගේ යුත්තේ ගරුකන්වය ගැන සඳහන් වන මහාවංශයෙහි, ඔහුගේ තීදි ගත්තා ඇද ඉහ අද්දර සන්ඩාවක් එල්වා තබා යුත්තේ නිය ඉෂ්ට්ව කරවා ගනු කුමති තිනා ම කෙනෙකුට සන්ඩාව නාද කරවනු හැකි වන සේ එහි දිවන බැඳි ලණුව වාසල් දෙරකඩ තෙක් ඇද තිබූ බව ද විස්තර වේ. මේ රජු ගේ යුත්තේ ගරුකන්වය ගැන තවත් දුරටත් සඳහන් වන මහාවංශ යෙහි රජු ගේ පුත් කුමරා නැහි හිය රථයක රෝදයකට අසු විමෙන් ව්‍යු පැවියෙකු ගේ මරණය සිද්ධ වූ කිල එලදෙන විසින් නාද කරවන ලද සන්ඩා වෙහි හඩ ඇසු රජ සිය පුත් කුමරා ද එම රථයේ රෝදයට යට කර ඇර විමෙන් යුත්තේ නියක් ඉෂ්ට්ව කළහු දි කියා තිබේ. මේ කථාන්තරය මතු නම් වේළු රජකු සම්බන්ධයෙන් ද දෙමළු සාම්බන්ධයෙන් ප්‍රතිඵලිය සඳහන් වන්නකි.

මේ සමයෙහි කාලෙනියෙහි ද හම්බන්නේව දිස්ත්‍රික්කයෙහි පිහිටි මාගම ද සිංහල රාජ වංශයෙහි ණබා ඇති වූයේ ය. දේවානාමියනිස්ස රජු ගේ මෙහෙසිය විසින් යුව රජ රුහුණට පළා හියේ ය ඒ පළා යන ගම්බන් අතර මග යටාල නම් විහාරයේදී යුව රජු ගේ මෙහෙසියට දරවතු ලබුණේ ය. ඒ පුත් කුමරාට තිස්සා ය නම් කිල යුව රජ තෙකී රුහුණට ගෝස් එහි මාගම රාජ්‍යානියක් පිහිටුවා ගත්තේ ය. තිස්ස කුමාරයා උපන් සාමාන්‍ය ලෙස ගාල්ව තුදුරු විහාර සාමාන්‍යක් ඇනාම් අය විසින් හඳුනා ගෙන තිබෙන නමුත් කථා විස්තරයෙන් පෙනී යන අන්දමට එම සාමාන්‍ය පිහිටියේ රුහුණේ නොවන බවත්, කැගල දිස්ත්‍රික්කයෙහි එම නම්න් විහාරයක් පිහිටි ස්ථානයේ බවත් සිනිය හැක.

කැලුණී දැඟැලි ඉදි කරවුයේ යටාල තිස්ස කුමාරයා යයි යුත්වලියෙහි කියා තිබේ. යටාල තිස්ස කුමරා ද ඔහු පුත් ගෝභානය කුමරා ද මුණුපුරු කාකවන්තිස්ස (කපුවකු ගේ ගෝභ වර්ණය ඇති තිස්ස) කුමරා ද

මාගම රාජධානීයෙහි නොහොතු පුදේශ රාජ්‍යයෙහි පිළිවෙශීන් රජ කළ බව පෙනෙන්නට තිබේ. මෙහි අන්තිමට නම් සඳහන් කළ කාවන් තිස්ස රජුට බිසව වුයේ කාලණීයේ තිස්ස නම් රජකු ගේ දුච්චියයි. මේ කාලණී තිස්ස රජුගේ බිසව සිය මස්සිනා සමග රහස්‍යන් පෙමි බැඳ නොසිරින් ලෙස හැසුරුණු කළේහි එය එලුවීමෙන් බියට පත් ඒ කුමාරය පහු ගියේ ය. එහෙන් බිසව කෙරෙහි රුග සිනින් පසු වුණු තිනු එක් සෞර පුරුෂයක මහණ වෙස් ගන්වා බිසවට දෙන පිණිස තල් කොළඹය හසුරුනක් ලිය එවිය. හික්ෂු සංස්කා පිරිවරා රජ මාලිගාවට වඩා මහ තෙරෙන් වහන්සේ ගේ අන්තේවාසික හික්ෂු පිරිස මැදට වනා ඒ සෞර මහණ ද රජ ගෙට වැද බිසවට පෙනෙන නියයෙන් තල් පත් බිම හෙළි ය. එහෙන් එයින් නැහි හඩ අසා රජ තල් පත් අවුරු ගෙන බලු කිපුණේ ඒ සෞර මහණ ගැන පමණක් නොව මහ තෙරෙන් වහන්සේ ගැන ද සැක කොට අල්වා මර දමුයේ ය. රාජවලියෙහි දක්වෙන අන්තමට එවකට කළණීයට සන්ග්‍ර්‍යාවක් (එනම් සූත්‍රප්‍රම පස්ලොසක්) දුරින් පිහිටි මූහුද ගලු වුත් ගම් නියමි ගම් යට වි ගියේ එහෙයින් ය. මේ මූහුද ගැලීම නවත්වනු පිණිස රජ තෙමේ සිය දහිනා වූ දේ වී නම් කුමරිය බඳුවක නාවා මූහුදට බිඳු පිණිස පා කොට හැරියේ ය. මූහුදේ දකුණු දෙසට පාවී ගිය ඔරුව විහාරයක් අසල ස්ථානයකදී ගොඩ අනි ගියෙන් දකුණු දෙස රජ කළ කාවනීන් තිස්ස රජුට කුමරිය සෞය ගන්නට ලැබේ ඕ තොමෝ ඒ උජුට බිසට වුවා ය. විහාරයක් අසල දී සෞය ගන්න ලද හෙයින් සි තොමෝ විහාර දේ වී නමින් ප්‍රසිද්ධ වුවා ය. පසු කළක දී ලංකාවේ විරයා වූ ගාමණී අභය කුමරු ද තිස්ස කුමරු ද මේ බිසට ගේ ප්‍රතුයේ විහා.

ගාමණී අභය කුමාරය බාල වියෙහි දීම සටන්කාම් ගනී ප්‍රචණුම් ඇන් තොක් වුයේ ය. මහඩැලි ගහින් ඔබිබෙහි පුදේශ දුම්ලයන් විසින් පාලනය කරනු ලෙන හෙයින් ඔහු ගේ පිය ගේ රාජ්‍යය එයින් සිමා වී නිවිම කුමාරය තො රිස්සුවේ ය. එහෙයින් හෙනෙම තොර ගන් සහවර පිරිසන් රස් කොට ගෙන ඔවුන් විසින් පිරිවරා ගනු ලබ දුම්ලයන් හා යුද වදිනු පිණිස පිය රජුගෙන් අවසර ඉල්ල සිටියේ ය. පිය රජ මේ ඉල්ලීම ප්‍රතිස්ථාප කළෙන් කිපුණු කුමාරය පියාට අකිකරු ව කුදාකරයට පහු ගියේ ය. කුමාරය මෙස් පියාට අකිකරු ව හැසුරුණු හෙයින් ඔහුට දුවිඛ ගාමණී ය දී කියන ලද්දේ ය. පිය රජ ගේ අවුමෙන් දුවිඛ ගාමණී හෙවත් දුවිඛ ගාමණී කුමාරය රජ බවට ප්‍රමිතියේ සිය සහොදරය සමග මද අරගලයකින් පසුව ය. එහෙන් එය ලේ සේල්වන විධියේ බරපතල යුද්ධියක් නොවුයේ ය. පසු කළකදී දුවිඛ ගාමණී රජ සහොදරය සමග සමාදන වුයේ ය.

එලුර රජ සමග යුද්ධියට යාමට දුවිඛ ගාමණී රජුට මෙයින් පසු අවකාශ ලැබුණේ ය. කිරේනිමන් කඩාල් ඇතු පිට තාගැණු දුවිඛ ගාමණී රජ තෙමේ සේනාට පිරිවරාගෙන කුදාකරය ඔස්සේ මෙන් කර මහියාගෙන පුදේශයෙන්

යුද්ධිය ආරම්භ කොට කුමයෙන් මහඩැලි ගග ඔස්සේ ඉදිරියට ගමන් කලේ ය. ඔහු හා යුද කොට පැරදුණු දෙමලු සේනාවේ විෂ්නුපුරය වට වැදුනාග. සාර මසක් ම ඒ විෂ්නුපුරය වටලු යුද්ධිය කරන්නට දුවි

3 වන රුපය:—සටනක්.

ගාමණී රජුට සිදු වී ය. කළා වැව අසල දුනට විෂ්නුපුරය නමින් ගාදින් වෙන සාමාන්‍ය මෙය යයි සාමාන්‍යයෙන් විශ්වාස කරනු ලෙන තුමින් මහ වැලි ගග දිගේ බලකොටු බැඳෙන ප්‍රතුන් දෙමලු සේනාව පැරදි මෙයි

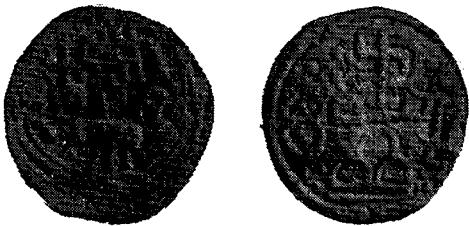
වයුදුනේ යකි කියා නීබෙන හෙයින් මේ ස්ථානය පොලොන්නරුව අසල පිහිටියේ විය යුතු ය. දේලොස්වන රැන වට්පය පමණ කාලයේ දී ද පොලොන්නරු නගරාසන්න ප්‍රදේශයක් විෂේෂපුර නමින් හැඳින්වුණු බව මෙහි උ සැලකිය යුතු ය. ගිලිලක නමින් සඳහන් ව නීබෙන්නේ වට්නමාන ගිරිනලේ ප්‍රදේශය නම් එය යටත් කරනු පිණිස කළින් කි කළ වැව අසල විෂේෂපුරයට වඩා මේ පසුව කි ප්‍රදේශය යෝගා වන බව සැලකිය යුතු ය. දුටිය ගාමණී රජනේමේ එ තුනින් කසාගලට හෙවත් අනුරාධපුරයෙන් සැනාප්‍රම පසලොසක් පමණ ඇතා නීරිත දෙසින් පිහිටි කහගලට ගොස් එහි කදුවරු බැඳ එලාර රජු ගේ ඉදිරියට පූජිත්තිමේ අපෝක්ෂාවෙන් සිරියේ ය. එහි දී කෙරුණු යුද්ධයෙන් පැරදුණු එලාර රජ අනුවරට දෙසට පළා ගියේ ය. ඔහු මුහුබැඳ ගිය දුවුගාමුණු රජ අනුරාධපුරයේ දකුණු වාසල අසල දී එලාර රජ සමඟ ද්වන්ද යුද්ධයෙක් කොට ඔහු ජීවිතක්ෂයට පත් කළේ ය. යුද්ධයෙන් පැරද තුසුණු එලාර රජ් මහත් රාජ ගෞරව දක්වා ආදහනය කරන ලද්දේ ය. තුනා මැහක් වන තුරු ම සිංහල රජවරුන් එලාර සොහොනා ලැකින් ගමන් කරන විට තුරීය වාදන නවත්වා නිශ්චාබිද ව ගමන් කිරීමෙන් ඔහුට ගෞරව කරන ලදී. දැනට අනුරාධපුරයෙහි එලාර සොහොනා යන නමින් හැඳින්ටෙන ස්ථානය එලාර රජු ආදහනය කරන ලද ස්ථානය නොව දක්වා ප්‍රාප්‍ය නොගෙන් දකුණු දැඟ පිහිටි ස්ථානය යි.

කුමති රජු ගේ සොහොයුරු සද්ධානිස්ස කුමාර තෙමේ පුණ උයෙන් නාන්තින ලද කොනකින් යුක්ත කොට පූදු රේද්වලින් වසා සරසන ලද වෙළන්තය අසලට අදකු හෝවා රජු ගෙන ගියේ ය. වෙළන්ත ක්රීමාන්තය නිමියේ වනැයි ප්‍රතියෙන් පිනා ගිය රජ තෙමේ ඒ දෙස බලා ගත් වන ම අවසන් ප්‍රස්ථාම හේතුයේ ය. දුවුගැමුණු රජ සුවිසි හැවුරුදේක් රාජ්‍යය කළේ ය. දුවු ආකුමණිකයන්ගෙන් පිබාට පත් පසු ක්ලෙක වූ ජනතාව දුවුගැමුණු රජු සිහි කළේ විදේශීකයන් පළමුව හැර ජාතික ආගම ආරක්ෂා කරගන් ඇද්විතීය සිංහල විරයකු වශයෙන් ය.

ඉන් පසු රජ පූමණී සද්ධානිස්ස රජ තෙමේ ගින්නේ ද විනාය විහිය ලෝවාමහාපාය නැවත ගොඩ නාටා උතුරු මැද පලාතේ පිහිටි විශාල වැවක් වූ පදි ඇව නොගොන් පද්ධිය ඇව ද කරවූයේ ය. ජන සම්මත ව්‍යවහාරයෙන් වටිනාමණී රජු ගේ කෘතියක් ලෙස හැඳින්වන දැනුල්ලේ ගල් විභාරයෙහි පිහිටි ගල් කටාරමෙහි ඇති ගිලු ලිපිය මේ සංඛ්‍යානිස්ස රජු ගේ කෘතියකා යි කියනු ලැබේ.

සංඛ්‍යාව සහ රුපුගේ අංශීමෙන් ඔහු ගේ පුතුයන් නිදෙනෙක් ම රජ කළ පසු සහර විනි පුතුය වූ වටිනා ගාමණී හෙවත් වලගම් අභා කුමාරය රජ පැමිණි (ක්‍රි. ඒ. 1 වන ගත වර්ෂය) පස් මසකින් පිටරින් ආ දෙමළ සතුරන් විසින් රාජ්‍යයෙන් පළමු හරිනු ලබ කුදාකර ප්‍රදේශයේ සැක්වී සිටියේ ය. පාණ්ඩි දෙකිනයන් විය හැකි දෙමළ ආනුමණිකයන් පස් දෙනෙක් එම අතර අගනුවර වූ අනුරාධපුරයෙහි බලය අල්ල ගෙන රාජ්‍ය කළේ ය. ඔවුන්ගෙන් අන්තිමය වූ පස් වැනිය මරා වට්ටාමණී කුමාරය නැවතන් රාජ්‍යය අත්පත් කර ගත්තේ ය. මේ වලගම්බා රුපු පළමු වර අනුරාධපුරයෙන් පාර දී පල යන අතර පාණ්ඩිකාසය රුපු විසින් කරවන ලදි මූලින් සඳහන් වුණු තිශ්චියාරාමයෙහි සිටි ජේන ඇජක වරයෙක් රුපුව විහිත කළේ ය. එම ඇජු රජ තෙමේ යම් හෙයකින් නැවත රාජ්‍යය ලද ගොන් එම සාප්‍රානාධිපති තිශ්චියාරාමය නිද දාමා බෙඳුදා විහාරයක් කරවමැයි අධිජ්‍යාන කර ගත්තේ ය. එහෙයින් රජ තෙමේ එම සාප්‍රානායෙහි අභ්‍යන්තර නම් මහා දැඟැල කරවන්නට පවත් ගත්තේ ය. අභ්‍යන්තර දැඟැල බැඳ අවසන් කරන ලද්දේ මහා විහාරය කරවීමෙන් අවුරුදු 218ක් ගෙවුණු පසු ය යි සඳහන් ව තිබේ. මේ අභ්‍යන්තර නම් එ නමින් අනුරාධපුරයෙහි දැන් ව්‍යවහාර වන දැඟැල ගොව දැනට ජේත්වනා රාමය නමින් හැඳින්වෙන මහා දැඟැල බව සැලකිය යුතු ය. දැනට ලංකා රාමය නමින් හැඳින්වෙන සිලාසොහකන්දක විහාරය ද රුවන්වැළේ දැඟැලට උතුරු දෙසින් මේ රජ විසින් කරවන ලදී. දැනට එලාර සොහොනු යන නමින් ප්‍රකට ව පවත්නා දක්වීණ විහාරය කරවන ලද්දේ මේ රුපු ගේ සොලුනු වූ උත්තිය නම් සොනෙවිය ය.

අහයගිරි විහාරික හින්දුන් මහා විහාරිකයන් ගෙන් වෙන් වී බමැඟූම් නමින් අලන් නිකායක් පිහිටුවා ගැනීමෙන් බුද්ධ සාසනයෙහි තෙවනුලා සව වැදුනාග. සාර මසක් ම ඒ විෂිනපුරය වටලා යුද්ධ කරන්නට දුටු

4 වන රුපය:—පැරණි කාසය.

තාක් කල් වාවෝද්ගත කොට පරම්පරාවෙන් පරම්පරාවට ගෙන ආ බුඩ් බමිය වෙතනුලා මතවලින් කිලුවූ විය හැකි හේදින් අවුවා රිකා සහිත තුළිවකය මුන්දාරුස් කර තබන ලද්දේන් මේ සමයෙහි ය. තුළිවකය ග්‍රහාදාරුස් කර තබනු පිණිස ධර්ම සංසායනාට පවත්වන ලද්දේ මානලේට තුදුරුව පිහිටි අල් විහාරයෙහි ය.

වට්ටගාමණී අහය රජුගෙන් පසු ලංකා රාජ්‍යයට පත් වුවත් අතර අනුලා තම් රෑශ්‍යනිය ද වෙයි. පලමු ව ති තොමෝ පිවෙලින් සැමියන් දෙදෙනෙකු විෂයෙන් මරා දමා ඉන්පසු සතර දෙනෙකු ද පිළිවෙළින් රාජ්‍යයට පත් කරමින් මවත් උ මරා දමා ඉක්බිනි තොමෝ ම රාජ්‍යය විවාහා ය. අන්තිමේදී තුළිස්තොදය සමයෙහි දී කුටකණන් තිස්ස කුමාරය විසින් ඇය පහ කොට රාජ්‍යය අන්පත් කර ගන්නා ලද්දේ ය. මේ රජ අනුරාධපුර නගරය වටා සත්‍යියනක් උස්ථි ප්‍රාකාරයක් කරවුයේ ය. අනුරාධපුරයේ රුවන්ටුලි වෙතත් කරීමාන්තය පිණිස රිදි සොයා ගනු ලැබූ සාන්සාරිකි රිදි විහාරය ද ප්‍රසිද්ධ විහාරය කරවුයේ මේ රජුගෙන් මුණුපුදු අමණු ගාමණී තම් රජු ය. තුළිස්තු විෂයෙන් පළමු වන ගත විෂයෙහි දී ඉලුනාග රජු විසින් තිස්සමහාරාම වෙතනු තෙවනා එකල එය ප්‍රසිද්ධ ව තිබුණු නැති. එකින් පසු රජ ප්‍රමිති සිවුවත් රජු වූ වසහ රජ තොමේ අනුරාධපුර නගරය වටා කුටකණන් තිස්ස රජු විසින් කරවන ලද ප්‍රාකාරය උසින් වැඩි කොට විශාල කරවී ය. පසුව ලියන ලද වුලවා ප්‍රන්තයේ දැක්වෙන පරිදි මේ ප්‍රාකාරයේ එව ප්‍රමාණය සොපලාස්

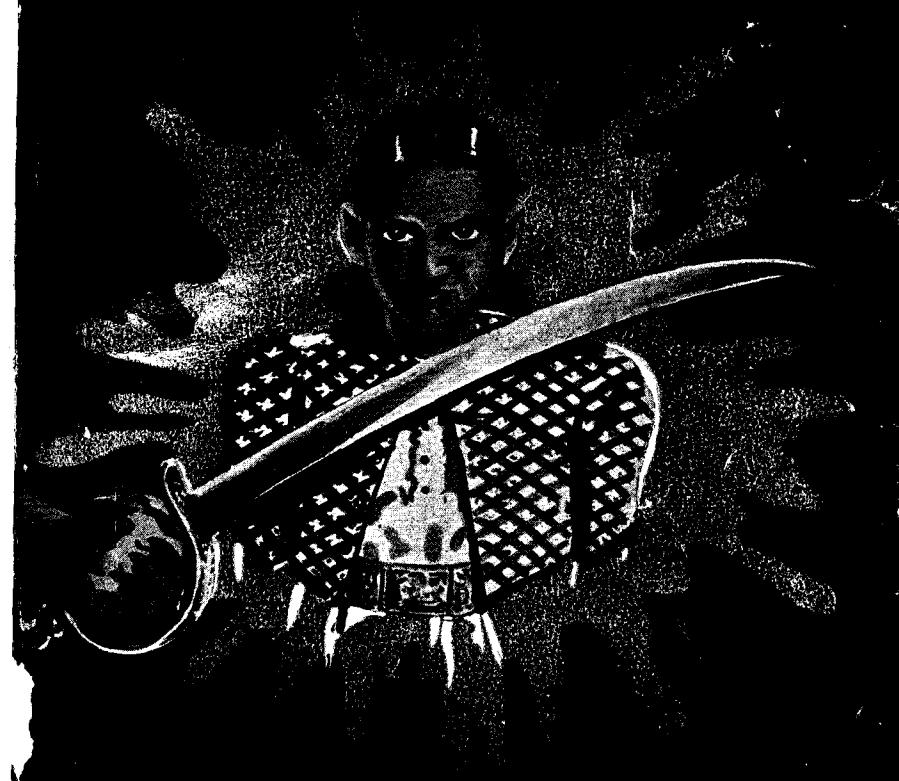

5 වන රුපය:—ඉන්දු-රෝම රෝ කාසය

වැවති. එනම් සැනපුම් තිස්පහකට වැඩි ප්‍රමාණයකි. වසහ රජ කැඹිකරීමාන්ත දියුණුවට ද බොහෝ කටයුතු කළේ ය. ඔහු විසින් වැඩි එකාලුපුසක් බදවත ලද්දේ ය. කුවුඩුපු වැවත වතුර සපයන ඇලහර ඇල මේ රජු ගේ කාලයේ දී ද සඳහන් ව තිබේ.

ප්‍රණ්ඩකාලී සඳවාර සම්පන්න රාජ්‍ය කාලවලින් ද මිනි මැලීම් හා රාජ්‍ය කොල්ල කාම් ආදියෙන් ද ගහන වූ යුගයක් අවුමෙන් තිස්තු වූ ව්‍යියයන් දෙවෙනි ගත වර්ෂයේ දී ගෙජාහු යයි නම් 'ලන්' තවත් ගාමණී කෙනෙකුන් ගේ රාජ්‍ය කාලය උදා වූයේ ය. පැරණිතම වංශ කඩාවෙහි මේ රජු ගත සඳහන් වන්නේ අල්ප වශයෙන් වුව ද පසු කිලෙක ජන ප්‍රභාදයෙන් මොහු ගත පත්ති යිය කිරීනිය විශාල ය. මධ්‍යතන කාලයේ ලියවුණු පොත පත්තේ සමයෙන් වන අන්දමට මේ රජු ගේ පියාණන් ගේ රාජ්‍ය කාලයේ දී කොමන්ඩල් වෙරළ බිඛ කාවේට නම් ප්‍රවුනෙහි වාරි කැඩීන්ත පිණිස මේ රිවින් දෙලෙස් දහසක් පමණ ජනය යවත ලද්දේ ය. නමුත් මැන කාලයෙහි ලියන ලද රාජ්‍යවලියෙන් මේ සිද්ධිය විස්තර වන්නේ වෝල රජු මේ රට ආක්මණය කොට සෙනාග ගෙන ගිය ලෙසට ය. නාගරයේ තොරතුර දැනගතු වස් රාජ්‍ය කාලයෙහි වෙස්වතු වීවි සංවාරය කළ ගෙජා රජුව එක් ගෙදරක ස්ත්‍රීයක් ඒ රාජ්‍යයේ අභ්‍යනු අසි ඒ කුමක් නිසාදි විමසා බලු කළේහි සැකිය දරුවත් දෙදෙනාන් එනෙරට ගෙන ගිය සෙනාග අතර වූ හේදින් ස්ත්‍රීය ගේක කළ බව දැන ගත්තේය. පිය රජු ගේ කාලයේ සිදු වූ දේ නොදාන සිටි රජ ඒ අසා සේනාව රස් කර ගෙන ගත්තට සිතු නමුත් තති ව තම, ම ගොස් තමන් ගේ රිවින් ගෙන ගිය සෙනාග ගෙන එන්නට සිතා ගත්තේ ය. එ ගමන පිළිබඳ විස්තරය රාජ්‍යවලියෙන් මේසේ සඳහන් වේ. “නිලමහ යෝදාය කුවුව ගෙන ගොස් යගයට වැද සොලි රජ හය ගත්වා සක් රජ මවත් සිංහාසනය මැද වැඩ හිද ගති. නිලමහ ගොබයා ද එනුවර ඇතුන් අල්ල එකකු ගෙන අතිකකු ඇග ගසා මරා අමන්නේ ය. මේසේ සොලිපුර පාල කරන විට සොලි රජහට ඇමති සැලු කුලාග. සොලි රජ එබසට සිංහල සේනාව මෙපුර නාසන්නට ආවාද කියා ගෙජා රජු අතින් අසි ය. එබසට ගෙජා රජ කියන්නේ මා කුවුව ආ කුඩා කොට මිස වෙන හැමුදවත් නැති කියා නිලමහ ගොබයා ගෙන්වා ගෙජා රජ එවිය. එබසට සේනාව නැති ව රජ තතිව ආවේ මන්දයි ඇසු විට නැඩිගේ පියරජ අප ගේ පියාණන් අවධියේ දෙලෙස් දහසක් සිංහල මිනිසුන් ගෙනාවේ ය. මවත් ගෙන යාම පිණිස ආම් කියා ගෙජා රජ කි සඳ ‘දෙවිපුර ගොස් අසුරයද ජය ගත්තේ පළමු අප කුලයේ රජේක’ කියා සෙනාග ගෙන්වා දෙන්ට බැරිය කිය. එබස් ඇසු ගෙජා රජ කොප ව මෙනුවර නසා අල් කර දම්මි. පමා නැති ව මාගේ සේනාවට සුවිස් දහසක් දෙවිය කියා, වැඩි මැඩ දිය තේරිකා පාමින් යගයෙන් දී මිලිකා පියරජ අප ගේ පියාණන් ගෙන සුවිස් දහසක් පොලි ලා මිනිසුන් ගෙන පත්තින් ගේ රුවන් සලභින්

కవిక భూర్జ

ఎన్నిమిచ్చెత్తిన్నాడు

ජ්‍යෙෂ්ඨ පූජාව

ප්‍රාගමිහාය

සුදුහාසනයෙහි සුමාරමහයෙහි පටන් මෙකෙක් වියේ ලොකාම්බරයෙහි උදෑව්‍යුතු පුරුෂ පුමකේතු අනුරේත් අස්ථාහාවික උදෑදීපායකින් උප්පලිනව බැබලුණු කුරෙප්පාලියන් බොනාපාමි සමසන පුරෝපයෙහි රණ විකුම් බලයට පුදෙකකුවම මුහුණ දී සකල ප්‍රතිමල්ලයෙකුම සිය සරණ සහලකමුවේ හෙපා දමා විසු සමර්ය මාතලේ නාගරයෙන් සැකපුම් දෙළඹක් පමණ ඇතින් පිහිටි පල්ලේදෙන්යේ නිගම ගාමන දෙස් පාකායායාගේ කෙන් සින් සොමු කරවනු ලැබේ මෙය වූ කැලීමෙසමයෙහි හෝ ඉන් පෙර හෝ පසුව හෝ විසු කිසිම රාජ්‍ය පාලකයෙක් කිසිම ජක තෙත්වරයෙක් කිසිම ප්‍රජාධිපතියෙක් තොලුපූ අත්දමේ අසාධාරණයක් හා සාචදා අවමාතයන් පුරුවන්තයෙන් ලබා සිටින මහා රාජ පුරුෂයෙකු කිසා ප්‍රකිර්තියට හෝ අප්‍රකිර්තියට පත්වූ තීන්දගමකට යාච පිහිටි නිගම මාමයකි.

උපයාගෙන් හා ප්‍රයාගෙන් මිනිසා විසින් මා තිබෙන මින්සාතිකාරය දුරුවීමෙන් පසුව සිංහල සාධාරණයෙහින්, සිංහල ජාතිකාඩයෙහින්, සිංහල

దరికుయెనీను జన్మించాడు తోలి లింగాలకు ఉపయోగి
గణనే కైనిమె విరమి ఆచిత్త వైపుల్లిష్టు మె లొకి శబ్ద
తెలుగులాంపుగానే ల్లిట వల్లాచి బుధకు మె నీస్తేధాంచితి
అప్పివీణ. లింగమాలివినీ, కిరింఖమాలివినీ, ద్రవి
మాలివినీ మె వల్లాచి బుధకు. లొక్క ప్రార్థమాంచుయెని
కిసిమ దేశయెనీ కో కిసిమ శాస్త్రియెనీ జమింఖియెనీ
ధక్కినేను తోలిష్టు అన్నదామె తిర బుధమాలకు శేతిక
ప్రార్థమెనీ యెద్దుల్లి దిక బుల్లితీర్చి తియెకి విష్ట కుంఠ-
యెక్కువే అవధుయ తివరణుయ కిరింఖమాలివినీ జమింధుయ
మికి అపణే మె కాపించుకురయ ఆపారములును జమయే మెజీనీ
తెలి ద్రవి మాలివే వాసుయ కాల్చే అవసుయ చీంగల్ లొకి
రాశుంబుయాసకుయ ఉపయెనీ గణనే తిక ప్రాపులు మెగతి-
పెదంగెలే ఆపిలుసుయ ద్వారి నీలుమెనే అవశ్య ఇనీనీ
స్తుతియెని. కిరింఖమాలివినే వాసుయ కాల్చే లొవాసుక్క
సెప్పుయ డెంకియిపినీ పద్మలీయ ద్వారి వెవెదిమెకుమాకి. వి
తి తోకించే మె గాహిలుయామునే బ్రిహనుణీయే య. లెక
మాలివే మెసిమయెకి విష్టయే డెవులి అచునుబిలియిల
గాహిలుయి నీలుమెనీ, శీతులినుగునే కుంఠకుతి యి ట్రి దరులెన్నుబు మె నీస్తేధ-
ఘమిలి యి బిడులి పిషితి పల్లెల్లే దెణీయే అవగోదమయెకి
కు ఆపులింపుయెకి ట్రైకుర రమణీయ కిల్ల గ్రామయెని
శ్రీమతే రూపుకిరు లొప్పి ఆపుబు లెక మాలివేకి విష్టిక.

මෙය වූ කළේ වනුරජාකාර ප්‍රාකාර වලයකින් වලම්බිත කුඩා කළ මූදුණක පිසිටි දෙමහල් මහා ප්‍රායාදායක්. ප්‍රධානත්ව ගැහනීරමාන සම්ප්‍රදාය අනුව යමින් ලෙසෙයියෙන් සතුරන් වැද්ද තොදෙනු එසින එය භාෂ්‍යපාත ක්‍රමීන් ලැබූ දිය ඇගලකිනුද, කලල ඇගලකිනුද, මියේ ඇගලකිනුද එය වැස්දරටත් පරිජිතිප්‍රය. බිඳුවට දැක්වන පමණ විපසරියේ පැනිර පවත්තා, මේ මහා මධ්‍යිරයෙහි හාන්පසම දකින්කට ලැබෙන්නේ ප්‍රමාණාද්‍යාත්මක, එමුදාදාත්මක, බිංඡම්බාදාත්මක, වනොදාත්මක හා සක්‍රීත්වාදාත්මක සංඝිතයකි. එසෙන්

నీబిడ్లత లిషిన వైపి నీసు, సిమ్మి అస, టైరు, బైస
యామెన్చుండే లికినోయే కు, గుమాటిపా, శైనోయే గమిను-
గమినయిశ్వన్ బ్లూరి ఆర్ లిక్సుక్లామి కు, ఉల్ అల్లులిం
గైజి లొషిన ఆగ్లోక్ తించే గొచ్ సెల్ములు, తిం
గైపి రెండ్రున్ నుహిమెన్ అస్సుల మె గాఁఁఁఁఁఁనయిల తుగా,
వీయ ప్రముఖ.

ඒසෙන් එහි එසේ ලුණවන්නෙකුගේ යුගයන්
 පලමු සොටම යොමු වන්නේ පියගැට මූද්‍රණීන්
 ආරමු වී මහ් වලුවේමේ වම්පස ප්‍රකාර න්‍යායන්
 අවසාන වන පතිකාච දෙපස පිශිට පළබර තුරු
 සම්බන්ධ දෙසය. එකිනෙකට බැඩියකට දෙකකට
 පමණ ඇතින් වැඩි පවත්කා දෙමුම්, පැණි දෙමුම්,
 ජමනාරන්, ජම්බු, පිණි ජම්බු, සිදරම්, පෝර, ලොටි,
 මේ අඩ, රසඩි, කිරා අඩ, තවසි, තැකිලි, දෙහි ආදි
 පලනුරු සම්බන්ධ මෙහි දකින්නට ලැබෙන්නේය.
 මේ පලනුරු සම්බන්ධ අතර දෙපසින්ම පාසකයාගට
 දකින්නට ලැබෙන්නේ සිනිදේ, බෝලිදේ, දුසමන්,
 සේපාලිකා, සේව්වන්දී, වමපකාශෙක ආදියෙන් සැදුණු
 ප්‍රත්පෙද්‍යානයන්. එහෙන් ගාස පතිකාවේ වම් පසින්
 පිශිට ගෙවනු කෙරෙකි පාසක තෙමේ වැඩි උජ්ජ්වල-
 යකින් හා ව්‍යුත්සකයකින් තම තෙන් සින් යොමු
 කළ යුත්තේය.

මෙකි පළමුකොටම දකීන්තව ලැබෙන්නේ අන්තර් ආභාරෝදුනයකි. විවිධ විලාසයෙන් හා විවිධ කාර්ය-යෙන් තුළි පැනිරෙහ සුතිල් පතින් හොඳිනා හිගුරල, ඉන්නල, රටල, ජාවල, දෙකි අල, කුකුලුල, රන් කොබොල, කිරි කොබොල, බිඛල, කිරි අල, කිරි අල, ගුගුරල අදි අල වහි වලින් එස පොශිතය. මේ මණ්ඩරය හා න්‍යාපසින් වෙළි පවත්නා මහ වෙළු යාය ගොනින්නේ සඳහා අන්හද බැලිම් වශයෙන් වැවත් රන් ඇල්, ප්‍රවෘත්තල, රුවන් ඇල්, බරු ඇල්, කිරි බරු ඇල්, සුවඹල,

කිරී ඇල්, රතු කිරී ඇල්, මූණු ඇල්, සිනටි, පූජා සිනටි, සැකුඩ දේව, ජාති දේව, පූවද මා දේව, මහළ් මා, දේව, මාති, මාසුඩ, වදුරු කුඩ, අදුන් කුඩ, රතුසුරු, දෙවයැදැරි ආදි වශී වලින් සෙවිතය. එයින් ඔබිබෙහි පවත්තු, හේතු ගොවිතැන් සඳහා අඡ්ඡාද, බැඳුම් විජ-යෙන් වැටෙක උඩ, මූං, කොලෝ, කුචිල, ඉරිඹ, තිරිඹ, මෙනොරි, තන ආදි අවශ්‍යෙන් ගස්ස වශී වලිනුද එය සංගැනීතය.

දෙව්නුකොට මෙති දකින්නට උබෙන්නේ ගෙදර ගෙදරේ වුවමකාවනුට තිකර අවශ්‍යවන ඉගුරු, පූජාදිරු මිහිදිරු, කුත් දිරු, මිරිස්, කොඩනමලිලි, තිජ්පිලි, ඉරිවේරිය, පාවවටා, තික්, කුමුදු, කෘපරවල්ලිය, කිරුවුලිය, පොල්පලා, කුවැනුදරු, වදකහ, අරනා කුප්පමේනීය, කොමරිකා, වැල්පෙනෙල, වදමල්, රතු මල්, සාකච්ඡාය, රසකිදා, රණවරු, කුත් උක් ආදි යෙන් සුමුප්පෙනු ඔඟපෙනුයි.

එසෙන් මේ අභ්‍යාරෝද්‍යන පූජ්පොඩුකි, එලොඹුන හා, ඔඟපෙනුක පසුකොට පාඨක තෙමේ මන්දිර පාඨකාව ඔසෙන් ඉදිරියට ගමන් කළ පූජාන්නේය. සායොදුනයටත් එය හාංපස රත්වන් කරලින් බර ගොයිත් සාදුණු කුමුදු, යායටත් අතරින් පවත්තා පූජ් අරණෙහි පූවක් කඩත යෝ පෙල් අරණෙහි පොල් කඩත ගැටුවරයෙකුද ක්‍රිඩුල් අරණෙහි කෙළිප්ප යෝ පූදුණුරු ර, මෝ බාහ කොලෝසි පූතුයෙකුද ඔපුර ඇකින්නට උබේ.

එහෙන් පෙළු පූවක් අරණ අකර උක්සකරු සඳහා වැමි තිබෙක උක් අරණන්, එම උක් කුරුවලින් උක් පැඹිල ගැනීම සඳහා ස්ථිපාදනය වී පවත්තා උක් සහුවයන්, එය ක්‍රියාලේ යෙදීම සඳහා පූදුණු කොට සිටිතවැනියාරු, සුමුදු අඡ්ඡාව ගෙවන්නේන්ම තන කා රකෙක කිමිලුදෙනුන් පැවුන් හා

ගොඩුනුන් දෙස නරඹා පාඨක තෙමේ මේ දෙමහල් මහවලුවේ අභ්‍යාරනයට තොන් සින් යොමු කළ පූජාන්නේය.

දුපගේ කඩ, ආරම්භයෙහි එක් දිනක සැන්ද සම්යේ මේ වලුවෙන් පහත මාලයෙහි පිහිටි මධ්‍ය ගාහාඩාණය දෙස-මැද මිදුල දෙස-පාඨකයාගේ තොන් යොමු කෙරෙන කළ ඔහුට දකින්කට ලැබෙන්නේ කුමක්ද? උපගතකු උපදුව වෙතතාවකින් පූකුඩ තොයින් එන අන්තරායක් කර, යොමුවූ තෙනින් පූකුඩ-නිහිටා නිසාල්මන්ව තෙරෙංචි කෙළියෙහි යෙදී සිටිත කානාවන් සිවි දෙනෙකි. මේ සිවිදෙන මෙස්භලිය නාර්ලාලික්සය පිළිබඳ විභිජටාදරු වියයෙන් ගණන් ගත පූජාව මැද වියෙහි විසු පරිසමාප්‍ර කාණා රත්තුයෝය.

මැද මිදුලෙහි මෙසේ මේ තෙරෙංචි ක්‍රිඩාවෙහි යෙදී සිටි කානාවන්හට තොයිරෙන් පිහිටි ආලිංජයෙහි මිටි පූවුවක වැඩිවි කුවුවක් මූහන් තබමින් සිටිත කුම්රයෙකි. යටින් ආදි කළිසමකිනුද, එට උකින් ආදි තුප්පේවියකිනුද, උරුරුබකායයෙන් ගන් විල්පුද සැවිටයකිනුද සැරසි සිටි සින් අට හැවිරිදි පමණ වියසාති මෙකුමර තෙකමේ පූරුණින් ගන් පිරෙන් නිහිටාවම නිසාල්මන්වම කුවුවක් මූහන් කෙනින්නේය.

බොහෝ වේලාවන් තෙරෙංචි කෙළියෙහි යෙදී එයින් වෙශෙසට පන් වූ කානාවන් අනුරෙන් එක් කානාවක් එකෙක් මැම පෙදෙසින් හිලිසි පැවති ඔසරි පොට යැමින් උපගිරි වැඩිහිටි පූජාන්නේ ගෙලු, ගනිමින් මෙකුමරවන් දෙස තාරකුවාය.

“මදුදුම! ඔය කුවුව ඔය කරමෙම පිරි ගා මූහන් කඩන්නේ කුමුවදා” යි ති තොමෝ කුඩා, කුමරු දෙස නරඹින් ආදරනීය ලෙස විමුදුවාය.

“වඩුගයාගේ බොහුව කිපන්න !” යයි සට්‍රීසා කුමර කෙමේ වඩාන් වෛගයෙන් කඩුව පිරි ගාජිඡලි වන්නේය.

“හා! හා! මද්දම්! ඔහුම කකුකරන්න එහා බිජතිවලටත් අස් කන් තියෙක බව අසා තැදැදු? ” යයි කානානානාමේ සිය ලුවට අකුලුන් ගසා ගනිමිනා පැවසුවාය.

“එයෙනම් අමතෙකි! හොඳින් උතුනර දෙනෙක් කම් ආයෙන් අහන්ක ඒ ප්‍රශ්නය” යයි කුමර කෙමේ කඩුව පිරි ගමින්ම කිවෙය.

“ආයෙන් අහන්කලු” සි කානාව කෙරෙන් පුවුරුව අන් ගනිමින් පවසා “පොතක් පාඩිමක් ඉගෙන ගන්නේ තාතිව ඔහ කඩුව ඔය තුරමටම මුවකන් කබනින් මොකටදු? ” යයි සැලුන් විමසුවාය.

“නී සිංහලෝවම අන්වීන අපරාධ කරන රටවාන සිංහලයන් නිරපරාධයේ ශිලුවා පස් ගහන, අභුන් උවුව, පාගවන, උල ඉක්දවන, වඩුග රජාගේ බෙල්ල කිපන්න ! ” යයි කුමර කෙමේ සිස තොචිසවාම පිළිනුරු දුන්නේය.

කාන්කාවද, ඇය සමග සිටි අවශ්‍ය අභිගනාවන් තිදෙනාද පුරන් කොළඹ් මුවට ගසා ගන්හ හාය සහනුවයන් පළ කළහ.

“අනේ මද්දම්! කමේ කිරි පුවද යන්නන් ඉස්සෙල්ලා පෙරලි කිරායෙක් වෙන්න ගදනවා! ” යයි සියමින් කානාව, තොමෝ මැද මිදුලෙන් තැං මූදුන් අලින්දයේ සිටි කුමර, කර, ගොස් හෙමින් කට මිරිකා හිස සිඳු “වඩුගයාගේ ඔනැකුජාරයෝ දැන් ගෙයක් දෙරක් පිළිකින්නක් ගාන්න් ඉන්නවා. හිතුවක්කාරයෙක් වෙන්න හදන්න එපා! ” යයි ඔහුගේ කණට මුව ප්‍රාකරණ කිවාය.

“එහෙනම් අමතෙකි! ආයෙන් අහන්න මංහරියටම උතුනාර දෙන්න ” යයි කුමර කෙමේ වඩ වඩා වෛගයෙන් කඩු මිශ්චි මුවහන් තබමින් සිස තො, ඔසට, ම පැවසුවේය.

“ආයෙන් අහන්කලු! ආය ඇහැවිලොන් කවන් තුපුරු කුතාවක් කියාවේ” ය කිහිමින් කානාව අවශ්‍ය කුතුහාන් සමග ඇතුල් ගබඩාවකට කියාය.

“එයෙන් මේ කානාවේ කටරහුද? මෙකුමරු කටවෙන්ද? මේ වලුව්ව කාගේද? මේ කටර සමයෙක්ද? ”

එටින් වර පංච කෙළුයෙක් කෙරෙන්වි කෙළු-යෙතින් යෙදෙමින් දුක්මුජු දිනයන් ගත කරන්කට තැං කරන මේ කානාවන් අභුරෙන් එක් කෙනෙක් ප්‍රස්සෙල්ලා කුමාරිහාමිය. එක්කෙනෙක් දුලුලුල කුමාරිහාමිය. එක්කෙනෙක් රඩ්වන්නේ කුමාරිහාමිය.

ගෙන් ප්‍රශ්න විවාරිමේ යෙදුණු අනෙක් කානාව ඇහැල්පොල කුමාරිහාමිය. කුමරුවා වූ කළු යගේ කණීවු ප්‍රත් මද්දම බැණ්ඩාරය. වලුව්ව කියා අසැල්පොල උප අදිකාරම තිලුමේය.

“වඩුගයාගේ බොමුව ක්‍රිජන්න !” යයි පටසා කුමර තෙමේ වඩාත් වේගයෙන් කඩුව පිරි ගාත්තල් වන්නේය.

“හා ! ඩා ! මද්දම් ! ඔහොම කකාකරන්න එප.. බිඛත්වලටත් ඇය කන් තියෙක බව අසා නාද්දී ?” සි කාන්තාතොමෝ සිස මූවට අකුලෙක් ගසා ගනීමින් පැවසුවාය.

“එහෙනම් අමතකේ ! තොදින් උත්තර දෙක්ක කම් ආයෙන් අහන්න ඒ ප්‍රශ්නය” යයි කුමර තෙමේ කඩුව පිරි ගාමින්ම ක්වේය.

“ඇයෙන් අහන්නලු” සි කාන්තාව තෙරෙ.. පුවරුව අතර ගනීමින් පවසා, “පෙන්තක් පාවලක් ඉගෙන ගන්නේ තැනිව ඔය කඩුව ඔය තරමටම මූහුණ් කැන්නේ මොක්වදු” සි සුෂින් චීමසුවාය.

“ත්‍රි සිංහලටම අත්‍යින් අපරාධ කරක රටවැසි සිංහලයන් තීරපරාධයේ හිටුවා පස් ගහන, අනුන් උව්වා පාශවක, උම ඉන්දවන, වඩුග රජාගේ බෙල්ල ක්‍රිජන්න !” යයි කුමර තෙමේ හිස තොත්සවා ම පිළිතුරු දුන්නේය.

කාත්‍යාවද, ඇය සමග සිටි අවශ්‍ය අභ්‍යන්තරන් සිදෙනාද පුරත් කොළීන් මූවට ගසා ගන්හ හය සන්නුජයක් පල කළහ.

“අනේ මද්දම ! කාටේ කිරි පුවද යන්නන් ඉස්සෙල්ලා පෙරලි කාගයෙක් වෙන්ක හඳතවා !” යයි කියමින් කාන්තා තොමෝ මද මිදුලෙන් තැඟ මූදින් ආලිබදයේ සිටි කුමරු, කර, ගොස, ගෙමින් ම මිරිකා, හිස සිඳු “වඩුගයාගේ බනුකාරයෝ දුන් ගෙයක් දෙරක් පිළික්නානක ගාන්න ඉන්නවා. හිනුවක්කාරයෙක් වෙන්න හදන්න එපා !” යයි ඔහුගේ කණට මූව ප්‍රජර කිවාය.

“එහෙනම් අමතකේ ! ආයෙන් අහන්න මංඛරියටම උත්තර දෙන්න” යයි කුමර තෙමේ වඩ වඩා වේගයෙන් කඩුව මූවකන් කඩින් හිස නො ඔස්වම පැවසුවේය.

“ඇයෙන් අහන්නලු ! ආය ඇහැවිවාත් කවන් තපුරු කකාවක් කියාමි” සි කියමින් කාන්තාව අවශ්‍ය කඩුන් සම් ඇති ඇනුල් ගබඩාවකට හිසාය.

එහෙන් මේ කාන්තාවේ කවරහුද් ? මෙකුමරු කවරෙක්ද ? මේ වලුවිව කැනේද ? මේ කවර සමයෙක්ද ?

වරින් වර පංච කෙළුයෙහින් තෙරෙ.. වි කෙළු-යෙහින් යෙදෙමින් දැක්මිපු දිනයක් ගත කරන්නට කැන් කරක මේ කාන්තාවන් අතුරෙන් එක් කෙහෙක් ප්‍රස්සාල්ලේ කුමාරිහාමිය. එක්කෙහෙක් දුවැලැල කුමාරිහාමිය. එක්කෙහෙක් රන්වන්නේ කුමාරිහාමිය. කුමරුගෙන් ප්‍රස්න විවාහීමේ යොදුණු අනෙක කාන්තාව වූ කැලී අශ්‍රාලේපාල කුමාරිහාමිය. කුමරුවා, වූ කැලී එදේවියගේ කණීවු පුන් මද්දම බණඩාරය. වලුවිවේ ගැසපනිය අශ්‍රාලේපාල උප අදිකාරම තිලුමේය.

ඡකොමොස්වන පරිවෙශදය සබරගම් කුරෙල්ල

ඩුජුලේපොලු මහ අදිකාරම මහ නිලමේ මහ සෙනෙන් පිරිවරා සබරගම් දිකාතුමණයෙකි යෙදෙන්නේ යැයි එපෙදෙස් වැස්සන්ට සාලුවීණා පමණකි. තමන් විසින් අපුතුයකිද අසාධාරණයකිද, සම්මත වාරිතු බ්‍රේඛනට විරුද්ධයකිද කළුපනා කරනු ලැබූ අත්ත් අයඛඛ සම්බන්ධයෙන් මහ වාසුවට විරුද්ධව කුරෙල්ලක් ආරණු කොට ඉතා දුරදුනු ලෙස රුපුන් ගබඩා ගම්මලට පහර දෙම්බුදු මහ වාසුවට අයන් අපු කොටු කොඳුල කම්බුදු සිටි කුරෙලිකාරයෝ වහාම කුරෙල්ල තතර කොට අනින් ගෙන සිටි අවි සඟවම කැඩිහ. මහ නිලමේහට හෝ ඔහුගේ හේවා පන්නයට හෝ තිසිම හදි තිපනක් නොකිරීමේ නිගමනයකට එම මූලු ඔහු ඔහු ඒ වෙනුවට මහ නිලමේ ඇතුළු හටපිරිස ගුරු මාන බහු මාන සහිතව පිළි ගැනීමට සූදුනම් විහ.

* තමන් සනු පැරණි වළවිච්චන් ඇති ගබඩා ගමක් වූ බව ගෙදෙර කර, සිය සෙන් පිරිවරා, මහ නිලමේ ලිං, වත්වාන් සමගම දකින්කම ලැබූනේ කුරෙලි-කාරයන් හෝ පෙරදුකාරයන් සමුහයක් නොවේ. සැණ කෙළි වෙසින් සැරසී අන්පොලුසන් හා ඔල්වරසන් දෙක ප්‍රිති ප්‍රමෝදයෙන් පිළිනිස සිසුරත් උරුදුගිවන් සැවුපුරුණ යන් සමුහයක. ඔහු මහන් හරසින් මහ නිලමේ පිළි ගෙන බව ගෙදෙර වළවිච්ච කර, එපිරිසකාවුව ශියෝය.

මේ උත්ස්කමිවන් ප්‍රතිග්‍රහණයෙන් විස්මයවන් ප්‍රසාදයටත් පන්ති ආහැල්පොල මහ නිලමේ මහ සෙනාගට විසිර සන්නට නියම කොට ඔවුනට සිදු තිබෙන අයඛඛ ප්‍රශ්නය ගැන තමන් හා කළුප-කළුනයක යෙදීම සඳහා සැන්දු සමයේ තියෝරින සහාවක් එවත ලෙස ඔවුනට සැපු කළේය.

ලැබුණු මේ තියෝගය අනුව එද සක්‍රියා සමයේම බව ගෙදෙර පරණ වළවිච්ච කර, තියෝගම ආවේ සබරගම්වේ පලාන්වා සියෝගෙන් සැයුණු තියෝරික මණ්ඩලයකි.

“මහ වාසුල විසින් නියම කරන ලද අමත් අය බද නොගෙව, සිටීම සම්බන්ධයෙන් තිදිහැසට කියන්නට තිබෙන කරුණු කුවරදාද්” සි ආවාර සම්බාර පැවැත්වීමෙන් පසුව මේ තියෝරික සහාවේ තායකායා වූ එක්නාලිගොඩ නිලමේගෙන් ඇකුලේ-පොල නිලමේ විමුදුවේය.

“අයි මහ නිලමේ? මහ වාසුල මේ අය කරන්නට තැන් කරන්නේ සබරගම් රට වැස්සන් විසින් කුවර කුකුවන් නොගෙවන ලද තිනි විරෝධ වාරිතු විරෝධ අයඛඛ වගයක් නොවේදා?” සි එක්නාලිගොඩ විභුම්ක සහිතව මහ නිලමේ ගෙන විමුදුවේය.

“අයි තැන්නේ එක්කාලිගොඩ? අයි තැන්නේ? මින් පෙර සබරගම් වැස්සන්ගෙන් අය කරන ලද දැයඛඛ පිළිබඳ ලේකම් මිටියක් මහ වාසුලට අන් තිබෙනි. දැන් මේ තියම වී ඇත්තේ ඒ පැරණි වාරිතුයට ඇතුරුපැවු අය බදු අය .කිරීමකැ” සි මහ අදිකාරම් මහ නිලමේ මෙකිදී පැවුදුවේය.

“එසේ තම එස පරුණියා කාලයේදී අය කරන ලද අසාධාරණ අය බදු පිළිබඳ ලේකම් මිටියක් විය සුතුය” සි එක්නාලිගොඩ උදහස් හකින් පළ කළේය.

අභ්‍යාලේපාල මහ නිලමේ නීතිඩව මොහොතක් කළුපනා කළේය.

“ඉම් එක්නැලිගොඩී! එය පරංගියා කාලයේ ලේකම් මිටියක් බව පැබැය” යි අභ්‍යාලේපාල සිහින් හැඳින් සිටියේ.

“පරංගින්ම මිස සේපු කිසිම සිංහල රජේක් එබදු සාපරුධි අය බැඳේක් සඟරගමු වැස්සන්ගෙන් අය තොකෙලේය. අය කිරීමට තරම් එකිනර තොවූයේය. එකෙදින් මහ වාසල කෝපාශ්නිය මහ මෙර උසට තැකි යේවා! සඟරගමු පෙදෙස වැසියන් එකා පිට එකා මැටි යේවා! ඕචුන් සනු ගම් තිම් වනු පිට කවරෙකු හෝ සනු වේවා!” මේ අපුනු අසාධාරණ වාරිතු විරෝධී නීති විරෝධී අය බඳු ඕචුනු තොගෙවන්නොසි” යි එක්නැලිගොඩී මුඩි පවත්වා, ගක් කෝපයෙන් පුක්කව පැවුනුවේය.

මහ නිලමේ යැමින් නීතිඩව මොහොතක් කළුපනාවේ යෙදී සිටියේය.

“එසේ කම් මේ අභ්‍යන් අය බඳු පිළිබඳ සාකච්ඡාවක යෙදී සම්ථයකට පන්වීම සඳහා මහ වාසල වෙත තියෙළින් සහාවක් එවත්තාට සඟරගමු පලාත් වැසියෝ කුමින් වෙද්දා?” යි එක්තර අදහසක් අභ්‍යන් මහ නිලමේ විමුදුවේය.

“කුමති වමිහ! අපිම එහි නායකන්වය දරමිය!” එක්නැලිගොඩී එකිනර ලෙස පිළිනුරු දුන්නොයේ.

“එසේ කම් මිටියන් දුන්වනු ලබන දිනයක සෞක්ඩිල මහනුවර බලා නියෝජිත සහාවක් වශයෙන් යෑමට සූදුකම්ව සිටිය යුතුය!” යි මහ නිලමේ පවතා සහාවට නීත්ම යත ලෙස තිල කළේය.

බටුගෙදර පරණ වලුවිමේ සිට එදින පස්වරු සම්යේම සෞක්ඩිල මහනුවර මහ වාසල බලා නීත්ම නියේ අභ්‍යාලේපාල මහ නිලමේගේ විශේෂ සංදුශයයන් රෙන් පණීවුධ කාරයෙකි ගහසිරිපුර කිඩිම කර මුහා වනවාන් සම්ගම අභ්‍යාලේපාල මහ නිලමේගෙන් සංදුශයයන් බලාපොරොන්තු වෙතින් එහි සිටි මොල්ලිගොඩී උප අදිකාරම එම සංදුශය හාර ගන්නොය. හාර ගෙන පණීවුධ කාරයාට ආපසු යන ලෙස සම්මුද්‍ර එවෙලේම මහ වාසල කරා නීත්ම ගොය රජුට සංදුශයයක් ඔප්පු කළේය.

එහෙන් සංදුශය කියවා බැඳු කෙනෙකීම රජුගේ කොපුල් සහල රන් පැහැ ගැසිණ. තයන යුත්මයෙහි කෝපාශ්නියන් රඳිණ. සංදුශයයන් ‘අන් අභ්‍යන් කරබාගන් සිහින් යුක්කව විනාඩි කිපයක් සක්මෙන් යෙදී සිටි රජ කෙමේ මොල්ලිගොඩී දෙස බැපුවේය.

“මේ සංදුශයයන් අභ්‍යාලේපාල කියන්නේ කුමක්දයි මොල්ලිගොඩී ද්න්නවාදු?” යි රජු ඔපුගෙන් විමුදුවේය.

“සංදුශයයෙහි කුමක් නිලෙන්නේදයි මම කොදන්නෙමි. එහෙන් අභ්‍යාලේපාල කවරෙක්දයි මම ගොඩින් ද්න්නෙමි” යි මොල්ලිගොඩී පිළිනුරු දුන්නොය.

“අභ්‍යාලේපාල කවරෙක්දයි මහ වාසල කොදන්නාවා, කොවේ. ඔහුද පිළිමක්ලවිවේගේ අසිපාරේ ගමන් කරන්නට දුන් දුන් ලක ලැස්න වන බ්වට හේතු සාධක බොහෝය. එහෙන් ඔහුගේ ගමන් මාගිය නිසි අතට යොමු තොවූවහාන් ඔහුට අන් වනන් පිළිමක්ලවිටට අන්වුණු අන්දමේ ක්වුවෙන් හිස සිදිනු ලැබීමේ ඉරණමක් කොවේ. පුස්සල්ලේ

පෙන්වා දැන් පරිදිදෙන්ම දෙනිස් වධයම ලබා මූර්මි කුමේ ඉරණමකා” සි රජ කෙමේ පැවතුවේය. පවසා “මහ වාසල විසින් නියම කරනු ලැබූ අන්දමේ අය බඳු කටර කලෝකවත් කිසිම සිංහල රෝගකු විසින් සබරගමු වැයිසක්ගෙන් අය නොකරන ලදායිද, එයේ එම අය බඳු අය කරන ලද්දේ පරදෙකිය පරංතින් විසින් පමණකා සිද, පරංතින් විසින් අය කරනු ලැබූ අන්දමේ මහජන පිබිනයට හේතුවන අසංඛ්‍යා අයඹු මෙකල අය කරන්නට තත්ත්වීම් අයෝග යයිද, එහෙයින් ඒ සම්බන්ධයෙන් කතිකාවක යෙදී ප්‍රංශ නීගමනයකට බැසිම සඳහා සබරගමු වැයි අධිපතින්ගෙන් සයුත්තු නියෝජන මණ්ඩලයක් මහ වාසල කර එවන්නට කැමැත්තෙම් සිද, මහ වාසල ඒ පිළිබඳ අවසරය දෙවා වඳුනු යුතුයයිද මේ සන්දෙශයෙන් ඇහැල්පොලු සැම කරයි. මේ යෝජන ගැන මොලුගොඩින් අදහස් කෙයෙදි? ” සි රජ කෙමේ අවසානයෙහිදී ප්‍රශ්න කළේය.

“මහ වාසලින් නියෝගයක් නිකුම්තු පසු තවන් කතිකාවල් කවිදේ? මෙය නම් සබරගමු පලාත් වැසියන්ගේ ශෞද තින් පස්පාත්‍යාචාර්යන් දිනා ගැනීම සඳහා ඇහැල්පොලු මිග නීලමේ විසින්ම දරනු ලබන කුටි ප්‍රයන්තයක් මිස, කුටි උපායකක් මිස සබරගමු පලාත් වැසියන්ගේ ඩිනා කම්ක හෝ අදහසක් හෝ විය නොහැකිය.” එහෙයින් යෝජන, ව මහ වාසලින් වහා ප්‍රතිසේප විය යුතුය! ” සි මොලුගොඩි ප්‍රශ්න සවියෙන් පළ කළේය.

“ඉවි! ඉවි! ඉවි! ඇහැල්පොලු මහ නීලමේ කොතොකුන් ඩිනා පස්පාත්‍යාචාර්ය හාවය දක්වන්නේ රට වැසිසන්ව විස මහවාසලට නොවේ. එහෙයින් සබරගමු වැසියන්ගේ නියෝජන මණ්ඩලයක් සමඟ කතිකාවක යෙදීමේ කිසිම ආයාවක් මහ වාසල වෙනු

තැනැයිද, ඇන්සේ නියම කරන ලද අතින් අය බඳු නියතයෙන්ම අය දකාට රාජකිය හා ජ්‍යෙෂ්ඨ රාජකිය එකු මෙහෙයුමේ ආයාව පමණකු සිද, ඇහැල්පොලු මහ නීලමේ ගේ ලැයි නියතයෙන්ම ඉංග්‍රීස් මේ වාසල විසින් මහ නීලමේ සබරගමුවට එවන ලද්දේ පැහැඳු සිය විමට නොව හිගම් පවත්තා, අයඹු වහාම එක්කාකෙට භාජ්‍යාගාරය පිරිම් පිණීස බැවි හොඳින් හිනට ගත යුතුයයිද දැක්වෙන සංදේශයක් වහා සකස් කොට මහ වාසල මුදාව තවනා සබරගමුව යැවියුතුය!” සි රජ කෙමේ මොලුගොඩිට විභාන කළේය.

රජුනේ බසටත් වඩා වේගයෙන් සේ බව පහු කෙරෙන සන්දෙශයක් රැගන් සේවා හටයෙන් පසු දින අමියම් කාලයේ සබරගමුව බලු නීක්ම යනු අකින්නට ලැබිණ.

දුරා කාලයේ මේ සංදෙශය ඇහැල්පොලු මහ නීලමේ අකට ලැබුණු නමුන්, සබරගමු පෙදෙස් වැයිසන්ගේ යුත්තියටත්, වැරිතුවටත්, ඒ හැමටත් වහා සාධාරණයටත් අනුරාධා ඉල්ලුම්වලට පිටු ප, මහ වාසල නියම කරන පරිදිදෙන් අයුතු අතින් අයඹු අය කිරීමට තිබු උන්සාහ නොකළේය. ඒ වෙනුවට ඔහු කළේ බුඩුගෙදර පරණ වලුව්ව ප්‍රතිස්සකරණය කොට පළාත්වාසින්ගේ ඩිනා වැඩ පිණීස අදාළවු සංචින ක්‍රියාත්මක මීමය.

කළුපිතවූ එක්කරා ක්‍රියා කළාපයක් අනුව යථින් ඔහු පරංගි සමයේ පටන් තටුන් වි ජරාවාසල සැවති වැවි, අමුණු, ඇලේ, මැදුල ප්‍රතිසංස්කරණය කළේය. පරංයින්ගේ දායාදයක් වශයෙන් පළාත්වාසින් අකර පරිභාවිතයට පන්ති පැවති අරණ්කු පානය තහනම් කළේය. ඔවුන්ගෙන්ම වොවුණු දුෂ්චරිතයක් වන මිස පිණීස උරන්, කුකුලන් හා එම්වන් ඇති කිමිම

නතර කළේය දුටෙකු ලැබූ කල පැවුලේ බර සහුල්ල කර ගැනීමේ අදහසින් වන සිව්ප, මුණ්ට බොඟුන් වන පිණිස මහ වනයට රඳවා කාලීමේ දූෂණ ක්‍රියාවද මරණීය දණධනයට යින් කළේය. වැව් අමුණු තටු-මුණ් එ යෑම හේතු කොට ගෙන පුරන් එ නිවුණු බුලු-ගෙදර මහ වෙළු යායට ජල පහසුව සඳහා එය ඔස්සෙන් ගළු බස්නා තොය හරක් කොට මහ අමුණන් බැඳ එම වෙළුයායට ජල සම්පාදනය කළේය. එහිප්‍රති එලය වූයේ පළාත් වැස්සන්ගේ අක්‍රාන්ත ප්‍රසාදයන්, අවනත ප්‍රසාදනීතියන්, අවල හකනි ජ්‍රේමයන් මහ තීලුමේට අන් එමය.

එශෙන් ඇඟැල්පොලු මහ තීලුමේ සමගම නිකුම් හිය අතපන්තු හමුදාවට අතුලන් කොට සබරගමුවට යමනු ලැබූ සුකිය වර පුරුෂයන්ගේ මායියන් මේ සියලු පවත් මහ වාසලට සැඟු වින.

සුකිය තියෝගය පරිදිදෙන් අථන් අය බඳ අය තෙහිමින්, එයේ එම අය බඳ අය කර ගැනීම සඳහා තමන් විසින් යමනු ලැබූ මහ තීලුමේ මහ වාසලට පිටුප, මහා ජනයා පහසාන විමල්, රට වැසියන්ගේ අවනත ප්‍රසාදනීතිය අක්‍රාන්තයෙන්ම ඔහුට අන් මිලින් නිසා ම්‍රු විනුම රාජසීංහ රාජයන් තුළ මහ තීලුමේ කෙරෙහි පහළ වූණේ බලවත් දෙපායන් දැක් වෙරයකි.

ප්‍රාග්‍රි කොට කමන් හා සරණාතිශේකයට පත්වූ බිසේට නිසා අර් සම්පතක් තොලුවීමෙන් දෙමිනසට පත්වූ ම්‍රු විනුම රාජසීංහ රාමෙහුවරම්බ සංස්කෘත යවා දෙගල්සාම් තමැනි තායක්කාර වංශිකායාගේ දුකුමරියන් වත් මුක්න කන්නම්මා, සහ ගෙන්කන ජම්මාල් තමැනි කුමරියන් සේ.කිඩිගල තුවරට කිඳවා ඔවුන් සිය බිසේ තත්ත්වයෙහි තුවර සරණ බකිනයට පත්වූ අවස්ථාවෙහිදී මේ වෙරයන් විරෝධයන් ප්‍රකටවම පෙනී ගියේය. අවශ්‍ය සියලු තීලුම්වරන් මෙන්ම,

ඇඟැල්පොලු මහ තීලුමේද මේ කරකාර බැඳි මිංගලුය සඳහා සබරගමුවේ උපදින මාහුගි මැණික් රසින් මහ වාසලට එවු තුමුද රජ කෙමේ එම ත්‍යාගය නොවැඩෙන්ය ඇඟැල්පොලු ත්‍යාගය තුපුදිසු-යකිද, නොකාබනෝය යිද, නිස්දිතය යිද, ඔහුගෙන් ලැබුණු ත්‍යාගයන් පිශිගැනීම මහ වාසලට අවම්තයකා යිද පවසා එම මැණික් රස ආපසු ඔහු වෙකම යවක දේදේය.

ම්‍රු විනුම රාජසීංහගේ බිසේටරුන් අතුරන් එක් බිසේටිකට අයන්ව සබරගමුවේ පැවති ගබඩා ගමකින් අය විය යුතුව තුවුණු අය බඳ එම ගබඩාම් වැස්සන් විසින් නොගෙවන ලුව්ව, එම බඳ අය කරන්නට හිය තායක්කර වංශිකා රාජ දැනයාහට තුළා පෙරා හිරිහැර කිරීමන්, ප්‍රවක්වලින් වාර්තිකාව හාන්බාගාරයට ලැබිය යුතුවූ ආදාම නොලැබී යාමන්, මල්සාලී මිලෙන්දෙකුගෙන් රාජියල් දෙශෙන් දහසක් සබරගමුවේනිදී කොලුකන ලදායි මහ තීලුමේහට විරෝධව වේදිනාවක් ඉදිරිපත් විමන් නිසා මේ රජ - යුවරජ යන උපය ප්‍රසාද අතර ඇතිවුණු හෙදය හා වෙරය හතු ගුණයකින් දැක් වියේය.

සිංහලේ නිදහස් සටන

කරනා:

චලුලුව්. කේ. පි. ගුණවර්ධන

ප්‍රකාශක:

ස්වර්ණ ගුණවර්ධන

ඩී.ඩා. ජයිත්‍ය ප්‍රසාදය

මුදුකාර:

ස්ථාරවත් මූල්‍යාලය
කුණෝගාධ

එල්. එ. පෙරේරා

අංක 560, සිංහලය,
ඡායාලි,

26 - 11 - 61 කුලුගොඩුගොඩු.

පටුන.

	පට
1. සිංහලේ පිතිදීම	1
2. මලබාර් අමුණකා	12
3. රාජනීෂේකය	39
4. රාජජූවක්	48
5. දැඟ පුදරුගනයක්	65
6. සඩිරග්‍රෑම අවදි වෙයි	84
7. සිංහලේ කෘවරු වටුනි	108
8. බ්‍රිටියෝ ගෝ ඉරණම	127
9. කැප්පෙරිපෝල ඇල්ලීම	137
10. සිංහලේ සිරකුරුවෝ	156
11. සිංහලේ ඉරණම	168
12. යුණින් අවදි වෙයි	176
13. දුම්ප්‍ර රාජනීෂේකය	198
14. වීභාර අල්ලා ගැනීම	209
15. කුඩා පොලු හිමි	228
16. පුරන් අජ්පු දිවි පුදකී	235
17. ගස්වලට පට දී වෙති කති	242
18. ගොන්ගාලේගොඩ බංඩා	248

කරුණාකර මෙම පොඩ
අතින් අත තොයවන්න.

සිංහලේ පිතිදීම.

“සිංහලේ සිහසුන අර සිරි විජානිකයා පළවා, හැරීම් වස් උඩිරට සිංහල නායකයින් විසින් අප එහි කැදවනු ලැබූ තමුණ්, අපේ පාලනය දැන් ඔවුනු තුරුස්සනි. වියෙශ යෙන් ම බොද්ධ තොයන පාලක පිරිසකගේ අණසක යටතට බොද්ධ රාජධානීයක් පන්වීම නිසා උඩිරට පැවැදි පස්සය බොහෝ දුරටම කළකිරී සිටි. සැතපුම් දහස් ගණන කට ඇති සිරින රජතුමේකු ගේ පාලනයක් ගෙන උඩිරට වැක්සේ විශ්වාසයක් තොකුනි. ඔවුන්ගේ එකම ආයව සිංහලේ සිහසුනේ සිංහල රජතුමේකු සිරිනු දැකීම පමණි. පුද පැඩිරු සම්තට රාජ මාලිගය වෙත ගොස්, රජතුමන් බැහැදුක සිය දැක් සැප සාලුකර සිරීම උඩිරට වැසියන්ට ඇති එකම සැනැසිම බැවි මට දාන ගන්නට ලැබුණි. රාජකීයයන් ගේ ආශ්‍ය සහිත ව, ‘රාජකාරිය’ සම්බන්ධ ගොරව සම්මාන ලබාතින් විසු උඩිරට ප්‍රධානීනු මෙකි දී වියෙශයන් ම දැන් තො ඉවතිලීමන් ව සිරිනි. එහෙන් ඉංග්‍රීසි - සිංහල දෙක්සිජය අතරේ ඇති කර ගන් සමඟ සම්මුතිය පරිදි සාමාජික රැකිවන් අදාළකින් ඇද ගනු ලැබූ පුදේගය ඇතුළු ව, මුළු යටත් විජානය ම ඉංග්‍රීසි කිරීවයේ ගොරවයන්, එංගලන්ක මහ රජතුමන් ගේ ප්‍රොස්ක්වයන් යෙකෙන පරිදි ඉංග්‍රීසි අණසක යටතේ පාලනය කිරීමට මම හැම උඩිසාහයක් ම දරන්නෙම්.” සි රොබට බුවුන්රින් (ආංත්‍රිකාරත්මක) 1816 තොවා මිලර් 5 වැනි ද දකුණින් යුතු ව එංගලන්කයේ යටත් විජාන කාර්යාලය භාර ගෙනර්ස්ට් සාම්චිවරයා බෙක ලිපියක් ලියා යුත්වේ ය.

ඩී. ට. 1816 අග කොටස වන විට සිංහලේ පුරා ම ඉංග්‍රීසි පාලනයට විරැද්ධි ව නොයෙකුන් අන්දමේ සංවිධානයන් හා ප්‍රතිසංචීතානයන් ගැන කරුණු අනාචරණය වන්නට විය කොටු ඉංග්‍රීසි ආණ්ඩුකාර කුන්පන් රෝබේ ඔවුන්ගේ ව ලැබුණු ආර්ථ අනුව හෙළි වූ කරුණු වරින් වර එංගලන්තයේ සටන් විජිත හාර දේකම්වරයා වෙන රහස් ලියවිලි මාර්ගයන් අන්ව, යටත ලදී කන්ද උඩ රාජධානිය තොහොත් සේංකඩිගල පුර රාජධානිය ඉංග්‍රීසි පාලනය යටතට පන් තී නිවුණ ද එන් යටන් වැසියෝන්, සිංහල තායකයෝන්, පාලිදී උතුමේන් ඉංග්‍රීසි පාලනය කෙරෙහි එතරම් ක්මේන්තක් නො දක් වූහ. මේ බැව් ඔවුන්ගේ ආණ්ඩුකාර කුනා ඉහත සඳහන් වූ ලිපියෙන් එංගලන්තයේ සටන් විජිත හාර දේකම්ව පෙන්වා දුන්නේ ය.

රජ කෙනෙකු සටන් පාලනය වෙමින් සිටි උඩ රට සාමාන්‍ය වැසියෝ සිය විරුද්‍යන සම්ප්‍රදයානුකූල දිවි පෙවෙන් හදිසි වෙනසක් නො පැනුහ පැරැණි පරම්පරා ගන අදහස් උදාහස් අනුව වූ පැවත්මන්, දිවි දෙවෑනී ත්‍රේව සැලකු ආගමන්, එසේ ම වැවිච්‍යම කුමය සටන් වූ රාජකාරිය අනුව ගොඩනැගි තිබුණු දිවි පැවත්මන්; රජතුමා බහුදාක එතුමන් වෙනින් සො එතුමන් ගෙ තියෙන් තියෙන් තායකයෙකු වෙනින් ලැබන අනුකම්පාවන්, පුක්තිය ඉටු කරවා ගැනීමේ බලාපොරොන්තුවන්: යනාදී වූ හාම කරුණක් ම ඉංග්‍රීසි පාලනය නිසා සිය දෙදීනික ජීවිතයෙන් කොර වූ බවක් උඩට සාමාන්‍ය වැසියන් ගේ සින් සකන් වල කාවදී තිබුණි. මේ සියල්ලට ම වඩා සිය මට්ට තිමේක ජනියෙන් පරාධින්වය ගැන සිනු තිබුණු ජනිකානුරාගයෙනුක් දේ මාමකන්වයෙනු පිවිදෙන්නට වූහ ඉංග්‍රීසින් ගේ පාලනය, සිරින් විරින් හා තුරුසෙනා ගන්දාන් නිසා පොදු වෙටරයක් උඩට සිංහල ම දෙනෙකු තුල ම වෙශවන් ව වැඩෙන් තිබුණි. පුරා ගනවර්ෂ තුනකටත් මදක් වැසියන් වැඩෙන් විජිත පාලනයට විරැද්ධි ව නැඟී තිබුණු හැඳිම් සියල්ලක්, ජනි මමන්වයන් ජනි වාන්සලාසයන් ඔවුන් ගේ සින් සකන් තුළ අවුලුව ලිමේ සමන් වය. උඩට පාලනය ඉංග්‍රීසින් අකට පන් මීම නිසා සිය ජනිකා තිදිහාස සඳහා ම තුරන් වූ බැව් සිංහලේ පොදු වැසියෝ නිකර මෙනෙහි කළහ. සිය ජනිකා තායකයින්වන්, ආගමික තායකයින්වන්, ඉංග්‍රීසින් වෙනින් ලැබෙන නොයෙකුන් අව්‍යාර්ථිත වන් නො සැලුකිලිකම් නිසා සිංහලයින් ගේ ජනිකා තිදිහාස අදහස් උඩහස් වඩා වඩාන් පන් ගැන්වෙන්නට වය.

පාලන්යේන්, එම පාලනය යටන් උඩටට විටින් විට කඩා හැඳුණු සඳහා ආපදුවනුයේ නිසා මූල්‍ය මහන් සිංහලේ රාජධාන්‍ය පුරා ම ඉංග්‍රීසින්ට විරැද්ධි ව නැඟී තිබුණු හැඳිම් සියල්ලක්, ජනි මමන්වයන් ජනි වාන්සලාසයන් ඔවුන් ගේ සින් සකන් තුළ අවුලුව ලිමේ සමන් වය. උඩට පාලනය ඉංග්‍රීසින් අකට පන් මීම නිසා සිය ජනිකා තිදිහාස සඳහා ම තුරන් වූ බැව් සිංහලේ පොදු වැසියෝ නිකර මෙනෙහි කළහ. සිය ජනිකා තායකයින්වන්, ආගමික තායකයින්වන්, ඉංග්‍රීසින් වෙනින් ලැබෙන නොයෙකුන් අව්‍යාර්ථිත වන් නො සැලුකිලිකම් නිසා සිංහලයින් ගේ ජනිකා තිදිහාස අදහස් උඩහස් වඩා වඩාන් පන් ගැන්වෙන්නට වය.

උඩට තායකයේ ද පැවත් පාලන කන්තුය යටන් ඔහන් අයිරි කන්න්වයකට පැමිණ සිටියහ. විරුද්‍යන සම්ප්‍රදයන් අනුව, රජකාරිය යටන් කමන් වෙන පැවරී තිබුණු බලනල අනුව, ඒ ඒ පැදේශයේ අධිපතිකම් ලබා, පොදු වැසියන් ගේ ඉමහන් ගොරවාදරය ලැබූ කමන්ට ඉංග්‍රීසි හේවායින් ගේ ගෙනක් සුළු තිබුණින් ගේ අපහාසයන් උපහාසයන් එක්වර විද දරු ගන්නට සිදු මීම කොහොම් ම ඉවසුම් ගෙන නො දෙන්නක් වය. රජකාරි බලනල යටන් උඩටට තායකයින් වෙන පැවරී තිබුණු විශේෂ වර ප්‍රසාදයන් ද ඉංග්‍රීසින් නිසා නො ලැබූ ගියේ ය. සිංහලේ සමාජයේ ඉතාමන් උඩහස් සාම්ප්‍රදයක් ලෙස එක්ව සැලකි තිබුණු නොයෙකුන් සමාජ හේද හා පෙන් සේද කුමන්, පැවත් පාලන තුන්තු අනුව කුමයෙන් අහෝසි මී යනු දුටු උඩ තායකයේ වඩාන් කොපාවිත්ට වූහ. කමන් වෙනින් පැහැර ගනු ලැබූ බලනල හා සියලු වර ප්‍රසාදයන් යැලින් ලබා ගැනීමේ එක ම අධිජ්‍යතායෙන් ඔවුන් හාම දෙන ම නො සන්ස්ක්‍රිත් වූහ.

සිංහල පොදුවැසියාන්, උඩ තායකයින් ඇනුම ජන ප්‍රජානිශ්චත් මෙයේ ඉංග්‍රීසි පාලනයට විරැද්ධි ව නැඟී ගෙන එදිදි, ගොදුව හිස්සුන් වහන්සේ විශේෂ බලවෙශයක්

ලෙසින් තැකී එන නිදහස් සටන් පෙරමුණට ජ්‍යෙෂ්ඨ පිතින්-
නට වූහ. අනා ආගමික පාලක පිරිසක ගේ අණසක
යටනේ ලක් ඩීම පාලනය පවත්නා තෙක් බෙඳීඩාගමේ
සහිතනියන්, එහි ඇරක්ෂාවන් තො, සැලුසෙන බැවි එනුමෝ
පෙන්වා දුන්හ. සිංහලයන්, බෙඳීඩාගමන්, ප්‍රාණයන් ප්‍රාණ
නාමියන් මෙන් බැවි පෙන්වා දුන් එනුමෝ, සිංහලය තො
තොර බෙඳීඩාගමේ තො, බෙඳීඩාගමන් තොර සිංහලය
ගේ හෝ පැවැත්මේ කිසිදු හරයක් තැනැ යි පොදු වැසියාට
අවබෝධ කරවා, දුන්හ. පෙරහැර, පූජනිය කටවුතු සහ
ඇශමික පූද පූහ ඇදි බෙඳීඩා කටවුතු සඳහා බෙඳීඩා
රජකුගෙන් බලාගෝරෝන්හු විය හැකී කිසිදු සේවයක්
අනා ලේඛික පාලක පිරිසක ගෙන් බලාගෝරෝන්හු විය
තො, හැකී බැවි එනුමෝ පැහැදිලි කර දුන්හ. බෙඳීඩාගමේ
ඇරක්ෂාවන්, සඳ පැවැත්මන් සඳහා, සිංහල රජකු යිශින්
සිංහලේ රජකම ලැබිය යුතු බැවි පෙන්වා දීමට/එනුමෝ
පසුබට තො, වූහ.

එ බැවි බුවුන්රින් ආංශිකාර තැන විසින් යටන් විජේත
හාර ලේකම්වරයා වෙන 1815 දී යැවු ලිපියකින් ද අනා-
වරණය වෙයි. 1815 අප්‍රේලේ 24 දී ඉංග්‍රීසි පාලනය යටනේ
පැවැති දැනු මාලිගාවට දැනු වහන්සේ වැඩිම කරවා, ගනු
ලැබුවෙන් මහන් පරිග්‍රමයකින් පසු ව බැවි බොයිලි ගේ
වාර්තාවකින් කියාවේ. ඉංග්‍රීසි පාලනය කොරේහි බෙඳීඩා
හිසුන් වහන්සේ ස්වල්ප වූද, විශ්වාසයක් තො, තැබූහ.

මේ අනුව පොදු වැසියාන්, සිංහලේ නායකයෝන්,
බෙඳීඩා හිසුන් වහන්සේලාන් ඉංග්‍රීසින් රඳින් පන්නා
දුම්මෙන්, ජනික නිදහස මූලා කර ගැනීමෙන් එක ම
අධිජ්‍යාත්මයන් යුතු ව කටවුතු කළයේ

1815 මාරුතු 2 වැනි ද මහනුවර මෙළ මඹුවේ දී උඩ
රට නායකයින් හා ඉංග්‍රීසින් අනරේ ඇති විවිධම. අනුව
උඩරට රජධානියට අයන් පෙදෙසේ ද ඉංග්‍රීසින් පාලනය

යටනට පැවරුණන්, උඩරට නායකයින්ටන් පොදු වැසියාට
සහ සංස්යා වහන්සේලාටන් ව්‍යවමනා වූයේ අනෙකකි. ඒ
හැමට ම අවශ්‍ය ව නිවුණේ සිංහලේ සහසුනා අර සිටි
විජිතික රජු පලවා, සැමීම පමණි. ඒ සහාය ඉංග්‍රීසින්
වෙනින් ලබුනන්, උඩරට රජධානිය ඉංග්‍රීසින්ට පවර
දීමක් පිළිබඳ අදහසක් ඔවුන් තුළ තො, බැවි 1816 අවු-
රද්දදේ අග හරිය වන මිට ඉංග්‍රීසින්ට ඉතා පැහැදිලිව ම
පෙනෙන්නට විය.

සිංහල රජකු ගේ පාලනය යටනේ අඩු වැයෙන්
සිංහලේ රජධානිය පමණක් වන් යිශින් සංචිතක්‍රිය කර
පමුණුවා, ලිමි පරම චේනකාව උඩ සිංහලේ හිනි පැලිදි
දෙපන්ම්‍ය ම එක් තී කටවුතු කරන කාලයද එකිනේයේය.
ඇහැලේපාල නිලුම්බුමාන් මොල්ලිගොඩ මහ අදිකාරම්
භුමාන් අකරේ පැවැති, මහසේදයන් නිසා, මේ මූල් පියවරේ
කටවුතු බොහෝ අවස්ථාවන්හි ද ඉංග්‍රීසින්ට පහසුවන් ම
අනාවරණය කර ගත හැකි විය.

උඩවේ දිසා, භාරය ලැබ සිටි මොනරවේල කැප්පෙරිටි-
පොල දිසාව ගේ සින මේ සිංහලේ නිදහස සටන කොරේගි
බොහෝ සෞයාක්මක තිය. පුරෝගාමි ව කටවුතු
කළ හිසුන් වහන්සේලා අනුරන් මොල්වතු විභාරයේ හිලප
හැරුම්න් විසු ඉහළම ස්ථිරයෝ මේ පිළිබඳ ව රහස්
කටවුතුවල නිරක වූහ. උඩරට ජන ප්‍රධානීන් අනුරන්
සිංහලේ සංචිතක්‍රිය පත්‍ර කටවුතු කරන ජන් මාමක-
යන් සෞයා තිය එනුමෝ මේ හාර දුර කාර්යයේ රහස්
සංවිධානයන් කොරේගි ක්‍රියාක්මක වූහ. මොනරවේල කැප්-
පෙරිටිපොල දිසාව ඇතුළු ජන ප්‍රධානීනු ඉහළම ස්ථිරයන්
වහන්සේ ගේ වැඩ පිළිවෙළ අනුමත කළය. එකුමන් ගේ
සංවිධානය යටනේ නිදහස සටන් පෙරමුණේ නායකයිය
භාර ගැනීමට කැප්පෙරිටපොල දිසාව කාමුක්ක ප්‍රකාශ
කළය. කන්ද උඩරට රජධානිය යැකි සිංහලයකින් වෙන
පවර ගැනීමන්, සිංහලේ පෙදෙස්වලින් ඉංග්‍රීසින් පලවා,

හැරීමෙන් මේම වැඩ පිළිවෙලේ මූලික පරමාර්ථය විය. මේ වැඩ පිළිවෙල අනුව සිංහලේ මිණි කිරුම් දුරීමේ අකීනියක් කිසි ලෙසකින්වන් මලුබාර රජ පෙළපතකට තීම් නො, විය යුතු යි. ඒ ද තීරණය විය. සිංහලේ රජකමට සුදුසු රජ වංශික බොද්ධ කුමරෝකු වෙනත් දේශයකින් ගෙන්වා, ගැනීමේ යෝජනාවට රහස් සංවිධානයේ හිඹි පැවිත්‍ර දෙපස්හේ ම කැමැත්ත ලැබුණි.

සිංහාසනාරය් කිරීමට සුදුසු කුමරෝකු යොයා ගැනීමේ කාර්යය ඉහගම සෑවිරයෝ කැමැත්තෙන් ම හාර ගන්හා. එවකට 21 හැවිරිදි වයස් ව සිටි එනුමෝ සියම් රටට වැඩිම කොට සියම් දේශයේ රජ වංශික කුමරෝකු ලංකාවට කැඳවා, ගෙන ඒම් වැඩ පිළිවෙළක් සුදුනම් කළහ. වැඩි දුර බොද්ධ බරමය ඉගෙනීමේ වැඩ පිළිවෙළක් අනුව සියම් රටට ගොස් එහි දී සියම් රජුට සියලු තොරතුරු සැලු කොට රජවංශික කුමරෝකු සිසු වේශයෙන් ලංකා-වට කැඳවා, ගෙන එන බවන්, මහනුවර දී ඒ කුමාරයාට රජකම හාර දීමට සුදුනම් විය යුතු බවන් ඉහගම සෑවිරයෝ සිංහලේ කිතවතුන්ට පහද දුන්හ. මේ වැඩ පිළිවෙළ අනුව එනුමෝ කොළඹට පැමිණ ආණ්ඩුකාර කැනුපන් රෙබවි බුවුන්රින් හමු තීමට සියහ. වැඩි දුර ඉගෙනීම් වස් සියම් රටට ය, මට කමා, ගෙන අති සුදුනම් ගැන එනුමෝ ආණ්ඩුකාර තැනැට දන්වා, සිටියන්. ආණ්ඩුකාරයා ගෙන අවසරය එනුමෝ එහි දී ලදහ.

කොළඹ සිටි දින කිහිපය බුල දී ඉහගම සෑවිරයන් වහන්සේට කවන් අදුන් මිනුයෙකු මූල්‍ය ගැසුණි. මලයාලී ජාතිකයෙකු වූ මේ අදුන් මිනුයා ගෙන් ලැබුණු තොරතුරු අනුව රජධිරජසිංහ රජු ගේ බිසව ගේ සෞජ්‍යයුරක් දෙදෙනෙකු මිගමුවේ ඉංග්‍රීසි සිර කැඳවුරක සිර කරනු ලබ සිටින බැවි එනුමෝ දින ගන්හා. රජධිරජසිංහ රජු ගේ බිසවුන් වහන්සේ ගේ සෞජ්‍යයුරන් දෙදෙනෙකු පිළිබඳ ආරංචයකින් සේංඡකිලා තුවර වැසිනුන් එවකට පෙළඳී

සිටි බවක් ද ඉහගම සෑවිරයන් වහන්සේ දින සිටියහ සියම් ගමන මදකට කල් දුම් එනුමෝ සිය මලයාලී ජාතික මිනුයාන් සමග මිගමුවට හියහ. සිර හාරයෝ සිටින රජු කියයන් දෙදෙනා, හමු එහි කාරු බස් කර ගැනීමේ මාර්ගයන් ගැන කළුපනා, කළ එනුමෝ මිගමුවේ වෙළඳ පලට එන කුමාරවරුන් ගේ පරිවාර පිරිසේ වුවෙකු මූල්‍ය ගැසී කාරු කිරීමට පිළිවෙළක් යොදා ගන්හ එනුමෝ එද ම පන්තුරුවක හස්නක් පිළියෙළ කළහ. පන් ඉරුවේ ලියැවුණු සුදුන අන්නාසි ගෙවියක් තුළට දුම් එනුමෝ කළින් ද කාරු, කර ගන් පරිදි කුමාරවරුන් ගේ පරිවාරයෙකුට එම අන්නාසි ගෙවිය හාර දුන්හ.

හසුන් පන කුමාරවරුන් අතට පන් විය. සුදුන් පක සියලු කුමාරවරු අන්නාසි ගෙවියේ මාර්ගයන්ම පිළි-භුරු එවුනා. “අපි ඉංග්‍රීසින්ට විරුද්ධ ව සිය කැමැත්තෙන් ම ඉදිරිපත් ගො, වෙමු. නෙමුන් අවස්ථාවක් එලු බැඳීමෙන්, අපේ සහයෝගය ඔබ සැමැට ලබා දීමට පොරෙන්ද වෙමු.” යනුවෙන් කුමාරවරුන් ගේ පිළිනුර සියැවිනා.

පසුව ද මලයාලී ජාතිකයාන් ඉහගම සෑවිරයෝන් කොළඹට පැමිණියහ. සියම් ගමන පිළිබඳ අදහස් වෙනස් කර ලිම ගැනන්, අදුන් අදහස් ගැන දුනුම් දීමටන් මහනුවර බලා පිටත් වූ ඉහගම සෑවිරයෝ සිය මිනුයාට ද ඉදිරි කටයුතු ගැන උපදෙස් දුන්හ. එම උපදෙස් අනුව මිගමු සිර කැඳවුරේ මූර හටයින් කිහිප දෙනෙකු සිය වසහයට ගන් මලයාලී ජාතිකයා පසු ද කටයුතු සුදුනම් කිරීම වස් කොළඹට පැමිණියේ ය. මිගමු සිර කැඳවුරේ ප්‍රධාන තිලුබාර කැන ගෙන් ලැබුණු බන්තුවක් පරිදි එදින ම එම මලයාලී ජාතිකයා සිර හාරයට පන් විය.

ඉහගම හිමියන්ට මල්වතු විහාරයට ප, කැබේමට ඉඩ ලැබුණා පමණකි. ජෝන් බොමිල් ගේ ආස්ට්‍රොක් එනුමන්ට ලැබිණා. වහා ම ඉහගම හිමියන් ආපසු කොළඹට ය, සුතු

බවන් එනුමන් සිර හාරයට ගැනීමට එන හට පිරිසට අවතන විය යුතු බවන් එම ආදාළවති කියැවේන. ඒ සමගම ඉංග්‍රීසි හට පිරිසක් ද පූම්ඩියා ය. ඉහගම කිමයන් සිර හාරයට ගන් හට පිරිස එදින ම කොළඹ බලා පිටන් වුවා, ය.

ඉංග්‍රීසි හට හටතින් ගේ මුරකාවල් යටතේ කොළඹ බලා පිටන් වූ එනුමෝ භතර කෝරලු සීමාව නෙක් සන්සුන් ව පූම්ඩියා. භතර කෝරලු සීමාවේ ද කිසි යම් ප්‍රමාදයක සම්පූර්ණ ප්‍රයෝගනය ගන් එනුමෝ ඉංග්‍රීසින් වෙනින් මිදි පළා ගියහ. සතර කෝරලේ මිතුයෙකු වෙන ගිය ඉහගම හිමියෙය් එදා දහවල් කාලය ගල් ලෙනක ගත කොට ගතියේ තිබෙකක ලැබුම් ගන්හ. සති ගණනක් ම මෙයේ සැහ තේ සිටි එනුමෝ පූම්ඩි බිමින් බැහැර ව ගම් යෙකු මෙන් රුවුල වඩින්නට පටන් ගන්හ. සම්පූර්ණයෙන් වෙස් වලා ගන් ඉහගම ඡේ පසු කුරුණාගලට ගියේ ය. හන් කෝරලේ වික කළක් තොරතුරු සෞයමින් කල් ගත කළ හේ ඡේ පසු ව ඉංග්‍රීසි හට කණ්ඩායමක ආශ්‍රයට ගියේ ය.

එම් වාරයේ ද යැමින් වරක් සිර හාරයට පන් වූ හෙකෙම යැමින් වරක් සිර හාරන් මිදි කැලේ වදුනේ ය. උචිරට ජන තායකයෙකු ලෙස ඇද පාලුද ගන් ගේ හන් කෝරලු වැසියන් ගේ සින්වලට තිදිහැස් සටන පිළිබඳ භාගීම් ගෙන දෙනීනට පටන් ගන්නේ ය. ඉහගම නම් මේ අදුන් සටන් කාම් සිංහලයා ගේ පෙරමුණට දහස් ගණනින් උචිරටියේ එක් වන්නට පුළු

සිංහලේ ස්වාධීනය්වය පැවත් කාලවල දී ලැබුණු ගොරට සැලකිල්ලෙන් අංඟ මානුයකු ලබා දීමට අපෝ-හොසන් වූ මේ අදුන් පාලකයින් පළවා හාර ස්වාධීනයා ලිඛා කර ගැනීම පිණිස ආරම්භ කරන ලද රහස් ස්වාධීනය අනුව උචිරට තායකයෝන් හිසුන් වහන්දේන්

සුදුනම් ව සිටිය ද, එම සංවිධානයේ ඉතිරි වැඩ පිළිවෙළ කියාන්මක කිරීමට නො හැකි අත්දමේ අඩු පාඩු කිපයක් ම තිබුණි. ඉන් පළමු වැනි අඩු පාඩුව වූයේ සිභුත්තට සුදුස්-සේකු නො වීම යි. ශ්‍රී දැන්ත දැනුන් වහන්දේ ගේ හාරය ඉංග්‍රීසින්ට එයන් ව නිඩීම දෙවැනි අඩු පාඩුව ලෙසින් සැලුනින. මේ අඩු පාඩු සපුරා දූ විගස ම ඉංග්‍රීසින්ට විරද්-ඩව උචිරට සිංහලයින් ගේ තිදිහැස් මහ සටන ඇරඹින බැවි රහස් සංවිධානයන් මගින් සිංහලේ හැම දිසාන්තර යකට ම දැන්වා යටන ලදී.

ඉංග්‍රීසින්ට විරද්-ඩව ව ඇරම්භ කරන්නට යන මහ සටනට මූල්‍ය සිංහලේ ම එක වරටම සහභාගි විය යුතු බවේ සිංහලේ නායකයින් විසින් රහස්, ලියකියවිලි මාර්ගයෙන් දැන්වා සිටින ලදී උගේ සටන් සංවිධානයේ ප්‍රරෝගාම් ව සිටි හාපලෝගම මොහොට්ටාල විසින් තල් පතක ලියා අනිකුත් නායකයින් වෙන යටතු ලැබූ රහස් ලිපියක් උගේවේ කිවුලේගෙදර මොහොට්ටාල ගේ ගෙය ගිනි තබා විකාශ කළ ඉංග්‍රීසින් විසින් එම ගෙයි වූ පෙට්ටිගම් කඩා කොල්ලා කාගන් දේ අකර වූ මේ රහස් තල්පත පසු කළෙක ලංකාණ්ඩුකාර තැන විසින් එංගලන්තයේ යටන් විෂ්කම කාරයාලයයේ බෙකුරුස්වී සංම්වරයා වෙන යටත ලදී. එම පිටපතේ ඉංග්‍රීසි පරිවර්තනයක් බුවුන්දීන් ආණ්ඩුකාරයා ගේ සටන්දේන් අනුර වෙයි. එහි සිංහල අනුවාදය මෙයේ කියාවෙකි: “ඉංග්‍රීසිහු අපේ රටේ දැන් හැම පැන්තකක් ම ආක්‍රමණය කොට සිටිනි. බුවුන් ගේ මහ බළ ගේනාවේ දැන් අපේ ගම් ගම් තිම විකාශ කරනි. අපේ රට වැසියා අමු අමුවේ ම මරු දමන ඔවුන් අප ද මරු දමනු ඇත. අපේ දේපලවලට අන්වන්දේන් එබුදු ම ඉරණමකි. පළාන් බොහෝමයක් ම දැන් ඉංග්‍රීසින්ට යටන් තී අවසාන යි. එහෙන් අපි? එක්සේ? අපි හැමෝ ම එක්ලි සටන් කොට ඉංග්‍රීසින් පළවා හරිමු. නාහැනාන් අපි හැමෝ ම වස ඩිය යුතු. ඔබ මෙයින් යමක් තොර

ගන්නෙහි දී එය ම මෙන් කොරු ගන්නෙමි. කළුපනා කිරීමට දැන් කාලයක් තොම්භි හෙයින් වහා ම තිරණය කරන්න. දෙකින් එකක් කොරු ගනිමු. ඒ අනුව වහා ම සූයා කරමු. ඉංග්‍රීසින් යටතට පන් විමෙන් පසු ව මේ එක ද වැඩි පිළිවෙළක්වන් සූයාන්මක කළ නො හැකි බැවි සිතට ගන්න — හැපලෝගම මොහොට්ටාලු.”

සිංහලේ පුරු ඉංග්‍රීසි විරෝධී සටන්කාලීන් පෙරමුණු ගතිදී උගේ දිසා, භාරයේ බ්‍රිතාන්ත තියෝජිත තනතුර සිල්වෙස්ටර් ඔල්ලස් විල්සන් නම් වූ ඉංග්‍රීසි මහතෙකුට පැවරිණි.

මේ අතර තුර බුවුන්ටිජ් ආණ්ඩුකාර තැන ගෙන් මහ ලේකම් වරයා ගෙන්, තිරණයක් පරිදි මුස්ලිම් ජාතික හාලේ නම් වූවෙකුට වෙළුලස්සේ මුහුන්දිරම් තනතුරක් ප්‍රදානය කරන ලදී. සිංහලයින්ට පමණක් මෙතෙක් පැවරුණු මේ තනතුරු මෙසේ මුස්ලිම් ජාතිකයින්ටන් ප්‍රවරු දීමේ රහස්‍ය සිංහලේ නායකයෝ ගොරුම් ගන්හි. සිංහලයින්ට විරෝධී ව ඕනෑම මෙහෙවරෙක යොදවා ගැනීමට තුම් වූ සමයෙක හාලේ මුහුන්දිරම් කෙනෙකු පන් කිරීමේ සිද්ධිය කුමක්ද යි කාටන් ඉතා පහසුවන් ම පැහැදිලි වන්නට විය.

මරක්කල ජාතිකයින්ට විරෝධී ව එන පැමිණිලි ආදිය විභාග කිරීමේ අකිතියක් සිංහලේ නායකයින් ගෙන් ඉවත් කෙරෙන තියෝගයක් ද මේ සමග ම පන්වන ලදී. ඒ හැමෙකක ම පරමාරුය සිංහලේ නායකයෝ දැන සිටියන. ඒ, සමග ම සිංහලේ සටන්කාලීනයි ද හැම පැහැන්ත්තින් ම තැනි එන්නට විය. සිංහල රජවරුන් යටතේ කිසිවෙශකින් සිදු තො වූ පරිද්දෙන් සිංහල ජන නායකයින් ගෙ බලය බිඳී යන අන්දමින් ඉංග්‍රීසින් විසින් දෙන ලද එම පන්ලිම ගෙන ඇසු උගේ සහ වෙළුලස්සේ සිංහලයෝ

වඩාන් නො සන්සුන් වූහ. උගේ දිසා, භාරය ලැබේ සිටි කැප්පෙවෙශිපොලු දිසාට ඒ පන්ලිම පිළිබඳ සිද්ධිය අසා මහන් උදහසට පන් වූයේ ය.

සිංහල සිංහාසනය සඳහා සුදුස්සෙකු කොරු ගැනීම කැප්පෙවෙශිපොලු දිසාට අඛුත් අනිකුත් සිංහලේ නායකයින් ගෙ රළුහ ප්‍රයන්නය විය. කුරුණ ගල සිට සැකපුම් මික් පමණ ඇතින් පිකිටි විල්බාට නම් ගමේ උපන්නෙකු මේ සඳහා කොරුගනු ලැබේ ය. කළක් ගුමණ හුමියේ විසු විල්බාට නම් වූ මොහු සිහසුනට සිමිකම් කියන්නා හා රජ පෙළුපතන් අතර ඇති සම්බන්ධ ප්‍රකාශ කොට රට වැසියන් ගේ සින් සකන් සනසා ලීම රළුහ භාරදුර කාරෝය වූයේ ය.

උගේ දිසා, භාරයට අයන් ව නිඩුණු කනරගම මහ දේවාලයේ මහතෙකුමේ නිලමේනුමා වෙත කැදවනු ලැබේ මේ අමුන්කා (විල්බාටේ) එකි දී දෙරෙසාම් යනුවන් නම් කරනු ලැබුවේ ය. රටින් පිටුවහල් කරනු ලැබූ රජ ගේ යුති සහෞදරයෙකු ලෙස හැඳින් වූනු දෙරෙසාම්, උගේ සටන් පෙරමුණ කර ගුහ මොහොතින් කැබාවා ගෙන යනු ලැබුවේ ය. යුද්ධයට අධිපති කහරගම ස්කන්ධ සුමාර දේව වරම ලැබූ දෙරෙසාම් කුමාරයා විජය ග්‍රහණයේ පරම වේතනාවෙන් යුතු ව සටන් පෙරමුණ බළා පිටන් වෙදේ, මහතෙකුමේ නිලමේනුමා විසින් දේවාකිර්වාද ලබා දෙන ලදී. මලබාර ප්‍රදේශයෙන් පැමිණි අමුන්කෙකු ගේ දරුණයක් ගෙන මුළු උගේ පුරු ම තොයෙකුන් ඇරාන් විජය සිවුරා හැද ගෙනන්, තවත් වරෙක කුමාරයෙකු ලෙසන් උගේ වෙළුලස්ස ප්‍රදේශයෙන් හැසිරෙන මේ අමුන්කා අන් කිසිවෙකු තොට මෙලබාර රජ පෙළුපතන් ඇයන් වූ උගේ කුමාරයෙකු බැවි හැම ගැන ම පන්තු වන්නට විය. ඒ කුමාරයා, තමන්ට සිමි සිහසුන ආපසු දිනා ගැනීම වස් පිටිවර සහිතව දැන් උගේ පැමිණ සිටින බවත් ප්‍රසිද්ධ විය.

මලබාර් අමුත්තා

මේ ආරංචය ඇසු ඉංග්‍රීසිහු කළඹල වූවෝ ය. මේ මලබාර් අමුත්තා වහා ම සිර හාරයට ගන යුතු ය. යි බදුලේල් ඉංග්‍රීසි අධිකාරයෙන් අන් කෙරින. මේ කාර්යය හාර වූයේ වෙළෙළස්සේ අප්පතින් පන් කරනු ලැබූ මූස්ලිම් ජාතික හෑම්ප මූහන්දිරම්ව ය. හෑම්ප මූහන්දිරම් ද පිරිවර කිහිප දෙනෙකුන් කැවුව වෙළෙළස්සේ ඉනාවලේල තෙක් මෙන් කළේ ය. ඉනාවලේලට මා වූ මූහන්දිරම් ඇතුළු පිරිසට හැම පැන්තෙන් ම පහර වදින්තට විය. මූහන්දිරම් ගේ පිරිවර හිස් යු යු අන පැන යද්දී හේ පමණක් ඉනාවලේලේ නති වූයේ ය දැනු හි ගන්. දෙසියයකට නො ඇතුළු පිරිසක් හෑම්ප වටකොට සිට ගත්ත. හැම පැන්තෙන් ම ගලා ආ. පහරත් හෑම්ප බිම පෙරලි හියේ ය. හේ ඩීම වැවෙන් ම දෙපාන් දකන් එක කොට බැඳීමේ නියෝගයක් සිංහලේ තායකයෙකු ගෙන් නිකුත් විය. එම නියෝගය අනුව බඳිනු ලැබූ හෑම්ප වහා ම දෙවියන් ඉදිරියට ගෙන ය. යුතු යි. ද නියෝග ලැබිණ. ‘දෙවියන්’ යනුවෙන් හඳුන්වනු ලැබුයේ සිහුසුනට නිමිත්තම් කි ‘මලබාර් අමුත්තා’ ය. ය මූත්‍රිත්තිරි විසින් යටත් විජිත ලේකම්වරයා වෙන යටුනු උපියකින් කියාවේ.

‘මලබාර් අමුත්තා’ සිර හාරයට ගැනීමට ගිය හෑම්ප මූහන්දිරම්ව අන් වූ ඉරණම පිළිබඳ විස්තර සියලුක් බදුලේල් මූත්‍රිත්තානා නියෝගීත්තය, ලෙස කාර්යාලයය පිළිවුව, ගෙන සිටි සිල්වෙස්ටර් බිත්ලස් විල්සන් මහතාට එස් සටස් වන විට දැන ගත්තට ලැබිණ. මලේ ජාතිකයින් ගෙන් භාපිරින් ගෙන් සැඳුනු සේනාංකයක් රස්කර ගත්ත.

විල්සන් මහතා ඉනාවලේල බලා පිටත් වූයේ ය. ඉනාවලේලේ ද හෑම්ප මූහන්දිරම්ව පහර ද අල්ලා බැඳු ගත්තා ලද්දේ බුවාවේ රටේ රාඟ ප්‍රධාන සිංහලේ කණ්ඩායුම්ක් විසින් බැවි මෙන්ත විට විල්සන් මහතාට දැන ගත්තට ලැබූ තිබුණි. එම ආරංචය අනුව ඉනාවලේලේ ද බුවාවේ රාඟ සේයා සිර හාරයට ගැනීමේ අධිජ්ඛානයෙන් යුතුව විල්සන් මහතා මලේ ජාතික හට පිරිස හාර ව ගමන් කෙලේ ය. කාපිරි හට පිරිස ලේජ්රිනත්ට් තිවිමන් ගේ විභාගය යටත් ගමන් කළා ය.

1817 සැප්තැම්බර් 14 වැනි ද අදුර වැවෙන විට අප්පාපත ගමම්තාට පැමිණි විල්සන් මහතා, සිය සේනාවන් සමග එහි වාසි ලා ගත්තේ ය. පසු ව ද උදාසන යුතින් ගමන් ආරම්භ කළ ඔවුනු සටස 3-00 ට පමණ වන විට ඉනාවලේලට පැමිණියහ. මූලු ඉනාවලේල පාලුවට හැර ගොස් තිබෙනු දුවු විල්සන් මහතා එ තුපුරුදු සිද්ධිය ගැන කරනු විමසන්තට වූයේ ය. එහි පැමිණි මූස්ලිම් ජාතිකයින් දෙදෙනෙකු ගෙන් එ පිළිබඳ තාක්තිතුරු ලැබීමට විල්සන් මහතාට හැකි විය. සිය ගේ දෙර වසා දීමා තමන් සතු දේපලන් රැගෙන, ඉනාවලේලේ සිංහලුනින් හැම දෙනා ම කුමන්ට විරුද්ධ ව යුද වැදිමට සැදුනාම් බවන් එහි ද ඉංග්‍රීසින්ට අනාවරණය විය. සිර හාරයට පන් එ ඉනාවලේලේ රඳවනු ලැබි සිටි හෑම්ප මූහන්දිරම් දැන් තින්තාන්තෙන් සිර අඩංගු සියේ පසු වන බැවි ද මූස්ලිම් ජාතිකයින් ගෙන් විල්සන් මහතාට අසන්තට ලැබුණි

‘තින්තාන්තෙන් සිරකර ඇතා ය කියන හෑම්ප මූහන්දිරම් සේයා, ගැනීමේ අදහසින් විල්සන් මහතා, සිය සේනාංක දෙකක් සමග එවෙළේ ම ගමන් ආරම්භ කෙලේය එහින (15 වැනි ද) සටස 5ට පමණ මේ පිරිස බුවාවට මා වූවා, ය හෑම්ප මූහන්දිරම් සිර හාරයට ගැනීම පිළිබඳ ව වග කිය යුත්තා බුවාවේ රටේ රාඟ බැවි විල්සන් මහතාට කළු තියා, ම ආරංච එ නිඩුණේ ය. බුවාවේ රටේ

රාජ සෞයා විල්සන් මහතා ඉදිවියට ගමන් කෙලේ ය ගමන් මාරගයේ සැතපුම් කාලක් පමණ ඇතින් රස්ව ව සිටි සෙනහක් විල්සන් මහතාට දකින්නට ලැබුණි. රස්ව සිටි පිරිස දැනු තී රගෙන සිටි බවි ඉංග්‍රීසිනු පැහැදිලිව ම දුඩි-වෝ ය. මේ පිරිස රස්ව සිටි කුනර පිටුපසන් බුවාවේ රටේ රාජ ගේ 'වලුව්' පිහිටියේ ය. ගේ ඉදිරිපිට එක්මහනක් විය. ගේ පිටුපසන්, දෙපසන්, සන කාලාවෙන් වැසි නිවුණි. දැනු තී රගන්හේ ගේ ඉදිරිපිට එක්මහනට එ ගේ තුළ තුවන්ට රකවරණ සළුසම්න් සිටියන.

ලංකාවේ අනු දෙනා නිලධාරී කැන හැරියට එවකට කටයුතු කළ ලංකාණ්ඩුකාර රෙඛවි තුවන්රුගේ විසින් එගලන්කයේ යටත් විෂේෂ කාර්යාලයට ලියා යටත ලද කොරතුරු විස්තරයකින් මේ පුවත වඩාත් හොඳින් අනාවරණය වෙයි. එම විස්තරයේ සිංහල පරිවර්තනය මෙසේ කියා වෙයි.

" 1817 නොවූම්බර් මස 17 වැනිදා
මහනුවර දි ය.

යටත් විෂේෂ කාර්යාලය හාර

අර්ල් බෙතරස්ව සාම්බුමන් වෙතට යි.

ගරු කුටුළු සාම්බුමන්,

ඕඩනුමන් ගේ උතුම් පාලනය යටතට පත්ව ඇති මේ ඉංග්‍රීසි යටත් විෂේෂයේ බදුල්ලේ නියෝජනයා හැරියට කටයුතු කරන සිල්වෙස්ටර් ඩැන්ල්ස් විල්සන් විසින් මාවත එවත එවත ලද සැප්ත්මැබර් 14 වැනි ද දක්ම දරණ දිනිය අනුව උතුව පළාතේ අමුන්කෙකු සාර්සරන බව දත්ත ගනිමි. එම අමුන්කා සිර හාරයට ගැනීමට හැඳු නම් වූ මූසල්ම මූහන්දේරම් කෙතෙකු පිටත් කර යටත ලද නමුන් කාර්යය සාර්ථක නො විය. මට දත්ත ලැබෙන වාර්තාවක් අනුව තුළ තුළන්දේ ගෙන කොට්ටෙරවෙල නම් වූ ගම්මානය බලා පිටත් වූයේ ය. ලේ වැගිලික් පිළිබඳ අධිජ්‍යානයක් විල්සන් තුළ නො විය. සාම්බුම් ව, බුවාවේ රාජව කරණු පැහැදිලි කර දී, උදා එ ඇති තුන්ස්වය මැඩලීම ඔහු ගේ පර්මාර්ථය වූයේ ය. ඒ අදහස්න් මි

හඹ්ජ මූහන්දේරම් සිර හාරයට ගෙන මරු දැමීම ගැන වග කිය යුත්තේ බුවාවේ රටේ රාජ නම් විවෙකාය ය මල දන්වා තිබේ. එහෙසන් බුවාවේ රටේ රාජ, උගාවේ සැරි-සරකාය සිය කියන මලබාර අමුන්කාන් සිර හාරයට ගැනීම විල්සන්ට හාර විය. එම නියෝගය අනුව බුවාවේ රටේ රාජ සෞයා කිය විල්සන් ඇඟුව පිරිසට කාලුකාරී පිරි-සක ගෙන් හිරිහැර පැමිණ තිබේ. ලේ වැගිලික් හෝ එබදු වෙනත් තුදාල පියටරක් ගැනීම හේ විල්සන් ගේ අභ්‍යන්තරය නො විය. ඔහුට අවශ්‍ය වූයේ රටේ රාජ සානු වග කිම් හාරය කියා දී අවුල සංයිදා එමට යි. හාඡ, පරිවර්තන-කෙයකු හා සඩ්දේකි සෞය්දුවන් දෙදෙනෙකු සමග රටේ රාජ වෙත කිය විල්සන්ට කිසිදු දයාවක් නො පෙන්වුනි. අනතුරු සහිත බවක් හැණෙනොත් තමා, අනු වූ ලේන්සුව වනා සංඛුවක් කිරීමේ පෙරෙන්දුව පට සිය සේනාකය මහ තවතා, හිය විල්සන් මේ වේලෙහි ලේන්සුව එක්මයට ඇදේදේ ය. හමුදාකය එවෙලේ ම විල්සන් සිටි තැන බලා පිටත් තුවා, ය.

"මිනුරෙකු වශයෙන් ඔබ හමු එමට අපි සූදුනම් නො වෙමු. එසේ ම සානුරෙකු වශයෙන් ඔබට තුහුණ දීමටත් අපි බිය නො වෙමු." බුවාවේ රාජ මහන් එළිගයකින් ප්‍රකාශ කෙලේ ය අපේ හේවා, පන්නය අසීන ලෙස සානුරාට පහර දීමට පටත් ගන්නේ එවෙලේ ය සානුරන් තුවන් අකු වූ දැනු වැනි විදිමට පටත් ගනිදිදී, අපේ හේවායේ වෙති මූර කිපයක් තැකිහා මොහොතුකින් ඔවුන් හැම දෙනා ම පන්නා හැමෙමට එම වෙති මූර කිපය ම සමන් විය. එද රාත්‍රිය බුවාවේ තැවතිමට විල්සන් තිරණය කෙලේ ය. පසුව ද එනම් 16 වැනිදාට පහන් තුවාට පසු ව විල්සන් සිය සේනාවන් ගෙන කොට්ටෙරවෙල නම් වූ ගම්මානය බලා පිටත් වූයේ ය. ලේ වැගිලික් පිළිබඳ අධිජ්‍යානයක් විල්සන් තුළ නො විය. සාම්බුම් ව, බුවාවේ රාජව කරණු පැහැදිලි කර දී, උදා එ ඇති තුන්ස්වය මැඩලීම ඔහු ගේ පර්මාර්ථය වූයේ ය. ඒ අදහස්න් මි

සලින් වරක් බුටාවේ හමු එමට විල්සන් නීරණය කෙලේය. ජකාවේරවෙල වෛල්යායේ කෙළවරකින් මතු වූ 600ක් පමණ වූ පිරිසක් විල්සන්ට දක්නට ලැබුණි. යුද හමුදාට දක් ඔවුන් ඩිය පන් වෙතු හි සිනු විල්සන් සිය සේනාව නො, පෙනෙන තුනාකට පිටත් කොට යවා, සාමකාමි කහා බහකට තම් සුදුනම් බැවි ද්‍රෝවා, යුව්වේ ය. බුටාවේ රුල ගෙන් ඒ වර ලැබුණෙන් කළින් ලැබුණු අන්දමේ ම පිළිතුරකි.

සාමිකාමී කහාබහට ඉඩක් තැනි ශේධින් ආපහු බදුල්ලට පැමිණිම්ව නීරණය කළ විල්සන් පොල්වන්ත හා තැන්දෙන ඔස්සේ ගමන් ආරම්භ කෙලේය.

“මාරුගය දිගට ම තැනින් තැන වූ පහරදීම් ඔස්සේ ම විල්සන් සිය ගමන නො, ත්‍රුත්වා, ම කරගෙන හියේ ය. එන්නවන්ත දේවාලය ගෙක් ගමන් කළ විල්සන් එහි දි යලින් සිය පසමිනුරන් හමු වූ සමඟ සම්මුතියකට එළුමින් ආශාවෙන් තත්තර වූයේ ය යුද හමුදාවත්, තුවක්කුවලටන් ඇති ඩිය නීසා කැරුණිකාරකින් ගෙන් ලෙකරම් විරෝධයක් පැනතැයි ඇත්තැයි පැනතැයි වියයා විය විල්සන් සමග හිය සාම්බුද්ධියකින් දෙදෙනා, ගෙන් කෙනෙකු බැවි පසු ව හෙළි විය. ඔහු පැය කිපයකට පසු මිය හියේ ය. මෙවැදු කණ්ගාවුදායක සිද්ධින් මධ්‍යයේ ලේඛ්‍රින්ව නීවිමන් බදුල්ල බිලා සිය සේනාංකයන් ගෙන පසු බිසින්කට විය. මේ පහර දීම්වල දී අගේ හමුදාවත් දෙදෙනෙක් බරපතල ලෙස තුවාල ලැබුහ. විල්සන් හෝ ඔහු ගේ හා, මා පැවිරිතක තැන ගැන හෝ කිසිම හෝ වූවාවක්වන් නො ලබා, ම නීවිමන් ආපසු පැමිණියේය.”

“මේ අතර විල්සන් සිය හා, මා පැවිරිතකයා. සහ සාම්බුද්ධියකින් දෙදෙනෙකුන් පිටවරා ගෙන දේවාලය ඉදිරියේ ගලා බස්නා ඕය දෙසට ගමන් කළේ ය. මුහුණ සෝද ගැනීමට අදහස් කළ විල්සන් සිය සහායකින් ගොඩ සිරිය දී ඕයට බවුයේ ය. දැනු හි රැගෙන ඕයබඩ රස් ව සිරි 700කට නො, අඩු සේනාවක් විල්සන්ටන් ඔහු ගේ සහායකින්ටත් පහරදීමට එවත් ගන්නේ ය. විල්සන් සහ හා, මා පැවිරිතක තැන තැන සාධාරණයේ අතට පන් වූ අතර අත්තුන් දෙදෙනා, ගෙන් එක් අයක් ගැලුම් යාමට

සලින් විය. සනුරු පහරින් ගැලුම් ආ, සාම්බුද්ධියකා ගෙන් ලෙස් ආරංචිය අනුව ලේඛ්‍රින්ව නීවිමන් වහා ම සිය සේනාවන් ගෙන එන්නවන්ක දේවාලයට හියේ ය. මුහු දේවල භූමිය ම විශාල සනුරු සේනාවක ගෙන් වට්ම නිශේෂ උප්‍රි නීවිමන් වෙති බැවිම ආරම්භ කෙලේ ය. වෙති මුර කිපයකට පසු ව සනුරෝ පළා, ගියහ. විල්සන් හෝ හා, මා පැවිරිතක පිළිවුදා ආරංචි මාත්‍රයකුද හෝ ඔහුව නොලැබුණි. හි කළ පහරින් තුවාල ලබා ඕය බඩ වැටි සිටි සාම්බුද්ධියකා පමණක් ඔවුන්ට හමු විය. ඔහු අනෙකෙකු ගොව විල්සන් සමග හිය සාම්බුද්ධියකින් දෙදෙනා, ගෙන් කෙනෙකු බැවි පසු ව හෙළි විය. ඔහු පැය කිපයකට පසු මිය හියේ ය. මෙවැදු කණ්ගාවුදායක සිද්ධින් මධ්‍යයේ ලේඛ්‍රින්ව නීවිමන් බදුල්ල බිලා සිය සේනාංකයන් ගෙන පසු බිසින්කට විය. මේ පහර දීම්වල දී අගේ හමුදාවත් දෙදෙනෙක් බරපතල ලෙස තුවාල ලැබුහ. විල්සන් හෝ ඔහු ගේ හා, මා පැවිරිතක තැන ගැන හෝ කිසිම හෝ වූවාවක්වන් නො ලබා, ම නීවිමන් ආපසු පැමිණියේය.”

බුටාවේ රාඩ් ගේ අණ යටතේ සංචිඛාතය එහි එන්නවන්ත දේවාල භූමියට රස් ව සිටි සේනාව ඔවුන්ගේ විසින් සිය ලිපියෙන් හඳුන්වනුයේ නින්තැන්නේ හා, හා වෛල්ස්සේ වැදි රුවුවක් ලෙසිනි. තුවක්කු පාවිච්චයට භුරු පුරුදුකම් තැන ව විසු වෛල්ලස්ස හා, නින්තැන්න වාසි සිංහලයේ සිය සනුරනට පහර දීම සඳහා දිනු හි පාවිච්ච කළ නීසා ම මේ සටන්කාමින් වැදුන් යැයි තැන සිම් කෙනරම් දීරට සාධාරණදායි හිමිව ආපට මෙහි දී ඉඩක් නොවැනු.

පසුගිය කලෙක අනාවරණය වූ පරිදි එන්නවන්ත දේවාලය ඉදිරියට පැමිණි විල්සන්ට එන්තැන් පිටව එයන මෙන් බුටාවේ රාඩ් වෙනින් අණ ලැබා නිබේ. මිනුරකු වූයෙන් ඉඩු සිංහලයා හමු විවුන්ට මුහුණ දීමට නිදකුද

නො බිය වන බවත් වුවට වේ රාජ මෙකහදීන් විල්සනට කියා සිටියේ ය. විල්සන් ගේ දුක්මූසු ඉරණම් ලෙස වුවෝ මෙයින් පසුව ය. වෙල්ලස්සේ දැක් ඩුනුරුධිරයෙකු ලෙස ප්‍රසිද්ධ ව සිං නිවිරාජ තම් වුවෙකු ගේ හි පහරින් විල්සන් අද වුටුණු මොසොන් ම ඕනු සම් සිටි දෙදෙනෙකුට ද එම ඉරණම් ආන් වුවෝ අතාවරණය වේ.

දේවාලය ඉදිරියේ දී මැරුම් කා විල්සන් ගේ හිස කදින් වෙන් කර ගන් සිංහල සටන්කාමූහු එය එකත්වන්න දේවාලය ඉදිරියේ වූ හෙල්ලක අමුණා දේවාලයට බිඳී ප්‍රාප්තවක් පැවත් වූ බවත් හිස නොවැනි මලකද ඒ අසල ගසක එල්ලා හි පහරවලින් සිදුරු කර දැමු බවත් පසු ව ඉංග්‍රීසින් අතට පත් වූ සිංහල සිරකරුවන් ගෙන් දාන ගන්නට ලැබුණේ ය. කදින් වෙන් කරනු ලැබූ විල්සන් ගේ හිස පුද් රේදේදක ද්වටා, හිස මත තබා ගෙන එකත්වන්න දේවාලය කර, පෙරහැරින් පැමිණි සිංහල සටන්කාමූහු එය දෙවියන් ඉදිරියට ගෙන යන ප්‍රාප්තවක් බැවි කිය, සිටි බව ද මේ සිරකරුවන් ඇතින් දාන ගන්නට ලැබුණි. හාඡා, පරිවර්තකක ගේ මල කඳුන් ඒ අසල ම කැලේ ගසක ඒල්ලී නිති සෞයා ගත හැකි විය.

අදන් ප්‍රණුගල සිට බිංල කෙක් වැටි ඇති මහා මාරගයේ ගමන් කරන්නෙකුට මහ මග පසෙකා සිටුවා ඇති ගල් කණුවක් දක්නට ලැබේයි. මේ ගල් කණුවේ ඉංග්‍රීසි හාඡාවන් කෙටි ඇති වාක්‍යය සිංහලට තැඹු කළ මෙයේ කියවෙයි.

“1817 සැප්තැම්බර් 16 වෙනිද, ආරම්භ වූ උග්‍ර කැරල්ලේ දී සනුරු පහරින් මය ගිය උග්‍ර වේ ඒපන්න්ත ලෙස කටයුතු කළ සිල්වෙස්ටර් බිත්ලයේ විල්සන් සිති තිම්පන්සි ලංකාණුව විසින් 1913 දී මෙය මෙනින සිටුවන ලදී” විල්සන් මය ගිය සාහාය මෙනුන ය යි ඉංග්‍රීසින් විසින් මුළු ගන්නා ලදී.

මේ පිළිවින් උග්‍ර වේදී මහනුවරට පැමිණි සිටි බුටුන්රින් ආණ්ඩුකාර තැන රටේ පැන තහින හඳුසි කළබලකාටි තන්තිය මැබලිම් එස් සියලු ම කටයුතු සංචිතය කරන්නට වුයේ ය.

මහනුවරට කැඳවනු ලැබූ වෙල්ලස්ස සහ එන්තැන්න දිසාව උග්‍ර දිසාව සහ වලපනේ දිසාව යන තිදෙනා වහා ම සිය දිසා හාරයන්ට ගොස් කිසියම් කළබල කාටි තන්තියන් ඇතෙන් එය සාපිද්වා ලිය පුනු ය ය සිටුන්රින් ආණ්ඩුකාර තැන ගෙන නියෝග ලැබූය. මේ සඳහා හැම දිසාව ම ඉංග්‍රීසි සාමුදාංකය බැහින් ලැබූවෝ ය. ඒ අතර එන්තැන්නට විශේෂ යුද හමුදාවක් පිටත් කර හැරින ලදී. සැප්තැම්බර් 18 වැනි ද ලෙප්විනන්ට ජේල් යටතේ වින්තැන්නට යැවුණු හමුදාංකය කියාන්මක වුවා ය. 21 වැනි ද ලෙප්විනන්ට ප්‍රේටිස් යටතේන්, 22 වැනි ද කිපිනන් ප්‍රේසර් යටතේන් හමුදාංක දෙකක් ම වෙල්ලස්සට උගා එහි. මේ අතර මහාදිකාරම් තැන ඉංග්‍රීසි සේනාංකයන් ගෙන කළබල පවත්නා ප්‍රදේශ කර, ගමන් කළේ ය. සැප්තැම්බර් 22 වැනිද සටස උග්‍ර දිසා හාරය ලබ සිටි මොනරවේල කැජ්පෙරිපොල දිසාව බදුල්ල බලා, ගමනා රම්හ කළේ ය. උග්‍ර දිසාව සැනුවුතු ගෙන මනා පළපුරදේදක් ඇති ව සිටි කොයිලි ද සේනාංකයක් ගෙන 27 වැනි ද සටස යහුරුන්කෙන හරහා, බදුල්ල බලා පිටත් වුයේ ය. වෙල්ලස්ස පෙරමුණට වහා ම එන මෙන් මධ්‍යප්‍රාවේ සිටි කිපිනන් ජේම්ස් අණ ලැබූ වේ ය. ත්‍රිකුණාමලයේ සිටි සේනාංකය ඒ අතර ඔක්කුප්‍රාවට යවන ලෙස ද අණ කළ මුවන්රින් ඇතිරේක සේනාංකයන් පිටත් කර එවන මෙන් කොළඹට ද නියෝග කළේ ය. මහනුවර රක්වරණය සඳහා කොළඹින් ඇතිරේක කාලනුවකු හමුදාවක් ගෙන්විම්ට ද නියෝග යැවින.

මේ වකවානුව වන විට කමන්ක්වා, මාතල්ලේ සහ උම්බිර නිශ්චල්ව එ පැවත්සේන් ය, වැශියෝ කුමුරු සකස්

කිරීමෙන්, කුමූරු වැපිමෙන් නිපුණ් ව සිටියහ. සැප්තැම්බර් 27 වැනිදා වන විට මහනුවර හා තදුස්න්න පෙදෙස්වල ඇති වූ බාරානිපාක වර්ජාව තිසා යුද හමුද කටයුතු සියල්ලක් ම ඇශ්චිරින්නට විය. වැසියන්ට මකක ඇති කාලයේ තො වූ විරු මහා ගංවනුරත්න් කොළඹ සිට මහනුවර තෙක් වූ යුද හමුද ගමන් මාර්ගයේ හා වැල්ල ඇතුළු ප්‍රදේශ ගණනාවක් ම යට එ ගියේ ය. මේ තිසා ම කන්ද උඩිරටට ගෙනෙන කුම බීම හා වෙශි බෙන් ආදිය අතරමග තතර කර තීමට සිදු විය. ද්වස් ගණනාවක් ම ගෙවී ගියන් ගංවනුර කළඹලය පහ ව තො ගියෙන් හමුද ගමන් බිමන් සම්පූර්ණයෙන් ම අඩා ව ගියේ ය.

1817 සැප්තැම්බර් 17 වැනිදා තොවුම්බර් 1 වැනිදා වූ කාලයේ දී සිංහලේ පෙරමුණේ සටන්කාම්පු සටනට අවශ්‍ය දේ සකස් කිරීමෙන්, මුළු සිංහලේ පුරු ම සිටි නායකයන් වෙත රහස් කටයුතු සංවධාන පිළිබඳ කාර්ය හාරයන් පැවරීමෙන් යුහුසුපු වූ. වෙළ්ලස්සේ සියලුම සංවධානයන් තුවාවේ රටේ රාජ; කිවුලේගෙදර මොහොට්ටාල; හැපලෝගම මොහොට්ටාල ඇතුළු නායකයින් කිහිප දෙනෙකු ගේ හාරයේ පැවතුනි.

කතරගම දී ස්කන්ධ කුමාර දේව වර්ම ලඛා වෙළ්ස්සට පැමිණි දෙරේසාම් ගේ පිරිවර ගේනාව බින්කානීන් සහ වෙළ්ලස්සේ නායකයින් ගේ සංවධාන යටන් සකස් තී තිබුණි. වෙළ්ලස්, බින්කානීන්, උඩාව සහ වළපන් යන දිසා හාරයන් කුම එකක් ම සිංහලේ නායකයින් ගේ හැසිරීමක් කටයුතුන් ගන සැක ඉපිද වූ ඉංග්‍රීසිනු සිය ඔන්නු කාරයින් ගේ මාර්ගයෙහි තවන් තොරතුරු සෞයන්නට වූ. සැප්තැම්බර් 22 වැනි ද සටස මහනුවරින් ඉංග්‍රීසි සහ සටදේශීක හටයින් ගෙන් සැදුනු ගේනායකුන් ගෙන බදුල්ල බලා පිටන් ව සිය මොනර්ටිල කැජ්පෙට්ටිල දිසාව ගේ ගමනින් පසුව උඩාව ප්‍රදේශයේ කළඹල සංසිද්ධාය ඉංග්‍රීසි අනු දෙන තිලඩාරි කැන කළුපනා කෙලේ ය.

වෙළ්ලස්සේ සැරිසරන අමුක්කා සිර බාරයට ගැනීම සඳහාන් විල්සන් ලද දූලුවන් අල්ලා අධිකරණය ඉංඩියට ගෙන ඒම සඳහාන් වෙළ්ලස්සට යටතු ලැබූ ඉංග්‍රීසි යුද්ධ සේනායකය මේරු මැක්වීනාල් සියලුම පැමිණියා ය ඔක්කොවර් 31 වෙනි ද උඩාසන්වැල්ලේ කදු විරු ගසා ගන් මේරු මැක්වීනාල් සේනායකයට වෙළ්ලස්සේ සිංහලේ පෙරමුණේ පහර දීම ගණනාවකට ම මූහුණ පැමිට සිදු විය.

තොවුම්බර් 1 වැනිදා මේ පෙරමුණේ වියාල ම කළඹලය අලුපන දී සිදු වූ සිද්ධියකින් පැනනැංගේ ය. ඉංග්‍රීසි සහ සටදේශීක හමුද්ධාවක් ගෙන උඩාව පැමිණි මොකර්වීල කැජ්පෙට්ටිල දීසාව සිය හමුද්ධාවේ තිබුණු ඉංග්‍රීසින් සභා සියලුම තුවකුන්කාන් අනිකුත් අව් ආයුධන් එක් කොට ඉංග්‍රීසි හටයින්ට හාර දුන්නේ ය. ඒ සියලුම අව් ආයුධ රෙනෙන ආපසු මහනුවරට ගොස් ඉංග්‍රීසි සේනාධිනායක තින් වෙත හාර දෙන ලෙස තමා සමඟ වූ ඉංග්‍රීසි හටයින්ට අනු කළ කැජ්පෙට්ටිල දීසාව සිය දේශීයට විරුද්ධ ව සටන් බිමිට බැසි සිටින සිල්ල දෙනා ම වනසා දීමා යැමින් වරක් සිංහලේ සාක්ෂිත්වය ලිගා කර ගැනීමේ මහ සටන ආරම්භ කළේ ය. “තොපේ තුවක්කුවලින් තොපට ම වෙකි තැබීම සිංහල අපට කරම තො වෙයි. - මේ තුවක්කු තොපේ ආණ්ඩුකාරයාට ගෙන ගොස් හාර දී උඩාවේ දිසාව ඉංග්‍රීසින්ට විරුද්ධ ව නැති සිටින බැව් දක්වා සිටිවි” යනුවෙන් ඉංග්‍රීසින් වෙත පණවුඩියක් ද පිටන් කළ කැජ්පෙට්ටිල දීසාව ඒ මොහොන් ම වෙළ්ස්සේ සටන් තායකයින් සෞයා පිටන් වූයේ ය.

අලුපොක දී වූ මේ පෙරමුණ ගෙන ඇසු සිංහලේ වැසියේ කණ්ඩායම් ගැසී ඉංග්‍රීසින්ට විරුද්ධ ව සටන් බිමි පැමිණින්නට වූ. මේ වන එට තිබුණුණාලලේ සිට මහනුවරට පැමිණ සිටි තුවන්රිග් ආණ්ඩුකාර තැන කොළඹ සිටි ආණ්ඩුවේ හෙ ලේකම් කැන ගේ මාර්ගයෙන් වලපන්,

උජට, වෙළුලස්ස සහ ඩින්කාන්න යන දිසා හාරයන් හතරට අයන් ප්‍රදේශයන් යුද්ධ නීතිය යටතට පත් කර වූයේ ය. මහ ලේකම් තැන ගේ අන්සන් යුතුව ප්‍රකාශයට පත් කරනු ලැබූ යුද්ධ නීති ප්‍රකාශන ආඟ පත්‍රය මෙයේ කියැ-වෙයි. - “මහ රජ්පුරුවන් වහන්සේ ගේ යුද්ධ දේහ, වන්ට පහර දෙන්න උජට, වලපනේ, වෙළුලස්ස සහ ඩින්කාන්න ආදි පෙදෙස්වල පවත්නා හයාකර කැරල්ලට බැඳී ක්‍රියා කරන්නා වූ ද, සහාය වන්නා වූ ද, වෙනත් කුම්වලින් අනු බල දෙන්නා වූ ද සෑම දෙකාට ම “ම්, රජල් ලෝ” කම් වූ යුද්ධ නීතිය අනුව මරණිය දුඩුවම දීමෙන් හේ තම්බට යුක්නී සහගතය - ප්‍රදිසු ය යි හාගෙන වෙනත් දුඩුවම් පැමිණ වීමෙන් හේ එම කැරල්ල මැඩපවත්වන ලෙස මහ රජතුමා ගේ යුද්ධ හුම්දාව හාර ම්‍රූලදාති තැන වෙත මෙයින් නිවේදනය කරන්නට යෙදුනු බව මහ රජතුමා ගේ යටත් වැසි සියලු දෙනා, විසින් ම මෙයින් දැන ගන යුතු යි ”

1817 නොවැම්බර් මස 1 වැනි දින මහනුවර දී ය
රිතුමාණන් වහන්සේ ගේ අන් පරිදි,
අන්සන් කලේ - ජෝන් රෝචින්,
ආණ්ඩුවේ මහ ලේකම් තැන.

අද්‍රපෙක දී සිදු වූ මේ කැප්පෙටිපොලු පෙරමුය එසේ මෙයේ එකක් නොවන බැව් මූලික්රින් වටහා ගන්නේ ය. වෙළුලස්සේ ගැවසෙන ‘මලබාර් අමුන්නා’ගේ ගම්ක ගැන ද කරණු කාවක් පහැදිලිව ම පෙනින. සිංහල සිංහාසන-යට කිමිකම් කිව හැකි දෙරෙසාම් ගැන කරණු දන්වන මෙන් මුදුරාසියේ ඉංග්‍රීසි ආණ්ඩුකාර කැකට මූලික්රින් ලියා යාවේ ය ඉංග්‍රීසි හුම්ද ආරසාට යටතේ දෙරෙසාම් යහයින් මුදුරාසියේ වෙසෙන බැව් මූලික්රින් ඉන්දියාවෙන් පිළිබුරු වශයෙන් ලැබූවේ ය. ඉංග්‍රීසින් ගේ කුනුහලය වඩාන් ආලිස්සි ගියේ මෙවිට ය.

වෙළුලස්සේ සැරිසරණ මලබාර අමුන්නා අන් කිසිවකු නොව සිහුසා දිනා ගැනීමට සිංහලයින් විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද ව්‍යාජ කමකින් පෙනී සිටින සිංහලයෙකු ම බැව් මූලික්රින් එංගලන්කයේ යටත් විජ්‍ය කාර්යාලයට ලියා යාවේ ය.

1817 නොවැම්බර් මස හන් වැනිදා දක්ම දරණ ප්‍රි-යෙන් මූලික්රින් ආණ්ඩුකාර තැන පහත සඳහන් විස්තරය කරයි.

“මේරද මැක්බොනල්චි ඉංග්‍රීසි සේනාංක සිකුන් ගෙන බදුල්ලෙන් පිටත් වී වෙළුලස්සේ කාරල් පවත්නා පෙදෙසට ලං වන්නට පටන් ගන්නේ 25 වැනිදා ය. මින් එක් සේනාංකක් මෙහෙයවන ලද්දේ කපිතන් රේව් විසින් ය රේව් එක් මාර්ගයකින් ගමන් කරදීදී මැක්බොනල්චි රට් ඉඩරා ම වෙනස් වූ මාර්ගයකින් ගමන් කෙලේය. දෙදෙනා ගේ ම අරුණු වූයේ වෙළුලස්සේ ගේන ම්‍රූලයි. 27 වැනිදා මූලික්ට වෙළුලස්සේ කාරල්කරුවන්ගේ පහර දීමකට මූහුණ දීමට සිදු විය. කදු ගැට අතරින් ගමන් කරමින් සිටි අපේ සේනාංක දෙක වට කර ගන් වැදුඟේ පදුරා අතරේ සැගලී වෛදින්නට පටන් ගන්නේය. එක් හි පහරකින් මේරද මැක්බොනල්චි ද තුවාල ලැබූවේය. මෙහි දී එක් සොල්දුදුවෙකු මිය හිය බැව් කණාවුවෙන් දැනුම් දෙමි. අපේ සේනාංකවල තුවන් කිහිප දෙනෙක් ම තුවාල ලැබූහි. එහෙන් මේ තුවාල එකරම් බරපකළ එවා, තොවේ.

සැගවී සිට ක්රක ලද මෙවිනි පහර දීමකින් අපේ ණමුදාවන් ගේ ඉදිරි ගමන නො කාවැන් වේ. මේ සටන සිදු වූයේ කිවුලේගෙදර ගම්මාකයට තුදුරුව ය. කිවුලේගෙදර රාලු ගැන මල කොදින් දනිම් මිනිමැරුම් වරුකට අසු වී මහනුවර සිර හාරයේ සිටි කිවුලේගෙදර රාලු අපේ අන් ඇංගුවෙන් මිදී ගොයේ දැන් කාරුකිරුවන්ට එක් එ සිටින බැව් මේ සටනේ දී හෙළි විය.

සේන්කඩල පුර

ඉතිහාසය

කථී:-

ගායු විශාරද පණ්ඩික
ඒ. ඩී. එම්. කරුණාතිලක

ප්‍රකාශක:-

සේනාධිපති විශ්වරෝහ රූක්ෂණ දේශ

ව්‍යුත්ස්වය:-

මහනුවර සිතුවී වුද්‍යාලය.

1958

මල රු: 2-50 ඩී.

සෙන්කටලපුර ඉතිහාසය.

ගාස්තු විගාරද පණ්ඩිතාපාඩිය

සදහා

ජ. ඩී. එම්. කරුණාතිලක මහතා විසින්

ලියන ලදී.

ම්‍රි ලංකා ජාතික ප්‍රජාත්‍යාලය

ම්‍රි සිංහල ජාතික පෙරමුණේ ගේතාධිපති

එම්. බඩුලිව්. රත්නෝවැල්ලේ මහතා විසින්

මහනුවර

සිතුම්බන යන්ත්‍රාලයකි

අව්‍යුහය්වා ප්‍රසිං කරණ ලදී.

සෞංකඩගලපුර ඉතිහාසය

නළමා කසා කගවනා අරහතනා
සම්ම සම්බුද්ධසා.

ප්‍රථම පරිවේෂදය.

පාර මහ ය

සම්බෝධ ගෙවා දස් තිලෝගුරු මූතිලුන් මැද සෞංකඩගලපුර ඉතිහාසය ප්‍රච්ඡා.

පුරුණ ඉතිහාසයෙහින් වදන් මහ කොහොර
පුරුවානකද්වාරයෙන් ආරම්භ කරමි.

සෞංකඩගලපුර වනීමාන කඩය.

ශ්‍රී ලංකා විකුමොදුරප්‍රකාපවන් මීජයරජ ප්‍රභාව සෞංකඩ රුජ්‍යය සතු නිලිල නිදහස ත්‍රි: ව: 1815 දී පරාධින මිය රැනියා කළ ලපවන් පරාධිනානිය ත්‍රි: ව: 1947 පෙබරවාරි මස 4 වෙතිද, අනුරුදුකාන්ත්ව නැවතන් නිදහස් ආලෝකය පැහිරෙන්ට වන. කාලයන් සමග එකාධිපති රජය නැතිලි ප්‍රජාතන්ත්‍ර (Democracy) පාලන මණ්ඩලය යටෙන් සෞංකඩගල පුරුහ මහනුවර නමින් මධ්‍යම ලංකාවේ අගනුවර එ බැලැඳි. කාලක් අගනුවරව පැවති සෞංකඩගල රජධානිය විපරිනාම බැඳිය නොයින්ම විමට අපොගාසන් හෙයින් අද දෙවත අගනුවර බවට පෙරම් සිඛේ. වනීමාන පාලන බල මණ්ඩලය වූ තියෙළ ජත මහත් මණ්ඩලයට මහනුවර රජධානිය වෙනුවෙන් නියෝජිතයෙකු පත්‍රකර ගැනීමේ වරප්‍රසාදය ලබා තිබීම ගොරවයට සේනුව්‍යුවක් මෙන්ම ඒ පත්‍රවින තියෝජිතයාන්

මහනුවර රජ්‍යයේ අසභාය තායකයා වෙති. මහජන ජන්ද යෙන් පැණ්ඩරගනු ලබන ඒ අසභාය තායක පදනම් අද ලැබූ සිටින්නේ රු. ඇල්. සේනාතායක මැනීවරයාය. එහෙතු සෞඛ්‍යඝලපුරය පාලනය වනුයේ තායකිකාසභාව (Municipal Council) මධ්‍යින්ය. තැනෙහෙතිරෙන් ලේඛ්‍යලේඛ්‍ය පාලමන්, බස් තාතිමරන් පේරුදෙන්නියන්, දැකුණන් පානසේවාකුවන් උතු රෙන් කටුශේනාවන් යන සතර දියින් සීමාවූ මහනුවර නගරය ඇඟුලත පැවති ප්‍රමාදයෙහි ආදායම්බිඳු ක්‍රම, සෞඛ්‍ය තාත්‍ය, විදුලි සැපයුම්, ගාහ නීම්‍යාණය, මංමාවන් තැනීම, වෙළඳුම්, ගමනාගමනයට පහසු රථවාගනාදී සුම දෙයින් නගරය දියුණු තාත්‍යකට ගෙනීම තාගරික සභාවන් කළ යුතුයි.

අද මහනුවර නගරය එකී සියල්ලෙන් අනුත්‍ය පැවතිම ප්‍රේක්‍රියට තහළවකි. සුම පරිපාලනයක් ම පෙරදිග ගිවාච්චාරයට අනුව පවත්වා, ගෙණ ගැමට වනීම්‍යාන නගර සභාව රැකුල්දීම ඉමහත් සභාවනි. මෙහෙක් කළ නගරයේ එම්බලම ව්‍යවහාර කළ යුතුරේ පිය නම් වෙනස්කර පැරණි නම්වලින්ම තැබීමට හිටු: ව: 1950 ව්‍යාපෘතිය තුළ සේවකනා සම්මතකර එජ්ජිනියුකාරී තීමෙන් මහනුවර නගර සභාවේ ස්වදෙශානුරුගය මැනවින් හෙළුවේ. මෙහෙක් ව්‍යවහාරයට පත් නාම යා පැරණිව කිඩු සම්බන්ධ ගන් නාම මෙයේය :-

(වහරට පත් නාම)

(සම්බන්ධයෙන් පැරණි නාම)

1 මලබාර් ස්විටිට්	මලබාර් එම්බිය
2 වෝර්ඩ් ස්විටිට්	දලිදා එම්බිය
3 පැවිලියන් ස්විටිට්	දේව එම්බිය
4 කාසල් තිල් ස්විටිට්	කොමුගොඩාල්ල එම්බිය
5 මුවින්රින් ස්විටිට්	යලිනුවර එම්බිය
6 තිල් ස්විටිට්	කන්දේ එම්බිය
7 කළමුක් ස්විටිට්	කොමුඩ එම්බිය
8 කින්ස ස්විටිට්	රජ එම්බිය
9 කාර්ස් ස්විටිට්	කුමාර එම්බිය

10 ශේෂ ස්විටිට්	හරස් එම්බිය
11 ඉංජොමල් ස්විටිට්	න්‍රිකුණාමල් එම්බිය
12 වික්ලටෝරියා ස්විටිට්	සහරප් මාවත
13 ගුගැරි රෝච්	රජපිල්ල මාවත

මෙයේ ජාතිවාසිකාසය උපදෙශ්වන තාමයන්ගෙන් හෙති විවිධ දෙපස බලනා විනතාකර්ෂණීය ආපන යාලා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික මිනින්ව සුරපුරක් දක්වන පුළුය. ප්‍ර්‍රේක්‍රියාත්මකයන් සැදුම්ලන් නගර මැද පිහිටි වාමිකා නොමෙන් දසදෙසින් ගලා බසන ජගන් සෞඛ්‍යධියන් ආරක්ෂාව වැනිය.

සමසා ලොකවාසින්ගේ පරමාද්‍යම ගෞරව්‍යට භාජනයේ මූල්‍ය දහනයා, නු මනුරුගේ බැඩුනු රන්කොහෙල්ලෙන් උදෑගක රක්මිඩාරවේ දිනක් පාසා නගරකාශය ආලෝක කෙරෙනි. මෙයේ පරම සෞඛ්‍යයේ ගෞඛ්‍ය සෞඛ්‍යඝල පුරය අධ්‍යාපනය අනිත්ද උසස්ම ගෞරව්‍යක් ලබයි. පාලි-සාස්කාත්-සිංහල-දෙමළ ආදි පෙරදිග භාෂා උගන්වන නාසුරා යාලාවන් හා ඉංග්‍රීස් භාෂා උගන්වන් උසස් විශ්ලේෂණයෙන් වරප්‍රසාදලක් මහනුවර රජඩි, තීය විදුලියන් ප්‍රකාශ කිරීමේ මාතා පදනම් යා පදනම් යා ප්‍රජාතාන්වාල නිස්සාකය. මූද්‍යාගමේ මූද්‍යාන් වශයෙන් හිඳියුතුව අස්කිරිය හා මල්වනු සැක්ස සභා, ද්විය ප්‍රධාන ගරුතර මහ සඩ්ස්යා වහන්සේයේ සීම්, මාලුක පිහිටිමෙන් දෙවියන් සහිත ලොකයාගේ අන්තර්දර ගෞරව්‍යෙන් සම්බන්ධ ලොකයා වෙති. නගරයේ හාත්පාස පෙණෙන් කළුගැට පෙළින් ගලා එන විසිනුරු සඩ්ස්දම් මූර්කිලනාවට ආලවාලයානයක් වැනි රුජකීය ප්‍රාප්‍රේදුනය ලැබා කළා මණ්ඩලයකායි කිවද ප්‍රමාණ නොවන්නායි. මහ වාළුකාන්දී ගෙන් ආවාත්‍යා (වනීම්‍යාන) සෞඛ්‍යඝල රජඩි, තීය ක්‍රුජාන්දී පහලුම් ආලකමෙන්ද රජඩි, තීයය කිය යුතුය.

දද්‍යෙනි පරිවෙත්දය

සේංකඩගල පුර ආරම්භය.

ගම්පල රුහුදය කළු ව්‍යුතෙකබාහු රජතුමාගේ තුන්ටෙනි පණ්ඩින විකුම්බාහු රජතුමා, සිය පිය රජු කැරුවූ ගම්පල රුහුදය හෙලාදකීමින් ජයතිම්ක් සෞයනුයේ වත්මාන මහතුවර විහිටි හුමිය දැක එහි රුහුදය, නියක ඉදිකෙකෙත්තය. මෙතුමාගේ ආදරණිය මෙහෙයියෙන් තාමය “සේංකඩන්ඩි,” කුමරිය කියා මේ. මේ අනිනව නශරයේ මධ්‍යම ගිලුව (මූල්ගල) භම ආදරණිය මෙහෙයියුතු සේංකඩන්ඩි කුමරිය ලබා, තබවා, රජ බාතිර ඉදිකර සේංකඩන්ඩි ගෙලානිබාන පුරපුවරය හෙවත් සේංකඩගල පුරය කියා තම් කොලෝය.* මෙයේ සේංකඩ ගල තුවර ඉදිකොට තුළි: ව: 1336 දී පණ්ඩින විකුම්බාහු තමින් එහි සේංකඩනාරුඩි විය.

සේංකඩන්ඩි, කුමරිය ව්‍යුකලී පණ්ඩින පරනුම්බාහු රජ තුමාගේ දුවනියෙකි. එනුම් පණ්ඩින විකුම්බාහු රජුගේ මෙහෙයි බවට පණ්ඩිමත් අන්තරායක ඇපාන, කුමාරය: ලැබූ වාය. සේංකඩගල පුර රුහුදයට පත් විකුම්බාහු රජතුමාගේ රුහුදයාදයෙන් තෙවෙනි වස්‍ය සිය මෙහෙයි සේංකඩන්ඩි කුමරිය කළුය මෙහෙයි පැවතියෙන් පැවතියෙන් එනුම් ආදානතාකු මෙවැව අදානතාකු මෙවැව නශරයාදයෙන් පැවතියෙන් පැවතියෙන් එනුම් පුකුවය. එසේම එකුම් මෙවැව මෙහෙයි මෙවැව පැවතියෙන් පැවතියෙන් එනුම් පුකුවය: “හෙතු කාද තිසේ බණ්ඩාර දෙව්දුලු” නමින් දේවතාවීයකුට උපතාසි විභාෂකාට සිය පැවතියෙන් අන්තරායක ඇපානේ: “හෙතු කාද තිසේ බණ්ඩාර දෙව්දුලු නමින් කොට්ඨකු තතා රට ගම්තිම පුරාකළ බවද අම්පිටියෙන් ගිලු ලෙඛනයෙන් පැවතියේ.

අම්පිටියෙන් සෙල්ලිපිය

සිරසහබෝ ත්‍රි විකුම්බාහු වත්තුවනීකි සඩ්මින්වහන්සේට තුන්වතු වස පුර පැලුවිය සේංකඩගල දේවියන්ගේ ඇතා,

* මහතුවර උච්චතාකාලේ ගල්පලනායි සේංකඩන්ඩි නම් බමුණා මිසු බැඳීන මෙතුවර සේංකඩගල පුර එයිනි සම්ඟරු නියනි

ගන්නා දවස සහම් තුන්ටට බද අම්පිටියේ බඳුදේශේම කුමුරු කහපිටිකාල වල්පිට අනුල්ඩු කැන් සේංකඩගල දෙවියන්ට සම්ර කරවා මෙප්කඩ දුන්ප්ලටට අනුතායක ඇපාන වම්හ.

මෙයේ සේංකඩන්ඩි දේවිය දෙවනුයෙන් මහජනය, සලකන්වුයේ එනුම් තුළ පාවති සාඛුකම්පිකාව කළ දෙලෝ වැඩි නිසාමය. මේ උත්තමාව උසස් පැඩිවරියක්ට විසුවාය. බිංබාමෝ බැං ගාස්ත්‍රාදිය උග්‍රන්නේ නම මින්තනියන් වන පණ්ඩින පරනුම විස්ව එම ‘කලිකාල සරසුවි’ දේවි තමැනි උත්තමාව අසුරෙති.

පැඩිවිත විකුම්බාහු රජතුමාගේ ගුරු මන්ත්‍රණ සහාව

සේංකඩගලපුර ද ජ බා නී ය අරඹා, සේංකඩනාරුස් වූ පණ්ඩින විකුම්බාහු රජතුමාගේ රුහුද මන්ත්‍රණ සහාව සඳද නොකුනෙන් පරිමිත වූහ. ඔහුනම් :- (1) අලහකොනාර මන්ත්‍රී, (2) සිවල්කොලු ලක්දිවි අදිකාරී මන්ත්‍රී, (3) සේනා ලංකාධිකාරී මන්ත්‍රී, (4) පරනුම අදිකාරී මන්ත්‍රී, (5) ජයසිංහ ප්‍රතිඵ්‍රිත මන්ත්‍රී, (6) විරසිංහ ප්‍රතිඵ්‍රිත මන්ත්‍රී යන මන්ත්‍රීවරුන්ගේ ගෙන් යුතුව රට පාලනය කළ බැව් පෙනෙන්.

රට පාලනය

වැඩවසම් කුම්ය අනුව පැවති පාලනයක් මේ කාලෝයි වූයේය ගම්පල රුහුද කාලය මෙයට තදාසන්න බැවින් එම පාලනයම් වෙනස් නොවා පැවතුනාව නීයිකාය. ගම්සහා කුම් ආදී ප්‍රජා බැඳු පැවතියෙකු යටතේ රට පාලනය කරන ලදී. අධ්‍යාපනය අතින් උපය දියුණුවක් මෙකළ පැවති නීමට සේනුවියෙන් දියුතිදත්තී-ගම්පෙලු රුහුද කාලයන්හි පැවති ගාස්ත්‍රා ලබාව නිර්පාදිතව පැවතාගෙන යාමයි. වෙශෙපයෙන් රජතුමාගේ එරිසිංහ ප්‍රතිඵ්‍රිත අම්කිවරය, රටේ අධ්‍යාපන දියුණුවට උඩුවිව ක්‍රියා කිරීමන්ය. උම්මය ජාතකය, රට නාකොලේද මෙතුවාය. ආගමික දියුණුව හාරාව සිටි පරනුම ඇම්කිවරයාගේ උත්සාහයෙන් සේංකඩ පන්සිය පණ්ඩි ජාත කා පොත සම්පාදනය කරණුදේ. රටේ සුම දෙනෙකුටම

අධ්‍යාපකය ලබෙන පරිදි පිරිවෙන් පිහිටුවා උගත් හිසුන් වහනයේලා ලබා උගත්මීමාදිය කරවා උසස් ශිෂ්ට ජනසම්ඟ යක් නිහිටුවනාකාරයෙන් මෙරට පාලනය කළ බව පෙනෙනු.

ආගමික සේවය

පණිඩික විකුම්බාඩු මහරජනුමා හූ: ට: 1356දී දෙදු මාලිගාව කරවා දුම්බිර මේචිරාපිටිය වෙළ ත්‍රී ද්‍රැනකඩාබානුන් වහනයේට පුජා කිරීම මෙනුමා කළ ප්‍රධාන ආගමික සුජාවයි. මෙහි දැක්වූ වෙචිරාපිටිය, “පිටිගෙඩිවෙලු” නමින් අද ව්‍යවහාර කෙරෙනි. බෛහෝර විහාර කරම් පෘතාබිත්ගල වහනය පරම්පරානුයාන ශිල්විංක බම්කිරීත්ති මාහිමි ප්‍රමුඛභායෙන් විශේෂ ගාසන දැඩියක් කරමිමාදී විහාර ආගමික සේවයක්ද කරමින් දැක්මින් රුප්‍රය කෙලේය.

රජනුමාගේ මරණය

ලොක ගාසන දෙකට වැඩි වැඩු පණිඩික විකුම්බාඩු රජ තුමා උඩිරට පස්‍රටට අයන් සේංකඩිගල පුර රුප්‍රය විසි අවු රැදීදැක් තිවාරණය කොට හු. 1371දී ජන්මාන්තරගත්තිය.

පස්‍රට

සේංකඩිගල පුර රුප්‍රය නිය රටවල් පසකින් සමන්වේනව පැවතිය. පැරණියේ මෙකි රුප්‍රය නියට “දැඩි පස්‍රට” යනී ව්‍යවහාර කාලය. කාඩිමි පොන අනුව :—

- 1 සිදුරුවානා රට
- 2 බැලුපිටිය රට
- 3 මාතලය රට
- 4 දුම්බිර රට
- 5 පන්සියපත්තු රට

යනුවෙන් උඩි පස්‍රට දැක්වේ. පසුව කළුයුමෙන්

- 1 මැදමහනුවර
- 2 ගොඩපොල නුවර

3 දියනිලක නුවර

4 අලුත්නුවර

5 දෙනුවර

වහනයෙන් උඩි පස්‍රට හැඳින්වේය. මෙකි නුවරවල් පහකට වඩා විභාලයි හෙකින් සේංකඩිගල පුරය මහනුවර නමින්ද ව්‍යවහාර විය.

සේංකඩිගලපුර රුප්‍රයේ උප නගර වහනයෙන් දැක්වෙන පස්‍රටට අයන් මැදමහනුවර පිහිටියේ උඩි දුම්බිර සිය මැද-පන්තු ගක්සරලයෙකිය. ශ්‍රී විකුම රුප්‍රසිංහ රජු සැහැවී සිරියේද මේ මැදමහනුවරය. මැදමහනුවරට අයන් ප්‍රදේශය වේරගන් තොට දැක්වා පැනිර ශිල්යෙය.

ගොඩපොලනුවර

මාතලේට අයන් මේ නුවරව්විකලි මාතලේ දිස්ත්‍රික්කයපුර පැවතියේය.

දියනිලක නුවර

හේවාහාට හගුරන්කෙන දියනිලක නුවර නමින් එකල හැඳින්වේය. සිංහල රුප්‍රධානියේ ඉතා උසස් තැනක ගන් දියනිලක නුවර හෙවත් හගුරන්කෙන සෙනාරත්තු විසින් විහාර යක් කරවන ලදී. ඔහු ප්‍රභු දෙවන රුප්‍රසිංහ රජු විසින් එකි විහාරස්ථානයෙකි පිරිවෙන්ක් අයෙකිරවන ලදී. දෙවන් තීමලඩිපුරිය, ශ්‍රී මේරපුරනුම නාරෙජයීහා, ශ්‍රී එෂ්වරපුරසිංහ යක නරපතිතු රටේ ප්‍රදේශ කළ සොලානල අවස්ථාවන්හි හගුරන්කෙන මිසුහි. දුෂීමාහිවලින් යාපුනු හෙකින් සනුරු පිඩිනයට අවකාශ නැති හෙකින්ද හගුරන්කෙන රුප්‍රය නිය ලෙස ඉදිකර විසුබව පෙනෙනු.

මහනුවර ආකුමණය කළ “වත්න්අත්න්” කමුණි ඕලන්ද සෙන්පති මහනුවර දෙදු මැදුර වටකාල අවස්ථාවේ කිරීති ශ්‍රී රුප්‍රසිංහ රුප්‍රනුමා ශ්‍රී දංම්ටා බානුන් වහනයේ අරක්ෂකිත වහනයේ වඩාහිදුවන ලදී. හු. වත්ම 1808 දී ශ්‍රී විකුම රුප්‍රසිංහ රජු සෞයා පැමිණි මේජර බේවිගේ යුද සෙබලේ හගුරන්කෙන

විහාරය ගිණුලදක. පැරණි ගොඩනැගිලි සිසල්ල ගිනිබන්ට මෙන් පසු ප්‍රහුල්ලියදේ සංමින් විසින් නැවත විහාර මාල ගෙ ඉදිකරවනුදී. අද ගහුරුන්කෙත දක්නට නිඛන්නේ ප්‍රහුල්ලියදේ සංමින් විසින් කැරුවූ ගොඩනැගිලිය. ගහුරුන් කෙත විෂ්ණු මහ දේවාලයද දෙවනාක්නියායන්ගේ විකිණව ගොරවයට පානුවුවකි. මෙන්ම කාලා රසිකයන් ප්‍රභුදාසර වන සිනුවමින් දෙවාල සාලාංකානය. දෙවාල දෙරවුවෙහි තිබෙන පැකුවනාට ගැටය කෙටු ගල ඉතා සින් කළය. මෙයි විහාර දෙවාලයන්ගෙන් ප්‍රසිද්ධියට පත් දියනිලක තුවර නම් ලත් ගහුරුන්කෙත මහඟර සංඝාත්‍යායක් උප්ලන්නකි.

අලුත්තුවර

වේරගංත්‍රීවින් එගොඩ සිට මයියඩිනය දක්වා ඇති ප්‍රදෙශය අලුත් තුවර උප තාගරයට අයන්මේ. ගෙවුනුයින් ප්‍රථම වෙශ රුපයා වන මිපුගුණ වෙනෙරපිහිටියේදමෙහිය. බුදුරජාණන් වහන්සේ පළුවුවෙන් ලංකාව බලා වැඩුම්වුයේ මෙකියන අලුත්තුවරවය

දද්දුවර

යටිනුවර සහ උපුනුවර දද්දුවර තමන් දක්වේ.
යටිනුවර :- ගහවල කොරලය, මැද පලාත කොරලය, ගහ පලාත කොරලය සහ කුද පලාත කොරලය යටිනුවරට අයන්ය. මහනුවර සිට සැනපුම් 4 කින් දුර කොළඹ පාර සම්පූර්ණ නීතිනිදිග එහිට පේරදෙන්ය; යටිනුවරට අයන් ප්‍රධාන තාගරයකි. රුපකිය ප්‍ර්‍රූත්පාදිතය හා විශ්වවිශ්වාස නිසා උසස් කිරීතියක් අද පේරදෙන්ය උපුලයි. පේරදෙන්යේ සිට සැනපුම් 6 කින් දුර මධ්‍යම සහ බේංකාභිර මාධිම් සම්පූර්ණ පිහිටි කඩුන්නාව යටිනුවරට අයන් තාගරයෙකි. ගාස්තු ලංකාර පිරිවෙන් ප්‍රිත්වාස පිරිවෙන් ආදි පේරදිග හා ඡාලා උගන්වන විශ්වාස නියමිත පායසානය, ලංකානීලක විහාරය, වල්ලුහගොඩ දේවාලය ආදි පැරණි එශ්චියක් සියා සහායකින් පාලනය වන උසස් ආපන ගාලාවලින් හෙති තාගරයකි.

ඉදිසාරවන ලදී. කිරීතීමන් ඉංජිනේරුවෙකු වන බෝසන් මහතාව ගොරවයක් විභාගය ස්මරණයාප්පාහකක් (සිහිවල තක්) මෙහි ගොඩනා තිබේ. යටිනුවර කුදාපළාත ව අයන් ‘බලන’ තමනි ප්‍රදෙශයද තාරමක් දුපුණුවූ තාගරයකි. ලෝක ප්‍රසිද්ධ මැරවරයෙකු වූ “සර්දියෙල් අප්ප විසු උතුමන්කන්ද පිහිටියේ බලන අසලය.

උමුනුවර

ගහපහල කොරලය, කුදාපළාත කොරලය සහ මැද පළාත කොරලය යන මෙකි කොරල උතුමුවරට අයස්ය.

පේරදෙන් (පැණිදෙන් හනුදිය) සිට ගම්පෙළ තෙක් විහිදී ගිය ප්‍රදෙශ උතුමුවරට අයන්ය. ගම්පළ තාගරය මෙහි ඇඩාත තුවර විය. කාලක රජාත්‍යානයක්ව පැවති ගම්පළ වත් මාන පළාත් ආණු සහාවකින් පාලනය වන උසස් ආපන ගාලාවලින් හෙති තාගරයකි.

බුතෙනෙකාඩා පිරිවෙන්, ගංගා ප්‍රි පිරිවෙන්, වනවාස පිරිවෙන් ආදි උසස් පේරදිග තාජා උගන්වන විශ්වාසානයන්ගෙන්ද තින්මිගම්පායසානය, ලංකානීලක විහාරය, වල්ලුහගොඩ දේවාලය ආදි පැරණි එශ්චියක් සියා සහායකින් පාලනය විනාශ්චියෙකි. අඩි 28 ක් උස වනුර කඩකින් මූල්‍ය තාගරය වසාගස්සෙය. උපුනුවර උසස් කිරීතියක් ගෙන දෙන මේ තාගරය මෙන්ම ඇම්බැක්සේ දේවාලයද, එවැනිම කිරීතියක් ලබාදෙන දේවසානයකි. දෙශීපාගොඩ මෙහි පිහිටි විහාර ගම්මාන ගෙකි. මෙවනාහි සේංකඩලපුර රජධානී සමයේ පැවති පසුරට පිළිබඳ සාක්ෂිත්ත විස්තරයකි.

තෙවන පරිවේෂය

සෞඛ්‍යභාෂාපුර වැට්ම

පණීකින විකුම්බාහු රජතුම්ගේ මරණයෙන් පසු සෞඛ්‍ය ගල රජ්‍යයට සුවූ පැරකුම් රජුගේ පුතු සුවූ බුවනෙකබාහු කුමාරයා සුදුසුයයි අලගක්සෝනාර් මැනී හා සේනාලංකාධිකාර මැනියෙන් ප්‍රධාන තොකාටැනි පස්සයකෙන් මතය විය. ඒ අතර විකුම්බාහු රජතුම්ගේ පුතු ලෙංඩේ අත්තනායක ඇපාන්නාන් සුදුසුයයි අන් ප්‍රබල මතයක්ද විය. මේ මතහේද තීසා සෞඛ්‍යභාෂාපුරය අන්හැර මිප්පා අනු රජධානිය කරගෙන පලමු මත දරන්නන්ගේ අදහස් පරිදි V වෙනි සුවූ බුවනෙක බාහු ගම්පල සිංහාසනයාරුසිටිය. මේ මතය මූල්‍යරගෙන් රට්ටේ වියවුල් ඇත්ති බලවත් අසම්බෑම් පැනිරීමෙන් දුම්ල රජ්‍යයක් පහළවූයි. පඩිරට ඇයි වකුවර්තනී කම් අධිපති යෙක් මේ දුම්ලකම් දැන යාපනයට පැමිණ ගම්පල බුවනෙක බාහු රජතුම් යටත්කාටගෙන් ඔහුගෙන් ක්ප්පම් උඩින් යාපනයෙහිම විසුයෙය. මේ කාලයෙහි බුවනෙකබාහු රජුගේ පස්සය ගේ අලගක්සෝනාර් මැනිවරයා මරුණුවට පත්වූයෙය මේ මැනිවරයාගේ දෙවනී පුතු “දෙවමන්ත්‍රින්” කමුණින්, බුවනෙකබාහු රජුට අගමැනී විය. “මසුර සඟේදයය” කමුණි දැන කාවාස් ගුන්ථ රට්ටනාවද මේ කාලයෙහි රට්ටනය. මේ කාල යෙකි සිට එනම් ක්‍රි: ව: 1371 සිට 1467 දක්වා, ඇති කාලය උඩිරට රජ්‍යය අවුල් වියවුල් වලින් ගෙනවූ ඇත්තැමියි. ක්‍රි: ව්‍යු 1212 දී ලංකාවේ දුම්ල තත්ත්‍ය දැනගත් “මාස” කමුණි කාලීයවාසිකා කුමාරයා 24000 කින් පුන් හට ගේනාවක් රගෙන් ලංකාවට පැමිණ ලක්රජය සියත්ව ගෙන් කාලීය විජයබාහු කමින් පොලොන්සාරුටේ රජ බවට පත්වූයෙය. මේ කාලයෙහි සිංහලයන්සතු දේපල මොහු සතුකර ගන්නේය බුඩාගමට විභාගකාර ක්‍රියා කෙලෙළේය. සිංහල සංස්කෘතිය ඉඩිඩි සායන්සය සමග මිශ්‍රණ කෙලෙළේය. සිංහල හාජාවටද දුම්ඩි වෙන් පැවත් උඩිරුපාත්‍ර පැවත් විය. පරුණුම්බාහු නම්නා ඇපාන්කා මේකාල සෞඛ්‍යභාෂාපුර පුරුණෙහි විසුයුතුය.

ඉත්තිස්සය

ගලා පැමිණ් ජේපන් වලිකාලන්ට නොහැකිවූයෙය. මේ කාල යෙකි ගිරිව්‍යකායෝ මාස උච්චදින් ගෙෂීමට දුම්බර පදිංචිට පැමිණ් යෙය.

රජරට වැසි හිසුන් වහන්සේද මායාරටේ පදිංචිවූසේක. ක්‍රි: ව්‍යු 1415 දී VI වැනී පරුණුම්බාහු රජතුම් කෙටිවීමේ සිංහාසනාරුස්ව ත්‍රිපිංහලයම එකසේසන්කාට අවුරුදු දෙපණසන් රජ්‍යය කෙලෙළේය. මේ පරුණුම්බාහු කුමාරය වූවක්ලේ මෙශයී වෙශිකායෙන් මිහු විඛාගම සංම්තින් වහන්සේන් ආගුණයෙන් වැඩුණු යොමුන්වහන්සේන් අදහස්පරිදි ක්‍රි: ව්‍යු 1410 දී රජිගම තුවර දී අනිශේකවූයෙය. පසුව බලසේනා රස්සෙනාට එවකට දැනිගම විසු පරුණුම ඇපානා රජුට විරුධීම සවන්කාට ජය පාහිව දැනිගමපුර රජයා නැයිමෙන් ත්‍රිපිංහලාධියටරු එව සාලකිය යුතුයි. දෙවන පැරකුම් රජ්‍යයෙන් පසු ලංකාව ලැබූ තීයම නිදහස් සංවිධාන රජ්‍යය සවන පැරකුම් රජු දුම්ස උඩිවූසේය. සෞඛ්‍යභාෂාපුර රජ්‍යය මේ කාලයෙහි කෙටිවීමේ රජ්‍යයට යටත් උපරිජයක් විය. පරුණුම්බාහු නම්නා ඇපාන්කා මේකාල සෞඛ්‍යභාෂාපුර පුරුණෙහි විසුයුතුය.

VI වැනී පරුණුම්බාහු රජුගේ රට පාලනය

වත්මාන පාලන කුම්යට බෙශේනින් අනුරුපව VI වැනී පරුණුම්බාහු රජයාගේ පාලන කුම්ය වූයෙය. අගමැනී, යුවුරු රජ, මහදිසාව, උපදිසාව, රට්ටියාලු, මුදලි, මුහන්දිරම්, කෝරුලු ආරවිති යන පාලක කිලධාරීන්ගෙන් සමන්විත රජ්‍යසාහාවක් අනිශේකෙලේය. එකින් අගමැනී පදවිය “නන්නුර්තුණයා” කමුණි කුමාරයාට පැවතිය. මෙරජුගේ රජ සහාව “හංස සඟේදය” කාව්සයෙන් වෙශීණා කර තැබීම එකී ඇති පුරුණා හාවය තීසා බවම සිනිය හැක. සෞඛ්‍යභාෂාපුර රජ්‍යය, මාතලේ උඩිව, කුරණ්ගල, තුවර කාලාචිය, මධ්‍යකාලුපුර. යාපනේ, මන්නාරම යන පුදේශවලට යුවරජුන් පත්සෙනාට උතුර, මායාරට, දක්ෂීණ ලංකාව, සබරගමුව, සතර කෝරගලේ යන පැමිණ් වලට මහ දිසාපත්වරන්ද පුන්කළම්, ගලාවක, කොත්මලේ,

කොරලතුණ, මොරවක, දෙව්න්දර, හිරවා, පත්‍රතුව යන පෙදදේපවලට උපදිසාපත්‍රවර්තන්ද, සියනුකොරලය, කාපිටිගම අලුක්කුරු කොරලය මේවාට මූදලී මූහන්දීරම් වර්තන්ද, ගාල්ල, මාතර, පයියාගල, කාලුණිය මේඇ, දි ප්‍රාප්‍රත්වලට රටේ රාලුද, පත්‍රතුවලට කොරලුවර්ද ගම්වලට ආරචිවි වර්ද පත්‍රකිරීමෙන් රට පාලනය කෙලේය. ගම්මුලාද්දනී කුමය ලංකාවේ දැක්ස කාලයක සිට පාලනෙන්නක බව පෙනෙන.

ආදේශී ක්‍රියා

ආර්ථික තත්ත්වය නාගාසිව්‍යීමට ගොජිනැතු ප්‍රධාන කුරුදු, ගම්මිලිස්, කුත්තලුවා, තෙල් ආදිය උපදාවා, වෙළඳම කිරීමෙන් ජාතික බනය දියුණුකළ බව ජාත්‍යන්තර වෙළඳ කටයුතු වලින් දැක්වේ. ගාහතීම්ණයද ඉතා උසස් ආකාරයකින් පැවති බව තත්කාලීන සංඛෝධන කාචයන්ගෙන් හෙළිවේ.

තරසර කිවිමහල් මෙහි පහපෙළ තිනො	ර
සුරසිදු විදිදරන් සැදි සදුදු මතය	ර
කරවන මතුල් කෙළුයෙන් නොමැති අවස	ර
පුර සිරි බලනලෙස බව සුර තීමන් යු	ර

එකල පැවති සාමාන්‍ය ගාහන නීම්ණය පිළිබඳ තතු මෙයින් ගොඳහාටී අවබෝධ වන්නේය. රජ යුවරජ ආදි තීලඛරයන් ගේ ගාහ මාලිගා (වාසල) නිමින් හැඳින්වීමෙන්, එහි නීම්ණ අතින් උවත්, කාරයෙන් යුක්ක බවත් පෙනෙන. ශ්‍රී පරුතුම බාහු රුහාගේ මාලිගාව තීම්ණය කර තිබෙන අදුරින් එය ගොඳහාටී තිජපුවේ. රජමැදුර නීම්ණයකර තිබෙන ආකාරය මෙයේය.

ග ක ර න් කොයින් දිලිජෙන මින් රස් තිසි	ද
ප ව ති න් ලෙලෙන පල අග මූනුලාල් සිනී	ද
ස ද කා ත් මිනෙන් බදුයුතු තිනු පෙළින් රු	ද
එ තති න් ගොයින් සැනකින් රජ තීමන් ව	ද

මෙයින් එකල පැවති ගාහ නීම්ණයක් රටේ ඇති සෞඛ්‍යයන් ප්‍රකට වන්නේය.

අභ්‍යාපනිය

සිංහල සාහිත්‍යයේ ප්‍රෘතිමත් තරුණ අවසථාවයි තින් ය යුතු එකල අභ්‍යාපනය ජාතික ලක්ෂණයෙන් අනුත්‍යව පැවති බව කියුවුය කාලගල පද්මත්වති පිටිවෙන, නොවගුවුවේ විෂයභාව, පිටිවෙන, පැවිලියාගේ සුනෙතු දෙශී පිටිවෙන සහ ගලතුරුවූල පිටිවෙන ආදි උසස් පැවති ගාස්තු ආලාවලින් නොපමණ සේවකය් සාහිත්‍යය හා හාඡාවට ඇති කෙලේය. කුඩා ගුවුම්බ පණ්ඩිය හිජුත් වහන්සේයේ ආච්ච්‍යත්වයෙන් පැවති මේ ගාස්තු, ප්‍රායන් හිජුත් වහන්ගෙන් ජාතික සංස්කෘතිය රෙකෙන අධ්‍යාපනයක් එකල රට්වාසියාට ලබාගෙනේය. එකල දේශපාල ලත විශ්වද මෙහින්ම සැලසුනේය. මෙයි විශ්වයාධිත්වා පිටිවන් අධිපති ජාතිභාෂා, පරමෝ වර කොටුවේ ශ්‍රී රුහුල සංසිරුජ මාහිමියේ කිරීතියෙන් අග්‍රුසර වූහ. වනීම්නය දැක්වා, ඉර හද මෙන් සුපතාල මේ තුමෝ මිනිව්‍ය සුරුරුරු වැනිය පෙරදිග කාලුදාසගෙන් පසු පැහැලුවූ ග්‍රෑස් එකම සිංහල සාහිත්‍ය මෙනුමායකී වියයේ ලෙසා යා පිළිගන්හා. ගිරුසංජීය කාචයයෙන් මෙනුම් ගේ පාන්ති භාෂය ව්‍යුහා කාරන්නේ අනික්‍යයාක්ෂි ලුබලයෙන් නොවතා බව එනුමාකු සාහිත්‍ය ශාස්ත්‍ර ඩියනි. වැනිරත්නාකරපාංචිකාව, කාචයයෙටර මක, කාචයය, පරෙරවී සංඛෝධනය, සාලුලිහින් සංඛෝධනය අදි මුන්ජ මේ සංසිරුජ මාහිමියේ සාහිත්‍ය වෙනි. ජාතිභාෂා පරමෝ වර ශ්‍රී රුහුල සංසිරුජ මාහිමි ඇතුළු ග්‍රෑස් කර පණ්ඩිකාවලියයින් දිමුන් කොට්ටෙ කාලය හාඡා සාහිත්‍යයේ සැවක්‍රියාගයයේ කියාකැසි.

යිජ්‍යාගම

මේ කාලගෙයි දෙව්‍යන් යැදිමාදි මහයානික අදහස් ඇති අය සිටුම්ක් බුද්ධියාගම රජය ආගම වූයේය. බෙඟු බම් කුලව රට පාලනය කළ බව :--

ආකල	යියකළන් දත් අකුසලින් මි	දී
මික ල	රකින නිරිදුන් සේම නිනි ල	දී
සින ල	නිබාරු තෙපුලෙන් සත් සෙනව යේ	දී
වාස ල	මූදලිවරු හැම සිටින් එකි සෑ	දී

යන සංස්කන්ධාගත කිහිපෙන් ඔවුන් පැවුම්. එකල රජය ගම් බුද්ධාගම බව අවශ්‍ය දෙන් පිළිගැනීමේ.

සම්පූර්ණය

බෙශද්‍යාගම මූල්‍යානින තබා ක්‍රා රට පාලනය තිසා එකල සම්පූර්ණ අන්තර පාරිඹාධියෙන් දීප්තිමත් ව්‍යවහාර වෙළඳම ප්‍රධානව පැවති අර්ථක සංඝාධියකින්ද සම්පූර්ණ හැඩාපූඩු බව පෙනෙන්. රටවැඩිය රජයය කොරේහි ඉතා පැහැදිමකින් විසුයේ එහෙකින් නැඟ්‍යනම් වැළිගතාව අම්බලමේදී පරුනුම ආණුවුම කොරේහි එතරම් ගුණ කළත්‍යක එහි ලේගුම්ගත් තන් ගෙන් උදාගත නොවන්නෙය. තවද ක්‍රිඩාපූඩු විදිම උසස් සම්පූර්ණ දෙපසක පැවතුම් රජ්‍ය ද්‍රව්‍ය පැවති සම්පූර්ණ ස්ථූතියේ දෙපසක එත්තාව ජාතිය පැවති කළ යැපිමෙන් එකල උසස්ම සම්පූර්ණය නිවුත්ව එදාහා පාඨි.

ව්‍යවහාරය

එකල සම්පූර්ණයෙන් ව්‍යවහාර හාංචි ම ගිහිවාවර සම්පූර්ණ තියෙය. මායාරට රජ පෙළපානව අයන්වුවන්ට වන්නිරින් නැහේ, පනියන්නැහේ කිය, ව්‍යවහාර ක්‍රා බව පෙනෙන්. මේ රජවරු බෙහෙවින් සෙංකඩගලපුරය, මානලේ, ගම්පුල, දුම්බර සේවාහාට විසුයන. වන්නිරින්නැහේ, පනියන්නැහේ මේ නාම ව්‍යවහාර කොලේ “මහරජ” යන්න වෙනුවටය. අනුරූපපුරය පොලොන්නර, දැඩිජන්, කොට්ටිවේ විසු රජ්‍යන්ට “වතුවර්ති” යන නම යෙදු බවද සැලකිය යුතුය. එකිනෙෂ් “මහරජ” යනා වාචකවේ.

ඉත්තිහාසය

එකල යාපනයෙහි සෙම්බගඡපෙරාමාල් නම් උප රජ්‍යද, සන්කෝරලුයෙහි ගංගාඩ බණ්ඩාර නම් උප රජ්‍යද, තුන් කොරලුයෙහි මෙෂයනිවංශිකා කුමාරයෙක්ද, යටිනුවර සැවුර කුමරුවෙක්ද, මානලේ මෙෂයනිවංශිකා විසුම්බාහු නම් කුමාර යෙක්ද, සේවාහාට මුණීකුමාරයෙක්ද, දුම්බර ව්‍යුතුලු ජේ, තිය සිවුද, උපමේ පරුනුම ඇපානන්ද, බේදේගම මෙෂයනිවංශිකා විරසිඛ ප්‍රතිරුත කුමාදයි උප රජවරු දසදෙනෙක රජ්‍යට කාජ්පම් ගෙවමින් ඒ ඒ රට පාලනය කරමින් යෙදී සිටියන්. මෙයින් දුම්බර පාලනය කළ ජේඩිය සිවුලේ නම රජ්‍යවලි යෙහි “සේජාත සිවානන්” යයි දක්වා තිබේ. වියෝර් නගර යෙන් පැමිණි “සැදකුලු” වෛශන් ගොන්ක රජ පෙළපානක් බැවින් සිටු රජවරු නමින්ද හැඳින්වේ. මේ සේජාත ගෙවන් ජේඩිය සිටු රජතුම් පැරකුම් මහ රජ්‍යට විරැඹිට කැරුලුක් ඇතිකළවිට එය මර්දනය කොට රජතුම්නේ පස්සය ගත් සිද්ධාවුලුලේ ආචාර පරමණයාට ගම්බිමදී මඩවල සේල්ලුපියක් ඇතිකෙලේය.

මධ්‍යම සේල්ලුපිය

“සිරසහබෝ ශ්‍රී පරුනුමලාහු වකුවර්ති සඩාමින්වහකන්සේට සනාලිය සැලීන්නේ මතු හුවරුද වෙසස පුණු දුම්බර බඳ ගම් සැලේයමේන් කුඩා බිජු වතුවුනක මෙකිඛද ගම්මුදල ගහ කොම වළුම් ඇනුඩ්ඩු තැන් සිද්ධාවුලුලේ ආචාර පරමණයාට ප්‍රවේශීව සැලේටා මෙකුප්‍රන්සුරියට ප්‍රවේන් සාලුයේමට ඉර කුද අතිනෙක් ප්‍රවිත් ලෙසව සැලේටා, මිට ඉදිරියෙ ද්‍රව්‍ය රජ සුවරු මහම්න්ටද ක්වරතරම් කෙනෙකුන්ගෙනුන් අවුලක් උඩිරණයක් නොකියන නොකරනලෙස සැලේටා, දන්කොට වතුරේ දෙවන්ද්වාන වන්නේ ලංකාධිකාරීන් මැදව මේදිවෙල් පස්සකඩ දුන් බවට දුම්බර අගම්පාඩි දසදෙන මදව කොටුව ශිල්ංගලෙඩතියයි. ඇපාන වමිග ජේඩිය සිවාන වමිග”.

මේ සේල්ලුපිය හමේනි ශ්‍රී පරුනුමලාහු මහරජ තුමානේ අවසාන කාලයෙහි කැරුවු බව පෙනෙන්.

සතරවන පරිවෙෂදය.

සෞඛ්‍යඝලපුරුෂ දැනුම්

ශ්‍රී සිංහලය එක්සේසන් කොට උකුරජය කළ හෙවති ශ්‍රී පරුකුමලාභා මහරජනුම්, ශ්‍රී: ව්‍යු: ව්‍යු: 1467 දී පරෙලාකාපාජනවිය. මෙන්යේට කොටවේ රුජය කුමයෙන් පිරිහෙන්ට විය. රජ රඩ ගොවිනැන නොකිරීමෙන් මහවැටි පොකුණු ආදිය වන ගත තිමෙන් වැසිසේ නිරිත දෙස පදන්විය. ලංකාවේ ආර්ථික ප්‍රසාද දුම්බලී පිටවට වෙළඳම ප්‍රධාන ආදායම් මාගිය හැරියට සැලසුන්වය. කාලයයේ සම්ම පිරිහිම් ගලාඩිපිදිදී මාතලේ ප්‍රදෙශාණ්ඩුකාරව ස්ථි මෙශයිවායෙක විකුමලාභා කුමාරය, දුම්බලර පාවති සඟුරුවේ ඇඟේ ප්‍රහාරවා, ශ්‍රී: ව්‍යු: 1469 දී සෞඛ්‍යඝලපුර සිංහාසනාරූපිවිය. මාතලේ සහ උඩි කුවර, යැනුවර, හේවාහාටි, දුම්බලර සාරභියපත්තුව මේ රජයාගේ ප්‍රාලනයට අයක්විය. ගොටිවේ රජ ප්‍රධාන අගරජඩ්‍රි වද එනුම්ට යටත් බෙක් තැනිව සාමනතා රජේකු වියයෙන් සෞඛ්‍යඝලපුර රජය කරවූ බව සැලකියපූජුවේ. සංසේරලය යාපාඛණ්ඩාර තමින් කුමාරයෙක් සාධිතව ප්‍රාලනයකෙලේය මැදිවක පරුකුම ඇපානේ වෙළුස්ස ප්‍රාලනය ගෙලේය.

සෞඛ්‍යඝලපුර විකුමලාභා රජුව තිරඹිව ලමැණි අන්තනා යක පරුපුරයෙකිවූ හටත් බණ්ඩාර විශාල දේශනාවක රැගෙන කාර්ලෝක් අනීකෙලේය. එහෙක් මේ කාර්ලෝ හටත් බණ්ඩාරගේ මරණය තීසා සංසිදුත්. එ බව ශ්‍රී: ව්‍යු: 1470 දී පිහිටුවන ලද පහත සඳහන් ගඩ්ලාදේණි සෙල්ලියෙන් දැක්වේ.

භබලාමදන් ඡංල්ලිය

“ස්විජනීප්‍රසන් මහාසම්ත පරමපාත්‍රනුයාන ස්ථානීව්‍යානී ජාත සෞඛ්‍යඝලපුර විකුමලාභා ව්‍යුවර්නි සාම්න්වහන්සේට අවවනු ගිල්අව සහවක සිදුරුවා දෙනුවර දෙනුවිට සාරසිය

ඉත්තිනාසය

පත්තුව, දුම්බලර පත්තුව, ගොචිරට, මතුරට, උඩ අවපුෂිය, සෞඛ්‍යඝල, වෙළුස්ස, කොකුමලේ, ගම්පොල, දෙශ්‍රොස්බාගේ, බුලන්ගම, මහගොටුව, ත්‍රිකුණාමලය, මධ්‍යඝල පුව ඇඟුව මෙකි සැමයකි උන්නම මධ්‍යම අඩං කනිජවාදී පිතු රේජ්‍රරුවන් පාවතිනා සේනාවලගන් යම් කෙනෙකුන්ට විකුමලාභා මහ රේජ්‍රුවන් ය, පාඨ බණ්ඩාර රජදරු බණ්ඩාර ඇඟුව රේජ්‍රරුවන් එහන්සේලස්ල, විසින් පාභා හානි නොකාරණු නොකාරණුවයේ සේවාසාලෙහි වැටුවනු කෙනෙකුන්ගේ මාරුරට හිමි කෙනෙක් තැනුව තිබෙනම් ජරවාසුව විභාර බැංශිමට පුද නුවන් තුනුරුවනෙන් ආදාය දළං, පාතු බානුත්වහන්සේගේ ආදාය, ගැනු තුළිතාදී තියුණුන්කොටියක් දෙවියන්ගේ ආදාය, උඩපළවන් පුමන විසිජ්‍රණ අන්ත්‍රාඩී සහරටවම දෙවියන්ගේ ආදාය, මෙකි න්තාවන් ආදාය, පත්තිනි දෙවියන්ගේ ආදාය මෙකි ආදායල් එදාය මෙහෙ වරින් මෙකිලා ගෙබෙනාලා, දැන් බවට සන්නස් සිවැන්තාන්තාරු වම්හු.

මෙසේ විකුමලාභා රජනුම්, සාමාදුනකාම්ව සෞඛ්‍යඝල පුර රජඩා, තිය ආන්සුසාරමින් ශ්‍රී: ව්‍යු: 1483 දී සාහී ප්‍රයන් විය. විකුමලාභා රජනුම්ගෙන් පසු මාතලේ අස්සිගිරිය නම් පෙදෙස් උපන් තිකුම්ලාභා ඇපාතන් ජයවිර තමින් සෞඛ්‍යඝල ගැඹුර රජානිජාන ලැබුවිය. මොහුණ් රජ්‍යකාලය ශ්‍රී: 1483 සිට 1497 දක්වා දුඩුස් වසකින් පරිමිතිවිය. මේ කාලයේ රට්ටි කුඩාසාරු දිසිවක තෙ: තී දාමය පාවන්නෙය.

සෞඛ්‍යඝලපුර අස්සිගිරිය

අස්සිගිරියේ උපන් විකුමලාභා (ජයවිර) කුමාරයාගේ මේ අස්සිගිරි දේවි, සෞඛ්‍යඝල පුර එංසය කරණාතර කාලීය කළාය. එනුම් ආදහන සාම මෙව් (දෙවන වරටන්) ආදායන මෙව්ව තමින් ප්‍රසිඩ් විය. නම් මේ බිසිවන් තමින් විහාරයක කරවා, ඒ ප්‍රදෙශය අස්සිගිරිය තමින් ප්‍රවලින කරලිය. සියම් මිහා තීක්ෂණයේ දෙවින මූලිස්ථානය වූයේද උපසම්පාද සිම්, මාලකයෙන් හෙබුවූයෙන් මේ අස්සිගිරියෙහි බව සැලකිය යුතුයි.

සමාජ විප්ලවයක්

විජයරජසාදය පටන් ආසියාපත්‍රිකා සංස්කෘතියකින් ඔහුගේ තුනු සිංහල ජතික සම්පත් අමුණුම මූහුණුවරක් ඇති එමෙන් මීගාල සමාජ විප්ලවයකට ක්‍රි: ව: 1497 වෙති වම්පියෙකි හිට මැ සැලසුනුයේ. එනම් බවතිර ජතිකයන්ගේ අදම් පැමුදම් කැමි පිමි ආමලාදී සිරින් බෝටිමයි. සිංහල සමාජ යෙ මැසනාධියක් වශයෙන් සැලකිය හැකි මේ වශවානුව ජතිකා පිරිහිමේ කොළඹිනය සේ සැලකිය හැකි. මූහුදු යානු වෙහි දැස්ස පානුකිසී නම් බවතිර දිග ජාතිකක් පෙරදිගට පැමිණ මූහුදු මාරුග දැනගෙන 1505 විමිතයදී ලංකාවට ගොඩ බැස්සේය. එකල ලංකාවේ මූහුදු තීරය බිලයට ගෙන ලංකාවේ ඇඟිඳන්, මූත්‍ර මැණික් කුරුදු, ගම්මිරස් ඇදී වෙළඳ ඉව්‍ය ඕවුන්ගේ මාරුගයෙන් පිටරවයවා මූදල් සැපයීමේ සිරින් විය. ලංකාවේ රජතුමාට ආදායම් ලැබුණෙන් මේ වෙළඳ ව්‍යාපාරයෙහි. එකල ලංකාවේ අගනුවර වූයේ කොට්ටෙ රජ පානියයි.

ධිම්පරකුම්බානු එහි රජය විවාලේෂය. සෙංකඩිගල පුර රජධානීය කාඡලනය වෙනම් රජුන් දෙදෙනෙකු යටතේ සායානින්ව පැවත්තේනෙය. ලංකාවේ වෙළඳමෙහි තීපුකින ඇස්ලිම් ජනයාගේ විරුධිය නොසූකා පානුකිසීන් පාමික මිනු ගිවිසුම් ලියා කොටුවේ වර්ය අසල බිලස්බාවුවක් ඕවුන්ට කතාගැණීමේ අවසර දුන් දිම්පරකුම්බානු ක්‍රි: විමි 1518 ද කළුරිය කෙලේය. එකල පටන් පානුකිසී බිලය ලැබුද්ව තහ වුරු පිමින් පාමි එමුණ් ආගම සහ සිරින් විරින් ද පැහි රෙන්ට වූයේය. පෙරදිග ශ්‍යාම්වාරයෙන් කරවූ සිංහලජාතිය විදෙකින ගෙවාරයකර කැමෙන්ට එමෙන් පානිකා විජයරජයක් ඇතිකෙලේය.

සෙංකඩිගලපුර රජධානීය

ක්‍රි: විමි 1497 සිට 1542 දක්වා, සෙංකඩිගලපුර රජධානීය කොට්ටෙ රජයයට යටත්ව පැවත්තේනෙය. 1542 ද විරිතුම්

රජතුම් සෙංකඩිගලපුර රජයයේ සිංහාසනාරුයේ වූයේය. ක්‍රි: විමි 1579 දක්වා, මෙනුමාගේ රජය කාලය එය. මෙනුමා වනාහි දුම්බර පන්සය පන්තුවේ පල්ලේපිටිය රාජධානී කර ගෙන විසු තුනයම බැංකිබාර මහරජුන් ප්‍රභාත පුනුරජනයකි දුම්බර-ම-කලේ උඩියිද මැදකිද යටියිද හා අදුන්ගම යන ප්‍රභාත හසාංඛඩිල රාජධානීයට අයන්විය. ‘රනකොඩි පත්‍ර රන්නාහේ’ යන අපර කාමයකින් හැඳුන්වනුලෙන තීරවිතුම මහරජතුමාගේ නාමය රාජරජන කරයෙහි පමණක් සඳහන් නමුදු අන්‍ය ඉතුළාසය පොන්ඩිල මෙරජුන්ගේ රාජය කාලය ගැන කිසිවක් සඳහන් නේ. මෙනුමා රාජයයේ කටයුතු මැනි එන් කරගෙන යනාතර මල්වත්තන් පොන්ඩි ම්‍යාංකව ලෙව්‍යායක් සාදුන් ලදී. ක්‍රි: විමි 1546 ද කරල්ලියදේදේ බැංකිබාරගේ ආධාර ඇතුළු පානුකිසී සේනාවක් සෙංකඩිගල පුරට පැමිණ සවන්කරදුදි තීරවිතුම රජතුමාගේ සේනා, ඕවුන් මැබදුහු. ජයතීරගේ පුනු කරල්ලියදේදේට නාවකන් පානු හිසි සහාය උවමනා එය. ක්‍රි: විමි 1547 දිද කරල්ලියදේදේගේ ඇණපුම් පරිදි පානුකිසී සේනාවක් උඩිවට රජධානීයට මිරුබිව සටන් කළුය ඒ සටනින්ද ඕවුනු පරුජයට පත්‍රිකා. මෙයේ ලේඛාවට පත් පානුකිසීහු කොඩාවිෂ්ට්ව තෙවෙනිවර වද තීර විතුම් රජු අල්වා, ගැනීමේ අදායකින් දෙළු ජෝර්ජ දැඟස්ට්‍රො, කම්කී ප්‍රකිකාල් ඝැනෙම් යකු යටතේ 8700 කින් පුජ්‍ය සේනාවක් කළුරට රජයයට වන්න. එහිදී තීරවිතුම රජු සහ එහුණ් පුනු තීරවිතුම ඇපානන් දුඩාත සිංහලයෝ විරෝ දුර විතුම් එ පානුකිසී බෙඳානීය යම්ප්‍රසාතනය කරන්වා පානුකිසීහු හිස් ලු දු අත දුවමින් අන්තු පරුජයට පත්ව කොටුවා මිපුරට පානියා නුය. මෙයේ සෙංකඩිගලපුර රජය පරජනුරජනෙන් මූද සිංහල ජාතිකානීමාන්තයෙන් රජසිර විදිමින් සේව එරිවිතුම රජතුම් ක්‍රි: විමි 1579 ද රටවැසියා සෙංකා තීවෙනෙහි ගිලුවමින් පරලේ, සැපන්විය.

ප්‍රත්‍යාසවන් තරගුණීයෙක්

1 ගැඹුණ

ප්‍රතිකාල් පරිසරයේ වැඩිහිටු “බ්‍රේපාල” කෝට්ඨට් රජය යට පත්‍රියෙමන් ශ්‍රීඹුනු ඩ්‍රිම්ස් අරජනකයා විය. කැලුණීය ප්‍රාග්‍රියා ය නෑ විසාර සහු ඉඩිම් කෙනෙලික ප්‍රූජකවරුන්ට පවතුදීමෙන් කුඩානුවූ සිංහල බෙංචියෙන් සිනාවක රජයයේ මායාදුන්නේ රජුව සම්පූජ්‍ය සහයයෝගා දැන්හි. එවකට කෝට්ඨට් වැඩිසිටි ශ්‍රී දජ් ගධාඛාඩුන් වහන්සේ මායාදුන්නේ රජුව භාරතොට සිනාවක දාලුද මාලිගාවක තනා එහි වැඩිම වා, යම්පූජ්‍ය ආරසාව යෙදීමෙන්ද මායාදුන්නේගේ බලය වඩා වඩා තැගෙන්ට විය ලුංකාවේ පෘතුනිසි බලය පූන්කර නියම සිංහල රජයක් බිජිකර රට පාලනයට සමන් ප්‍රතෙකු ලොංදනාලුස මායාදුන්නේ සහ ඩිස්ව කතරගමට ගොස් කෙකකළා පිය මූලින් සිද එස්නක් තනා කතරගම දෙවිමැදුර කැම්ද ප්‍රශ්නසා යැන්ට තුළ. කාතලේදී සැම සිංහලයෙක්ම මායාදුන්නේ මෙහෙසියට ඔෂාගායියන්. මෙසේ දෙව්පුරු පවත්වා තුන් තියුණුපාගත දේවියට සාහරගම දෙව්පුරුන් සිහි තෙන් පෙන් ඇදහස් පරිද දාරුවෙකු ලැබෙන බව දැන්විය. නොවේ දිනකින් ගරහනිවූ දේවී තෙහෙමෙන් දසමස් ඇව්මෙන් කුම්රෙකු දැසුත භාලාය. පුදුමයෙකි. මෙදිනා ප්‍රතිකාල් මරුදාගේ කොට්ඨාසීම දෙදර ගියෙය. කුමරුවාට “විකිර බණ්ඩාර ය නාමය තැබුණු. මෙතේ ප්‍රතාරණයන් හා දෙව් මතිමෙන් වැඩින කුමරුවා දෙශෙෂවස එළුමියෙයි.

පළමු ක්‍රියා සභන

තම එය රජුව් මායාදුන්නේට විරුධිව විදිය බණ්ඩාර කුමාරය උඩරටින් සිංහල සේනාවක ගෙන් අභින් තුවර තැද වුරු බිඳු සිටින බව දැනාගත් විකිර බණ්ඩාර කුමාරය සිය සේනා සනනාව් සිනාවකින් විවිධ සිව්‍යාමාරු සේනාවක සාහාරය සැක්කා සම්පූජ්‍ය පරාජයට පත්‍රකෙලේය. පරාජයට පත් විදිය බණ්ඩාර මිනිසෙකුන් තරුණින් තැවත්ත කන්ද උඩරටිව ප්‍රඟා දියෙය.

මේ සටනේදී දක්වූ අභිනා බල පරාතුමය තිසා, එහි සිල් සේනාවේ යුද්ධිභූමයෙහිදීම විකිරබණ්ඩාර කුමාරයාට රජුන් හේ සිංහය යන සේරුම පිට “රජසිංහ” යන නාමය තැබුණු. ම්‍යුෂියන් තැබු ටිකිරිබණ්ඩාර නාමය මෙනෙන් සිට යටපත්ව රජසිංහ නාමයෙන් මෙනුම් ප්‍රසිඩ්ඩයෙයි.

රජසිංහ තරුණ කුමාරයාගේ සේපෝබල පරාතුමය තරුණ හිරු රැස්මෙන් දරුණුවිය. විදිය බණ්ඩාර සම්හින් කාල සාම සටනාකින්ම ජයග්‍රීයලුන් රජසිංහ කුමාරයාට නම වියාවාධ පියාගේ ක්‍රියා කළාපය රැවී නොවීමෙන් පියා මරවන ලදී.

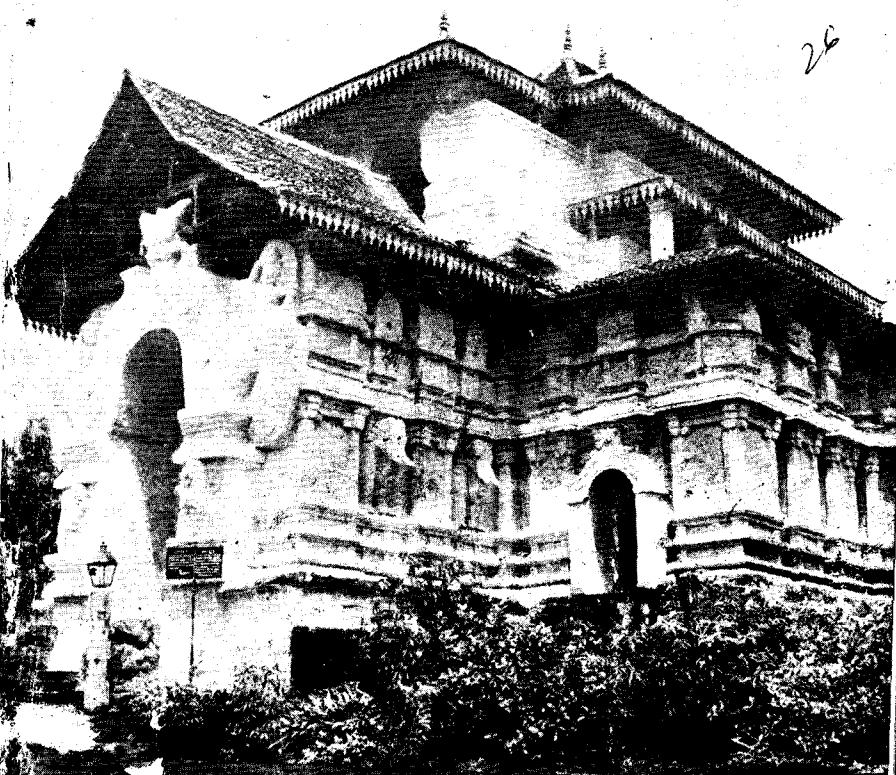
සහයකාශයකු මීම්

පිතාසාකා කම්පියන් අපකිර්තිය උන් රජසිංහට මහ ජනය කළුකිරේන්ට වූහ. තමා කාල බරපතල පාපකම්පියන් මෙදෙන්බ මගක් සෞයනුයේ එවකට සිට සඩකයා අතින් විවා ලේය.

ඛුවන මද සහ පිශීයක්

රාගයෙන් හෝ කුළුඩායෙන් වෙලි ගිය මිනිසෙකු උපා, යෙන් හික්මිමේ ක්‍රියා මාර්ගය ස්ථානාවිත තුවනාකින්ම කළුයුතුය. රාගයෙන් වෙළිගිය නැඳු තෙරුන්ට දෙවිලොල ගෙවකක් පෙන්වා, මුදුරුත්තන් වහන්සේ උපායෙන් ඕනු කියම්වූසේක. දුව්‍යාමුණු සායානිස් කුමරුවන් යුදනා පිටියේ කාල සටනින් සාධානිස් කුමාරයා පාරේද (විම්මාන) ඔක්කම්පිටියේ දෙම්වෙනුද විහාරයේ හිසුන්නේ ඇදයට වැදි සැහුවුණේය. ඔහු ලුහුබැඳ ගිය කොපාවිෂ්ට දුව්‍යාමුණු රජෙනෑමේ “නිස්ස කොයිදු” සිංහයා අතින් අසුවේය. දුර දරුණි හිසුන්න් වහන්සේ, මහරජ නිස්ස කුමරු, උන්හිටිතාන් තොදකුම්හයි පිළිතුර දීමෙන් අනාගත සම්බුද්‍ය ගාසනය රැකගැනීමට සේනුවක ක්‍රියා සංස්කියට උපාය යුන යොද ක්‍රියා කාල සේක. එහෙත් 1 රජසිංහ හිසුන්න් වෙනින් තමා

ప్రభారత ప్రాచీనత

ప్రాచీన ప్రాచీనత

විභාර වග තිත්ති

* පෙමුවා මූල්‍යන්ය

2504 රුතු පුර පසෙලුයේවක නම තේරී ලැබා ඇත
1961 ජාතිය 1.

ප්‍රචාර

1 දුම්බර (1)	1
2 දුම්බර (2)	8
3 මහියංකණය	13
4 කුණුවීසාමල්	18
5 ශබ්දාදේශීය	34
6 පොකාජීලක ය	52
7 ගෝකඩිගල	83
8 බහිරශල	65
9 දෙදා මැයුර	124
10 මහනුවර කාලුත්වාලය	135

විභාර වග විත්ති

1

දුම්බර

දුෂා දුම්බර දෙකළුදෙරට විකාරයට බවතිරන් පිහිටි දේවාලයේ වැඩිසිරික පිටියේ දෙවියන් පිළිබඳ ව මක්ඡනයා අතර පැනිර පවත්න, කරා රාඛිතයන් එකින් කාක දෙවියන් කා පිටියේ දෙවියනුන් අතර අයි එ යයි කියන හයානක යුතුයක තොරතුරු දැක්වෙන ජ්‍යෙප්‍රවාහ්‍ය ඉතුළු ඉතුළු අවධාරණය ඇති අවශ්‍ය නිවැරදි මේ සටන දුටුකාමුණු එලාර යුතුය සිහිපත් කරවන තොකි. දුටුකාමුණු එලාර යුතුයේ දි දෙ ප්‍රසාදයට ම මිනිසුන්තන් සහාය ලැබුණු නමුදු ටම් යුතුයේදී තුවනට සහායට පැමිණියේ යන්සූය.

විභාග වහු වින්න

සමතල ගිරි කිසින් තික්මී පටන	ගෙන
ඡනමැ සිටි දකන් තිම් දුක් තව,	ගෙන
දෙදුවර රට මදින් දුම්බර පෙදේසා	කින
මුක්වැලි ගක බලන් සමුදුර කර,	යන
දුම්බර කෙනෙන් වැට බැදල, යකුම්	බැදුම්
මකවැලි ගෙහේ දිය බැදලා කෙනවට	හිදුම්
පෙම්බර ලියන් කර උස්ස, බලන	බැදුම්
බුම්පන් රටාව හි දුම්බර කෙනෙන්	හෙදුම්

3

මහියේංග ණෝය

මහියෙන් ගුදුහුමිය මෙරට වැසියන්ට කිසි විට්
කන් අමකක කළු නො, හැකි නැතෙකි. බුදු රජු, ණන්
වින්සේ තමන් වශත්සේනේ බුදුකිඛෙන් තවටත දුරුතු
මිය පුර පසලුයුවන් පොතක් දින මිනිස්පේ ප්‍රදේශයකි
මකවැලි ග. නෙර පිහිටි මේ මහියෙන් හුම්හාගයට
වැඩුවා එ කාලයේ එක් පද්ධති ති සිටි යෙසෙගාත්‍රියන්
හික්ම වූ සැටි අපේ ඉතින්ස ග්‍රන්ථයන්හි සඳහන් වන්නේය.
දීම ආව, රයෙන් හා අපවිනු ප්‍රයිෂ්නීයෙන් කිහිපි වි සිටි
වුවිය සන් මෘගිංචි සාමුහිකියන්හි ගෙදු සැටින් එ
නුත්ථයන්හි ම සඳහන් කර ඇත.

බුදු රජුන් වහන්සේගේ දැයිතයෙන් ඔවුන් තුළ පහලු වූ ගැඹීම් මේ ලිපියේ සඳහන් කළ නො හැකිය යි මා කියන්නේ එකරම උසස් ප්‍රතිඵාතියන් මෙතෙක් මා නොරුද හෙයිනි. වයු විත්තා සයෙහි දී ගේඛකයන් දක්වන වාචකයිය අතිශය උදාර එකක් වුවද මේ අභ්‍යාග වෙතන් රාජයෙන් වෙශිකයට බැසියන් ‘හත්වත්ගලුවියාරලංස’ කෙනියා වරයා පවා, මදක් පසු බා සිටි ගැටී මා, ප්‍රතිසභ්‍යතයන් ම දත්තා හෙයිනි. අනිතවතම අතිශයෙන් අභ්‍යාග වෙශිකයන් මෙහිලා අනුප්‍රස්ථිත බව තැබුවෙන් කියන්නේ මගේ රුවාන් අනිම්තය රකිතු පිණිස ය.

බුදුරජුන්සේ මහියංගනයට වැඩ යයෙක ගොනු කයන් ගියෙම එ ගොන් පසු පුම්ව දීව්‍යරාජය, උන් වහන්සේගේ පිදිම පුද්‍රීස් යම්ක් ඉල්ලු එට සිය හිස පිරිමාද ගෙශ බාතු මිටක දුන් බවන් එය දීව්‍යරාජය සහ් රුවන් කාඩ්‍රිලකින් පිළිගන් බවන් ප්‍රකට කළ, වකි. ජෙම්මාන බුදු රජුන් වහන්සේගේන් ලැබුණු ඒ සේෂ බාතු මිට කුන්පන් කොට වෙතන්යන් ගොඩ තැබු බවන් එසේ ම ප්‍රකට ය. කුළුන් ඒ දැහැ ගොඩ තැබු තැබු මිටන් එ දැහැ ගොඩ යනු වෙතෙක් කිසිවකු විසිනුන් තීරණය කොට කුන් මිට මම දැනීම්. පුම්න දීව්‍ය රාජයානේ වැඩිමින්ල් සහෙළදියක තිසින් ඒ සූය ගොඩ තැබු මිට මේ අභ්‍යන්තරී මිනියාන් සිදි ස්ථානය පිළිබඳ සැහැවුණු නොරතුරු සෙවීමේදී මට දැන ගත කැසි විය. මේ කළ, ම අදාළිය නොහැඳි ප්‍රාප්‍යකු සිස්මිර වේ කාකට කුම්ච ක්වි කැසි ය. ඉඩිකාසංඝන්ගේ වහන් කොයි ස්පෘෂකමකට ගේතුවිය හැකි මේ කළ, ම පිළිබඳ නොරතුරු කවදුරටත් විමස, බැලිය යුතුය යනු මගේ අදාළිය ය.

කුළුන් මහියංගන ප්‍රදේශයේ කළඳුනා, මිනිස්ස්ගෙන් මේ ගැන විමසවාන් ඔවුන් කියන්නේ මා කි කළ, ම ය. පුම්නදීව්‍ය රාජය, වෙනුවෙන් සැම මිලවිති ගොඩ තැබු ඇති දැවැන්ගෙන් එත් ප්‍රස්ථිත බව වෙතන් පිළිරුවන් පිළිරුවන්

එ දෙදේදිනාට ම මෙහෙ කළ සේවිකාවකාන් පිළිරුවකුන් කතාඅයි ගොන් මේ ප්‍රවාන්කිය නො සැලකා ගැටිය නො හැකි එකෙකායි කිව යුතු ය. දේවාල පුජාව ප්‍රවාන්වන විව මේ කාපුත්‍ර මුවද ඒ තිතදිනාම අනුස්ථිරණය කොට සෙනානා කියන බව ක්‍රිජාලුගෙන් දැන ගත හැකි ඒ ය. මේ සරුණු අනුව කො බාතු නිදින් කොට ගොඩ තැබු සහ රිසන් මැණික් දැහැ පුම්නදීව්‍ය රාජයානේ අනුම්තය නා, අභ්‍යනා සහය පරිදී එතුම්ගේ සහකෝධියක විසින් ගොඩ තැබු බව තීරණය කළ හැකි ය. ලංකාවේ පැහැදු වෙතන්ය ගොඩ කැඩීමේ ආසිඩාදය ලැබූ ඔවුන් දෙවන්තයන් පිදිම්ව රට වැසිසා කැමති විය යි කිව නොහැකි දී. දෙවන්තය ආරස් සහ් එ ඒ පැවුල හිසා ලංකාවේ ප්‍රථිම වෙතන්ස්ථානය මෙරට වැසිසන්ට ලැබුණ්නෙයා.

මේ කාලාව නිසා අදීම සීංහලවියා, එ නම් තීරණ රුම්වන් පෙර ලංකාවට සිටි මිනුප්‍රා වැනිසා, සහායිලි ආවාර වන් තුළුවලින් උදාර තාන්වයක සිටි බව කිව නොහැකි දී? සීංහලයන් අවුරුදු දෙදායුසකට පෙරදීන් ගෙවන්තයන් ගොඩ කැඩීම්ව කරම් කාර්මිකයුන් ඇතිව සිටි බව කොඩි ගත පුතුදි? යනු පාසකයන් විනිවෙය කළ යුතු ය. මේ එක දැහැ දෙකෙන් වූ සැටි ඉඩිකාසයේ එත්තකි. එකක් යට කොට තිබුවකා ගොඩ කැඩීම නිසා ඒ අපුරුව සිදු විය, සරුණු මහ රහන් වහන්සේ බුදු රජුන් වහන්සේගේ ශ්‍රී ගැරය ආදාහන කළ කැනීන් ග්‍රීව, බාතුව හෙත ලංකාවට වැඩිම්ව අදාහන කළ කැනීන් මිවා, බාතුව හෙත පුම්නදීව්‍ය රාජයානේ ආධාරය ද ඇති ව මෙගේදුවන් පාඕාණ සෙන් පැහැදු මැණික් සැය යට කොට දෙදේලුස් රිසන් උස තෙවන්තයන් ගොඩ තැබු තැබු ය. ඩිස්පුවරයන් ලැබූ සාංචීජර සෙන් ‘මෙදේවත්’ පාඕාණ මේ ශේෂ ගොන්ව, ගන් බවන් එතුන් සියක් මෙක රහන් වහන්සේ මේ ගෙවන් පුජාවට සහකාගි වූ බවන් ඉතා ප්‍රකට නොරතුරු ය.

විභාර වශ එන්නී

එනින් පසු දෙවානම් පියනියා මහ රජතුම්ගේ සහකේද රූප හු වූ වූ මූල්‍යාභා කුමරයා සරහු මහරඹන් වහන්සේ ගොඩ කැඳු දෙලෙපෑයිරයන් සුය යට කොට තිස් රිජනක් උසට කළ ගැලුන් දැකබෑ බැඳෙවියා යි වංශ කාලුවන් හි සඳහා වින්තන් ය මේ තිය රිජන් දැකබෑ සම්ඟර ඉතිහාස කාරුන් අනුමත කොකරන්නේ කොට ගේ බුවන් නිසාදැයි මම ගොදැනීම්. එත්න් වූ මූල්‍යාභා කුමරයා ගොව මහ, නාං රුෂ විසින් ඒ සැය ගොඩ තිජන ලදු යි බාං වංශයේ සඳහන් ව ආචන් ඒ ප්‍රවානතිය කවුදරවත් මේසිය පුණුයා යි මේ කාල්පනා කරමි.

දුවිඩ බලුය මෙරට පුරා පැහැරගිය කාලයක දී දුවිඩාම්පු මහ රජතුම් මහියංගන වෙත තිස්සායා යට පැමිණ ජරාවාය වී පැවති තිස්සෙහෙන් උස කළ ගල් සැය යට කොට අසුරිජනක් උසට ගැඩැලින් මහාදැකබෑ බැඳුවූ බව ඉතිහාස කාලුවන්හි ඇදුන් චේ. දැගති ආරණ්‍යාව සඳහා ගේවකයන් සිටුවා තුවනට සුදුසු මි බිමි දී වෙතන්ස්සාතයේ අනිවාදුවා යට සියලු විඩි රිඛාන යෙදී බව ද එහි දැක්වම්වී. ඒ මහ සැය හි: ට: 1851 දී ගර, වැටි තිස කැනේ සිට වරින් වර වෙතන් ප්‍රතිසංස්කරණ කාවසුතු ගොජල් ඒ ඒ කාලවැනිදී මහියංගන විනාර පදමිය දුර හිමිවරුන් හා දුෂකවරන් ය මෙන් ප්‍රතිසංස්කාන වෙතන්සයන් දැක්ක ගොඩකි විය. මෙකල උක්දව බෙශයා යන් එසින් රජෝ ද ආචාර අභිජා එකිනී එකි ප්‍රතිසංස්කරණ කාවසුතු සකර ගොඩ යන් බව ගොඩන්. තඟු ගොරන් වහන්සේගේ ආරාමය තුළ ඇති දැක්වූ වූ ස්ථාන බොධි කුමාරයා, කා බෝධින් වහන්සේගේ මහියංගනය ගැන කාලු කිරීමේ දී අපට අමුතක කළු යයි ගොඩවී.

සංස-බොධි යන දෙ නාමය එක් කොව සංස තබාධි නාමය ඒ කුමාරයාට තැබීමට කන්ද සාම්ප්‍රේරයන් වහන්සේගේ කාල්පනා කොකළු මහියංගනය, වහන්සේගේ කා බෝධින් වහන් සේගේ ඒ ආරණ්‍යාව මෙන් ම ආකීම්දයන් ඔපුව ලබාදීමේ

අදහසීන්ය යනු ඇදකිය පුවු කාලුවෙකි. එකන් ඒ කුමාරයාගේ අවසානය කාරුණික රට විසියාගේ මහන් දුකට සේතු විය. ‘ගොඩාහය කුමාරයාගේ දැජ් ප්‍රාතිනියන් හිස, ඒ කන්තිය එතුමා කරා ලෙස, විය’ යනු ප්‍රසිද්ධ කරුණෙකි.

කුණේසාලේ විභාරය හා පිරිනී නිය තදනුබඳු තාගරයන් පෙහිලියේ දුම්බර මිටියාවන තුළ ය සෞඛ්‍යිගලු තාගරයන් උතුරේකි ශ්‍රීමත් ප්‍රමාණ ඇංජිනේරු හි තිරපර, කුම්මනරේජු සිංහ තරවරය, ග්‍රැන් මිසින් ඇ, රමින කරන ලද මේ තාගර ගෙහි වනීමාන කන්නය දෙස බලා, එහි අනීතය අනුමාන ගෙන් හෝ සිහු, ගත ගොඩාකු තරමට දුන් පිරිනී පටන්නේ ය. පුර, වස්තු අනුව යම්න් ඉතිහාසාන්මක සංඛ්‍යා තොරතුරු දැන ගන්නට මේ කාලයේ කුණේසාලේ තාගරයට යාමෙන් එකටම් ප්‍රකිවලුගෙක් සිදු වේ සයින් මම ගොඩානුම්. රාජ මාලිගය පිහිටි කැනුන් එයට අඩි කිපයකට ඇංජින් පිහිටි සඳහලන් භාර අනික් පුර, වස්තුවක් දැනට එහි දී බලිගය තො, හැකි ය. ස්ථී: ට: 1804 දී ඉංග්‍රීසේ හේවායන් විසින් රජමාලිගය ගිතිත්වා විභාග තර දමන ලදී. කුණේසාලේ තාගරය හා විභාරය පිළිබඳ ම, දැනගය තොරතුරු මේහි සඳහන් කිරීමට කැමැති වන්නේ මෙරට එනෙක් පැවැති ගිහාවරය එහි දැරව් කොට දැක්වීමට ය. සැයැවී පෙන්නා, එන්නාසික සත්‍යයන් එසේ දැක්වීමෙන් ම, වරදක් කරන්නේ යැයි කිව ගොඩාකි ය.

ශ්‍රී තිරපර, කුම්මනරේජුසිංහ රාජයාගේ කුම්මර කාලය රට වැසියාගේ ගෞරවයට හා සම්මානයට පාතු නොවූ යේ ඔහු සාමාන්‍ය සාර්ථකයන් දරවකු වූ හෙයින්. විමලධිං් සුයා රුපුව එකම දැක්වාමිරියක් සිටි බිඛ ඉතිහාස කරාවන්හි සඳහන් වේ. ඇ, රජමාලිගය තුළ දී උපන් රාජමණි කාවක ගේ දීයණියකි.

පාක්‍රදුම්බර ‘මුහුකුඩා ගෙදර’ සාර්ථකයේ පුතකු වූ ශ්‍රී තිරපර, කුම්මනරේජුසිංහ කුම්මරයා විමලධිං්සා රුපු නිසා උපන් ගෙදා එකම සිදු වූ මේ දරවාපන දුම්බර වැසියන් ‘නො, දැන සිරියක’ ය කිව ගොඩාකිය. විමලධිං් සුයා රුපුව පුනුයකුද සිටින බව සිවු අනුමානයන් නොව ප්‍රත්‍යාස්‍යයෙන් ම දැන සිටියක. දුම්බර වැසියන් පෙන්නා නොව රාජය දුරවෙකම් කිව හැකි රාජසිය මැත් ඇමානි

4

කුණේසාලේ

කුණේසාලේ තාගරය හා විභාරය පිළිබඳ එන්නාසික තොරතුරු පොන පත්‍රින් බලා, ගන් ශොකකුහට ව්‍යවද මේ ලිපිය කියවීමෙන් මහන් ප්‍රයෝගනයක් ලැබෙනු නියන ය මහනුවර රාජධානීය හා තදනුබඳු තාගරග්‍රාම යන් පිළිබඳ සහැවුණු තොරතුරු දැනගැනීමට මේ ලිපිය ප්‍රයෝගනවන් විය හැකි ය ඒ ස්කාන්තකොට ම, කියන්නේ මෙනෙක් මුළු ඉතිහාසකම්, වන්නා මේ කරුණු ඇතු උත් වි නැති බව සටිරවසයන් ම දන්නා හෙයින්.

යන් පට්ටමේ ප්‍රවීත්තිය දැක සිටි කුමූල් ඔවුන් කිසි එළවකන් එබන්දක් කෙශී නොකෙලේ විමලඩම්පූය රාජ්‍යාධින් අහාව යෙන් පසු රාජ්‍යය පිළිබඳ කටයුතුවලට පිටතන් ඇති මිය කැකි අරාවුල් සන්කිදුවා ගැනීමේ ප්‍රාථිතයෙන් විය යුතු ය.

මෙම අතර දිනෙකා රජ්‍ය රෝගාතුර ව්‍යව සැලුවීයියෙය ය. මෙන් ඇමේති ගණයා රජවාසල කරා පැමිණියෙන් නොකාකුල මූහුණු ඇතිව ය. පරිවාර ජනයා හිස් බිම ඕනෑම, රජතුමන්ගේ පාවද සුවකිය ශේෂය ප්‍රකාශ කෙකළේ මහන් වූ මැදියා වකිනි. ඇමේතිවරු රජ්‍යගෙන් ලැබෙන අනුගාසනය බලා සිටිනි. අංගාරක්ෂකයේ සුවකිය කායනීය පෙර පසු නොකාව කරනු එන්සිය මහන් උන්දුවකින් යුතු ව සිටියකු. කරුණ සැලුණු දේ පස සිටි අන්ති ලු රන් මිනි වලුපු කඩවලන් වාමර සලුසලා රෝගේපාගක රජ්‍යගේ විඛාව දිරු, කළුහ. කායනු යෙදුවරයන් තියම කළ බෙහෙතින් හා අහරින් හා රජ්‍යගේ රෝගය දරලීම එන්සිය රාජ සේෂිකායන් තුරතුරු කායනීබානුලාභයෙන් පසු වන අතර මිනින්කාවන් දේ අන් හිසෙකි ඇතිව කළුහනා කෙලේ කෙසේ හෝ රජ්‍ය යුතුවපන් කරන මින් ගැනීය.

පානදුම්බර ‘මූත්‍රකුෂීගෙදර’ අනියම් සැලුයක ලැබූ ප්‍රහකු රාජ්‍යයට උරුමකම් කියන ව්‍ය ද්‍රී ඇමේතියෙන් ඒ කථාව අදාළිය යුතු හෝ නො ඇදාළිය යුතු එකක්දයි රජ තුම්, ගෙන් විමහිමට තීරණය කැදැවුනු. මෙම දින රජ්‍ය දිනුයෙක් විය අවශ්‍යාදී දේශ කැනී හතුනැකත යෙදී කාන්තා, රාජිගතව එකී සිකුරු, ගුරු දෙදෙනා සිටි අම්තා යෙහෙ යකින් රාජ්‍යාධිය තුළ යාර සිපයක් ඉදිරියට ගමන් සිරිඹට කුම්රයාව නියම විය. ඔහු එසේ ඉදිරියට ගමන් කෙලේ ය. කැවත් රාජ්‍යාධිය වෙත කාද්වු කුමරුන් ලුව, තමස්කාර සාරාවක් තියවා දැඟද සවාමින් වැන්දවීය. කුම්රයා, ගමන් කළ විලාසය අනුව ඔහුගේ සංවරයන් හා එව කිමේ දී පැනුරුණු කට හඳු අසිනසවරයන් නීසා කෙකෙම විමලඩම්පූය රජ්‍යගේ ප්‍රතුශී සි එකිනී ස්ථිරවස යෙන්ම තියෙළ ප්‍රතුශී ප්‍රකාශ කෙලේ ය. එකින් සිටි රාජ්‍යාධිවයන් කුම්රයා ඇරක්ෂා කළ යුතු වෙත් රාජ්‍ය පිටාරණය පිළිබඳ මූලික ඉගෙන්වීම් නො ඇඩුව ලබා දී බෙංධුවීයානුස්ථාන යටතේ හිස්මටිය යුතු බවත් ප්‍රකාශ වුණේ ය.

පසු රාජ්‍යය පිළිබඳ කටයුතු තීරණය කොට ගන් අතර පිටිසර ගෙදරක ඇමේතියේ වෙතන් එනෙක් මළ පන අකුර පට්ට නොදුන සිටි ඒ කුම්රයා රජවාසලට කැදැව, කළුනා ගැනීමේ පෙළපාලියක් දැක්වීමට ද කටයුතු සුදුනම් කළුහ. කුම්රයා රජවාසලට කැදැව, කළුනා ගැනීමේ පරිස්සණයක් පාවත්‍යවීම ව කුලුපනා කෙලේ ඔහු රාජ කුම්රයකු ව්‍ය සැලිවසයෙන් ම රට වැසියට ප්‍රකාශ කිරීම සඳහා ය. රජ තුම්ගේ කැමැත්ත ද එසම විය.

එක් දිනක් ගත වන්නව පෙර ම මෙම පරිස්සණය පාවත්තේ තීමට තිබා විධාන යෙදී මැති ඇමේතියන් ප්‍රමුඛ රාජ්‍ය පාලකයේ රජ්‍ය ඉදිරියට කුම්රයා කැදැවුනු. මෙම දින රජ්‍ය දිනුයෙක් විය අවශ්‍යාදී දේශ කැනී හතුනැකත යෙදී කාන්තා, රාජිගතව එකී සිකුරු, ගුරු දෙදෙනා සිටි අම්තා යෙහෙ යකින් රාජ්‍යාධිය තුළ යාර සිපයක් ඉදිරියට ගමන් සිරිඹට කුම්රයාව නියම විය. ඔහු එසේ ඉදිරියට ගමන් කෙලේ ය. කැවත් රාජ්‍යාධිය වෙත කාද්වු කුමරුන් ලුව, තමස්කාර සාරාවක් තියවා දැඟද සවාමින් වැන්දවීය. කුම්රයා, ගමන් කළ විලාසය අනුව ඔහුගේ සංවරයන් හා එව කිමේ දී පැනුරුණු කට හඳු අසිනසවරයන් නීසා කෙකෙම විමලඩම්පූය රජ්‍යගේ ප්‍රතුශී සි එකිනී ස්ථිරවස යෙන්ම තියෙළ ප්‍රතුශී ප්‍රකාශ කෙලේ ය. එකින් සිටි රාජ්‍යාධිවයන් කුම්රයා ඇරක්ෂා කළ යුතු වෙත් රාජ්‍ය පිටාරණය පිළිබඳ මූලික ඉගෙන්වීම් නො ඇඩුව ලබා දී බෙංධුවීයානුස්ථාන යටතේ හිස්මටිය යුතු බවත් ප්‍රකාශ වුණේ ය.

මෙම ප්‍රකාශයෙන් සිදුණු රාජමහිෂිකාව ඇමේතියකු කැදැව, රජස් සාකච්ඡාවක් පවත්වා අකම්බෙන් ලැබූණු ප්‍රකාශ කුට්ට නොව රජ මාලිගය තුළ දී උපන් කුමරියට රාජ්‍යය දිය යුතු යැයි සියා සිටියා ය. ඇ කිරුණු උන්කිමියෙන් පිළිගන් සමහර කෙකෙක් රජ කුමරියට පසු ව තුළයා කළුහ.

මැති අමෙශීවරු දෙපස්සයට බොද්ධියක, මෙහි දී උපාධයකි දැන් එක් අමෙනියක් කුම්රයාගේ ආරජ්‍යාව සඳහා ඔහු සැහැ තැබේය. රජනුම්ගේ රෝගය පූඩ් අනුව කැරිණි. එහෙක් බොරු රෝගීයකා වූ බවත් අභාව, කුම්රයාව රජ්‍ය පෙළුණු බවත් බොරුවට රෝගීයකා වූ බවත් අභාව, කුම්රයාව රජ්‍ය ලබාදීම ව අමෙනියක් පෙළුඩ් වූ බවත් රාජමහිලකාවන් ගෙන් නිතර නිතර කියාමුණේ රජ් පූඩ්පත් හි ගිය කැන් සිට ය. උඩිඩුම්බර පොදේදැල්ගොඩ කඩිතරාගල්ලෙනෙහි සඳහා සිටි කුම්රයාව සියලු සැපේ පහසුකම් සැලැසුණේ ඔහුගේ පෙන් අමෙනියන් මතිනි.

අවුරුදු දෙලෙපසකට පසු තැවකන් රජ් රෝගීය ගන විය. රාජ මධ්‍යමිකාවන්ගේ කැදී බන් පවා නො ලැබුණු කුම්න සේවකයන්ගෙන් ලැබුණේ අනුසුදර සංග්‍රහ යෙයි. එහෙක් මේ වර රජ් පූඩ්පත් කළ නො හැකි බව වෙදුවරයන්ගේ සාකච්ඡාවකින් ප්‍රකාශ වූයේය. ගනවුයෙන් දැව්සකුන් තෝරා කිපයෙනි. මහාසංස්ය වහන්සේ පිරින් ස්ථ්‍යායනා කරදී දී රජ්‍යමාණෝ තෝරාවන් වාද මැයි අමෙනියන්ට රජ්‍ය පිළිබඳ කාවිපූඩු විධාන කොට විභාජි කිපය කින් පරෙශීක්‍රාප්ත වූය. ගල්ලෙන කුල සැශැලී සිටි කුම්ර, මේ ආරාධිතයන් කම්පිත වූයේය. සේ, ලොස් විය ඉක්මව, සිටි ගෙනම සේංකඩිකල කාරුයට පිවතින් හා ඇතුළතින් අඩු වූ සියලු උවදුරු දිරු නොව ග්‍රී තීරපර, කුම්නරෝසිංහ යන අනිධිතයෙන් මහනුවර දී රජ්‍යාලියට පත් විය. පුරා තිස්සුන් ව්‍යුහක් මූල්‍යලේඛි හේ රජ්‍ය තීව්‍රණය කෙලෙළය. මහනුවර ප්‍රධාන වාසල වසයෙනුන් කුණිසාලේ උපවාසල වසයෙනුන් සලකා ඒ දෙකැන්කි ම වාසය කළ රජ මූලිකා ගම් අනිවාදියට බොහෝ කාවිපූඩු කෙලෙළේය. කුණිසාලේ උඩනාගරය නොව ගැනීමට එකුම, කළපනා, කෙලෙළ්පෙ, දැදැල් ගොඩ සිට මහනුවරට එදාදී විඛා හැරීමට කැනෙක් අවශ්‍ය වූ ගෙනිනි. මහවැලි සංඛ්‍යා මේ කුණිසාලේ ප්‍රත්‍යුෂාය පිළි

එක් විභාග පැමිවරකා, ගසක් මූල එකුම, මූල දී කැවෙනු ගෙන් ය. පසුව ඒ සාම්බය අම්බය නො කළ රජනුමා එක් මාලිගයක් තැකැවිය. සිංහල සහයන්වයේ මුරිනියක් බඳු වූ පරිසට්පේන් මකා කරවරයකු වශයෙන් ඉතිහාස ගුරුත්තයන්හි සඳහන් වන මේ රජ් ගම්බද සිංහල මිනිසුන් සමාජ එකට කා, බි ඕවුන්ගේ ජීවිතයේ සහකාරයකු ලෙස කටයුතු කළ පුරුෂග්‍රූහයන් බව කිව ගෙන්ගේ කුණිසාලේ උඩවාසලෙහි ගන කළ කාලයේ තොරතුරු වලට අනුව ය.

විශේෂයෙන් දුම්බර වාසින් මේ සිංහල රජ් ව සැලු කිලි දුක්වුයේ කුණ්ගේ ප්‍රවාලේ වැඩි මක්ල්ලකුට කරන ආචාරවලට සම්බ ලෙසකිනි. එතරම් පූඩ් සම්බකියකින් රොවයියන් සුමත ජීවිතය ගෙවූ අනෙක් සිංහල රජේක් තැකැඳි කිව යුතු ය. රජ් කැදීන්මිම වුවමනා වූ විටක දී දුම්බර වාසින් ‘අපේ කුණිසාලේ රෑෂ්‍රරුවෝ’ යැයි කිහි. රජ් ඕවුන්ට කොතරම් ප්‍රිය විද යන් ‘සෙල්ලම් කිරිදු’ යන නම්න් පවා, රජ් අම්බන්හට ඕවුන් පුරුදු වි සිටි බව එක්තරා ක්මිසෙකින් කෙළු වේ.

මේ පූඩ් ම, සඳහන් කරන්නව යන්නේ කුණිසාලේ සාලේ කුම්න් ඒ කරවරය, ගොඩිකැඳු ගැංඛාගරයෙහි පුරාවානායයි, මේ නොරතුරු ම, මෙහි සඳහන් කරන්නේ පෘතිවීත්ත බුද්ධිය මෙහෙයා එහිදරව් කළ යුතු පූඩ්න්නිස් බව නො, දැන නො, වෙ. එතෙක් බොහෝ දෙනාගේ සැලු කිල්ලට භාජන නො, මේ ගුජ්‍ර ලෙස පවත්නා, මෙහිලු තොරතුරු ප්‍රකට කිරීමෙන් පසු විභාජ්‍ය බුද්ධිමතුන්ගේ සහායයෙන් අඩු කැන් වැඩි කැන් බලා තීරණයක් ලැබෙනු ඇතුයි සිනා, මෙය මෙයේ ලියම්.

කුණේසාලේ නගරයට ඉදිරිපත් ගළු, යන මසවැලී ගෙන් මධ්‍යසාගයෙහි කුණු කුඩා යාලුවක පැය කිපයක් විවේකයෙන් යන කිරීම රුපුන් සිරිතක් වසයයන් පැවත්තියි. මෙය අම්බලමක හැඳු තුරුකෙම ඇති ව ගල්කාණු මක ගොඩිනැගු අඝුකාර කුඩා, මණ්ඩපයෙනි. මේ කුඩා, යාලුව තිසා, කුණේසාලේ යන තු, මය ඇති වූ එව සමක රුනාන් මකයෙනි. කුඩා යාලුවක් තිසා, කුණේසාලේ යන කුමය වසවහාරයට පැමිණියේ දුයි කිම දුෂ්කරය ය. ගෘෂාවක ගෙස් වැවක මධ්‍යසාගයෙහි ගොඩිනාගක කුඩා, යාලුවකට 'දිය තිලක මණ්ඩපය' යනු පරෙණියන් කි නාමය යි. දිය තිලක මණ්ඩපයක් දැක්ව මහජ්‍යවර වැව මධ්‍යයෙන් ද ඇති.

'කුණේ' යනු 'කුඩා' යන අනිය ඇති පදන්දු සි විමසිය යුතු ය. කුඩා භාෂිතව 'කුණේ කට්ටිය' යන තම වසවහාර කරන සමහර පළාත් වැසියන් මේ සඳහා දරන මතය කුමක් දුයි කිව ගොඩියි ය.

තම්බූ දුම්බර වැසියන් මේ දේ මතයම ගරු, ගොඩි කරන එව ප්‍රතිඵල වසයයෙන් ම දීනේ මාද දුම්බර උපන්නාභා හෙයිනි. ඔවුන්නේ මතය අනුව කුණේසාලේ යන කුම වසවහාරයට පැමිණියේ මතු සඳහන් කරන අයුරිනි.

පුරාණයේදී අභ්‍යන්තර බුඩ ගුරු, යන ගුණයන් අනුරෝධ සටනෙක් සිදු විය. එයින් ගුරුගේ කුණේබ්‍රාහ්මරණය ගාලු එ පොලෝගාව වැවේන බිව තැකියේ කුමයකින් දැන ගෙන් ඉන්දියාවේ බුවුනෙක් ලංකාවට පැමිණ දුම්බර කුණේසාලේ නගරය පිහිටි කැන කුඩා පැල්පතක් තුනා, කුණේබ්‍රාහ්මරණය බජාපොර, ත්‍රුඛ්‍රවෙන් සිටි අතර ගුණවන්නුන් පිළිබඳ උසස් දැනීමක් ඇති අයකු ලෙස ප්‍රසිද්ධ ගොඩින්මලේ ගොඩිතයාව ද මේ බුඩ ගුරු, සටන පෙනී හේද ද කුණේබ්‍රාහ්මරණය ලබ, ගනු පිනිස මුලින් සඳහන් කළ තැකිව පැමිණියේ.

තම, ගේ පම්ව තිසා, කුණේබ්‍රාහ්මරණය බිමට වැවේන තැනෙ පැල්පත තුනා ගෙන සිටි බුවුනා උල්ව, හටිනු ගොඩි එව දින් ගොඩිතයා බුවුනාගේ පැල්පතට යාර දෙක තුනකට ඇතින් තවන් පැල්පතක් තුනා, එහි තැවැනු ගොඩිය. බුවුනා, ගොඩිතයාට සවකිය පරම, තිසා ගොඩිතයා, 'ගුරුකෙමක්' කරන එව ඔවුනෙකුවන් හැඳින ගොඩිමේ සාම්, බිජ කරන අතර සියේ ය. ගොඩිතයා ද බොරුවකින් බුවුනා වූලා, ගොඩි ගන්නේ ය.

මේ අතර බුඩ ගුරු, සටන සිදුවි ය. ගුරුගේ කුණේබ්‍රාහ්මරණය ගැලුවී වැවුනේ බුවුනාගේ පැල්පතේ වුකලුය මතය ය. එහෙත් වහළෙහි ගොඩ්ලුණු කුණේබ්‍රාහ්මරණය පෙරදු ගොඩිතයාගේ පැල්පත ඉදිවෙට වැවුනේ ය. කුණේබ්‍රාහ්මරණ යේ උරුමෙහි මේ ගොඩිතයාන් අතර ඇති වූයේ බුලවන් සටනෙකි.

මේ සටන ගොඩ්වර වූයේ මිමැඟුම්පූයා ම කරඹා ගොඩ්ගේ මිදිගත් එමෙනි. ආහරණයේ අයිතියට දේ දෙනා, ම සුදුස්සන් එව තීරණය කළ රජ එය දැඹුදු සට, මින්ට පිදිය යුතුයායි තීරණය කොලෝයේ. ඒ අනුව කුණේබ්‍රාහ්මරණය මකා දැඹුදු සට, මින්ට වැඩ නිදීමට ම, ගොල් මෙක් කුණු එව ඉතා, ප්‍රකට ය. දීන් උන්වහන්නේ වැඩ සිටින 'පළාපෙන්ත' (ම, ගොල් මල) ඒ කුණේබ්‍රාහ්මරණය මකා, කුණු එකකායි වූවු, සටනු උබේ 'කුණේබ්‍රාහ්මරණය' වැවුණු තැන හා අවට ප්‍රදේශය 'කුණේසාලේ' භාමින් වසවහාරයට පැමිණි එව මේ කළු, ව අනුව වූව ද කිව කැකි ය. පළමු කි දේ මතයට ම වඩා, මේ මතයෙහි ව්‍යුද්‍යන්කමක් ඇදේදායි කිව යුත්තේ ඉන්ඩාස්ජ්‍යන් විසිනායි සිතම්. ගුරුගේ ගොඩි, හරණය වැවුණු කුනා සිඩිපත් කරනු කැමති දුම්බර වැසියන් 'ගුරුදෙනියේ' යන කුම ගැමකට ගොදු ගන් නා. 'ගුරුදෙනියේ' පාලම මෙරට ප්‍රකට එකකි. මතියඩකණයට යන මක මාවක ඔස්සේ දුම්බර මිටිසාවනට ඇතුළු වන්නේ මේ පාලමෙකි.

මහත්තුවර රාජධානීය පැවත්සේ සමයේ කරම් කළියව හා කට්ටියාවන් උසස් කැනක් ලැබූණු කාලයෙක් ලංකා ඉතිහා සයේ මැත්තක සදහන් ති ඇතියේ කිව නො හැකි ය. කට්ටියාන් කළියන් එසේ බලුවන් වූයේ කුමක් නිසා දැනී ඇතැම් කෙනෙකුන් මෙහි දී ප්‍රශ්න කළ හැකි ය. නන් කාලීන රජවරුන් කට්ටිකාරයාට දිය යුතු නියම ගෞරවය දීමට මැලි නො විම එහි හේතුවෙකායේ සිතම්. කට්ටියෙන් කළ රාජ සේකානුයට රජවරු වරප්‍රසාද දී කට්ටියට ගෞරව කළේ.

II රාජසිංහ රජුගේ වටිනය කට්ටියට තැගු උගේමේ කුඩා මො කොට්ඨාල එසේ වරප්‍රසාද ලැබූ කළින් අනර ප්‍රමුඛයෙකි. ‘රජසිංහ සිරින්’ කම් වූ ඒ කාවය ප්‍රතිඵලයකි රජුගේ ප්‍රාග්‍රූහික ස්වභාවෝ; කනියෙන් සදහන් කොට ඇතුළු. ස්වභාවා; සාහිත්‍යය; ස්වභාවිනයට වටිනයේ පරිප්‍රේමාප්‍රාතියන් ම ඉතා උසස් දේවයක් සිදු කොටු කුමුණ් එබදු කාවය රවතා; කිරීමෙන් ඔවුන් කෙලේ උදුර සාහිත්‍යසංග්‍රහයකුයේ ද කිව යුතු ය. තු: 1739 දී කෙළවර වූ සිංහල රාජවංශය අනුතිම සිංහල රාජයා වූ තිරපර, කුමතනරජුසිංහ (කුණිසාලේ රජ්පුරුවේ) මහරජු අසිංහ ද්‍රූභියන් රවතා; කරන ලද ‘ඇංඛාරාලංකාර’ කම් රාජයෙන් තුළු සාහිත්‍යයේ සංග්‍රහයෙන් කනී වරයා; ගුන්නාපාන ඒකනායක රාලු කමුණි කාලීයෙකි. ගේ, වේවුල්දෙදුඡීයේ මො කොට්ඨාල, ගණකාලීර දේවාලයේ බ්‍රාහ්මණ රාලු, ඩීමිකුගේන් සඩ්ම් යථාදී කැනීගේන් සාදුණු රජ ගෙදර කිව මඩුවේ ප්‍රමුඛ කට්ටියෙක් විය. රවතා නීති රිති ගෙනා වැඩි පාලුකීමෙක් නැතිව නුදු විතෙළාදය ම ගුරු කොට ගෙන සංස්කෘති, සිංහල, පාලු, දුෂ්චිංඝ, භාෂාවන්ට අයිති වටත යොදු බඳීන ලද මැවත්තු මුදු වූ අංශකාරයෙන් බැඳී කට්ටියකින් විනිශ්චයාවාදයෙක් ලැබිය හැකි යැයි කියනෙන් ඒ කාලාව මැම අනුමත නො කරමි. මේ කියේ මා කට්ටියන් හැඳින ගෙන ඇති පැවත්සේ විය.

හිරෙනු උදියසේ දිනකර හිමි විය-
නිගෙනු යුත් නිස අමාත්‍යා
දිරෙනු මිෂ විය මද මද මාරුන-
සරෙනු රුව යකු හඩරුනා;
දිනෙනු කුල කෙපස කළ බොධන-
ගජෙනු ගනී යුත් එකලුනා;
නිගෙනුසිංහ කම් හිමි සද දැකියට-
රනීනු යුද අද නොව සංහා

ඇත්තෙනාරුවේ විසු මහාසේක මහාස්වාමීනුයන් විසින් කළ ‘සුමුද්‍රිකාව්’ කාමැනි ගුන්යේ ද නාගරනුසිංහ රජු ගැනී විසරායක් කර ඇතු. ‘බණිකාවස’ ගණයේ ලා සාලුගෙන් ඒ කාවය ගුණ්‍ය ද ඉතා උසස් එකකි. එය බොධනවාරිනයක් ගැබී කොට රවතා; කරන ලද්දෙකි. මහාසේක ස්වභාවරයන් වහන්යේ වැලිවිට සංසරාජ මානිමි යන් වහන්සේගේ සිංහවරයෙකි. මත්ස් සිංහෙකි ජනින් රජ කරම් කුලප්‍රාන්තයන් ඇත්ත් ව සම්ජයේ උසස් බිවා හෙම් වැඩිමෙනුන් නොර ව ඇති කුණු රසවන් ලෙස කිම් කට්ටියන් සිලින යැයි ඉදිරාම පළ කළ හැකියාන් මේ කට්ටියෙන් කානීන් දෙස බැලීමෙනි. රජකු, තුගරවැසියකු, ගැමියකු හරියට හැඳින ගත නො කැකි ව ඔවුන්ගේ සිංහවිවෘත අභ්‍රුප නොවූ අනුවත්තී නොවූ අංශකාරයෙන් බැඳී කට්ටියකින් විනිශ්චයාවාදයෙක් ලැබිය හැකි යැයි කියනෙන් ඒ කාලාව මම අනුමත නො කරමි. මේ කියේ මා කට්ටියන් හැඳින ගෙන ඇති පැවත්සේ විය.

කුණිසාලේ කගරය පිළිබඳ ගෙනිකාසික නොරතුරු මේ ලිපියේ ඔල දී සදහන් කෙලෙමි. කුණිසාලේ විහාරය හා පත්‍රසාලු පිළිබඳ තොරතුරු මේ කොටසේ ඇතුළත් සිරීම්ව කළුපන් කරමි.

වත්මාන

ලංකාව සහ ලෙක ඉතිහාසය

(පේණී සහ උසස් විභාග සඳහා)

තුව්‍ය ආය 963-2-14 *

ශ්‍රී ලංකා කාලය

10/98/44

කත්:

පැවති හාන්දපැල්පාල ප්‍රජාත්‍යාචාරී
කායු සම්බන්ධ වහන්සේ

ශ්‍රී ලංකා ජාතික ප්‍රසක්කාලය

මොරටුවේ

වි. එ. දෙශ්‍රිත්‍යාචාර සහ සමාජව
විෂින් මූල්‍යාන්‍ය තොට ප්‍රතිඵ්‍යා කි

මලද 4-50

ප වි ත

ලංකා ඉත්තිහාසය

පිටපත

1. ඉංග්‍රීසි පාලනය පටන් ගැනීම, 1815 කිටුවම, තුනුරු දීම, කළුකිරීම්, සහේ මූහ්ය දිරම්, විල්සන්, කැප්පිටිපෙළ හා කැරල්ල, කැරල්ල දරුණු විම, කැරලි-කරවන් අතර හෙද, කැරල්ලන් පසු ... 1 - 11
2. ආණුකාරවරු ... 12 - 27
3. අනුසන්ධර වියවුල් හා හඳුසි අවස්ථා:- 1816 න් පෙර, 1818 කැරල්ල, 1915 වියවුල, දෙ වැනි ලෝක්මහා සංජාමය ... 28 - 37
4. ආණු සුම සංවත්තිනය:- පුබ ආණුව, මේනු පාලනය, සමාගමේ බලය තැකි කිරීම, සිංහලේ අල්ල, ගැනීමෙන් පසු, 1818 වෙනස් විම, කෝල්බෙක් ආණු සුමය, ජන්දයන් සියෝලිනයන් ශේරීම, උදෑසාමණය දියුණු විම, සංඛ්‍යාව 37 කි, බොනෝමෝර සුමය, සෝල්බරි සුමය, බොම්තියන් තන්තිය, පර්ලිමේන්තුව විවෘත කිරීම ... 38 - 54
5. ගමනාගමනය හා ප්‍රජ්‍යාධිඩ්:- මූල් කාලය, කිපැල් කෝච්චිවිය, දුම් රිය, මෝටර් වාහන, නැව් ගමනාගමනය, තුවන් මායි, ප්‍රජ්‍යාධිඩ් පුවමාරුව ... 55 - 62
6. වැට්ලි හා කාමි කළුභා සංවත්තිනය:- කුරුදු, කෝකි, කෝපි පරිභානිය හා තම්බ වැට්ලි, කාමි කළුභා වායි සංස්කරණය, තේන්සේරිය, බොනෝමෝර ආණු කාලයේ, අදුන් යෝජන ... 63 - 72

7. අභ්‍යනතර පාලන කටයුතු:- සිංහල ආණ්ඩුව, ඉංග්‍රීසි පාලනය, පළාත් බෙදීම්, පාලන මණ්ඩල ... 72 - 78
8. අධ්‍යාපන කටයුතු:- පරිභාති කාලය, පාසුකාලා සොම්මිත්තු සහාව, දෙපාත්මේන්තුව, ප්‍රාවින බෑම යාසනයාදීප්චිය, බෙංඩ පාසුකාලා, යන ව්‍යියකට පසු, ප්‍රාවින භාෂා, ජ්‍යෙෂ්ඨ සම්ගම ... 79 - 86
9. අධිකරණ කටයුතු:- ජෝන්ස්වත්තේ, උඩ රට සුදෙදැකිකත්තිලබාරිබලය, කැමරන්තේ ගෝපනා, ගම් සහා උසාවී, තීත්තිලු ව්‍යාහා, චුන්මාන තහන්තය ... 87 - 94
10. වෙළෙඳම හා කම්මානතා:- ඉංග්‍රීසින්තේ වෙළෙඳම, පිට රට යටත ප්‍රධාන ල්වය, මූල්‍ය කාගයේ වෙළෙඳ ල්වය, බිංකු හා වෙළෙඳ සමාගම්, වෙළෙඳ නගර, ඉන්ඩු-වර්ත්තුමය, කම්මානතා, සමුපකාර ව්‍යාපාර, මෙ රට බ්‍රිත්‍ය ... 94 - 103
11. ආගමික හා සාමාජික කටයුතු:- බෛංඩ ප්‍රකර්ශනය, බෙංඩ සමාගම්, අනෙක් සමාගම්, මිශනාරි සමාගම්, සාමාජික තීදි-හස, සෞඛ්‍ය කටයුතු, කමිකරුව්‍යාපාරය ... 104 - 112
12. නිදහස ආණ්ඩුවේ සාම්ප්‍රදායිනියා:- නිදහස ආණ්ඩුව, ලංකාවේ ජාතික ආදායම, කාලී කම් හා ආභාර සංවිධානය, කම්මානතා සංවිධානය, වෙළෙඳ කටයුතු, ප්‍රයෝගන ලැබෙන හේවයන්, විදෙශ කටයුතු හා ආරක්ෂාව, මූදල සංඛ්‍යාතය, රට වැශියා හා ආණ්ඩුව ... 113 - 124

- ### ලෝක තුනිභායය
13. වන්මාන ලෝකත් අභ්‍යන්තරම්:- පුරාණ ලෝකය, වන්මාන ලෝකය, වෙනස් විමේ ආරම්භය, විදුලියන්ගේ සමාගම්, තීදහස අදහස් ... 125 - 132
14. කාර්මික විපයීෂායය:- පුරාණ කාර්මික ජීවිතය, කාර්මික විපයීෂායයට හේතු, යනු නිපදවීම, බුම යනු, දුම තිය, යකඩ හා ගල් අඡරු, තවත් නැවත යනු, විදුලි බලය, පැමුල් කම්මානතාය, කාෂ් කම්මානතාය, කළීනතා තරගය ... 133 - 142
15. කාර්මික විපයීෂායයේ ප්‍රතිඵල:- කාර්මික නගර, ගම්බද ප්‍රදෙශ, කාලීනතා හිමියෝ, ජ්වන තන්තිය, සම්ජ සේවා, කටයුතු, පානසන්නයර සම්බුද්ධිය, හායඩර කොටස ... 143 - 149
16. ආණ්ඩු විපයීෂායන් ආරම්භය:- අමෙරි-කාවලී ආදැක්ෂ, ප්‍රංශයේ තන්තිය, ප්‍රංශ ප්‍රාස්ලිංචර්තුව, ප්‍රංශ උග්‍රැනුන්ගේ අදහස්, ජාතික මනුෂ්‍ය සහාව, බැස්ට්‍රීලයට පහර දීම, ප්‍රකාශනක්, රජු සිරකරුවකුගේ තන්තියාව පත්‍ර තීම ... 150 - 158
17. හායඩර කාලය උදා මීම්- අවට යුතු, ප්‍රංශය ආරම්භ වීම, හායඩර මනුෂ්‍ය කානතාය, තවත් රටවල් ප්‍රංශයට බෙදීම, කාලනුවක්කු ප්‍රහාරය, මින්දය වියවිල් ... 159 - 166
18. නැපෝලියන්ගේ ආණ්ඩුව:- රණ ගුර සෙනෙටියෙක්, කොන්සේල පදන්තිය, අධිරාජ පදන්තිය, සම්බායය, මිහා එහිය පරිපාටිය, රැසියා පුඩ්‍ය, ලුප්සිල් හා, වෙළුවල්ද සටන්, ආණ්ඩු විපයීෂායයේ ප්‍රතිඵල, නැපෝලියන්ගේ සාමාජික ගති ... 166 - 177

19. පුරුෂයේ අලුත් රජා පහල මිම්:- වියනා සංගමය, අලුත් රජා, ඔස්ට්‍රීයාව ... 178 - 186
20. ජ්‍යෙෂ්ඨ හා ජර්මනිය:- ප්‍රංශය, ප්‍රවීනාපෝලියන්, ජර්මනිය ... 187 - 195
21. ඔස්ට්‍රීයාව, ඉතාලිය හා බලේජයමේ තත්ත්වය ... 196 - 203
22. රසියාව - සාම, න්‍යා කන්තිය, බොල්කන් ප්‍රදෙශ, ii ඇලෙක්සයන්චිර්, සමාජ වාදය ... 204 - 211
23. අමෙරිකාව:- එකසන් ජනපද, පුබියක්, මොන්රෝ බ්‍රූන, වහල් මෙහෙය හා ලින්කන්, දැකුණු අමෙරිකාව, සයිමන් බොලිවාර් ... 212 - 220
24. ආසියාව හා අප්‍රිකාව:- ආසියාවේ කන්තිය, විනයෙකි විදෙසික බලය, ඩිනා ආණු විපයීයායය, ජප, නැගේ දියුණුව, ජපානයේ පුබි ගක්කිය, අප්‍රිකාවේ කන්තිය, අප්‍රිකාවේ පුරුෂයේපය ... 221 - 231
25. පුරුෂයේ බලවතුන් අතර තරගය:- 1914 න් පෙර පුරුෂය, ජර්මනිය, පුබි සිවිසුම්, ii විලියම් රජ, ශේෂ සම්මේලනය, මොරොක්කෙකු ප්‍රකාශය, බර්ලින්-බැජ්චිචි දුම් තිය මාහිය, බොල්කන් අව්‍යල, 1914 පුරුෂය ... 232 - 239
26. 1914 ලෝක මහා සංග්‍රාමය හා එහි ප්‍රති-ඡලු:- සම්පූර්ණ තුව, පුබිය පැනිරිම, බලේ-ජයමේ විනාශය, රාසියාවේ විපයීයායය, අමෙරිකාව පුබියට බැඳීම, ජර්මනිය යටත් මිම්, සමාජක සම්මේලනය හා කිවිසුම් ... 240 - 247

27. සමාජ වාදය හා එකාධිපති වාදය:- රැසි-යාව, ඉතාලිය, ජර්මනිය, එකාධිපති වාදය, ඔස්ට්‍රීයාව, තුරුකිය හා ස්පාජෝන්දය ... 248 - 255
28. අද වැනි ලෝක මහා සංග්‍රාමය හා ඉන්-පසු:- බෙදීම්, බැන්සින් අව්‍යල, අධිරෝගයේ හා අමෙරිකාවේ උපකාර, ලෝක මහා සංග්‍රාමයක් මිම්, අවසන් මිම්, පුබියේ විපාක, පුබියන් පසු වෙනස මිම් ... 256 - 263

මූකාන්‍ය ඉත්තිහාසය

29. 17 වැනි ගන ව්‍යුතීය විපයීයායය, ලෝකාසේල්වුණු විපයීයායය, විලියම් රුජුගේ කාලය, ඇුන් තිසෙෂාව, කැන්තාවර් පරපුර, අනුමානය බුරය, ii ජෝර්ජ්, පුබියක්, විදෙශ ජනපද, විලියම් පිටි, මෙනොදියනු සහාව ... 264 - 276
30. iii ජෝර්ජ් රජ තුමා, මුනේවිල්, අමෙරිකා පුබිය හා ප්‍රංශය, අමෙරිකා කිදිහස පිහි-ගැනීම, ඉංජියා පණත, ප්‍රංශ ආණු විපයීයායය, නැපෝලීයන් පරුජය කිරීම, එංගලන්තිය හා විදෙශ කන්තිය ... 277 - 288
31. iv ජෝර්ජ් රජ තුමා සහ විලියම් රජ තුමා, කමිකරු ව්‍යාපාර සහ විශාලස්‍ය, බල පත්‍ර ව්‍යාපාරය, වික්ටෝරියා තිසෙෂාව, ග්‍රැන්ඩ්වැන්ස් හා කිස්රාලි, පුබි, කාර්මික සාවෙලෙද තරගය ... 289 - 294
32. පළමුවැනි ලෝක මහා සංග්‍රාමය:- ජය-මුහුර්තය, මහා පුබියන් පසු, vi ජෝර්ජ් රජ තුමා, අස්ථායේ රටවල සූදුනම, දෙ වැනි ලෝක මහා සංග්‍රාමය, රුජා ගන් පසු ... 295 - 300

33. පොදුරාජස මණ්ඩලයේ පැරණි සාමාජි-
කයෝ:- කැන්බාව, උතුරු අමෙරිකා
පෙන්, ඕස්ට්‍රොලියාව, නටසිලනකාය,
දකුණු අප්‍රිකාව ... 301 - 306
34. පොදුරාජස මණ්ඩලයේ අප්‍රික් සාමාජි-
කයෝ:- ඉන්දියාව හා පාකිස්ථානය, 1857
කැරලු, ජාතික සංගමය, මහන්මා
ගාන්ධී තුමා, නිදහස් ඉන්දියාව හා
පාකිස්ථානය, නිදහස් සමූහාණ්ඩු ... 307 - 314

විතීමාත්

ලැබිකාව සහ ලොක ඉතිහාසය

චාතීය හා ගාය

1. ඉංග්‍රීසි පාලනය පටන් ගැනීම

1815 ගිවිසුම

ශ්‍රී එච්චම රාජසිඟ රජ් අල්ලා ගැනීමෙන් පසු රිඛ රට්
ප්‍රාන්ත ද ඉංග්‍රීසින්ගේ පාලනයට යටත් වූයේ ය. එහෙන්
ජාලනය හාර දිය පුත්තේ කො ගස් ද යතු සිංහල රඳාලු
වරන් හා සිජුවන් ද අතර සාකච්ඡා පැවතුණි. ඉංග්‍රීසින්
මූල දී බලාපොදුක්තු වූයේ තමන්ට තිනු පරිදි - වෙළඳුව
කාඩුනුවලට රටේ අවකාශ ලැබෙන පැඹුදු-තිදහස්
ගිවිසුමක් සිංහල ආණුවන් සමඟ ඇති කර ගැනීමක්.
එහෙන් බලාපොදුක්තු වූ අන්දමට වඩා වාසි චැවැනි නිවේ.
සිංහලයන් තුළ පැවැත්තන් රෝග රජුගෙන් තිදහස් විමේ
අපෙක්ෂාව සි. දුන් එය ඉහළ වි තිබේ. දුන් පසු කළ පුත්තේ
කුමක් දැකි කළේ ඇති විරණය කර නො තිබුණෙයි. මේ
මේ අවස්ථාවේ සාකච්ඡා ජ්‍යෙෂ්ඨවන්හාට සිදු වූයේ එ ගෙයිනි.

ගිවිසුමක් පිට ඉංග්‍රීසින්ට ආණුව හාර දිය පුතු බැව
වාචිය ගැඹු අනුනායක තෙරැන් වහන්සේ විසින්
ඉදිරිපත් කළ අදහස කාගේන් සතුවට හේතු විය. එතිසා
අදහස් සාකච්ඡාවන් පසු 1815 මාර්තු මින් 1 වැනි දින
රාජී පෝෂ්‍ය බොකිල් විසින් සකස් කරන ලද වගකානී
ජදුලේ, සකින් පුත් ගිවිසුම පත් පසු ව 6 (2 වත් 4) මහනුවර
මුළු මුළුවේ රස වූ රදුලුවරුන්ගෙන් පුක්ත මහා සභාවේ
දී කියවන ලදී. කියවා සම්මත කර ගන් පසු දෙ පසුයේ
කියෙක් තවරන් තිසින් අන්සන් තබන දී එගාලනුයේ

iii. ජෝර්ජේ රජ තුම් වෙනුවෙන් බුබුන්ඩීගේ ආභ්‍යාකාරයා ද සිංහලයන් වෙනුවෙන් අදිකාරම්වරුන් ඇතුළු නිලමවරු ද අන්තර් තබන ලදීන් 1815 මාර්තු මස 3-වනි දින පටන් ඉංග්‍රීසි මහ රජ්‍ය යටතේ පාලනය ආරම්භ වූයේ ය.

කිවිපූමේ සඳහන් වන ප්‍රධාන අදහස් පහත දැක්වේ.

1. ශ්‍රී මිනුම යුරසිංහ රජ්‍ය හා සිංහාසනයට අයිත්වාසි කම් කිව භාෂි නායක්කර් වංශිකයන් සිංහාසනයට අනිමියන් කිරීම
  2. නායක්කර් වංශිකයන්ගේ මේ රට වාසය තීක් විරෝධී කිරීම
  3. සිංහලේ ප්‍රදෙශීයන්ගේ රජ්‍ය ලෙස ඉංග්‍රීසි මහ රජ්‍ය පිළිගැනීම
  4. ඉංග්‍රීසි ආභ්‍යාව රට වාසින් අදහන ප්‍රධානම හා විභාර දේවාලය ආදිය ද සඩියා වහන්සේ ද ආරණා කිරීම
  5. දරුණු භාරිරික වඩ දීම් ආදි දැඩුවම් තනත කිරීම
  6. මරණීය දැඩුවනයට තීයම කිරීමේ බලය ආභ්‍යාකාරයා සහු කිරීම
  7. ඉඩකාම් පිළිබඳ ආරාවුල් රදුමවරුන් හා ආභ්‍යාව විසින් සම්පාදන කිරීම
  8. සිංහල නොවන්නන්ගේ කඩු විනිවෙය කිරීමේ කුම්ය
  9. තුන් කෝරලුය, සතර කෝරලුය හා සබරගමුව ගැන කළුන් කරන ලද කිවේදානය අවලංගු කිරීම
  10. ආදායම් අය කිරීමේ විධිවාන
  11. වෙළඳ කටයුතු පහසු කිරීම
- යන කරුණු එ කිවිපූමට ඇතුළුන් විය.

මම සිදු වීම ලඩකා වාසින් විශාලයෙන් සැලකීමේ කිරුණු කිපයක් නිබේ. ගොට්ටෙවේ ශ්‍රී පරුෂුමඩ්බූසු රජ්‍යගෙන් පසු ලඩකාව පාලනය වූයේ කොටස කිපයකට ටටන් වූ ආභ්‍යාවලින්. දීඩී කාලයකට පසු එක්සත් ලඩකාවක් අයි වූයේ මේ වාරයේ ය. ඉංග්‍රීසි කාලය තුළ ලඩකාවේ ප්‍රමානුකූල දියුණුවක් ඇත්ති කිරුණ නම් සිංහලයන්ගේ අපද්‍රව්‍ය තැක්ෂණය තැනී වීම ය. අල්ලා ගන් ජාතියක් ලෙස නො විමත්, රට වාසින් සිය කැමැත්තන් යුත් ය ඉංග්‍රීසි රජ්‍යට පැවරිමත් හිටිපූම තියා ප්‍රකට වේ.

කනුඛරු දීම

උඩ රට පාලනය කළ පුන්සේ කො සේ ද යන ප්‍රශනය කිවිපූම තියා කරම්ක් දුරට විසඳුණ්. ආභ්‍යාකාරයා වෙනුවෙන් මේ ප්‍රදෙශ පාලනය කිරීම සඳහා ගෝන් ඩබ්ඩිල් මහතා රැසිඩින්ට තනතුරට පත් කරන ලදී. මෙහි ද ඇති වූ තුනා ම බරපතලි ප්‍රශනය නම් තනතුරු පත් කළ පුන්සේ කො සේ ද යන්න ය. තනතුරු දීමේදී ඇඟැල්ලේපාල, මොල්ලිගොඩ යන මහ අදිකාරම්වරුන් තද දෙනා, ගැන විශාලයෙන් සැලකිය යුතු ය. එකිනුද මුල පටන් උපදෙස් දීමන් ද, රදුලුවරුන් හා, රට වාසින් පස්ස කර දීමන් ඇඟැල්ලේපාල තිළුම්ගෙන් බොඟෝ උපකාර ලැබුණෙය. ඉංග්‍රීසින්ට එක් තීමන් දේපාල හා දරු පැවුල් විනාශ වූයේ ය. යුත් දෙනාට උඩ රටට පැමිණි කින් පටන් පහසුවෙන් ජය ගැනීමට ඉඩ සුජා දුන්නේ මොල්ලිගොඩ ය. මේ දෙනාට ම හොඳ හැටි සැලකිය යුතු ය.

රජ්‍ය අල්ලා දීමේන් පසු රටට පාලනය කමත් අතට දෙනා යි යන විඩාසය ඇඟැල්ලේපාල නිලමේන් සින් පැමිණ්නේ ය. සිංහල ආභ්‍යාවක් ඇත්ති කිරීමට ඉංග්‍රීසින් කැමැත්තන් සිටින බව කියම්න් උඩ රට අධිපතින් ඉංග්‍රීසින්ට පස්ස කර දීම් ද මේ අදහස ඇත්ති ව ම කෙලේ ය.

මහ අදිකාරම් පුරය හාර ගැනීමට සතුවූ නැවත් ඇහැලේ පොල යටතේ ක්‍රියා කළ නො හැකි සි මොල්ලිගොඩා විසින් තියෙන ලද්දේද රටේ පාලනය ඇහැල්පොලට හාර දෙනු කි යන විවෘත තිසාය සි. මෙයින් ඒ අදහස් අන්තරෙන් දෙනු හි යන විවෘත තිසාය සි. මෙයින් ඒ අදහස් අන්තරෙන් දෙනු හි යන විවෘත තිසාය සි. මෙයින් ඒ අදහස් අන්තරෙන් දෙනු හි යන විවෘත තිසාය සි. මෙයින් ඒ අදහස් අන්තරෙන් දෙනු හි යන විවෘත තිසාය සි.

රාජ්‍යයේ පාලන කළුවත්තු පෙර පරිදී ම ස්ථේදිකා තිලඛාරීන්ගේ මාශීයන් කෙරෙන අතර උග්‍ර සපරාගමුව ආදියට උප එරෙහිවරුන් පත් කිරීමට දී වැනි අදිකාරම් පුරය ද කුපුවත්තේ තිලඛාරීන් නිලමේ සි. මෙයින් ඒ අදහස් අන්තරෙන් දෙනු හි යන විවෘත තිසාය සි. මෙයින් ඒ අදහස් අන්තරෙන් දෙනු හි යන විවෘත තිසාය සි. මෙයින් ඒ අදහස් අන්තරෙන් දෙනු හි යන විවෘත තිසාය සි. මෙයින් ඒ අදහස් අන්තරෙන් දෙනු හි යන විවෘත තිසාය සි. මෙයින් ඒ අදහස් අන්තරෙන් දෙනු හි යන විවෘත තිසාය සි.

කළකිරීම්

මේ ආණුව තුම්බ තිසා බලාපොරොත්තු කඩ ව්‍යවත් ගෙන් ප්‍රමුඛයා ලෙස ඇහැල්පොල තිලමේ ගුණන් ගත යුතු ය. බලවත් වෙතෙහි හා අලාහ හානි විදිමින් ඉංග්‍රීසින්ට රුජය අන් කර දුන් තමුන් කළුන් විවෘත කළ පරදී ඔමන්ට සැලකිය යුතු තනතුරක් ගෙනා ලැබේයි. සිංහල ආණුවත් පිහිටුම් ද ගෙනා විය. අන්තිම වෙතෙහි ඔහු අභේකා කළ පරිදී කිසි ම සිංහලයකු විසින් පාව්චිවි ගෙනා කළ හැකි උසස් ක්‍රම්මානාමය ද ගෙනා ලැබේයි. මේ බලාපොරොත්තු කඩ විමෙන් එ තුමා කළකිරීමු සිහාවලයන් විසිය. අනෙක් අධිපතින් අතර ද මේ ආණුවට එ තරම් සතුවත්තේ ගෙනා විය. කළුන් තමාට වඩා උසස් විවෘත පුරුෂ පෙන්වන් විසින් ඒ අවලංගු කරනාත් සම්පූර්ණයෙන් ම අවලංගු කළ යුතු විවත් කි සේ කෙම එය ප්‍රතිස්ස්ප කොලෝ ය.

ඉංග්‍රීසින්ට රට හාර දීමෙන් තමන් බරපතල මෝඩකමක් කළ බව ඕවුන්ට තෝරැම් යන් ම කළකිරීම අධික වූයේ ය. සිංහලයන් අතර පොලුන්ක ගෙනා ව, ඉංග්‍රීසි තිලඛාරීන් අතර ද මේ ආණුව ක්‍රමයට කළකිරීම ඇති විය. සිංහල අධිරාජ්‍යයන් බලය හිඳුවී පාව්චිවි කිරීමට අවසිරකම් පෙනෙන්නට විය. මේ රට පාවනි පැරණි තිලඛාරී ක්‍රමය අධිරාජ්‍ය ක්‍රමයට වෙනස් එකකි. සම්භර තිට රාජ කායිසි ප්‍රමුඛ අවස්ථාවලද සිංහල තිලඛාරීන්ට ගරු කරන්නට සිදු තිම ද ඕවුන්ට මදිකමක් ලෙස කළුනා වන්නට ඇති. සාමාන්‍ය රට වාසින් අතර ද ගෙනා සතුව ඇති විය. රුජට ප්‍රසාද වූ ප්‍රදෙශ වාසින් ඉංග්‍රීසින්ට යටත් වන්නට සිදු තිම ගෙනා ද තිලඛාරීන්ගෙන් පිඩා ලන් පළුවන් වාසින් පැරණි තිලඛාරී ක්‍රමය එයේ ම තිලඛාරීන්ට හැඳුම ගෙනා ද ගෙනා සතුව වන්නට ඇති.

මහනුවර වාහනවලින් ගමන් කිරීමේ තහනම බොකිලි විසින් ඉවත් කර දැම්ම තිසා රාජ්‍යාත්මියේ ගරුණයට හානියක් විය සි අධිපතියෙක් කළුනා කළ හි. මින් පෙර රුජ හැර අන් කිසිවකුව වාහනවලින් ගමන් කිරීමේ තහනම විය. අධිපතියෙක් මේ කාරණය බොකිලිට පැමිණිලි කළ නැවත් තීකිය තබා ගනීකොන් සියලුලන්ට ම එක සේ තීකිය යුතු විවත් අවලංගු කරනාත් සම්පූර්ණයෙන් ම අවලංගු කළ යුතු විවත් කි සේ කෙම එය ප්‍රතිස්ස්ප කොලෝ ය.

මිනිසුන්ගේ කළකිරීමට කුවන් සේනුවක් වන්නට ඇත්තේ ඉංග්‍රීසි පාලනය ආරම්භ වූ කුණ් පාවන් ක්‍රමයෙන් උඩි රට පළාත්වල ඇදුකීම් තැන්තිය පසක බැඳීමයි. මෙයට හේතු වූයේ කොට්ඨ ගම්මිරියි ඇදුයන් ඇය කරන බඳු වහි නැති කිරීමයි. කුවන් නැති කිරීම තියා බඳු අවු වූවක් මෙන් ම වෙළුන්දන් විසින් තිලඛාරී පැසුයට මේ නාක් දක්වූ ගරු සැලකිලි අවු වන්නට පාවන් ගක්නේ ය. මෙය ද ඕවුන්ට මහ පහරකි.

හේතු මූහන්දීරම්

ඉංග්‍රීසි පාලනය ආරම්භ වූ තැන් පටන් මේ සේ වැඩි දෙනකු අතර අත්‍යවශ්‍යකර කැළීම් පවත්නා අතර උඩිකාවේ දිසි කාලයක පටන් වෙශේමින් වෙළෙඳුම් ආදිය කරමින් වෙළෙඳෙසේ විසු ඉස්ලාම් හා සාහිකයෝ ඔවුන්ගේ අධිපතියා වශයෙන් කෙනකු පත් කර ගැනීමට කළුනා කළ න. ඉංග්‍රීසි ආණ්ඩුව විසින් ඔවුන්ගේ ඉල්ලීම පරද වෙළෙඳෙසේ බනවන් මරක්කල අධිපතියකු වූ හේතු නමෝත්තා මූහන්දීරම් තනතුරකට පත් කිරීම් සංහැරයන්ගේ තෝරු අධිපති පෙනු විය. මේ පත් කිරීමෙන් පසු මරක්කල ජාතිකයන් විසින් සිංහල අධිපතීන්ට දක්වූ සාලකිල තැනි වූයේ ය. සිංහලයන් කළුනා කරන ලද්දේ මේ පත් කිරීම බරපතලු ලෙස වාරිතා කැඩි කිරීමක් මෙති. උචිට රට අල්ල ගැනීමේ දී මරක්කල මින්සුන් විසින් ඉංග්‍රීසින්ට දක්වූ පසුජපාතකම් අනුව ඔවුන්ගේ ඉල්ලීම තොදුරු ඇතු කිරීමට ඕඩාකිලි පසු බව නො විය.

මේ සිදු වීමෙන් අනිශයින් කුපිත වූවෝ වෙළෙඳෙසේ රදුමටරු ය. මිවු රාජ්‍යය ඉංග්‍රීසින්ට පාව, දීම ගැනී ද නො යුතු වින් සිටිය න. මේ වකවානුවේ ම රජකමට අයිත්වා සික්මි සියන්නෙකු එම් ප්‍රදෙශයයේ හැසිරෙමින් මින්සුන් පසු කර ගැනීමේ වූයමක් කරන බව ආරංචි විය. ප්‍රජාත්‍යාකාර පත් කිරීමෙන් කුපිතව සිටි වෙළෙඳෙසේ දිසාපති ද අදුර් රජුට එක් වූ බව ආරංචි වූ ඉංග්‍රීසින් එය පරිසා කර බැඳුමට හේතු මූහන්දීරම් ඇතුළු භව කණ්ඩායමක් යැවු ය. මෙය සිංහලයන්ගේ කොරයට ජේතු වූයේ ඔවුන්ට මහන් ඇප්පායයක් කරන ලදායි සූලකීමෙන් මූහන්දීරම් භා ඔවුන් සහෙවැරයා කළුහ කරවන් විසින් මරා දමනු ලැබූ ය. .

විල්සන්

හේතු මූහන්දීරම් සභාරන් අතට පත් මිමත් රජු ය සිටින තැනැත්තා, සීජ්ජාන් හා තුවන් මින්සුන් පිරිවර,

ගෙන හැසිරෙමින් විකෙන් වික පිරිය බලය වැඩි කර ගෝනා බවත් බුදුල්ලේ උප රැසිබන්ට විල්සන් මහතාව දිනගේන්නට ලැබුණේය. ඔවුන්ගේ බලය වහා විද දුම්මය යුතු බව කළුපතා කළ හෙ කෙම 1817 ඔස්නේස්මැබර් මස 16 වැනි දින හේතු මූහන්දීර වෙන් සිටි ජා භූම්ද වූ ඇති ව කැරලි කරවන් සිටින ප්‍රදෙශයට පැමිණියේය. විල්සන්ගේ අපේක්ෂාව වූයේ කැරලිකරුවන් සමඟ සාකච්ඡාවක් කිරීම සි. එහෙක් එය නො හැකි වූ හේ ගෙනම අන් මහකින් ආපසු එන්නට වූයේ ය. පිරිසට් අතර මහ සැහැවී සිටි සභාරන් විසින් පහර දෙන්නට වූයෙන් ජ පහරක් වැදි විල්සන් මහතා මැරි වැටුණෙන් ය.

කැප්පිටිපෙළ හා කැරලුල

දිනගක වූ උප තන්තිය මැඩ පැටුණුවීම සඳහා ඇයුලේ පොල තිලමේන් උපදෙසේ සොයන්නට සිදු වූයේ විල්සන් මරා දුම්මමෙන් පසු කැරලිකාර පසුජය බලසම්පන්න වූ හැකියිනී. එ වකට වෙළෙඳෙසේ දිසාපති වූයෙන් දිසාපති වූයෙන් දිසාපති වූයෙන් මිල්ලඩ විශාලා හැකියින් ඔහු අස් කර ඒ දිසාපති වූ උපමී දිසාපති වූ කැප්පිටිපෙළ තිලමේව පවරා කැරලුල මැඩ ලුමට ඔහු යාවිය යුතු ය ය ඇහැලුපෙළ තිලමේන් උපදෙශය සි. කැප්පිටිපෙළ ද ඇහැලුපෙළ තිලමේන් දිසාපතියෙකි. ආණ්ඩුවේ ගබඩාවන් තවත් බෙහෙක් හා තුවක්නු ලබ; ගය කැප්පිටිපෙළ හුම්දවන් සමඟ වෙළෙඳෙසේ බලු සියේ ය.

කැරලිකරුවන් හුම් වූ පසු ඔහුගේ අදහස් වෙනස් විය. කැරලිකාරුවන්ගේ පසුජය ගන් කෙ තනම එහි නායකයා විය. මෙය ඉංග්‍රීසි පාලනය තැනි කර දුම්මට කරනු විකාල ප්‍රධානය බවට පත්වන්නය කිරීම ඔහුගේ තිරණය සි. එහෙක් උදාර ගත්වලින් හෙති තො ගෙම ආණ්ඩුවේ ගබඩාවන් තෙනා හිය වෙශී ඇහෙක් හා තුවක්කා ආපසු බලුලට එම්ම ප්‍රදුම එවුන්ක් විය. ඉංග්‍රීසින්ගෙන් ලබ, ගන් ආවුධවලිනා ඔවුන්ට පහර දීම තමන්ගේ තන්තියට මදකමක් ලෙස කළුපතා කොට මේ සේ කරන්නට ඇතු.

කැප්පිටපොලුගේ නායකාකූයෙන් කැරුල්ල ප්‍රාණවිත් මුවාක් මෙන් ම මෛගයෙන් පැකිර යන්නට පටන් ගෙන්නේය. මේපර් මැක්බොනල්ඩ් යටතේ පුඩි හමුදාව යථා ගම් ශිනි ලැමින් කැරුල්ල. මැඩ පැවැත්ත්මට වූයම් කළ තමුන් ගින්නට පිදුරු දැමීමක් මෙන් එයින් වූයේ තවත් දියුණු තිම කි. 1814 ජනවාරි මාසයේ දී කැරුල්ලට බැඳී සිටි කැප්පිටපොලු ආදි නායකායන් 18 දෙනැකුණේ නම් ගැසට් ප්‍රවායෙක් පළු කරමින් ඕවුන්ගේ දේපොල රාජ සන්නක කරන ලදී. 1814 පෙබරවාරි මාසය වන තිව උඩින්වර, යටින්වර, කොරලුතුන, සතර කොරලුය හා සබරගමුව යන ප්‍රදෙශ හරේ ඉතිහිර ප්‍රදෙශ සියල්ලේකි කැරුල්ල පැකිර ගියේය. රජු ලෙස පෙනී සිටි තුනැත්තා ත්‍රිණ ගැයෙනා සිගලු ඉංග්‍රීසින් මරු දමන ලෙස කැරුලිකරුවන්ට තියම් කර තිබුණේය.

දිනන් දින මී බියකරු ලෙස පැකිර යන කැරුල්ල මැඩ පැවැත්ත්ම සඳහා 1814 පෙබරවාරි මාසයේ දී උඩි රට සියලු ප්‍රදෙශකන්හි පුඩි නීතිය විලාංගු කරන්නම් සිදු විය. මාර්තු මාසය වන තිව සබරගමුව හා, සන් කොරලුය දී කැරුල්ලට සම්බන්ධ වි සිඹුණි. උඩි රට ප්‍රදෙශ සම්භාෂ්‍යයෙන් හැර දමා එන්නට ඉංග්‍රීසින් තිරණයුකුර ගණ හා. කොළඹ මිහුවර අතර පැසුවු මාශීය පිහිටියේ සතර කොරලුය යරහාය. මොල්ලියෙක් අදිකාරම් තුමා ඉංග්‍රීසින්ට පස් ව ප්‍රසාද මේ සිටි හෙයින් සතර කොරලුය කැරුල්ලට සම්බන්ධ නො, මෙම ඕවුන්ට මද සහනයකි.

කැරුලි නායකාය වූ කැප්පිටපොලුගේ හමුදාව 7000 වන් 8000 වන් අතර තිය යි සඳහන් ව තිබේ. පෙබරවාරි 26 වැනි දා පටන් මාර්තු 7 වැනි දා දක්වා, මේපර් මැක්බොනල්ඩ් හමුදාව ඇහ පුලෝක්න් කැරුලිකරුවන් අතර එමල බැවක් පැනි විය. කරුණු පරීක්ෂා කිරීමේ දී එය සත්‍ය බව පෙනී ගියෙන් රජු වශයෙන් සිටි අය බිම්නාන්නට පලා ශියේය. මෙයින් නායකායන් අතර ද හෙද හට ගෝන්නේ ය. මිල්ල, වේ පලා යැමන් සමඟ නායකාකර වෘතිකායක් රජු ලෙස කොරලු ගන් කැරුලිකරුවෝ මිරුබාභු ය සි තීම් ත්‍රුභා සුතිය මූජාරය තනා ත්‍රුභාව්, කර ගෙන ගියේය. මිරුබාභු රජු ද ඉංග්‍රීසි

කැරුල්ල දරුණු විම

උඩ රට පුඩි නීතිය ප්‍රකාශ කිරීමෙන් කැරුල්ලේ දරුණු තිව මැඩ පැවැත්ත්විය නො ගැනී විය. මේ අතර උඩ රට දේපොලුගේ ගැන් ආණුවේ සැකාය ආයි විය 1818 මාර්තු 2 වැනි ද වන තිව හිටපු මහ අදිකාරම් අහැල්පොල තිලමේ ඇංඩ්ඩාන් අධිපතින් වොයේ දෙනෙක් සිරහාරයට ගන්නා ලදී. අහැල්පොල තිලමේ පුඩි හමුදාවක් ආරස්සාව ඇංඩ්ඩාන් වොයේ ගෙනුවුන් එහි සිරහාරයේ තබා ගන් තමුන්. මිනුමාව විරුද්‍ය ව හිසි විවෙකන් වොයනාවක් ඉදිනිපත් නො කරන ලදී. පසු ව මුශීසියස් දිවිධිනට පිටුවහැල් කරන ලදුව 1829 දී මිය ශියේය.

1818 ජූනි මාසය වන තිව කැරුල්ල ඉතා දරුණු තාන්ත්‍රියට පත් වි සිඹුණි. මේ රට සිම් ඉංග්‍රීසි හමුදා ප්‍රභාව තනා වන බව පෙනී දියෙන් ඉංඩියාවන් 7000 ක් පමණ හ්‍යෝගන්ගෙන් පුත් අනිරෝක් හමුදා ගෙන්වන්නට සිදු විය. මේ අවස්ථාව වන තිව කැප්පිටපොලු, මැක්බොනල්ඩ්, පිළිමකුල්වීමේ ආදි දේපොලරු රුසියන් කැරුල්ලට බැඳී සිටියේය. රජු වශයෙන් සිම් දෙශගේසාම් නමැත්තා දුම්බර් විශාලයෙන් පිළියෙළ කළ මාලිගාවක වේයිය.

කැරුලිකරුවන් අතර ගෙද

රජු වශයෙන් පෙනී සිටින්නා රජ වංශිකායක් තනා ව මිල්ලාව නම් ගම් උඩන් පහත් පහත් සැලුයක ගෙනෙකැය පැකිර යැම තිසා කැරුලිකරුවන් අතර එමල එමල බැවක් පැනි විය. කරුණු පරීක්ෂා කිරීමේ දී එය සත්‍ය බව පෙනී ගියෙන් රජු වශයෙන් සිටි අය බිම්නාන්නට පලා ශියේය. මෙයින් නායකායන් අතර ද හෙද හට ගෝන්නේ ය. මිල්ල, වේ පලා යැමන් සමඟ නායකාකර වෘතිකායක් රජු ලෙස කොරලු ගන් කැරුලිකරුවෝ මිරුබාභු ය සි තීම් ත්‍රුභා සුතිය මූජාරය තනා ත්‍රුභාව්, කර ගෙන ගියේය. මිරුබාභු රජු ද ඉංග්‍රීසි

හමුදුවක් විසින් සිරහාරයට ගන්නා ලදී. කැරලි නායකයෙකු සහිත දිසාවන්කි අම් ව්‍යාපාරය කර ගෙන යන අතර කැප්පිටිපොල, පිමිමන්දිවේ හා මධ්‍යගල්ලේ ද අනුරුධපුරය පළුත්තට ගමන් කළ ය. රජකමට සුදුස්සකු යෝම මේ ගමන් අදහස තිබ සලකනු ලැබේ. ඕක්තෙක්මිලර මාසය වන මේ කැරල්ල තුමසෙන් දුෂීල වන බව පෙනුණි. මේ දිනවල ම කැරල්ලේ මූලිකාසන්ගෙන් දේ දෙනකු තුෂීල්ලේ පොල හා ඇඟුල්ලේ පොල දිසාවේ ද ඉංග්‍රීසින්ට අල්ලා ගත හැකි විය. ඕක්තෙක්මිලර 27 වැනි දින බෝගමිලර වාට අසල පිසිට වඩක සායනයේ ද මොඩුන් දේ දෙනාගේ හිස සිදුවා මරන්නට නියම විය.

කැප්පිටිපොල, මධ්‍යගල්ලේ හා පිමිමන්දිවේ යන තිදෙනා අනුරුධපුරය අසල වෙශය බව දෙන ගන් ඉංග්‍රීසින් ඔවුන් සිට සායනය වට කළාතු ය. මධ්‍යගල්ලේ ගැර අනෙක් දේ දෙනා එහි දිසිරහාරයට ගන් ය. එයින් පළා ශිය මධ්‍යගල්ලේ සන් කොරලුයේ ද අල්ලා ගන්නා, ලදින් ඔවුන් නී දෙනාට විදුති නඩුව ද මිනියවිය කොට දේ දෙනකු මරණෝය දැකිනයටන් පිමිමන්දිවේ මුරිසියට පිටුවහල් කිරීමටන් තේරණය විය. බෝගමිලර වඩක සායනයේ ද නොවූමිලර 25 වැනි ද කැප්පිටිපොල, මධ්‍යගල්ලේ යන දේ දෙනාට මරණෝය දැකිවාම දෙන ලදී. අවසාන අවසාවේ මධ්‍යගල්ලේ නීලමේ මද වෘත්තිල බවක් යැහැවු නමුන් කැරලි නායක කැප්පිටිපොල ඒ අවසාවේ පට්ට දැක්වූ එකිනර හා වය සියලුන්ගේ විස්තරයට ගෙනු තේයි. එහෙයින් ම එ තුම්පෙන් හිස කබල පරීක්ෂා කිරීම සඳහා ඇඩින්බරෝ කොනුකාගාරයට යවන ලද්දේ ය. මැත්තක ඒ හිස කබල ලිංකාවට උශ්‍යීණෙය. කැරලි නායකයන්ට දැකිවාම දීමෙන් පසු වියවුල් බොහෝද දුරට සංසිදුනෙය.

කැරල්ලන් සු

1817 අග ණාගයේ ආරණි වූ මේ වියවුල විෂයකට අධික සාලායක් පැවතින්නේ ය. මේ කාලය තුළ දේ පසු යෙන් ම ජීවිත හා දේපොල රාජියක් විනාශ වූයේ ය.

ගොවිතාන් පාලු කිරීම, ගෙවල් තේනි තැබීම, වැව් තිදු දුම්මි ඇදියෙන් සැදෙනිකියන්ට බොහෝ අලාභ සිදු විය. ඉංග්‍රීසි කුමුදවේ හටයන්ගෙන් 1000 ක් පමණ මිය ශිය අතර සිංහලයෙන්ගෙන් 10000 ක් පමණ මිය ශිය බව කළුනා කරනු ලැබේ. වියෙළුයෙන් එවකට විශ්‍ය ජාත්‍යන්තරාජී තිර පුරුෂයන් විභාල සැකිහාවකගේ විනාශය සිදු වූයේ ය.

1818 නොවැම්බර 21 වැනි ද ආක්‍රීවේ ත්‍යාම් සු ප්‍රකාශ කරන නිවේදනයක් බුවුන්ටින් ආක්‍රීකාර තුම් විසින් ගෙයට පත්‍රය පළ කරන ලදී. ඒ ප්‍රකාශයෙන් දැක්වා තාම්ස් කිරීම සායනාදිය අවලංගු කිරීම, තිලබාරීන්ට මාතියන්හි දැක්වීය පුතු හරසර, අදිකාරීම්වරුන්ට දැක්වීය පුතු සාලෙකිලි, ව්‍යාහාවලින් ගමන් කිරීමේ අයිතිය යනාදිය පැහැදිලි කර තුවුණි.

බඩා, අරමුදල් ආදි බදු කිපයක් අන් ගැර දුම්මි ද කැරල්ලපැවත් පළාත්වල අස්ථියෙන්නේ දහ සතරෙන් පංතුවක් හා අනෙක් පළාත්වල අවවැන්නෙන් දහයෙන් පංතුවක් අය කිරීම ද මෙයින් ප්‍රකාශ විය. විභාර තේවාලය ගම්වලින් බදු අන් ගැර දුම්මි ද, ආක්‍රීවට පසු විසින් මොල්ලියාඩ ආදි රද්දවරුන්ගේ ඉඩිම් බදුවලින් තේදියක කිරීම, අවසර තැනි ව කුවක්කා පාතිච්චිය තහනම් කිරීම, උසස් තිලබාරීන්ට වැටුප් නියම කිරීම හා ඔවුන් සංඛා අධිකරණ බලන්න ද මේ ප්‍රකාශයෙන් ම පැහැදිලි කරන ලදී.

මෙ තැන් පවත් පාලන කටයුතු කර ගෙන යන ලද්දේ මේ ප්‍රකාශයෙන් සඳහන් පැමිදේ ය.

2. ආභ්‍යකාරවරු

සර් රෝබට් මුවන්තිල්

සම්පූර්ණයෙන් උඩිකාව ඉංග්‍රීසින්ට යටත් කර ගැනීම, ඉන් පසු ව උදිගත වූ, උගේ මහ කාරුලුල නමින් ප්‍රකට මියවුට මුහුණ පැමි යන දෙකෙකි ම දස් ලේස් ත්‍රියා කෙලේ සර් රෝබට් මුවන්තිල් ආභ්‍යකාරයාය. ය. ඔහුගේ අංශු කාලය 1812 පටන් 1820 දක්වා විය. 1815 දී උඩි රට හාර ගන්නා උදිදේ කිමිපුමක් පට ය. ඒ ගිවුම පරිදි ආභ්‍යකාරීමෙන් සිදු වූයේ රදාලුවරුන්ගේ බලය කහවුරු කිරීමක් මෙන් පෙනෙන්නාව විය. 1818 කාරුලෙන්පස මේ කඟන්නය වෙනස් කිරීම යොගා බව මුවන්තිල්ට වැවතුණි. 1818 දී උඩිකාව පත්‍රයකින් සහය කළ පාලන තුම්යෙන් රදාලුවරුන්ගේ ය. පාලන බලය ඒජනුවරුන් අනට පත් වූයේ ය. රදාලුවරුන් සතු ව තුවූ විජ.ල නින්ද ගම් ආභ්‍යුව සතු කොට මුවන්ට වැඩුප් ගෙවීමේ තුම්ය ආරමු කිරීමෙන් සිදු වූයේ තවත් රදාලු බලය බිඳීම ය. උඩි රට ප්‍රඟාත්වල ගමනාමනය පහසු කිරීම යදහා පාරවල් සැදුමේම අවශ්‍යකම එ තුම්ට හොඳින් අවබෝධ වූ තමුණ් 1820 දී විප්‍රාම ගෙන සිය රට සිය හෙයින් මුහුව එය කළ නො හැකි විය.

සර් එච්ච් බාර්න්ස්

1820 දී අලුන් ආභ්‍යකාරයා ලෙස පත් වූයේ එ වකට සේනාවිපති හා උප ආභ්‍යකාර මුරය දුරු බාර්න්ස් මහතාය. හේ තෙම වොටර්පි පූඩියනි ජය මාසකායා වූ වැඩුවන් තුමාගේ ඇංග්‍රීසින් තනතුර දුරු දස් තීලුබාරියෙකි. විස කාලකින් ඉංදියාවේ සේනාපත්‍ර වූරයට පත් ව ශියෙන් එච්ච් පේරුව මහතා කාවකාලික ආභ්‍යකාරයා විය. බාර්න්ස් තුමාට ඉංදියාවේ සේනාපත්‍ර තනතුර වැඩි කළක් දුරිය නො හැකි විය. සිල් තීලුබාරින් සමඟ ඇති කර ගන්

අඩුලකින් තනතුරෙන් අස් එම එංගලනුකාව ශියෙන් මෙහි තාවකාලික ආභ්‍යකාර පේරුව තුමා ඉංදියාවේ සේනාපත්‍ර වූරයට පත් විය. සර් ගේමිස් කාමල් තුමා මෙහි තාවකාලික ආභ්‍යකාරයා ලෙස 1824 දක්වා ත්‍රියා කෙලේ ය. 1824 දී බාර්න්ස් තුමා තැවතන් මෙහි ආභ්‍යකාරයා ලෙස පත් ව ආයේ ය. බාර්න්ස් තුමා විශේෂයෙන් සිං කරනු ලබන්නේ ඒ කාලයේ මෘත්වය මෘත්වය තැවත පෙන්වන්නේ ඒ කාලයේ මෘත්වය හැඳු උඩි රටට ගමන් කිරීමේ පහසුකම් ඇති කිරීම ගැන ය. ගල්කිස්සේ බංගලාව හා මහනුවර රජ මැදුරද මේ කාලයේ සාධන ලදී. මේ ආභ්‍යකාරයාගේ කාලයේ කෝල්බැක් කොමිෂන් සහාව මහින් අලුන් ආභ්‍යකාරයාගේ සහය කිරීම ද විශේෂ සිංහයි. කෝපි වැට්ල්ල දිපුණු වූයේ ද මේ කාලයේ ය. එ තුමාගේ පිළිරුව කොලුඩි රජ මැදුර ඉදිරිපිට දක්නා තුවේ.

හොටන් 1831 — 1837

1831 බාර්න්ස් තුමාගෙන් සිං වූ ආභ්‍යකාර වූරයට සර් රෝබට් විල්මට සේක්ටර්න් තුමා, පත් ව ආයේ ය. මේ තනතුරට පත් වන්නට පෙර සටන් ප්‍රජාදාය හාර උප මහ ලේකම් වූරය දුරු හෙකෙම ප්‍රලුපරුදු දෙපාලනයාගෙකි. කෝල්බැක්ගේ සෝජනා තුම්ය අනුව ව්‍යවස්ථාදායක හා විඛ්‍යක මනුණ සහා දෙක ඇති කරන උදිදේ මේ ආභ්‍යු කාලයේ ය. 1834 ඉංග්‍රීසින්ට විරුධ ව කාරුලෙක් ඇති කිරීමට එක් පස්සාක කළ බව පෙනේ. අවශ්‍ය කෝච්චිය කොලුඩි මහනුවර අනර ගමන් ආරමු කිරීම, රැපියල් කාසි හා විඛ්‍යක තැනී කොට සියලු තීලුබාරින් සහාව වැට්ල්ලන්ට වැටීමේ අවසරය එම, ස්කුල් කොමිෂන් සහාව ආරමු විම, කොලුඩි රාජකීය විකුණු පටන් ගැනීම්, ප්‍රවාහනී පත්‍ර ආරමු කිරීම, උඩිකාව ප්‍රඟාත් පාඨකට බෙදීම යන මේ වැඩැගන් සිදු තීම් මේ කාලයට අයක් බව සැලුකිය යන මේ වැඩැගන් සිදු තීම් මේ කාලයට අයක් බව සැලුකිය යන මේ වැඩැගන් සිදු තීම් 1828—37 අනර කාලය තුළ රඹුම් සුව සැලුකිය යන මේ වැඩැගන් සිදු තීම් මේ කාලයට අයක් බව සැලුකිය යන මේ වැඩැගන් සිදු තීම් 227900 ක් ලැබුණු බව සදහන්වේ.

මැයින්ස් 1837—1841

හෝර්ටන් තුමාගෙන් පසු අනිගරු ස්වූටර්ටේ මැයින්ස් නුමා ආණුකාර ඩුරයට පත් ව ආයේ ය. වැවිලිකරුවන්ට ආණුවේ ඉඩීම් ඉනා පහසු මිලට දීම පමණක් නො ව සෙදෙනික වැවිලිකරුවන්ට ඉඩීම් සීමා කිරීම ද නිසා සෙදෙනියන් අතර මේ ආණුකාරයා ගෙනා අසත්තුවෙයෙන් ඇති විය. කොපි වැවිල්ලෙන් තේකාල් ලෙස ආදායම ලැබෙන්නට මිත්, ඉන්දියාවන් කම්කරුවන් ගෙන්වන්නට සිදු මිත් ආරම්භ වූයේ මෙකල ය. එහෙන් 1847 වන තිට එමෙහුමෙයේ අයි වූ මූදල් තිහි තිසා කොපි වැවූවල වටිනා කම පහළ බැංසේ ය. බොචිසන් අතර අනියයින් අප්පසන්න කාව ඇති තීමට හේතු වූයේ මේ ආණුකාරයා විසින් බුඩාගම පිළිබඳ කටයුතු ගැන පැවති සම්බන්ධය අනා ගැර දුම්ම හි. දිස්විත නිලය කා මහානායක පදම් පත් කිරීමන් අස්ථිර මල් වනු විහාර දේකේ හිසුන්ට පෙර සිංහ පරිදි දුනාදිය දීමන් මහනුවර රසිඩින්ට තුනා තිසින් කරන ලද්දේ ය. මහානායක පදම් හිසුන් තිසින් කොර, ගන පසු ආණුවෙන් සුවර කිරීමන් දුනාදිය සඳහා ඉඩීම් වෙන් කර ඉඩීන් තිසා ආණුවේ අරක්ෂා කිරීමේ පොරොන්දුව කඩ කිරීමක් ලෙස මිනිසුන්ට පෙනී යුම අසත්තුවෙය පැනීමට හේතු විය.

කුමෝල 1841 — 1847

සර කොලීන් කාමල තුමා, 1841 දී ආණුකාර ඩුරයට පත් ව ආයේ ය. මේ කාලයේ කොපිවලුන් සැලකිය යුතු ආදායමක් මේ රටව ලැබූණෙන් ය. සිංහල නිලධාරීන්ගේ ඇතැම නොමතා, ක්‍රියා වලුක්වා, සුදිසු තත්ත්වයට පත් කිරීම සඳහා එ තුමාගේ සන්දේශයක් අනුව දිසා සිවිල් නිලධාරීයක් වූ සර අමරසන් විහාන්ට තුමා, මහ ලේකම් ඩුරයට පත් වූයේ ය. හේ තෙම ලිංකා ඉතිහාසය සහළු තිබූ වූයේ නිවුත් වූයින්. මේ අතර ම ඉඩීම් ලියා පදිංචි කිරීමේ තිබිය පණවන ලදිනා මිනිසුන්ගේ නොසන්සුන්කම අධික විය. මේ තිසා තුනා තුනාවල මිනිසුන් රෘතු ගැසීමන් මේ ගෙනා කර, ජ්‍රී කිරීම ඉඩීපත් වෙන් තිබුන් විමන් තිසා ආණුවට පෙනී ගිණෙ කැරුලුකට සුදානම් වෙන් ලෙසිනි. ම, කළේ, දුමුල්ල, කුරුණෑගල යන පැදෙශයන්ගේ ද්‍රව්‍යක තිසා ද සිදු වූයෙන් ආණුවේ නොසන්සුන්කම ද අධික විය. පුරුංපුරු, ගොංගාලේගොං

සිලෝන් බැංකුව, පොලිය උසාව්, රික්ටුයේ උසාල් යන මේවා ආරම්භ කිරීම, නිල නොලන් පොලිය මහෙසුන්කා සමාඛ්‍ය තිනිවෙකාරවරුන් පත් කිරීම, හදිස් මරණ පරිසකවරුන් පත් කිරීම ද මේ කාලයේ ම සිදු වූයේ ය. 1844 දී වහල් මෙහෙය සම්පූර්ණයන් තාහනම් කිරීමේ තිබිය පැණවීම විශාල සිංහයි. පහත රට පෙදෙස්වල ජේන්ස්-වන්ගේ ගෙවීනා, අනුව මූල් කාලයේ දී ම වහලුන්ට තිදිහසු දීන් නමුව් වහල් මෙහෙය සම්පූර්ණයන් නාතර කළ නො යැකි වූ හෙයින් මේ තිබිය පණවන්නට සිදු විය. 1845 දී රාජකීය ආසියානික සම්කිජේ ලිංකා, භාබාව ආරම්භ කරන ලදී.

වොකිංටන් 1847 — 1860

වොකිංටන්ට වොකිංටන් තුමා, 1847 මැයි මාසයේදී ආණුකාර ඩුරයට පත් ව ආයේ ය. තරුණ වියෙකි සිටි මූල්‍යට මේ තහනුර ලැබූණෙන් එ වකට එංගලනු ආණුවේ උපය තහනුරු දුර, තිහුගේ සුදාන්න් තිසා නිසා නි. විශාල පාරවල තුනීම වැනි වියදම් අධික ආණුවේ කටයුතු රාජීයක් ආරම්භ වූ හෙයින් අප්‍රූන් බිඳු කිපායක් පණවන්නට සිදු විය. තුවකු බැංද්ද, බිඳු බැංද්ද, තරු බැංද්ද යනාදී අවුවු බිඳුවලින් තිතිසුන්ගේ කළයාමීම අධික විය. මේ තාක් ආණුව සාරයේ ආරක්ෂා වූ දළඹ වහන්ගේ අස්ථිර මල් වනු විහාරයන්හි මහා තායක තෙරුන්වකින්සේලුව සහ දියවහන් නිලමේව 1847 දී හාර දීමෙන් ආණුව ආගම නො සැලකා කිරීම් සූදානම් වෙනා තියන හැඟීම තුවන් වැඩුණී. මේ අතර ම ඉඩීම් ලියා පදිංචි කිරීමේ තිබිය පණවන ලදිනා මිනිසුන්ගේ නොසන්සුන්කම අධික විය. මේ තිසා තුනා තුනාවල මිනිසුන් රෘතු ගැසීමන් මේ ගෙනා කර, ජ්‍රී කිරීම ඉඩීපත් වෙන් තිබුන් විමන් තිසා ආණුවට පෙනී ගිණෙ කැරුලුකට සුදානම් වෙන් ලෙසිනි. ම, කළේ, දුමුල්ල, කුරුණෑගල යන පැදෙශයන්ගේ ද්‍රව්‍යක තිසා ද සිදු වූයෙන් ආණුවේ නොසන්සුන්කම ද අධික විය. පුරුංපුරු, ගොංගාලේගොං

ආදි කාරුලිකරුවේ මූලික ව්‍යිය කළ හ. 1818 කාරුලිලි සිහිපත් වූ අදුරදර්ජ නිලධාරීන්ගේ අදහස් අනුව පමණ ආණුවට විරැඩ මහා කාරුලිලක් ලෙස සලකා යුතු තීතිය ප්‍රකාශ කොට යුතු හමුද යථා කාරුලිකරුවන් විසුරටු, හරින ලදී. මූලිකයන් ලෙස පූඟ වූ පුරාජපූඟ, ගෙෂයාල්ලෝගොඩ හා කුඩාපොල උත්තාන්ගේ ද මරණිය දණිතයට යටත් කරන ලද හ. මේ සිඛියෙන් ආණුකාරයා හා නායක විනියෝගාර බල්පත්ව කුමා අතර ද හෙදයක් හට ගත්තේ ය. මෙහි සිද්ධිවීම් පිළිබඳ රාවය එංගලනය ටාර්ලිමේන්තුවේ ද පැනිර හියේ ය. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් වොරිංචර් සාම් තාත්ත්වතේන් අස් කොට එංගලනයට කැඳවන ලදී.

ඇත්තිරසන් 1860 — 1865

ඒ මෙනුවට මූලියෙකි ආණුකාර පුරුෂ දුරු, සර් ජෝන් ඇත්තිරසන් කුමා ලිංකාවට පත් කරන ලදී. එ කුමා තීතර රෝගන්ගෙන් පෙළේන්ගෙනක් වූ හෙයින් රටේ සංචාරය නො කෙලේ ය. එ නිසා ම රටේ දියුණුවට අවසන දේ වි සට තේරුම් ගත නො හැකි විය. ඕ හට එංගලනයෙන් උපදෙස් දෙන ලද්දේ ආදායමට සහිත පරිදි වියදම් අස් කිරීමට ය. එ නිසා වැඩි වියදම් දුරිය යුතු වැඩි තාත්ත්ව කරන්නට සිදු විය. මූලි තීම් තාත්ත්වම ඇත්ති කිරීම ඇතා ද වැළිලිකරුවන් අතර අප්‍රසාදයක් හට ගත්තේ ය. රටේ මිදල් ගණුදෙනුව වැඩි වූ සේයින් මරකන්වසිල් බැසුව 1854 දේ ආරම්භ කරන ලදී. මේ ආණු කාලයේ ද රටේ සංචාර දියුණුවූ එහි සැලකිය යුතු යි.

වෝර්ඩ් 1860 — 1865

ඇත්තිරසන් කුමා විශාම ගැනීමෙන් පසු සර හෙන්රි ජෝර්ජ වෝර්ඩ් කුමා, 1855 දේ ආණුකාර පුරුයට පත් ව ආයේ ය. දැන ආණුකාරයා වූ එ කුමාගේ කාලයේ විශාමයෙන් සලකිය යුතු කරුණු සිපියක් සිදු විය. ඇත්තිරසන් කුමාගේ වියදම් අවු කිරීමේ විධිවිධාන හා

දෙවේ ආදායම් තත්ත්වය නැඟීම නිසා මේ කාලය වන විවෘතාතාවය සහුවුදායක තත්ත්වයට පත් වි තිබුණි. වියලු කාලුපත් ගොවින් න් දියුණු කිරීම පිණිස නවබුන් වූ වැවේ ප්‍රතිඵලයකරණය කිරීම, අමුණු රුහියක් බැඳෙම්, මංමාවන් තැනෙම් මේ කාලයේ සිදු විය. රටේ සංචාරය කළ එ තුමාව කළු යුතු අවස දේ තේරුම් ගත හැකි විය. උඩ රට ගමන් පහසුව දියුණු කිරීම සඳහා කොරුඩි මහනුවර අනර, දුම් පිය මායිය තැනෙම් මේ පටන් ගත්තේ එ එ තුමාගේ කාලයේ ය. උඩකාව වට්ටී සංචාරණය කරන පර්ලේ නම් දුම් නැව තැබීම නිසා ගමන් හා වෙළෙඳ කටයුතු පහසු වූ යෙයේ ය. තැපැල් මිදර හා තිදුලි පැණිවුඩ කුමා ආරම්භ වූ යෙයේ ද වෝර්ඩ් ආණු කාලයේ ය. උඩ රට ප්‍රඟාත් වාසින් අනුර පැවති ආණු කාලයේ ය. උඩ රට ප්‍රඟාත් වාසින් අනුර පැවති බහු ප්‍රාග්‍රහ සේවනය තාති වන පරිදි උඩ රට විවාහ තීති බහු ප්‍රාග්‍රහ සේවනය තාති වන පරිදි උඩ රට විවාහ තීති පින් ගත් සකස් කරන ලද්දේ එ එ කළ ය. රට වාසින්ගේ සින් ගත් එ තුමා මෙන්තු, 1860 දේ මුදරාසියේ ආණුකාර පුරුයට පත් විය. රට වාසින් ඔහුගේ පාලනය ගැන කො තාරම් සහුවු වූවාපු ද යන්: එ තුමාගේ ආණු කාලය දියු කරන ලෙස රටේ වාසින් එහෙන් එය එක් එංගලනයට අයදුම් පත් යැවැ ය. එහෙන් එය ඉඩ එංගලනයෙන් වියදායා විය.

මැකාර්ත් 1860 — 1865

මින් පෙර දෙ වරක් ආණුකාර පුරුයේ වැඩ බැඳු සර් වාර්ල්ය ජස්පින් මැකාර්ත් කුමා හිස වූ තාත්ත්වර 1863 දක්වා දැරිය. මේ රටේ තුළ කාසි තාතිය, තොටුවේ ප්‍රධානාගාරය දැරිය. මේ රටේ තුළ කාසි තාතිය, තොටුවේ ප්‍රධානාගාරය සැදුම යන මේ අරම්භ වූ යෙයේ මැකාර්ත් කාලයේ ය. දුම් පිය සේවය වෙළෙඳ පාමාගමකට දිය යුතු ද ආණුවේ විසින් කළ යුතු ද යුතු ඒ කාලයේ මැකාර්ත් සහාලේ ඇත්ති වූ වැදගත් වාදයන්. ආණුවට විසින් කළ යුතු ය යනු ඇත්ති තීරණය විය. මැකාර්ත් පොකු, උත් මින් පස්ස, උත් පිට් කිරීම යන සිංහල ප්‍රඟාත් පත් ආරම්භ වූ යෙයේ ද මේ වකවානුවේ දිය. දැනුවාතුර වූ මැකාර්ත් කුමා, 1863 දේ විවෘත ගෙන යුතු පුරුයා තියුණුවේ ය.

ඛ මධ්‍යන් 1863 — 1865

මෙන් පසු වැඩ බැලීමට ජේම්ස් ඕ බුසින් සෙනොවේ තුමා, පත්‍ර විය. අධිරජ්‍ය යුතු සේනා, පාලනය සඳහා ලොකාවේ ආදායම්න් විශාල මූල්‍යක් වියදම් කරන්නට සිදු විම ගැන ව්‍යවසාදායක මත්‍යාන් සහාවේ ඇති වූ හෙදයේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් සි. එ. ලෝරේන්ස්, පෝර්ප් මෝල්, බ්ලිල්ටි. නොමිස්න්, පෝර්න් කුරේ, ජේම්ස් අල්බිස්, ණේ. එම්. ජ්‍යෙන් යන කිල නොලන් මත්‍යාවරු ස දෙන ඉල්ලා අස් වූ හ. කොළඹ හා මහනුවර රැස්වීම් පටත්වා විෂ්ණු කාර අම්, නි වරයාට සන්දේශ යට්, මධ්‍යන් සහනයක් ලබා ගැනීමට වූයම් කළ හ.

කොළඹ - මහනුවර දුම් රිය මාසීයේ කොටසක් නිම වූයෙන් 1864 දෙසාම්බර මාසයේ අවිස්පර්සන් ද්‍රව්‍යවල දුම් රියක් දුවවන ලදී. මේ දුම් රියේ ගමන් කෙලේ බැල්පියමේ තුවුන්න හිමි ඉඩන්විඩ් ආදිපාද තුමා ය. මහනුවර ද්‍රව්‍යවා දුම් රිය ගමන පටත් ගන්නේ 1867 දි ය.

ඛ මධ්‍යන් 1865 — 1872

සර් රෝබට රෝඩින්සන් තුමාගේ සන් අව්‍යාප්‍රද ආණු කාලය වැදගත් සිදු විම රැසියනින් යුතුක් බව පෙනේ. නාවලපිටිය ද්‍රව්‍යවා දුම් රිය මාසීය දිස් කිරීම, ස්කුල් කොමිෂන් සහාව වෙනුවට අඩංගු පතන දෙපාත්මේන්තුව ආරම්භ කිරීම, වෙශ්‍ය විශ්‍යාලය ආරම්භ කිරීම, රටේ සාම තන්ති ගම් සහා උස්සා පිශිවුම්, දස ව්‍යසකට වරක් ජන ලෙඛනය ගැනීම, සිලෝන් ලිං සංචිතය පටත් ගැනීම, කොළඹ, ගාල්ල, මහනුවර කාගලික සහා පිශිවුම්, කොළඹ නගරය විශාල කිරීම සඳහා කොටු බැමිම බිඳ දුම්ම, ඇසින්බැරෝඩ් ආදිපාද තුමාගේ සම්ප්‍රාප්තිය යන මෙවා එයින් සම්ඟරකි.

ඛ මධ්‍යන් 1865 — 1872

ලොකාවේ පුරුණ ශෑංචාරයට ගරු කළ සර් විලියම් ශෙන්ට් ගැඹරි ආණුකාර තුමා 1872 දී මේ රටට පැමිණියේ ය. එ තුමාගේ ආණු කාලය රට වායින්ගේ සින් ගන් එකකි. ගම වැයියන් අතර පථා එ තුමාගේ නාමය ප්‍රකාශ විය. දෙජ පාලනයෙහි ද්‍රව්‍යකු වූ එ තුමා ලොකාවේ ප්‍රජාරණීක රජධානිය වූ අනුරුප්‍රරය හා එ අවට නටබුන් ගැදී දක්නට හියේ ය. කළු වැව හා ගොඩ ඇල ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම, අනුරුධ්‍රරය දියුණු විමට හේතු වන පරිදි එය අග තුවර වශයෙන් තබා තුවර කළුවිය ප්‍රදෙශය ලෙනුරු මිද පළාත තමන් බෙඳීම, මසා ව්‍යාපෘතිය සිංහලයට පරිවහිතය කරවීම, කොළඹ කොළඹකාගාරය පිශිවුම්, පැරුණ් ශිලු ලෙඛන පිටපත් කරවීම, මූහුදු බඩුදුම් රිය මාසීය කාලාන්තර දක්වා කුපිම, යාපන්, ත්‍රිකුණාමලය යන ඇත්ත තැගරවලට මාවත් ඉදි කිරීම යන මෙවා විශේෂයෙන් සැලකිය යුතු ගැඹරි ආණුකාර තුමාගේ කාලයේ සිදු විම ය.

අනුරුධ්‍රරයට පැමිණ් අවස්ථාවේ රුවන්මැලි මහ සා ප්‍රතිසංස්කරණයෙහි තියුණුක් ව සිටි සුමනසාර හිසුව දැක මෙම කායිලයට ඉදිරිපත් විම ගැන සහුවූ වූ ආණුකාර තුමා මූදලින් ආධාර කෙලේ ය.

ප්‍රාථින, බැමි ඇසුනු දෙක්සි අසිවාසියට හේතු වූ විශ්වාදය, මිදුල් ලොකාර පිරිවෙන් දෙකා ආරම්භ වූ යේ ද තම් කාලයේ ය.

1875 වේල්ස්සි කුණාරයාගේ ලොකාගමනයන්; කොළඹ වරාය විශාල කිරීම සඳහා ගෙවක් වෝටර් බැම්මට එ තුමා විසින් මූල් ගල තැබීමන් සිදු වූ යේ ය. තම් කාලයේ ම කොළඹ විවි ගැස ලාම්පුවලින් ආලොකා කිරීමන් ජල පැහසුම සඳහා ලුණුගම්න් ජලය ලබා ගන්කර පිශියෙලය කිරීමන් මේ කාලට ම අයන් ය. මේ කරණු මේ සේ එන අතර එ වකට විශාල ආදායම් මාසීය වූ කොළඹ වැවේ හාත් සිදු වන කොළඹ

කොම් රෝගය නිසා වැශිලිකරුවන්ට බලුවන් ප්‍රාථි සිදු විය. කො, රබර්, කොකෝට්ටා, සිංකොනා යන වැශිලිවලට ද මේ රට ගොඟ බව මේ සිදු තිමෙන් සොයා ගන්නා ලදී.

ලොන්බන් 1877 — 1883

කොම් කොම් රෝගයෙන් රටට ඇති වූ ප්‍රාථිව දුනෙන්— නට වුයේ සර් රෙබව් ලොන්බන් ආණුකාර තුමාගේ කාලයේ දිය. අලුත් වැශිලිවලට ආධාර දීමෙන් කරුමක සහනයක් ඇති විය. කුරුදුවන්ගේ උන්මතන්තකාගාරය තැනවීම, දුම් රිය මායි දියුණු කිරීම, ආධාර ලබන පාසාලා ව්‍යවසායක් අයි කිරීම, බිජාප්‍රවරුන්ට හා ප්‍රාජකවරුන්ට ආණුවෙන් වැටුප් ගෙවීම නාතර කිරීම, සිවිල් තිලඩාරින්ගේ වැටුප් වැඩි කිරීම, ලේඛකා පාඨල හමුදාව පිහිටුවීම, එන ලේඛනය ගැනීම යන මේවා, මේ කාලයට අයන් සිදු විමි ය.

ගොර්බන් 1888 — 1890

දස්త දෙපාලනයකු වූ සර් ආතර් හැමිල්වන් ගොර්බන් තුමා ශේම්ලිජ් තිශා විදුලයයේ උපාධියාරියෙකි. ඕරියන්ටල් බංකුවේ වසනු හාන්තය නිසා, ඔවුන්ගේ නොවැටුවලට මුදල් ගෙවීම ආණුව හාර ගැනීමෙන් ගෙය කිමියන්ට සහනය සැරුහන ලද්දේ ගොර්බන් කාලයේ ය. එහැන් පටන් නොවැටු මුදුණය ආණුව සහු විය. ලේඛකාව ප්‍රඟාත් නවයට බෙදීම සම්බන්ධ විම, වෙසක් දින තිව්‍ය දිනයක් කිරීම, අපරාධ නඩු විසඳුමේ තුම්ය සකස් කිරීම, ලාංකිකයන්ට සිවිල් සේවයට ඇතුළන් විය කැසි වන පරිදි සිවිල් සේවයේ කණ්ඩා ප්‍රධානියක් ඇති කිරීම, ප්‍රඟාලිය දෙපාත්තීමෙන්තුව පටන් ගැනීම යන මේවා එහිට වූ වැදගත් සිදු විමි ය.

හැවලාක් 1893 — 1896

සර් ආතර් ඇලිඛන්ක් හැවලාක් තුමාගේ සාමුරාද පාලන කාලයේ ගොම්නට මහන් සහනයක් දුන් කරුණ තුවන්දිරීම් බද්ද නැති කර දුම්ම කිරීම. මේ බද්ද නැති කිරීම

ගැන ඇතැම් තිලඩාරිනු මිරැඹි වූ ය. මික්කටෝරියා පාලම මේ කාලයට අයයේ වුවකි. කාර්මික විදුලය ආරම්භ කිරීම, සුළුන්ගේ හා ලදරුවන්ගේ රෝග ගැන විශේෂයෙන් කළුනා කොට ලේඛි හැවලාක් ආරුගස ඡාලාව පිහිටුවීම ද එහිට තුමාගේ නාමය විශේෂයෙන් සිඥිපන් තිමට සේනු වේ.

සර්නල් එවි. අස්. ඕල්කට් තුමාගේ මූලිකක් නියෝගී ඇති ආරම්භ වූ පරම විදුනාම් බොඩි සමාගම මෙහින් ගිංචි අධ්‍යාපනය දියුණු කිරීම සඳහා පාසාලා පිහිටුවීමේ ව්‍යාපාරය ද වැදගත් එකකි.

ලිජ්මේ 1896 — 1908

හැවලාක් තුමා මදරාසියේ ආණුකාර ප්‍රාථිව පත් හි ශියෙන් ලංකාණුකාර ප්‍රාථිව සර් ජෝස්ප් වැස්ට් තිංජේවී තුමා පත් ව ඇයේ ය. එහිට තුමාගේ කාලයේ කාම්පි කාම්පිය, වෙළෙඳුම, අධ්‍යාපනය යන මේවා දියුණු විය. 1897 දී වික්ටෝරියා අග රැජ් ඩියලේගේ දියමනති ප්‍රජාලිය අලභිකාර ලෙස පවත්වන ලදී. එංගලන්තියේ උන්ස්වයට සහභාගි විම සඳහා මේ රැන් ද නිකුණීති පිරිසක් ගොරා යවන ලද දි ය. මිස්රන් වෙළෙඳුම දියුණු වැමෙන් මේ රටට විභාෂ බිනසක් කියා මේ කාලයේ ඇදි ඇවේ ය. පරිත්‍යාගයෙහි නියාලි බිනවත්කු වූ සි. එවි. ද සොයිසා මහතා විසින් තෘප්‍ය රෝග නාතර ඇතර තරමක නොසන්සුන්කමක් ද හට ගන්නේ ය.

ලිජ්ල්ස් 1908 — 1907

සර් හෙන්රි බිලේක් තුමා 1903 දෙසුම්බර මාසයේ දී ලේඛකාවට පැමිණියේ ය. මින් පෙර සිටි ආණුකාර තුමාගේ කාලයේ බොහෝ වියදීම් යන කාම්පි ආරම්භ කොට තුවු හෙයින් බිලේක් තුමා අමුනු වැඩි ආරම්භ නො කෙලේ ය.

මැයිලම 1907 — 1912

සර් හෙන්ටි මැයිලම් තුමාගේ කාලයේ ඉඩම් නිරවුල් කිරීමේ කුමය ගෙන විරෝධියක් හට ගන්නේ ය. මෙයට හේතුව වූයේ මිනින්කලා විභාර සුමිය ආභ්‍යාව සහකක කිරීම ය. මහ ජනකා රස්වීම් පවත්වා, ස්වයිය විරෝධිය දැක්වීම හා ව්‍යාරාධිපතින් වහුගේදී කරුණු සාමයෙන් බෙරා ගැනීමට කැමැති විම නිසා අක්කර 97 ක් විභාරසුරාභාය වට වෙන් කරන ලදී. අනුරාධපුරයේ සිංහාන සන්නක ඉඩම් යෙනි ද මේ ශේ ම තියවුල් හට ගන්නේ ය. මේ කාලයේ පැණවු සුරාභා බඳු පැනක තිසු, රට පුරා අමදුප සමාගම් ඇති වූයේ ය. 1833 පවත් පැවති ආභ්‍යා කුමය වෙනස් කිරීම සඳහා උද්‍යෝගාතන ඇති වූයේ ද මේ කාලයේ බව විශේෂයෙන් සැලකිය යුතු ය. මේ උද්‍යෝගාතනයන් රට වාසින්ගේ ජන්දයන් මහතින් දෙ දෙනකු තෝරා ගැනීමට ඉඩ ලැබුණි. අධින් ආභ්‍යාවේ පාලනය පිට බෙදු දීම හා ගණකා වාත්‍යාධිය, නැති කිරීමේ ව්‍යාපාර වැනි සමාජයේ ආරක්ෂාවට හිතවන් වැඩි ද මේ කාලයේ සිදු විය.

වාමරුස් 1918 — 1916

පාලී භාෂාව පිළිබඳ ද්‍යායකවූ සර් රෝබට් වාමරුස් තුමා, 1913 දී ආභ්‍යාකාර පුරයට පත් ව අයේ ය. එතුමාගේ පක් තීම මේ රට වැසි බොලෙස් දෙනාගේ සතුවට හේතු වූ නැමින් පැමිණ වැඩි කළේ යන්නට පෙර ඒ බිඟාපොරොස්තු වෙනස් විය. ලෝක මහ සංග්‍රාමයන් ලෝකය වෙළි සිය අතර සිංහල-යෝභක අරගලයෙන් උඩකාවේ ඇති වූ විපත්තිය ද එයට හේතු විය. 1914 අගෝස්තු මස 4 වැනි ද ලෝක මහ සංග්‍රාමය ඇති විය. 1915 මෙසක් දින රාත්‍රි මහනුවර කැරෙලාල් කණ්ඩායමකට ගෙයෙනා කා රාත්‍රියන් කළ අරගලයක් තිසා දින කිපයක දී සිංහල-යෝභක අරගලය රට පුරා පැනිර සියේ ය. පොලිසිය සුදුසු අවස්ථාවේ දී තියවුල් මැයි පැවති පැනියේ සියා නොවෙන් පත් වාසින් සින් ගන්නේ ය. 1918 දී එතුමාගේ අභාවය සිදු වූයෙන් රට වාසින් අනිගිතන් සංවිගයට පත් වූ ය.

ආභ්‍යාකාරවරු

23

පැනිර හිය බව පිළිගනු ලැබේ. ආභ්‍යාවට තිරඹ මහ කැයල්ලක් ලෙස සැලකිමෙන් යුති තීවිය පැණවීමේ බරපකළ කායිසියට ආභ්‍යාකාරය පෙළුමුණි. එතුමාගේ උපදෙශකයන් දුන් එරදි උපදෙශක තිසා යුති තීවිය පැණ විමන් සියලු ජන ප්‍රඛානයට ගැනීමක් අවබාර මිතියෙන් කරන ලද බව පෙනේ. මෙයින් අගනා ජීවිත රාත්‍රියක් භ, දේපොල විනාශය ද සිදු වූයේ ය. මෙහි තියම ත්‍යාචිය එංගලනුයා දැනු ගන්නට ලැබුණෙන් වාමරුස් කිහිපාරෙන් අය් කොට එංගලනුයාට කැඳවන ලදී.

ඇත්ත්වරුන් 1916 — 18

තියවුල සමාජ කිරීමේ විශේෂ බලපෑල සහිතව සර් ජේන් ඇත්ත්වරුන් තුමා, ආභ්‍යාකාර වූරයට පත් ව ආයේ ය. එතුමා, කරුණු පරිස්‍ය, කොට බැංකිනාගාර ගණ මුවන් තිදිස්ස කිරීමක්, සමහරන්ගෙන් අය කළ වන්දි මුදල් ඇතුළු ආපසු ගෙවන්නට තියම කිරීමක්, තියවුල් කාලයේ රොඩ අන්දින් හුශා කළ යුති තිලභාරින්ට දකුවම් දීමන්, බෙඩඩ-මුසල්ලේ දෙ පැස්සයේ අසම්බියට මුල් හේතුවක් ව පැවති ගම්පාල, වළුහගොඩ දේවාල පෙරහැර පිළිබඳ තැකැවේ දෙ පැස්සය සමඟ කිරීමක් රටේ සාමය පැනියිමට හේතු වූයේ ය. එතුමාගේ හුශා කළාපය රට වාසින් සින් ගන්නේ ය. 1918 දී එතුමාගේ අභාවය සිදු වූයෙන් රට වාසින් අනිගිතන් සංවිගයට පත් වූ ය.

මැයි 1918 — 1926

ඇත්ත්වරුන් තුමාගේ අභාවයන් පසු සර් විළියම් හේතුවේ මැයි. එතුමා, ආභ්‍යාකාර වූරයට පත් ව ආයේ ය. 1919—20 ව්‍යාපෘති මේ රට ඇති වූ අභාර හිකය තිසා, රට වාසින් බොලෝ පිඩාවන්ට ගොදුරු වූ භ. ඉඩියා බුරුම යන රටවලින් භාල් නො ලැබේ යුම් එයට හේතුවකි. 1918 දී රට පුරා පැනිර සිය උණ ව්‍යාගතියන් බොහෝ ජීවිත සාන් ද සිදු වූයේ ය. කිතරගම පුදේශයේ කොලරා

රෝගය ද, මහජ්‍යවර මහමානීය ද, කෙලේදෙනීය පුදේරයේ අතිසාර රෝගය ද පැහිර යුතු නිසා 1921 දී වසංගත රෝගවලින් ද බොගෝ දෙනෙනක් මිය දිය ය. එනිසා මැයින් ක්‍රමාන්ත් කාලය බොහෝ දෙනාට සිහි තිබේ. ඒ අවස්ථාවේ ඇති වූ ආකාර හිගය නිසා ගොනිතාන් දියුණු කළ යුතු ය යන අදහස ද පැනිර දියේ ය.

viii ඇඩිවිචි නම් රජ වූ වේල්ස්හි ක්‍රමාරයා 1922 දී ලක්ෂණවල සම්පූර්ණ වූයේ ය. එය ලිඛිය වාසින්ට උන්සට අවස්ථාවක් විය මේ හැර මැයින් කාලයේ සිදු වූ තවත් මදෙන් සිදු තිම්වලින් කිපයක් මෙ සේ යි:- දෙ වැනි වර ආණු ප්‍රතිසංස්කරණය, ආණුවේ සේවකයින්ගේ වැටුප් 50% කින් වැඩි කිරීම, රෙන ලෙබනය ගැනීම, ලන්ඩන් විඩු වේකුලයේ රිපායේ අපෙක්ෂකයන් සඳහා වියි වේකුලය ඇරඹි කිරීම, තීරු බඳ වැඩි කිරීම, බාහාගාර හා කොලොන්නාවේ තෙල් විංකි පිහිටුවීම, යුති සමරණ සංඛ්‍ය පිහිටුවීම යනාදිය යි.

කුලීපෙෂණ 1926 — 1927

මැයින් ක්‍රමාන්ත් පසු කළක් මෙ රට මහ ලේකම් වූරය දුරු යර් හර් භූත කුලීපෙෂණ තුම, 1926 දී ආණුකාර වූරයට පත්ව ආයේ ය. රට වාසින්ගේ දුව්ලකම දන්නා කෙනකු පත්ව එම ගැන සමහරුන් අසතුවූ වූ අතර සමහරු ගතුවූ වූ ය. ලිඛිය වේ හිඳුහාස් ව්‍යාපාරයේ තායකයා වූ ඇප්ප. ආර්. සේනානායක මහතාන් මරණය සිදු වූයේ මේ කාලයේ ය. මේ දිනවල ම ලිඛිව වටේ යාත්‍රා කරන තාවක් වූ ලේකි බිලේක් යාත්‍රාව ගළු පරයක හැපිමෙන් කිදු බැසේයේ ය. මේ බඳ හානි සිදු වූ අතර ආණුවේ වූදල කන්තුව සතුව දෙක වූයෙන් බඳ වැඩි කිරීම් ආදියක් නො වන බව සෑල විමෙන් මිනිසුන් අතර තුරමක සහයසීමක් ඇති විය. වූදල කන්තුව සතුවූදෙක විමෙන් 1927 දී පාර බදු අය ගැර දුම්මන්, ආහාර තුව්වලින් කිරු බඳා

අප්‍රි කිරීමක් මිනිසුන්ගේ ප්‍රිතිය පිළිස විය. සිංහල සඩු කොළඹයක් සහය කිරීම, ගා වනුරෙන් යට නො වන පරිදි වඩා හොඳ පාරවල් දුම්ම ආදි කටයුතුවලට හාණිගාරයේ තුළු අතිරේක වූදල චෙන් කරන්නට හැකි වූයේ ය. පාකාලා, තුරවරුන්ගේ වැටුප් වැකි කිරීම හා ගම් වූලාදුනින්ට වැටුප් දෙන්නට පවත් ගැනීම ද සිදු වූයේ 1927 දී ය.

සට්ටෙන්ලි 1927 — 1931

කුලීපෙෂණ තුම, මලයාවේ ආණුකාර වූරයට පත්ව වූයෙන් සර් හරිඛ්‍රි ජීමිස් සට්ටෙන්ලි තුම, 1927 අගෝසු 20 වතේ ද ආණුකාර වූරයට පත්ව ව ආයේ ය. ආණු ප්‍රතිසංස්කරණ රිද්ධීකාරකයේ ප්‍රතිස්ථාපනයක් වගයෙන් පත්ව කරන ලද බොනෝමෝරී සාම් ප්‍රතිවිත කොමිෂන් සහාව මෙ රටට පැමිණ කරුණු පරිස්ථා කොට ආණු ක්‍රමයක් සහය කරන ලද්දේ ද මේ කාලයේ ය. ඒ ක්‍රමය පිළිගන යුතු ද නැදේද යනු මනුණ සහාවේ උණුසුම් විවෘතයට හානි විය. වැඩි දෙනාගේ කාලීනේන් පිළිගන්නා ලද අදාළක් ක්‍රමය අනුව 1931 දී රෝග මනුණ සහාව පිහිටුවන ලදී. මේ කාලයේ කොළඹ තාගර ගාලාව, මහලේකම් කායිසීලය, මනුණ සහා ගාලාව වතේ අලංකාර ගොඩනැගිලි කිපයක් සාදවන ලදී. මහන්මා, ගාකී, තුමා, මහා කැපී එළාගෝර තුමා පණ්ඩික නේරු තුමා ආදි ඉඩියාතු ගෞණියන්ගේ පැමිණීම් නිසා, මෙ රට උග්‍රීකි සහාවක් යට ගැනී දු මේ කාලයේ ය.

කොමිෂන් 1931 — 1933

සට්ටෙන්ලි තුමාගෙන් පසු සර් ගෙම් කොමිෂන් තුමා ආණුකාර වූරයට පත්ව ව ආයේ ය. අදාළක් ආණු ක්‍රමය තීයාත්වී යෙදාවීමේ දී අයි වන තත්ත්වය පැහැදිලි කිරීම සඳහා, 1933 දී එංගලන්යාව කැදවන ලද එ තුමා එක් යනාතර ඒබින්ගි දී ආහාරප්‍රාප්‍ය විය.

ස්වඛ්‍ය 1933 – 1937

ඉක්කිනී ආණුකාර පුරයට පත් ව ආයේ සර් රෙජ්‍යනෝලංඩ් ස්වඛ්‍ය තුමා යි. හෙතෙම මින් පෙර මේ රට මක ලේකම් පුරය දුරිමෙන් රටේ තොරතුරු දැන සිටියෙකි. මහනුවර අන්තම රුපු ගෙන් පසු මුවුන්ගින් තුමා විසින් එංගලන්ත්‍රියාව ගෙන තිය සිංහල සිංහාසනය හා ඕවුන්න ලංකාවට හාර දීම සඳහා ග්ලෝස්ටර් ආද්‍යාද තුමා මේ කාලයේ දී ප්‍රමිතියෙය. 1934 අග භාගයේදී රටපුර ප්‍රතිර තිය හයඩිකර මැලේරියා රෝගයෙන් ලක්ෂයක් පමණ තිය තිය බව ගණන් බලා තිබේ.

කොළඹ්‍යිකාව 1937

ලංකාණුවේ විශාල වෙනසක් ඇති කිරීමේ මූලිකයකු ලෙස ගණන් තුළ ලෙන සර් අයෝඩ් කොළඹ්‍යිකාව තුමා 1937 ලංකාවට පැමිණියේ ය. එ තුමාගේ ආණුකාරා තුළ මේ රට ඉතා බරපතලු ප්‍රකාශ රුසියක් උදේශන වූයේය. දෙවැනි ලොක මහා සංග්‍රහයෙන් උදේශන වූ විවිධ අවස්ථාවන්ට මුළුන ප්‍රමාද සිදු වීම එකකි. එහි ආහාර ප්‍රශනය හා ආරක්ෂක කටයුතු ද අවස්ථාවට සුදුසු පරිදි යොදා ගැන හැකි වීම සැලකිය යුත්තකි.

1938 අවුරුදුදේ ආණුකාර තුමාගේ බලකාල වැඩි කිරීමේ රාජාධා පණත නිසා බලවත් කැලකීම් ස්වභාවයක් මතු විය. බොනෝමොර ආණු තුමාය අනුව මේ ලද පණතක් අවශ්‍ය බව යටත් විජ්‍ය භාර ඇමැන් තුමාගේ අදහස වූයෙන් මේ රට මනතුවරෙන් විරෝධයෙන් ප්‍රතිඵලියක් තො විය.

එ විශේෂ ම මතු වූ අනෙක් බරපතලු ප්‍රශනය නම් තිදෙසික කමිකරුවන්ගේ පැමිණීම පිමා කිරීම සි උදේශනයෙන් ප්‍රතිඵලියක් වශයෙන් කොමිෂන් සභාවක් පත් කරන ලදුව පරිස්‍යාවෙන් පසු එයට අවස්ථාව තො, වන බව තීරණය විය. මේ ප්‍රශනය තවත් උග්‍ර වීම තීසා පණ්ඩ නොරු තුමා මෙයි පැමිණ මේ රට ප්‍රභානයන් සමඟ විශ්‍යා

ආණුකාරවරු

27

සාක්ෂි, ද පැවැත්මිය. 1938 අධ්‍යාපන පණත ද රටේ කැලකීමක් ඇති කළ එකකි. වැනි පසුයේ කමුන්ඩනේ එය සිර විය. ආණුකාර තුමා යා ඇමැන් මකුලය අනර ඇතිවූ සෙදයක් නිසා ඇමුනිවරු ඉල්ලා ඇස්මීමද මෙකාලයට අයන් කවන් කැලකිලි සහිත සිදු වීමක් ආරක්ෂක තීන් යටතේ සමර දෙපාලන. පසු නායකයන් සිර භාරයට ගැනීම ද කවන් කැලකීමකි. වතු කමිකරුවන්ගේ වැඩි තැබැයුම් ඇදිය ද පැහැරන්නට විය.

මුවද

යටත රුජයක් වශයෙන් පැවති ලංකාවේ අනුකිම ආණුකාර පුරයන් බොමිනියන් ලංකාවේ පළමු වැනි අභ්‍යන්තර පුරයන් දැරිමෙන් උපයක් කිහිපියකට පත් වියේ මේ මිහා පැමිණී සර් හෙන්ට මොන්ක් මෙසන් මුවද තුමා යි. මේ පිළිබඳ විස්තර ආණුතුම සංවින පරිවෝද්‍යායකි සදහන් වේ.

3. අභ්‍යන්තර වියවුල් හා හදිසී අවසාන

1815 න් පෙර

ඉංග්‍රීසින්ගේ පාලනය ආරමු වූ තැන් පටන් මේ වන තුරු ඇයි වූ අභ්‍යන්තර වියවුල් හා හදිසී අවසාන කිසුයකි. එධින් පළමු වැනි වියවුල ලෙස සාලකිය යුතුන්නේ 1797 දී අසාධාරණ බඳු පැණවීම ගෙන රට පුරා පැතිර හිය මිරෝබය යි. මිශ්‍රන්ගේ සාචාලික ක්‍රියාත්මක නො සාලකා ගෙවා ගෙන නොහැක්කන්ට හදාඟල දුනුවම දීමන් නිසා කුපිත වූ මිනිස්සු කළුහ කරන්නට පටන් ගන් හ. මේ කැරලි කෝලාඡලයේ ප්‍රතිඵලය වූයේ පළමු වරට ආණු ක්‍රමය වෙනස් තිබයි. සිවිල් පාලනය සඳේස් බව ගෝරුම් ගත් එංගලනු ආණුව ලංකාවේ වූනුද බව පෙදෙස් ඔවුන්නට යටත් ප්‍රදෙශයක් ලෙස ආණුවක් පණවා යටත් විදෙස හාර අමැතිවරයා යටත් ආණුකාරයකු ලවා පාලනය කිරීමට පටන් ගැනීම ඒ අවසානේ දී ආරමු හිය.

මින් පසු දියි වූ නොසන්සුන් සාලයක් 1815 දක්වා ගත විය. මහනුවර රුපු හා රඳාලුවරන් අතර හෙදය හා, එයට ම සම්බන්ධ ඉංග්‍රීසින් හා, මහනුවර අතර තන්තිය ද රට වාසින්ගේ නොසන්සුන්කම වැඩිමට සේනු වූයේ ය. මහනුවර රුප්‍රාය දී තමන්ට කුමැති පරිදි අවනත කර ගැනීමේ ආයාවත් සිම් ගෝරේන් ආණුකාරයා පිළිමකු-ලිවේ සමඟ සාකච්ඡා කරමින් ඔහුගේ අදහස් සෙවිය. ඒ අතර ම රුප්‍රාය හිමි ප්‍රතිඵලියෙන් නො, හැකි ටැම්පා අවසාන ප්‍රතිඵලියෙන් නො, තැනුවනු වූ සිංහලයේ වූනුද බව පෙදෙස් ඇතුළුව පසු බැඳීම ගෙන රුප්‍රාලේ හිත්වන් අමැතියකු වූ ලෙවිලේ වරදකාරයා, ලෙස තෝරා මරණ දක්නායට යටත් කිරීම ප්‍ර විශ්‍රම රුපසිංහ රුපු කර ගන් බරපතු වරදකි.

මින් පසු ඉංග්‍රීසි සිංහල දේ පස්‍යය අතර සටන් කළකට තත්ත්ව වූ නැතුන් උඩි රට දින පතා, ම කැලඹුණු තන්තිය වැඩි විය. ඉංග්‍රීසින් ද අවසානක් පුද්‍රනම් කරමින් සිටියෙන් ය. ඇහැළුල්පාල විසින් ඇයි කළ සාරගමුවේ කුරුල්ල තොලුලිනියෙහි මැඩ පාට්‍යේ වූ නැතුන් ඒ සමඟ ම ඉංග්‍රීසි සෙනාව සිංහලේ ප්‍රදෙශයට ඇතුළු එමන්, මහනුවර රුප්‍රා විරුධී ව පුඩි ප්‍රකාශ කිරීමන් නිසා රට පුරා පුඩි හිනිය පැනිර උයෙන් ය. 1815 පෙබරවාරි මස අග හාගේ දී මේ සටන අවන් වූයේ ප්‍ර විශ්‍රම රුපසිංහ රුපු සිංහාරයට ගැනීමන්, සිංහලේ දුර්ජය ඉංග්‍රීසින්ට හාර දීමන් සිදු විමනි.

1818 කුරුලිල

මෙය පුඩියක් වූවත් ඉංග්‍රීසින් හා, රට වාසින් අතර සිදු වූවක් නො, වේ. රට වාසින්ගේ ඉලුලිම පිට දුව රජකුට විරුධී ව කරන සටනක බව ප්‍රකාශ කිරීමට මෙන් පුඩි ප්‍රකාශ පත්‍රයේ ද මේ බව, සඳහන් කර තිබුණි. සිංහලයන් හා ඉංග්‍රීසින්, අතර තීයම සටනක් ආරමු වූයේ 1818 දී ය.

දුෂ්චරණය වන ගත ප්‍රදෙශයෙන් ආරමු වූ හෙයින් මෙයට දැඟලී ය සි ව්‍යවහාර වන තමුදු අන්ත වශයෙන් සබරගමුව, කෝරලු තුන, සහර කෝරලුය යන ප්‍රදෙශ හැර අන් සියලු ප්‍රදෙශයෙන්හි කැරල්ල පැහිර හිය, ක් මෙන් ම ඒ මිනිස්සු මහයේ බෙඩායෙන් පුක්කා ව සාක්ෂිය සටන කරගෙන තියාතු ය. උඩ රට ප්‍රඟාත්, පුඩ් නීතියට යන් කොට දිසි කාලයක් තැබීමෙන් භා සටන්, හිති කැබීම් ආදියෙන් දේ ප්‍රසෘතිමට සිදු වූ හානිය විභාලය. රදු වරන් බොසේ දෙනාකු මරණීය දැක්කිනයට යටන කරන ලදින් කැරල්ල මැඩි පැවැත්මට හැකි විය. මේ කාරලි කොලුගලය තිසා ඉංග්‍රීසින් බලාපොරොත්තු වූ පරිදි උඩ රට පෙදෙසේ පාලනය සඳහා රදුවරන්ට තුළු බලය බිඳ දුමන්තට හැකි විය. 1818 ප්‍රසාද පත්‍රයෙන් ඒ සියල්ල පැහැදිලි කොට නිබේ.

මේ වියවුල මහ හැරී වැඩි කළක් ගත වන්තට පෙර විමුලධිනාරජනීංහ රජා යන ආරුස් නාමයක් ගොඳ ගන් තානෙන්නෙක්; සිංහාසනයට අයිතිවාසිකම් කියමින් 1820 පමණේ දී ඩීමුනුන්න ප්‍රදෙශයේ සෙනාන අවනත කර ගන්තට වැයුම් කෙළේ ය. ඔහුට රදුවරන්ගේ සහායය නො ලැබීම් තිසා ආණුවට අසු විය. මරණීය දැක්කිනයට තියම වූ ඔහු පසු ව ඒ තින්දුව වෙනස් කරනු ඇතුළු මැඩි මුරිසියට පිටුවහළු කරන්තට යෙදුණී.

1823 දී ද මේ බුදු ම කැරල්ලක් තුවර කළාපීයේ ඉපදිමීමේ කුම්ඛනුණුයක් ආරමු විය. රදුවරන්ගෙන් එයට ද පිසිවක් නො වියෙන් කුම්ඛනුණුකරුවන් අල්ලා ගත හැකි විය.

1835 විමියේ දී ඇති වූ කුම්ඛනුණුය කෝල්බ්ස්කේන් ආණු ප්‍රසීස්සකරණයට කාලනීම් තිසා, ඇති වූ ප්‍රබඳ ව්‍යාපාරයක් ලෙස පෙනී ගියේ ය. මහවිලකුනුන් නිලමේ විසින් මේ රහස්‍ය ආණුවට දන්වන ලදී. එ වකට මස අදිකාරම් ක්‍රත්තුර දුරු (බාල) මොල්ලිගොඩ කිලමේ දැක්කා

දිසාපති හා ඩිස්සුන් කිප නමක් ද වොද්‍යනාටට අසු වූ යෙන් තුළුම්, ඩිකරණය ඉදිරිපිට විනිවාස සිදු විය. මෙහි ජුරිසාම පහත රිටියන්ගෙන් හා ඉංග්‍රීසින්ගෙන් පුක්කා විය. කිසිදු සාක්ෂියක් ඕප්පු නො වූ හෙයින් වින්සිකරුවන් තීදහස කිරීමට ජුරිසාමට සිංහලයේ හිරණය කළ භ. එති සිංහ ඉංග්‍රීසින් ඔවුන්ට දැකුවම් දීමට බලාපොරොත්තු වූ තමුන් සිංහලයන්ගේ සංඝ්, වලුඩ් හෙයින් එබන්දකුගු නො හැකි විය. කුමනුණය දැනුම් දුන් මහවැලුන්ගේ, මහජනිකාරම් තනතුරට පස් කරනු ලැබේ ය. මේ, උඩිගොඩ තීලමේ පසු කාලයක දී සතර කොරලේ දිසාපති වූ රුරයට පත් විය.

උඩවේ කැරල්ලෙන් පසු සාලකිය යුතු වියවුලක් ඇත් වූයේ 1848 මායලේ ප්‍රදෙශයේ ය. මේ වියවුල් ආරමු තීමට හේතු වශයෙන් සඳහන් වන්නේ අහිතව බිඳ තියම කිරීම් ගැන වැසියන් තුළ ඇති වූ අසනුව ය. විශාල සුවුදුවක් ආණුකාරයට මේ ගොවියන් සඳහා ගොවී පළවල් වන සතුන්ගෙන් ආරස්සා, කර ගැනීමට සුවක්කා තබා ගැනීම සිරිත හි. ඒ ගැන අවුරුදු ඡ්‍යා බිඳ ගෙවන්නට සිදු තීම මහයේ කරදරයකි. මේ ගැන කරුණු කියා සිටීමට ගැමියෝ රුසි වශයෙන් මහතුවර ඒශකක තුමා තමු තීමට පැමිණිය ය. විභාල හැඳුවක් ආණුකාරයට මේ ගැන කියා සිටීමට කොළඹට ගමන් කළ භ. එ වකට ‘ඇබ්සුරටර්’ පත්‍රයෙන් කනී වූ රුරය දුරු වෙශ්‍යාවායී එලියට මහනා ඔවුන් මූණ්ගයේ ආණුවට කරුණු කියා සිටිනා බවට පෙනායන්ද ඒ පසු ඔවුන් විසිර ගියේ ය. මේ බුදු සිදු තීම ගැම නාගරයක ම පාහේ සිදු විය. ඇන්තා වශයෙන් මෙය බුද්‍යවලට විරුධ ව මිනිසුන් කරුණු කියා සිටීමට කළ වැයමක් මුව ද ආණුකාරයා ඔහුගේ උපදෙශකයන්ගේ ව්‍යන් වියාස කොට තියම කැරල්ලක් සි සිංහ පුඩ් නීතිය පණවා, එය මැඩි පැවැත්මට තීරණය කෙළේ ය.

මේ කුමය අනුගමනය කරන්නට සිදු වූයේ පුරණුජප්පු නම් තැන්කේන් මහතුවර රජ කමට පස් කර ගන් බවන් ගොන්ගාල්ලිගොඩ බණඩා, නම්ස්නේක් මායලේ

ମୁଖ ଯକ୍ଷମା

ଶିଶୁ ପ୍ରକଟନା ସଂସ୍ଥା

පුටුන්

පිට

සිම්පතික ආම්. සී. ගුණසේන සහ සාමාගම
නො. 217, කොරීස් තිදිය, කොළඹ.
නො. 33, යටිනුවර තිදිය, මහනුවර.
නො. 2, මාතර පාර, ගාල්ල.

ප්‍රථම මූල්‍ය 1961 මාර්තු

මූල්‍ය:
මිනුල්‍යාර මූල්‍යාලය, ප්‍රමුඛ මරදාන,
කොළඹ

1	වන මැද ගැමි තිවාස	1
2	කසාද කුවිගැම	10
3	අවමන් පිණීස “සිංහයා” යැයි පවතින සිංහලයෝ	13
4	ලබරට ගිවිසුම	20
5	රුමනියන් තිය ඇසුල පෙරකුර	25
6	ප්‍රශ්නිරිජපු අමුල	29
7	මහල් මුළුව හා මාරුනු 2 වන ද	33
8	රාචනා ගේ ලංකා පුරුෂ	39
9	මහනුවර ඩිජි වූ කැරී	43
10	සිංහලේ අරාජක වූ ද්‍රව්‍ය	48
11	කැවුම් කළා පරපුරවල්	57
12	දිස් තිදින උබරට කළා කරුවෝ	62
13	කින්කර මිනිසුසු	67
14	ඇංගමික නිදහස නැති බෙංද්‍රවයෝ	73
15	කිහිප රපේක්ස්	77
16	බලේන් පිළිබඳ මිශ්‍රවාස	83
17	නෑකල්ස කුදා පෙදෙස	87
18	සිංහල රජ්‍ය දුන් දුළුවම්	93
19	මහ තුවර යක්කු	98
20	මහ අලි වනසා පැමුවන් මරණ කැරී	140
21	වන මි	112
22	රිදී විකාරය	117
23	රදුලුවරුන් ගේ ආදහන සිරිස්	120
24	පන්ද කෙශීය	124
25	අධ්‍යක්ෂම - එදා සහ අදා	133
26	අපේ පැයැණි ආදහන සිරිස්	138
27	දැනු මැයිලරේ රහස ප්‍රජා	144
28	දියවින නීලමේ තේරීම	151
29	මයියංගනය	153
30	දදාගල්දෙදාරුව	160

කුද්ධී පත්‍රය

ii

		පෙළ	පෙළ	වරද	ඡවරද
31	රක්කරි දූෂ්චර	161			
32	උබදුම්බර ගොවීයෝ	176			
33	සිඹිජ මලක්	180			
34	උබරට අලේලීමට රහස් සංකාවන්,	185	6	8	ඉනෝ
35	වන මැද පාසල්	129	6	10	ලක්ඩු
36	මුද්ධ ජයන්තිය ද්‍රවයේ දී	195	7	18	කලේ
37	උබපාන ශේදය	200			
38	උබරටට අවුරුදු පත්‍රම විපත්	205	12	3	අන පිටිසර
39	බොලෙන රෝග ගැන ගැමියන් කරන දේ	209	16	25	ම, මෙනෙක්
40	නිල අලේලීම්	215	35	1	කවිත්තියට
41	පුද්ම සිංහල ඇස් වෙදකම්	221	89	1	අව්‍යාප්‍ය වූවේ
42	බොයිල් දුම් සිංහල අවුරුදු සිරින්	228			අව්‍යාප්‍ය වූවේ
43	මලුවතු මහ කාණිම් පත්‍රකුරෙන හැරී	223	91	23	මිලුවර
44	නුවර පෙරහැර අස්ථෙයේ හොරමැරකම්	236	108	21	නුවන්
45	නුවර පෙරහැර සංකර වේ	242	125	...	ගොඩක්
46	ජයසිරි මහ බොද්ධය	247	126	4	විශේෂ
47	1256 දෙසාම්බරයේ දී මා දුම් නුරුණු වැව	253	134	2	නරම්
48	වැලිමිට සරණාකර මහ කාණිම් ගේ යටියිය නොරුවර,	259	136	20	අැසන්
		136	21	අරාඩනා	අරාඩනා ගැන
		143	6	ප්‍රකුදුවලින්	ප්‍රකුදුවලින්
		153	...	මුහුන්	මුහුන්
		169	11	විංචරයේ	විංචරයේ
		175	3	කෑම	කෑම නිසා
		210	23	කරනී	කරනී
		215	22	දක්ෂයන්	දක්ෂයන්
		224	9	පරපුරේ	පරපුරේ
		227	13	කොට	කොටම්

4 උඩරට හිටිසුම

1815 මාරුතු දෙ වන දා, මහනුවර මගුල් මුළුවේ දී ඉං-
ග්‍රීසින් කා උඩරට සිංහලයන් අතර ඇතිවූ හිටිසුම සිංහල
කර තීමේ මහෙන්සුවයන් මහනුවර දළඟ මැදුර අසල දී
කළකට උඩ දී අවුරුදු පත්‍ර පැවැත් විණි. සිංහලයන් ගේ
ආගමික නිදහස රුකා දීමල ඉවහල් වූ එම හිටිසුම සිංහල
කරන්නවුන් ගේ සාම්ප්‍රදායුව හාරුන තිය යුතු ඉතා, වැදගත්
කාරණයන් ඇත්තේ ය. එදා අන්සන් කැබු හිටිසුමේ සිං-
හල භා ඉංග්‍රීසි පිටපත්වලට කුමක් වූයේ ඇ? මේ තෙක්
කල් එංගලන්තයේ කා ලංකාවේ රජයේ ලේඛනාගාරවල පරිස්ථා කළ කළුන් උඩරට හිටිසුමේ මූල් පිටපත් සෞයා
ගත්තව නො ලැබුණේ ය යි ආචාර්යී පෝල් රු. පිරිස් මහතා
සඳහන් කර ඇත්තේ ය. රදලුවරුන් ගේරුම් ගත්තේ
හිටිසුමේ සිංහල පිටපත ය. අද දක්කට ඇති හිටිසුමේ ඉං-
ග්‍රීසි අනුවාදයන් සිංහල පිටපත් අදහස් හරහාටි ප්‍රකාශ
කො, වේ යා යි ද ඒ මහතා සඳහන් කරයි.

දිකී කාලයන් ත්‍රිකාන්‍යයේ පාර්ලිමේන්තුවේ කා නින්
වේදින් ගේ කරකම්ලට හාජත වූ උඩරට හිටිසුම කඩාකප-
පල් කර දුම්මට ඇතුම්මූ උන්සාහ ගත් නා. එහි පස්වන
වගන්තිය තීසා මිශනාරින් හට පහර වැදෙතා යි තියක් ඇති
විය. උඩ රට රදලුවරුන් හට දේශීකම් කළ තවත් පිරිස්
මේ රටේ ම ඇති වූ නා. මොවුන් ඇතින් ඒ හිටිසුමේ මූල්
පිටපත් විනාශ වූයේ ද තැන ගොන් එය සෞරෙන් ගෙන
සහවා ඇතු යි ද යන ප්‍රශ්න ගැනන් සාම්ප්‍රදාය යුතු ය.

ගුරුන්වය හිමි තිය යුතු උතුමෙක්

හිටිසුමට අන්සන් කඩා කල් යන් යන් ම සිංහලයන් ගේ
බලය හික වූ බව පැහැදිලි විය. පන්සලක දේවාලයක පෙර-
කැරක් පැවැත්තීමට තරම් නිදහසන් කැනී කැනට වැඩි

යෙදුණේ ය. ගම්පොල වල්ලුහගාඩ දේවාලයේ පෙරහැර
පැවැත්තීමට 1912 දී එකි බස්නායක නිලමේ ඉල්ලු අවසරයට
රජයෙන් පැවැත්තු පිළිබුර ඊට එක් නිදසුනකි. බස්නායක
නිලමේ නීතියේ පිහිට සෙවී ය. එවකට දිස්ත්‍රික් කුම්පාර-
වරයා වූ ආචාර්යී පෝල් රු. පිරිස් මහතා උඩරට හිටිසුමේ
කොන්දේසි අනුව දීන් නීරණයෙන් පසු සිංහලයනට
කැනක් උඩරිණි. 1915 පෙබරවාරි දෙවන දා ශේෂ්‍යාධි-
කරණයෙන් එම නඩු නින්දුව වෙනස් කරමින් තෙව් සහ
සම්පායෝ විනිවේයකාරයන් දුන් නීරණය රටේ කුලුයිලි
ස්වභාවයකට තුළු දුන්නේ ය. උඩරට සිංහල - මූස්ලීම්
කොළඹලය, දරුණු අතට හැරැණේ ය. උඩරට හිටිසුමේ
කා නීති ප්‍රශ්න සසං දක්වමින් යුක්තිය ඉවු කිරීමට ඉදිරිපත්
වූ, පෝල් රු. පිරිස් උඩුමා අමක්ක කොට මාරුතු 2 වෙනි ද
“හිටිසුම් උඩුසාව” පැවැත් මීම නොහොඳි යා යි මා පව-
සන්නේ ගරු කළ යුතු අයට ගරු කැරුම මහන්ම ගනියක්
වා සිංහල් කරවමිනි.

෋ඩරට හිටිසුමට, ත්‍රිකාන්‍ය රජය වෙනුවෙන් රෝඩ්වි
මූල්‍යීරින් ආංශ්‍යාකාරයා ද සිංහලයන් වෙනුවෙන් උඩු-
වරුන් දහ දෙනෙක් ද අන්සන් කැබු නා. සිංහලයේ අව-
සාක සමයේ තුව විද්‍යා පාන එම හිටිසුමට සමඟරුන් අන්-
සන් කලේ දෙමෙනෙකි. ඇහැලේපාල, පිළිමකළවීටේ දෙ
වන අදිකාරම්, පිළිමකළවීටේ සකර කොරුලයේ දිසාව කා
රණවන්නේ මාකලේ දිසාව ගේ ද දෙමළ අන්සන්වලින්
පෙනී යන්නේ අද ඉංගිරිසේයට මෙන් එදා දෙමළට අප
නායකයන් ගරු කළ බවය. හිටිසුම ලියා ඇති සිංහලයෙන්
ම ජාතියක පරිහාණය පැහැදිලි ව පෙනෙන්. අදහස් පැහැ-
දිලිව ගේරුම් ගත හැකි පරිදි තින්සුම ලියා කැනක් එකි ඇති
වෙනස් වමිනා කම් ගැන සාම්ප්‍රදාය බලා ක්‍රිස්තියන් විට පැහැදිලි
වෙන කැරුණු හිමිපයකි.

රජුට විරුද්ධී ව

ගිවිසුමේ මූල කොන්දේසි ගණන 12 කි.

රජු සිංහාසනයෙන් පහ කිරීම, රජ ප්‍රාල හා ජට සබඳ අයට රජය වෙනුමෙන් ආති උරුමයන් තැනි කිරීම, රජ සහ ඕනෑම ගෝඛෝයේ අය රෙටෙන් පිටුවහල කිරීම යන කරුණු තුන පළමු එක කොන්දේසි තුනෙන් දැක්වේ. සිංහලය රැක ගන් රජුට විරුද්ධී ව ඉංග්‍රීසින් ඇරඹු කළම් සටනේ අවසානය මෙය විය

ආගම යොමු කොන්දේසිය

හතරවන වගන්තියෙන් සිංහලය මහා බ්‍රිතාන්ත්‍යයේ රජයට පරිවර්තන ලදී. දුර දිග බලා ගොශ නො බලා ලියාච්චු ඉතු, ම වැදගේ කොන්දේසිය තම් පහ වැන්තයි. “මෙකි රටවල් වල මූලාදත් සහ වැසියන් විසිනුත් අදහන්කා වූ බ්‍රිතාන්ත්‍යය ද දේවාලම් ද කඩ් කළ තො කැකිව පවත්-වන්කට ඕනෑම, සහ එහි කළයුතු ද සංස්‍යා වහුන්යේලා ද විභාරස්ථාන ද දේවාල ද පවත්වන්ට සහ ආරක්ෂා කරන්-වන් ඕනෑය.” මේ කොන්දේසියේ ‘කඩ කළ තො කැකිව’ යන ව්‍යවහාර අනුව බ්‍රිතාන්ත්‍යයේ රාජ්‍ය පාලකයෙන් නීති තේඛීඛුන් වාද කරන්කට පවත් ගොශ හා ජට හේතුව, මේ නීති, ත්‍රික්ෂිතියානී බැම්ය පත්‍රරාවා ලැන්කට ගොශ කැකිව ද යන සැකය ය. සිංහලයන් ගේන් මහා සංස්‍යා ගේන් බලා ආරක්ෂා තීමට සහ එරිය් වර සටන් කිරීමටන් නීතියෙන් ඉඩ ලැබුණේ මේ කොන්දේසිය නීතා ය.

ඇරීර විධ හා මරණ දැක්වම

“හානු, සන්ධි ජේරාක අවයවයන් කැපීමෙන් කරන කාඩාප්‍රකාර වූ ඇරීර විධ වෙදකා තැනි කරන්ව සහ කහ-කම් කරන්වන් යෙදුනා,” යනුවෙන් යය වන වගන්තියේ

දැක්වෙන්නේ ඇරීර විධ තැනි කඩ යුතු බවය මරණය දක්වම් පැමිණීමේ දී එඟන්ක තැන විසින් ඔප්පු කොට ආණුකාරයා ගෙන් බලා ගත යුතු බව සහන් වන කොන්දේසියෙන් සඳහන් වේ

රදුලුවරුන්ට බලයක්

“මෙකි දේව යටත් ව සිංහලේ රටවල් වල වැසියන් ගෙ සිවිල් එනම් ගම්බීම දේපල ගෙ ගැන කිසෙක නඩු ද, ක්‍රිමි-කල් එනම මිනිමාරුම් සෞරකම් ආදි නඩු ද යන මේ නඩු පනන් සහ රටේ ආණුව ද නියමව නිබෙන කුමවලට සහ ව්‍යවහාරව නිබෙන ප්‍රකාර බලලේ ලන් රදුලුවරු විසින් පවත්වන්ට ඕනෑය.....” යන අට වන වගන්තියෙන් රදුලුවරු-කට විශේෂ බලයක් ලැබිණි. එය කඩ යුතු අන්දම ගැන විස්කරයක් ඒ කොන්දේසියේ ම ඇති.

පිට ජාතින්

සිංහලේ වැසියන් කොට වන පිට ජාතින් පිළිබඳ පාල-නයේ දී ඉංග්‍රීසි නීතිය අනුගමනය කඩ යුතු ආකාරය ගැන කුව වන වගන්තියේ දැක් විස්කරයකින් සඳහන් වේ.

වෙනස් කරනු බැ

ඉහත සඳහන් කොන්දේසිවල සිරකම ගැන 10 වැනුවෙන් සඳහන් වනුවෙන් මේ ගොශ ය. “ගොශ, හමුදාව එන ගමනේ දී ස්වල්ප කාලුයකට ප්‍රසිද්ධි කඩ වූ යම් දැක්වීම් පත්‍රයක අනුයාව් කරන්කොට ගෙන ඉහළ වගන්තිවල්

කාරණ වැඹකෙන්ට යෙදෙන්නේ කුඩාවක් හර, ඉහළ වගන්තිවලට එකඟ නොවෙන මේ සැම අනෙකුවල් මෙයින් අවලංගු කරන්ව යෙදුනාය.” 11, 12 කොන්දේසිලලින්, මේ රටේ ආදායම හා ටෙපුදුම මූඛාත්‍යයේ මහ රජු ගේ වැඩිව හා මේ රැක්වී යහාපත්‍ය යෝදාන බිම සඳහන් වේ

අහැලේපාලට වැටනේ

1815 වේ මාරුතු 2 එනා අ, ම ආකාශේපාල තේ අන් ඇත මේ නිවිදුමල නො යෙදුමේ කුමක් නිසා ඇ ඔ අනුව ඉංග්‍රීසින්ගේ කුටී අවබෝධ වූ නිසා මිය, ඉංග්‍රීසින් කියන පරිදි තහවුරු රජකම නො දැනා නොවේ. මේ නිවිදුම අන්දන් කොට රට පවර, දී පැය කිහිපයකට පසු මහා පාස්සා හා රදලවරන් අතර ආයි වූ රහස්‍ය පාකවත් කළේන්, දැඩි හිම් ඇත්තා ගෙන යාමට උපකුම යෙදුවෙන් කුමක් නිසා දැනී සෞයා බැල්‍රේය යුතු ය.

5 රුමතියන් ගිය අසේල පෙරහැර

අමුරදු දේ දහස් ගණනාක් නීස්සේ මේ රට වැස්සේ ඇසළ යැණිකෙළුවල යෙදුනේ ය. හින්දු ආගමේ බල පැමි අනුව නොයෙක් මූහුණුවරින් කැරුණු සැණකෙළු අනරෙන් මහනුවර දී පැවත්වෙන ඇසළ කෙශිය අග බැන් ගනී තු: 1747 සිට 1782 නොවා රජ කළ කිරීති තු රජ සිංහ රජු සමයේ දී බුද්ධාගමේ මූහුණුවරන් ගන් තුවර ඇසේල කෙශිය පසු කලේක දළඳ පෙරහැර තමින් හැඳින්වෙන්කට පටන් ගනී. අද තුවර පෙරහැරට දේවාල භතරක් පහ දැඩි, මාලිගාව ද සහනාගි වන තැඹුන් තු: 1675 පමණේ දී එ ගේ නො එය දැඩි, පෙරහැර මෙන් නාථ දේවාල පෙරහැරන් එකල නො ඇ බිමට ගෙනිහාසික පාස්සා ලැබේ ඇති අභියාත්‍ය තුවර ඇසළ කෙශියට එකල දී සහනාගි වූ යෙ අලුත්තුවර, කතරගම හා පත්තින් යන දේවාල තුක පමණ ය.

විදේශීන් ගේ පොත් පත්

කිරීති තු රාජසිංහ රජුට පසු ව වූ වෙනස් කම් පැහැදිලි ව දක්වෙන විදේශීන් ගේ පොත් පත් කිහිපයක් ඇතු. තුවර පෙරහැර ගැන සම්පූජ්‍ය විස්තරයක් 1815 සැප්තැම්බර මස 13 වන අ, පිට වූ ගැසට් පත්‍රයේ සඳහන් ය. බුචුවින් ආණුකාරයා හා ඔහු ගේ ආර්යාවන් ඒ පෙරහැර බලුවේ රජ මැදුර අසා වූ දකිනා, මුලුවේ සිටය. පෙරහැරට සහනාගි වූ හැම දෙනා, ම මත්පැනින් වැළැකි සිටි අන්දම ගැන මේපර කේටි විසින් සඳහන් කරන ලදී. බොකිලි ගේ දින පොත් අ තුවර පෙරහැර ගැන සඳහන් එ ඇතු.

කීර්ති ශ්‍රී රාජසේහ රජුට පෙර සමයේ තුවර ඇසළ පෙරහැර හා සැණකෙනිය ගැන විස්තරයක් කරන ලද්දේ අවුරුදු 23 ක් (1657 සිව් 1680 දක්වා) හිරකරුවේ එම රෙබලට නොක්ස් විසිනි. දෙ වත් රාජසේහ රජු එකල තුවර රජ කළේ ය. අද හා එද තුවර ඇසළ කෙළියේ හැරි සසද බැලීමෙන් මේ රට සංයෝගීයෙක් සිනම තුළු තුවරක් කෙ සේ වෙනස් එ දැසි නොරම් ගත හැකි ය. නොක්ස් දුමු පෙරහැර විස්තරයේ එක මේ කරුණු ගැන සිඛ බලනු මෙනවි.

මහ ජන පුද පඩුරු

සුදු අදුමෙන් සරසක ලද ඇතෙකි පාට කරන ලද සරයටියක් දැනින් රැගේ කපුවෙක් උරු පිට ය ඒ සරයටියට මහ ජනය වැද තමස්කාර කරනි. පුද පඩුරු පිරි තමනි. මිනි ගෙවිසැකි ව සරසක ලද අලි ඇතුළු හත්තියක් පමණ ඒ ඇතා ඉදිරියෙන් ගමන් කරනි.

යෝධ තැබුම්

මේ අලි ඇතුළුව පිටි පසින් ගමන් කරන්නේ යෝධ මිනිසුන් ගේ රු සිභ්‍යපත් කරවන ලෙසට අදුගෙනු පැයෙන් කුමයට කටන පුරුෂයෝ ය. විභාළ ගස් ගල් උදුරු දැමීමට කරම් ගක්නි සම්පත්ත යෝධ පුරුෂයන් මූර්තිමණ් කරවන ජවනිකාවකි එය. අන් හැම ගබ්දයක් ම මැඹිගෙන මහ හඩින් බෙර, කලා හා කාලම් පටවල් වාදනය කරන විභාළ පිරිසක් ඔවුනට පසු ව යනි.

පෙරහැරේ ගැනුන්

මුවුනටන් පසුව විභාළ කැටුම් කශේෂියමකි ඒ ඒ දේවාලවල නොයෙනුන් ජෝවයන් කරන එක් එක් කුලයේ ස්ථ්‍රීන් තිදෙනා බැඳින් අත්වැල් බැඳෙගෙන ජෝලියට යනි. මුවුන් අකර කැටුම් හා වැයුම් කරන්නඩින් ගේ කශේෂියම් ද ගමන් කරනි.

අංත්‍ර තුවර දෙළියෝ

පෙර සැදහන් ඇතා හා දේවාහරණයන් රැගෙන එක කපුවා, අක්නට ලැබෙන්නේ ඉහත සඳහන් සත්තින් හා නළු-වන්ට පසුව ය. ඒ ඇතා උඩ සිටින ඇනෙක් මිනිසා දේවාහරණයට ගෙළව ප්‍රතිස කුඩායන් වැනි යමක් අල්ල, ගෙන සිලි. ඒ ඇතාට පසුව එන එක ඇත්තු සැදෙනෙකි දේවාහරණ රැගෙන එන එක ඇත්තු සැදෙනෙකි දේවාහරණ රැගෙන එන එක ඇත්තු සැදෙනෙකි දේවාලයවල සේවය කරන ස්ථ්‍රීනු ය. (උරු ගැනුන් ලෙසට නොක්ස් මේවාන් හඳුනා දී ඇත ඒ දේවාලවල කැටි හරි හැරි නොදාන් කම නිසා තුවකි. එ සේ ගමන් කරන්නට ඇත්තේ ආලන්න් අම්මලා මිය හැකි ය) මේ සමග දේවාලයවල සෙසු සේවකයෝ ද යනි.

මූල රටේ ම රුමනියන් පෙරහැරේ

දේවාලවල සේවකයකට පසු ගමන් කළේ මූල රටේ ම සිටි ඉතාම රුමන් ස්ථ්‍රීනු ය. රටේ දියුණුව විද්‍යා, පාන ඒ රුමන් ස්ථ්‍රීනු හැකි කරම් ලස්සනට ඇද පැලුද එති. දේව උපහාරය වශයෙන් යන මේ පුන්දියන් දහස් ගණනයි. පෙරහැර යක විදි කොකි, නොරණ ඇදියෙන් සරසා ද්‍රව්‍ය ය දෙක්කි එක ඒ පිරිපිදුවට තැබන්.

සුද්ධ හැමුදුවන් පෙරහැරේ

එ රුමනියනට පසුව ගමන් කරන්නේ සේබ්ලන් පිහිටුවරු සෙන්පතියෝ ය. පෙර දී කම් මහ රජ ද අසකු පිට කැඩි මේ පෙරහැරේ ගමන් කළ කා ඇසළු පෙශයට දින සිභ්‍යපත් පිට උඩ සිටි පෙරහැරේ ගෙනයාමට පටන් ගතියි. දිය කුපුම් පෙරහැරක් ද ඇත. ඒට පසු පැවැත්වෙන වලි-සකුන් කැටුම් ගැන ද නොක්ස් සඳහන් කර ඇතා.

පිහුම් කාරයන් ඉත්දියාවෙන්

දේවාලුවින් දේවාහරණ එක්සියට ගෙන පෙරහැර පිටත් වෙත තුරු මහජනයාට විරෝධ්‍යකාරයින් ගේ හා භාව්‍යන් ගේ කෙශී සෙල්ලම් බලා තුවු තීමට අඩු ලැබූණු බවත් නොක්ස් ප්‍රවසයි. තුවර අසැල පෙරහැරට 1815 පමණේ දී පිහුම් කාරයින් ඉත්දියාවෙනුන් ආ බව ආචාර්යී පෝල් රු. පිරිස් මහතා ගේ “සිංහලේ ඇත් ද පෙළේරියටිස්” (සිංහලේ සහ දේශප්‍රේමිතු) තැමැත් පොන්ස් සඳහන් ය.

නොක්ස් ගෙන් ගත යුත්තා

රෙඛවි නොක්ස් තුවර පෙරහැරගෙන ඉහත සඳහන් කරුණු ඇතුළත් විස්තරය ලියා ඇත්තේ පෙරහැර බලා අවුරුදු බෙවාහෝ ගණකකට පසු වය. ඔහු විස්තරය ලියා ගෙන යදේදී සිකිපත් වුණු කරුණු එයේ ම ලියා ඇත. එකල පෙරහැර ගමන් කළේ ඔහු කියන විධියට ම යැයි සිතීම වැරදි ය. ඒ පෙරහැර විස්තරයෙන් ගත යුතු ප්‍රධාන කරුණු කිහිපයකි. අද පෙරහැරේ කැනි ගොඩ අදුමින් එන කොටසක් එදා විය. මය්යාගනයේ පෙරහැරේ කවමන් ඇති උග්‍රේ බ්‍රහ්ම නැමැති රුපය එහි න්‍යට්‍රාවගෙනු ලෙස පිළිගත හැකි ය. ගෙයකයිම්බර, සුරතිමලු වැනි ගොඩයක් සිකිපත් කරවන ඒ ජවතිකාව කැනි තියාම ගෙන එමසා බලීය යුතු ය.

අද පෙරහැරේ ගමන් කරන්නේ දේවාලුවල හා, මාලි-ගාවේ ආලුන්නි අම්මලා පමණ ය. රටේ සරුසාර කම පෙන් වන රුමනියන් පෙරහැරේ යාම එද වූ බව සිෂ්ටගත හැකි අනෙක් කරුණකි. තුවර අසැල පෙරහැරට බුද්ධීයාගම ද එක් වීම නිසා පෙරහැරේ රුමනියකට ඉවත් වන්කට සිදු තියැයි සිෂ්ටගත හැකි ය. අදවා ගත වර්ත තුනකට පමණ ඉහත දී වූ පෙරහැරෙන් අද අසැල පෙරහැරේ හා සැණු-කෙශීයෙන් කො බඳු වෙතක් කම කුමක් නිසා මි දු යි සෞයා බලීම පාඨකයකට හාර ය.

6 පත්තිරිප්පු අවුල

1953 දෙසැම්බර මාසය වන තුරු ම, මහනුවර පත්ති-රිප්පුව දළඳ මාලිගාවේ කොටසක් වෙතැයි ක්වුරුන් පාහේ විශ්වාස කර ගෙන සිරිය ය. දෙවනි එල්සිබන් රිජ්න දළඳ මැදුරට ප්‍රමුණීම, පත්තිරිප්පුවේ සිට පෙරහැර කැරුණීම යන දේ කරුණ තිසා සමහර නිකි පැවිදී “බෙංත්‍යානුවර” ලොකු ගැටුවක් වූ සාපන්නු ප්‍රශ්නය පැන තැගුණෙන් ය. නෙක සතියක් පමණ කළේ ප්‍රවාන්නි පත්තිවල මිල් පිටුවේ ලොකු අකුරින් ඒ ගැන පළ වූ ප්‍රවත්තන් අපමණ ය බෙංත්‍යානුවේන් අබොඩ්‍යානුවේන් කඟා, කළු න. ඒ අය ගේ “කම්” පවා ප්‍රවත්තන් පත්තිවල පළ විය. මහාවායි මලල-කේකර මහතාන් බෙංත්‍යානුවේන් මේ ප්‍රශ්නයට අන ගැසු ය.

ප්‍රවත්තන් පත්තිවලින්

1953 දෙසැම්බර 19 වන ද දිනමිනේ පළ වූ ලිපියකින්, පත්තිරිප්පුවේ අයිතිය පිළිබඳ ප්‍රශ්නය මතු කොට පෙන්වා දී මෙය දළඳ මාලිගාවේ කොටසක් වෙශයෙන් නො ව රජය සන්නක වස්තුවක් වෙශයෙන් ප්‍රවත්තන බව ම, විසින් පැහැදිලි කරන ලදී. එයින් පසු කැඡල්ලේ දී පැවත්ත් වූ බෙංත්‍යානුවේන් සම්මේලනයේ දී සිටිර කර ගන් ගොඩනාවක් අනුව, මෙනි අයිතිය සහ සතු කරන ලෙස රජයෙන් ඉල්ලන ලදී එය ඉටු විය. ඉන් පසු කුමක් වේදා යි මේ ගෙන උණු ගොඩනාවක් වූ වූ අය ගේ සැලුකිල්ලට යොමු විය යුත්තේන් ය. ඒට උප-කාරයක් වෙශයෙන් මෙහි ඉත්තිකාසය ද ගෙන කැර දක් විය යුතු යැයි හඳුනී.

සිංහලයේ අන්තිමට රජ වූ මූලික විකුම රුජසිංහ රජ තුමා විසින් ක්‍රි: වම් 1810 පමණේ දී සාධවා, නීම කරවන ලද මේ පත්තිරිප්පුව 1815 ගිවිසුමෙන් පසු ඉංග්‍රීසි රජය සතු විය.

ඉංග්‍රීසි සෞල්දුලටෝ මෙහි තතර වූ ය. ඔවුනු තීමන් ව කටත් තබන්. වන්දනාවේ ප්‍රාමිණී ස්හුනාව හිරිහර කරන්-කටත් පටන් ගන් ය. ඉන් පසු මෙය ඒළඟන් ත තැන ගේ ප්‍රධාන කායනීලය විය. ඒ සඳහා මේ සාමාන්‍ය එතරම් යෝගය බවත් නො දුටු හෙතෙම මෙය වසා දමා නිකම්ම සිලෙන්තට හැරියේ ය.

ප්‍රස්ථකාලයන් වීම

මධ්‍යම දිසාවේ දිසාපති වූ ජෝන් පාසන් මහතාව සිංහල ඉගෙනීමට වුවමතා විය. ගරු පුරියගෙඩා සේෂින හිමි රට සහාය වූ ය. ඉන් දෙදෙනා අතර මිනුරාදම වැඩිණි. සේෂින හිමි තුමන් කළ ඉල්ලිමක් අහක දමන්තට නො කැසී වූ පාර්සින් මහතා මේ පන්තිරිප්පුව ප්‍රස්ථකාලයන් බවට හැරීමට කැමැති විය.

නෙත් වැනි ඇච්චිති සුමරා මේ රටු ඒ එම නිමන්තනේ 1875 ජූනි මස ගී වන දින මෙහි ප්‍රස්ථකාලයන් ආරම්භ විය. ගරු බඩි. එවි ග්‍රැයරි ආණ්ඩුකාරයා, ජෝන් පාසන් ඒළඟන් ත තැන භා දුනුවූ දියවතින තීලුමෙන් එට පුරෝගාමී වූ ය. මෙහි පළමුවන හාරකාර බුරය හිමි වූ යේ. ගරු සේෂින හිමිවිය. ගරු කෙලුවන්නේ මහානාග කිරුළනු, ගළගෙදර බම්පිද්ධි යන හිමිවර, අනතුරු ව ඒ තීලුයට පන් වූ ය. දැනට මෙහි හාරකාර බුරය දරන්නේ ගරු සිරිමල්-වන්නේ ආනන්ද සහාමිතු ය.

පාලනිය

මේ තෙක් කල මෙහි කඩ්නුව ගැන කටයුතු කළේ රජය ය. ප්‍රස්ථකාලය පාලනය කෙරෙන්නේ “මහනුවර ප්‍රවිත ප්‍රස්ථකාල පාලක සහාව” විසිනි. එහි සාමාජික සංඛ්‍යාව සියයකට වැඩි නො විය යුතු ය. කාරක සහාවට දහ හතර දෙනෙන් සිටිනි. මධ්‍යම දිසාවේ ඒළඟන් හා

උප ඒළඟන් තරුන් මල්වතු අස්ථිර මහා භා හිමි තරුන්, දියවතින තීලුමෙන් මහ අදිකාරම් තුමාන් මැදරට ජෙන්ත් දිසාපති තුමාන් තීලු බලයෙන් මෙහි කාරක සහාවට පන් වෙනි. සෙසු ගන් දෙනා පාලක සහාව විසින් පන් කරනු ලබනි.

භාරකාර තැනි

ප්‍රස්ථකාලයේ හාරකාර තැන මල්වතු අස්ථිර උපය විහාරයේ කෙනෙකු විය යුතු ය. හාරකාර කම දැමීමට සුදුසු කම් ප්‍රසිද්ධ කරන්නේ පාලක සහාපති වූ මධ්‍යම දිසාවේ ඒළඟන් ත තැන විසිනි. සහාපති ගෙන් අවසර ගන් විදේශීකයනට ද මෙහි පොන් කියවිය හැකි ය. දුරලු පොන් පන්තිරිප්පුවන් පිටත ගෙන යාමට ඉඩ නො දේ. මාසයක් ඇතුළුන ආපසු දීමේ පොරේන්දුව පිට පුලුහු පොන් ගෙන යාමට සාමාජිකයනට බලය නිලේ. වසක සාමාජික මුදල රු 5.00 කි කාරක සහීකයන් දේ දෙනෙකු ගේ යෝජන, ස්ථිරන්ව හා කාරක සහාවේ වැඩි කැමැතික් ආනොන් මෙහි සාමාජිකන්වය ලබා ගත හැකි ය.

පිදුම් ලැබන පොන්

මෙහි ඇන්නේ පාලී, සිංහල, සංස්කෘත පොන් ය. දැනට මුදුණය වී ඇති පොන්වල ප්‍රස්ථ කොළ පොන් රුකියක් මෙහි ඇත මෙහි පොන් ලබා ගෙන කියීමට සුදුසු තැනක් තැනි. වන්දනා, කරුවන් දින පත්, පිය ගෙනන් මෙහි රෙක් වෙමින් මල්, සුවද දුම් ය, මුදල් පරික්‍රාග කරන විට, ඒ අසලක සිට වූ පොතක් කියීම දුෂ්කර බැවින් මේ

ස්ථානයෙන් පැබෙන ප්‍රයෝගනය ඉතා අල්ප බව නො කියා සිටින නො කැකිය. එ බැවින්, මෙහි අඟිල් පොන්වලීන් තිසි එල තිසි ශේ ලද කැකි පරිදි කිසි යම් වෙනස් කම් කිහිපයක් කළ යුතු බව පෙන්වා දීම අපේ යුතුකමනි.

ව්‍යවස්ථා

දැනට මේ සහාවේ ව්‍යවස්ථා, මාලාව සකස් කොට ඇත්තේ රජයේ පාලනය යටතේ පැවති අවධියට සරි දෙන ශේ ය. මහා සංසාධා යතු වූ පසු එකිනෑද වෙනස් කම් කරන්නට සිදු වෙනු ඇත. සිම්ති ගණකකට නො ව වැඩි දෙනකුට ප්‍රයෝගන පැබෙන පරිදි මෙහි කටයුතු සැලැස්-සුව මැති. රජයේ “දේපාල පුජාවේ” ආරම්භයක් වූ මේ පන්තිරිප්පු පුජාව තිසා ඒ පියල්ල සැලැස්නු ඇතියි නො, එට තිසි කටයුතු රජය විසින් ම යොදා නො දැනු යි.

7 මහුල් මඩුව ගා මාරතු දේ වන ද

ඉංග්‍රීසින් ගේ කොන්දේසිවලට මේ රට කායකයන් ගෙන් අන්සන් ගෙන එන්ගලන්තයේ කොටසක් බවට මේ රට පන් කර ගත්තේ 1815 මාරතු දේ වන ද, ය. සිංහල කොටස බිම අම් තිබෙනු නො ඉවාසිය කැකි එම වැඩියපොල යුම්ගල හිමි ගේ පසුවට බෑංගන්ත්තුව එල්ල වියෙන්, තිම ඇද හෙළුනු ගැඹු එම කොටස යෙගන එන්ගලන්තයේ මහ රජ් ගේ දෙපා අඟ ම එය ගෙඳුන්න බව, බුඩුන්තින් ආණ්ඩු-කාර්යා ගේ ප්‍රකාශුවන් වහා වහා මේ රටත් පිටත් ම යන්නට සුදුනු වියේ න් මාරතු දේ වන ද, ය. හිවිසුමට අන්සන් තබා දේ පැයන් යන්නටත් පෙර. සිංහල කායකයනට එකිනෙක හරි හාටි පෙනී අනු මූල් විලට එ කසු කසු ගා දළඳ, හිමි සකවා ගෙන යාමට කටයුතු කළේන් මාරතු දේ වන ද, ය.

රාජ්‍ය රාජ්‍යීංහ

මේ වැනි එතිනාසික දිනයක දී ඒ හාම සිකිපන් කර-වමින් සිංහලේ අන්තිම අභ්‍යනුවර දී කාරුණු මහ උන්සවයේ දී දළඳ, මාදුරට පිරිනාමුණු රජයේ පුද පැවුරු වූ පන්තිරිප්පුව හා මහුල් මඩුව බොගෝ දෙනකු ගේ සැලැකිල්ලට යොමු තී දේ දේපා ගෙෂ රටෙන් පිටත ම තරනු ලැබූ හී විනුම රාජ්‍යීංහ රජ් ගේ කළවන් රුවුලෙන් එසි කෙද බලොති මූහුණ මේ ද සිකියට කැඳෙන්නේ සතුරා දින්නේ කැවෙ-මින් ඔහු විසින් ගොඩ කාවන ලද පන්තිරිප්පුව තිසා ය. අසදිස ද කට වැනි පොතක් ලියන්නට කරම් හෙළ බෙහෙ නොදා දන් යාජ්‍ය රාජ්‍යීංහ රජ් මෙන් ම සියම් මහා, තිකාය පිළිවුවා සහ රද කෙනකුන් ද පන් කොට සඡුන හොඛවන්නට වෙහෙස ගන් කිරීති හී රාජ්‍යීංහ රජ් ද අප සිකියට කැඳෙන්නේ මාරතු දේ වන ද කාරුණු රජයේ මහුල් මඩු පුජාව තිසා ය.

නම් තේරුම

රජ්‍යන් විසින් පරිහරණය කාරෙන අසිපත, ඇතා, ඒය ආදියට මූල් කැවුව, මූල් ඇතා ඇ ලේසින් කියනි. එමත් ම රජ්‍යන් විසින් සෙවින ලද මධුවට මූල් මධුව ය ය කියනි. මහනුවර සමයේ ඉතිහාසය අවශ්‍යක නිවේදන මේ “මූල් මධුව” වෙනසය අසන්නට ලැබෙන්නේ 1747 දී රජ වන් කිරීනි මූල් රාජපිෂ්ඨ රජ ගෙන් පසුව ය 1706 දී සිහු-පුන් පන් කරේඛපිෂ්ඨ රජ ලේදේසි නාතාපතිවරුන් පිළිගන් තැනට කියු නම “දකිනා, සාලුව” මේ ඔහුට “මූල් මධුවක්” තිබුණු බවට සාධක නැත.

ගිනිබන් වූ මූල් මධුව

කිරීනි මූල් රාජපිෂ්ඨ රජ දවස පළමු වන වරට කැනුණු මූල් මධුව ද ලිය කාටයම්න් හෙබේ දැනුම් කළ තැනක් විය රාජ්‍ය පාලනය පිළිබඳ සහා, අධිකරණ කටයුතු, නාතා-පතිවරුන් හා විශේෂ ආගන්ෂකයන් පිළිගැනීම වැනි කටයුතු එකිනේ. 1765 ජනවාරි ම,සැන් දී සේ.කඩල පුරය ආක්‍රමණය කරනු පිණිස ලේදේසිනු පිටත් වූ භ. පැන් එක් ආ.භූතිකාරයා ද කැවුව හා ආ ලේදේසි සේනාව මහනුවරට පිවිසෙන් ම රජ උඩියුම්බර මැද මහනුවරට පැන ගියේ ය. රජ සෞඛන්නට ගන් වෙසෙසින් පලක් නො, වූ එ එම යුතු ලේදේසිනු මහනුවර ගිනි බන් කළේ ය. වෙසෙර විහාර බිඳ ශේෂවෝ ය. දළඹ මාලිගයෙන් හා රජ මැයිරෙන් කාඩි ශිනි දැලෙන් අවට ගස කොළන් මලානික වූයේ ය. රජ ලේ ශිලි තැන් සෞඛ සෞඛ ගොස් ශිනි තැඩි කළ ඒ පළමු වන මූල් මධුව ද දැනී ගියේ ය.

රාජාධි රාජපිෂ්ඨ

මහනුවර කළ දළඹ මැයිරට උතුරෙන් හා කළුවේරියට බටහිරෙන් පිහිටි මූල් මධුව කැවුරුන් විසින් තැබුණු එකක් දැනී නිය ම වෙශයෙන් කිව නො හැකි ය. රාජාධි රාජපිෂ්ඨ රජ විසින් 1784 දී වැඩි ආරම්භ කරවන ලද මේ මධුව 1798 දී රජ වූ ඉ විනුම ගුරුසිංහ රජ විසින් නිම කරවන ලද්දෙකා හි සමඟා කියනි. ලේදේසින් විසින් දැවුණු අර මූල් මධුව තුළු තැන ම, කිරීනි මූල් රාජපිෂ්ඨ රජ විසින් තැවකන් අද දැන් නම් ගැනී මූල් මධුව දැන් කරවන ලද සි තවන් මතයනි.

සිංහල මේස්තර හා ලියවාල් කාටයම්න් දකුම් කුඩා වූ මෙම මූල් මධුවට තිනු කළාකාරසින් ආදි යන්නේ එකි ඇති ඇති කළාන්තික එරිකාකම් නිසා, ය. පිංහල උරුවට අනුව තැඹුණු එම ගොඩිකාලීල්ලේ පැංගිල් ඉදිරි පන් කළේන් ඒ අනුව එය ගොඩිනාංශුයෙන් දාන විනු ගිල්පියසු වූ දේශීජු මූලාචාරී හෙබන් අරන්නා ගුරුන්නා,න්යේ ය. ඔහු තැවට පැන දේ තැන හා, ගන්නේ ඇතුළුන් කියන පරිදි මූල් මධුවේ වාඩි කරදිදි නො වූ 1810 පමණේ දැඩ් පන්තිරිප්පූලේ ද්ව කැබේමේ දී අවධානු උගුලන් නිසා, ය. රඳා පිහිසක් මූල් ආදුම් පලනිලවික් නිසා, ඔහු ප මිරුදුව රජට ගනු කියා උගුලක් අට තු බව කියනි. පන්තිරිප්පූලේ ද්ව කොට කර කැජපතිමෙන් රජ ගෙන් අපහාස ලබා දැන් පසු එය දර, ගන නො හැකි ව බේශමිලර මැවට පැන අරන්නා ගුරුන්නා,න්සේ සිය පන් තාස, ගන් බව ඇදුනීමට සාධක ඇත.

සිරි කනු අරක් ගනී

අන් කිසි ගොඩිකාලීල් දක්කට නැත් අසුර, කාටයම් විනු විශේෂයක් මෙන් ඇත. එක් කොනාකටව අව්දෙකා බැඩින් කොන් හකරට අරක් ගැනී සිරි කන ගේ රුප තීස් දෙකක් මේ මූල් මධු කාටයම් අතර දක්කට ලැබේ.

සිරකත ගේ බැල්ම හෙරා කුඩාතු මෙය රජුවන් රටටන් සෙකක් වන බව ඇතුළුවම ඒ ලක්ෂණය ගේ විනු හෙරා ඇතා කි විශ්වාසයක් පවතී. එහි ඇත්තේ ලිය රු මිස සිරකත් රු නො වේ ය හි කළාවේදී වේ. බ්ලි. කරුණාරන්ත මහතා පවතියි.

මැක්වූවෝල් තාතාපති

විදේශීකායකු තමන් වෙත ප්‍රමිණී කළ, කම උදාරම් බිඛ මහු ගේ සින්හි කා වැදි යන අන්දමින් රාජ සේරස පෙන්-වන්නට රජ සිහසුන් අරා සිරියේ මේ මෙහ්ල් මුහුවේදී ය. 1800 අප්‍රේල් මස 9 වන දා, ඉංග්‍රීසි තාතාපතියක් මූලික විනුම රාජසිංහ රජ බැහැ දැක්මට ආවේ ය. ඉංග්‍රීසින් කා උඩිරට රජ අතර මිනුන්වයක් සඳහා පමණක් නො ව රටේ හටේ හරිහාරී දැක දැන ගන්නට ප්‍රමිණී මැක්වූවෝල් කාමැනි මහු මෙහ්ල් මුහුවේදී එ ද, රජ හමුවූ අයුරු කොට්ඨර ගේ “ඳාකා විස්තර ය” (1807) තාමැනි පොගේ සඳහන් ය.

රු දෙළුගත්

රජුට හා මහ ඇදිකාරම්වන් කැයි පිණිස මැක්වූවෝල් ගෙනා හාන්ති රස අතර රිසක් හා අසුන් හන් දෙනෙක් ද වූ ය. (මේ බැඩි ගෙන විස්තරයක් පොල් රු. පිරිස මහන්මා ගේ ‘ත්‍රි සිංහල’ කාමැනි පොගේ උප ග්‍රන්ථයෙහි නඳහන් ය.) එ ගේ කැයි ද රැගෙන ආ මැක්වූවෝල්ට රජ දක්නට ලැබුණේ රුන් දෙළුගත් පමණ ය. ක්‍රමයෙන් තීර හතක් විවිධ වූ පසු දිස් වූ මූලික රාජසිංහ රජුට කළ රජ සම-මාන සියල්ල ම රජු ගේ උදාරම් බව මැක්වූවෝල්ට ඇග-මිමට කරන ලද දි ගේ විශ්වාස කළේ ය. ගෙන්න ආංසු-කාරයා එවු මිනුරු හඳුන පිළුගන්නට පෙර තුන් විම දන් අන්දම දන් ඕඩා වැඩා වැඩා මැක්වූවෝල් අන්දම ද කොට්ඨර ගේ දාකා විස්-තරයෙහි සඳහන් ය.

මහ නැඩුව

රාජප්‍රේක් කම වැනි ඉතා බරපතල වැරදි පිළිබඳ තැපෑල් අවිකරණයට මහ තැපෑල යැයි කියන්. මහ ඇදිකා-රම හා සෙසු ඇදිකාරම්වරුන් ඉදිරි පන් ව විසදුනු මහ තැපෑ-වට රජ ද සහභාගි වූ ය. අද ගෞග්‍යාධිකරණය වැනි එකකි මේ මහ තැපෑල. මෙහ්ල් මුහුවේදී පාවැනි එය රජ සබයක සිර ඉසිලි.

තුඩි පත් - සන්නස්

තුඩිපත්, සන්නස් හා කාන්කන් රජ විසින් පිරික්මන ලද්දෙන් මේ මෙහ්ල් මුහුවේදී ය. මහ කා හිමි-වරුන්, අනු කා හිමි හා වෙනත් ආගමික නිලධාරීන් පන් කරනු ලැබුවේන් මෙහි දී ය. පැයනි සිරිස් අනුව 1815 අප්‍රේල් 14 වන ද, සිංහල අවුරුදු කටයුතු ඉවු කළ අන්දම ගැනක් බොයිලි ගේ දින පොගේ සඳහන් වේ.

දිග රවුල්-කස පිපිරිම්

1815 මාරුතු දෙවන ද, මේ මෙහ්ල් මුහුවේදී වූ සිද්ධිය ඉතා වැදුණක් එකකි. බුලුන්රින් ආංසු-කාරයා සහ පිළිම-කලුවේ මෙහ්ල් මුහුවට ප්‍රමිණයේ එ ද, සවස හතරට ය. දිග රවුලෙන් හා රඳල ඇඟලෙන් හෙබි උඩිරට කායකයන් විසි දෙනකු රු ලැබා ප්‍රමිණයේ කස හඩි පතුරුවම් සිළුමකලුවේ ඔවුන් පිළිගනි. මොල්ලිගොඩ ඔවුන් ආංසු-කාරයාට ඉදිරිපත් කළේ ය. සිංහල මහජනයා ගෙන් එ කරම විභාග පිරිසක් මෙහ්ල් මුහුව අසඳ රස් නො වූ යේ, ඉංග්‍රීසින් ගේ පුද් බෙර හා පෙළුපාලියට බියෙනැයි එවකට දෙශකර කෙනකු ව සිටි හෙන්ටි මාෂල් මහකා අදහස් කරයි.

මහා සංස්කෘති සිර භාරයට

කිවිපුල අන්සන් කොට පිරිස් විසුරුණු. ජට මද සත්‍ය-කට පමණ පසු ඉංග්‍රීසින් දළඳ හිමි කැනි ලබ දැන ගන්හා. සිංහලයන් දළඳ හිමි සෙක් කුමක අදහසකින් දැය වටහා ගන් ඉංග්‍රීසින් අස්ථිති මල්වතු මහ සංස්කෘති සිර භාරයට ගන්හා. 1815 මාර්තු 10 වක ද එම උග්‍රය විහාරයේ හිම්පුහු මහුල් මුහුවට රස් වූ ය. පන්දම් පෙරවු කොට පැමිණි සිරිති පරිදි පැමිණි උක් වහනයේදා, බොයිල් කා සංදෝලන්කී විෂින් පිළිගනු ලැබූ ය. දළඳ හිමි ආපසු දීම ය; සස්කාන පිළුබද කටයුතු ප්‍රශ්න සිංහාසනයේ ගැන මෙනි දී සාකච්ඡා. විඳී.

රඳලුවරුන්ට තර්තනයක්

ඉංග්‍රීසින් කුරාස්කා රඳලුවරුන් ක්‍රිංප දෙකකු ගෙ මෙහෙයිම පරිදි උග්‍ර යා චෝල්ලස්ස ප්‍රදේශවල ගැනී සි කාරිලි ඉකා දරුණු අත්‍ය හැරිණි. 1818 ජනවාරි 1 වන දා ආහාරේපාල, කපුලයන් ප්‍රධාන කොට කටයුතු රඳලුවරුන් මහුල් මුහුවට රස විය යුතු බවට ආණ්ඩුකාර තැනා ගැනී. ගෙලේ මෙළුමෙන් සාහාරිණි පැමිණි ආය ගෙන් ගෙන්හි. ඉකා ම දරුණු ලෙස තර්තනය කළ ඕවුන්ටින් ආණ්ඩුකාර තැනා කැජ්‍රේපාල වැනි රඳලුවරුන් ගෙ දේපාල රාජ සැස් සැම්මාන දෙන බවට දුකාන ශේෂී ය. ඉතුරු පසු එ ගැනු පැය කාඩුවු මූල්‍ය විසුද්ධා ලද දෙන් මුහුල් මුහුල් දැන්වී ඇය. කැජ්‍රේපාල ගෙ සිස සාහාරිණි තිරණය තුළු මෙන් ම අන් මේ මහුල් මුහුවට අන් තුළු සුමක් තිරණ දැය සිනා බාලිය යුතු ය.

බෙඟදී තීමරෝධය

1825 දී, ශ්‍රීංචු දේව මෙහෙයක් මේ මහුල් මුහුල් දී පැවැත් මිම් ගැන බොජුවයේ බලුවක් ලෙස විරෝධය පළ කළ හ. ඉන් පසු එ වැශ්‍යන්කට මෙය ඉඩ ගො දෙන ලදී.

එ ද මෙන් ම ආදන් ගෙනිහාසික දේ සිදු වෙන මේ සාහාරිය දළඳ මියුරටි පෙරා දීය යුතු ය, ඒ බොජුවයේ කළක සිය උද්භෑෂිතය සැක්සේ දෙනා පැමිණි ම ය. මටත සිදු වේ.

8 රාචණා ගේ ලංකා පුරුණ

විජය රජ ගේ පැමිණිමට පෙර මේ රට ඉතිහාසය හරි කැටී සෞයා ගන්නට කම හැම අනින් ම සේදිසි කළ යුතු මූල් ම කැන ලෙක් ගෙ සෙවන් ලෙන්ගෙ කමින් ගැඳින්වෙන කන්ද හා එ අවට පෙදෙස වෙතු සිකෙන්නට ඉඩ සැලුණේ මාන් සිකවතුන් තිදෙනකුන් වන මැද ගම් බලන්නට ගිය විට දී ය.

ලෙක් ගල

රාචණා රජ අවස වූ “ලංකා පුරුණ” ගැන අපට අසාර්-කට ලැබේ ඇත. අද “ත්‍රිතිවි” කගරය මෙන් මෙන් එ කළ ලංකා පුරුණේ වූ ලක් ගල දේශාන්තර පිළිබඳ මධ්‍යස්ථානය සෙවන් බිත්තුව වශයෙන් සළකනු ලැබේණි සි කියනි. මූහුදේ කැවි ගමනට ලක් ගල ඉලක්ක වූ නිසා මේ කම් ලැබේණි සි ආහාමෙන් කියනි. මූදු මට්ටමේ සිට අඩි කාර දැය තුන්සිය විසි හතරක් උරු වූ මේ ඩිරි හිසට කුගෙණිතින් කළන් උරු කුද කැනි බැවින් මුදට පෙන්ම ඉඩ විටින් පිළිබඳ ඇති නියමී.

පිහිටිම භා මාර්ගයන්

මහතුවර හා මාතලේ දිස්ත්‍රික්ක සීමා වැට් අස්ථේ මේ ලෙන්ගෙ ගල හරහා ය. ලක් ගල ගිරි හිස අයක් වන්නේ මහ-තුවර දිස්ත්‍රික්ක තීමාරිය ය. තෙල්දෙනිය පසු කොට රන් ගල දී බිජයන් බැජි පසින් සෙක් තීප් රාජයකින් කටයුතු සැකපුම් පහක් ඇනින් පිහිටි කොබිත් ගැජ් ශේෂන් අවටල මෙටුව දක්වා යනුයි ය. එ ගැන මූදු මට්ටමේ සිට අඩි කාර දැකක් පමණ උරු ය. ලක් ගෙවා පාතුපුම් දෙකක් පමණ මානින් පිහිටි මූහුදේ ගම මූදු මට්ටමේ සිට අඩි ඇඟක් පමණ උරු ය. දීර්ඝ මාර්ගයන් ඔස්ථේ අඩි තුන් දැහැ එක්මක් පසු කර සැතැපුම් දෙනාක් දාර පැමිණි ම ය. මටත සිදු වේ.

කිනිකෙකුලියාව - නම් ගම්

මූලිරේ පාසලුල අප ගොඩ වැදුණේ අප විසින් ම අපේ රත්තු හෝජනය පිළිගෙල කර ගැනීනා ඇවියෙනි. එහි සිටි ප්‍රධානාචාර්යා සිංහලීය මහතා හා එම මැතිංජිය ගේ කාරු-ඡික සංහුරියන් තිසු අප ගිය කාපුන්තා සඳහා වැඩි පුර කාලයක් ලැබේනි. අප ගැමියන් හා එක් ම පැරණි තොරතුරු අවුශිස්න්හට විමු. ගල් ලෙන්වල තොරතුරුන් රණ-මුරේ, කිනිකෙකුලියාව, මූලිරේ, කයිකාවල, කැඩුවල, මාලි-ගාන්නේ, උයන්ගොඩුව, රාවණා ආදි, සිනා ගල ආදි නම් ගම් හා කුන් ගොඩ සැමුකා බිඟුක විට මේ ප්‍රදේශීයෙක් වටිනා ඉතිහාසයක් ගැඹු වි ඇතුළු සියන් මූලිරේ දී ඇසු ගම් පුවන් දෙකක් පහත දැක්වනු ලැබේ.

භාස් කම් ඇති රුප

ලක්ගල ගලේ මැද බැවියේ සිප ගෙන් දිය පහරක් ඇත එය වාචෙන්නේ මහවැලි ගෙන් අන්තක් එක “මහ ඕසුල” ය. රාවණා අංශ කම්න් කැඳින් ලෙන එම අංශ දිගේ පහරට යන විට ගල් දෙකක් සංඛ්‍යා ටේ එ දෙක අතරින් ඇංශ ගෙන්. මූණෙන් මූණ බල, සිරින රුප දෙකක් එ ගල් දෙකකි කොට්ඨ ඇත. එ රුප අති හිසක් පමණ උස ය. ඉන් එකක් ගැහැණු රුපයකි. ඔවුන්නක් වැනි හිස වැසෙමක් ඇති පිරිම රාචී උස්‍ය රුපුලක් ද තිබේ. ගො ගෙම එ ස්ත්‍රීය ගේ ප්‍රය දෙසට අංශිල්‍යක් දික් කොට සිංහ යම් ප්‍රශ්නයක් ඇසන බව පෙනේ. ආය භක්කෙහි අත තබා දුක් මූෂ විෂායක් පායි. මේ රුප සියන් දුටුවන් කිහිප දෙනකු ගෙන් ම අපට අසන්නට ලබුණු තොරතුරු ය ඉහත දැක්වූයේ.

පරමේශ්වරී

මූලිරේ ගැමියකු විසින් කියන ලද පුවනක් මේ ගේ ය: “අපේ අන්තලා, තුන්නලා ගෙන් අකළ තියෙන කුටියට ඕන්න රාවණා කියලා රැජේක් සිටියා. මහා බිඟුවන්තයෙක්.

මත්තර සාස්තර ඉහුණින් ම දැක ගෙන සිටිය..... ඉතින් එ සිනා පරමේශ්වරී කියත් බිඡුවක් හාගා ගෙන ඇවා. දැවින් හිටියා කියන්නේ අන්න අර කන්දේ මාලිගාවක පු.” මේ පදනුව් වියේ ලකේ ගලු ගො ය. “එ සිනා පරමේශ්වරී දේවී ගේ ඇතරන් කම්නි තියෙන් නිදන් කරලා තියෙන්නේ. දැන් එවාට එකිරුණා අරක් ගැනීල ඉත්තවා පු.”

ලියන් ගොඩුව හා විල

මූලිරේ සිට බැඩපුම තුනක් පමණ දුර කාරංගොඩුව පාර ඔස්සේ හිය විට පැප වන්නේ මූද මට්ටමේ සිට අසි දෙදෙකක් පමණ උස පෙදෙසකි. ලකේ ගලුව උතුරු දෙසින් එට යා බඩ ම තවන් තිරි හිස් දෙක් ඇත. ඉන් එකක කොටසක් දෙදුරී ඕම ඇද වැටී තිබේ. රාවණා රජු ගේ ලංකා පුරයේ උයන්වන්ත තීඩු කොටස එ ගල් ප්‍රතුරෙන් යට වි ඇතුළු සිය ද එහි සියන් ගැනීම් විල ද වැඩි තියෙන් ය යි ද කියනි. කැනිකලාවක් වි එහි විලක් තීඩු බව ඇදකීමට ඉඩ තිබේ.

තාරංගොඩුව

අප කාරංගොඩුවට ලිං, විමු. ඇරවිව මහතා ගේ ගෙදැරව ගොඩ වැදුණෙනු. එ මහතා ගෙදැර ගො, සිටි තුවුන් එම මැතිංජිය හා දරු කාල සිංහල සිරින් පරිදි අප පිළිගන්න. බඩින්න්න කොනෙක් දැය කිවනෙක්න් අප පස් දෙකාට (මග පෙන්වන්නාන් ඇතුළු ව) කාල් හේරු දෙකක් කම්බ, දෙක ලෙස කිය, සිටියෙමු. අපේ බඩින්න කො, කරම් මහන් එ දැය කියනෙක්, එක්කෙන්ට හාල් හේරුවක බන් උවමිනා වෙශැය සිනිංජි. බන් ඉදෙන තුරු මැඩු පිවිවු කා ගේ පානය කළ අප කාරංගොඩුවේ ගේදැර බලන්නට හියෙමු.

පැරණි කලාවක්

“අම්මෙමේ මේ ප්‍රාග් ගල් සිටියා කියන රජ්‍යරුවේ ක්‍රිඩා” යේ අපි මැහැලුක ගෙන් අසුම්.

“අනේ මත්ද අපට ඔවුනා, දුන් සිංහ තියෙනවා ය. ඉස්-සර නම් අසල තියෙනවා. එව්වා, සිංහ වෙත්නේ නෑ.....” කියමින් ඇ ගේ දෙසට ගොස් ආපසු භැඳී, “ඕනෑන අර සිකා පරමේෂසරින් සිටියා කියන්නේ අර කන්දේ.” ආපසු භැඳී ගේ දෙසට යුතින් අඩි දෙක තුනක් ගියාය. තුවති සිට ඔවුන් කියමින් ආපසු භැරුණාය. “මලයා කාමන් උනේ නෑ..... රාවණා රජ්‍යරුවේ... ..... ඔන්න මතක් උණා..... රාවණා රජ්‍යරුවායි සිනා, පරමේෂසරියි සිටියෙ ඔය කන්දේ මාලිගාවකු. මලයාගේ රා පහරකින් අයෝගිකී එකුන මලිගාවකු ” ඇ මයෝගනය දෙසට අක දිග කොට, “අන්න අර වැඳි රටේ කැන්නේ (මිමිකැන්නේ) ඉදාල, තමයි මලයා විද්‍යා කියන්නේ. අනෙක් ඇත්තේ සිනා, පරමේෂසරි ගේ ආහරණ ටික අත්ත ගොහින් සිනා ගල් කිදන් කරලා තියෙනවා” කියමින් ඇ කතාව හමාර කළා ය.

9 මහනුවර බිජි වූ ගැටී

මහනුවර ඇසැල පෙරහර කා සම්බන්ධ වන සාමාන්‍ය අභ්‍ය-රෙන් නාම දේවාලයන් ආදහන මෙවන් විශේෂ තැනක් ගනී. දළඹ, මලුදරේ පෙරහරට පසු ව අනෙක් දේවාල පෙරහරවලුට පෙරටුව නාම දේවාලයේ පෙරහර ගමන් කරයි. දවල් පෙරහරට ද සිටි දේවාලයන් ගේ නා දළඹ මාලිගයේ පෙරහරවල් එක් පිම සිදු වන්නේ ආදහන මෙවේ දී ය. මේ විශේෂ කාරණයට හේතු දැක්වන වෘත්තාක්ති නා එතිභාසික කරුණු ඇත්තේ ය. ඒ කරුණුවලින් මහනුවර කගරය බිජි වූ අන්දම ද පැකැදිලි වෙයි.

ස වන විකුම්බාභු

(ප්‍රූස්බූ මර්තු 1315 දී රජ පැමිණී) තුනුවක විකුම්බාභු රජ තුමා, විසින් මහනුවර කගරය බිජි කිරීමේ කටයුත්ක ආරැඹිහ කුඩ බව කියවෙක වෘත්තාක්තියක් ඇත්තේ ය. ගම්පාල රජයාතිය කොට සිටි එ තුමාට පේරදෙශීයේ ද උප කගරයක් ඇයේ ය. දැනුම මහනුවර පවතින ප්‍රදේශය එ කළ තුකලාකක් යිය. එහි ගොනා, මූල, දිවි, වලය් ඇද වන සානුන් සිටි ඔව ද කියාලෙයි.

ඇයලු දඩියම්

අමුරදු දෙදාහස් ගණකක් තිස්සේ කොයෙක් මූහුණු-වරින් ජ්‍යුලී අගේස්තු මාසවල දී ලක්දිව එක්තරා උන්සට විශේෂයක් තිබුණු බවට සාධක එමට ය.

පරිවාර ජනයා සමග පමණක් කො ට මූදකලාව ද මහ වන වැඩිදියම් කිරීමට මෙ රට රජ්‍යන් ප්‍රිය කළ බව දෙවන පැනියි කඩාවෙන් ද පැනදිලි වෙයි. මේ විකුම්බාභු රජ තුමා ද දිනෙක පේරදෙශීයේ සිට අද තුවර පිහිටි තිම පෙදෙසට පැමිණීයේ මූව දඩියම් කිරීමට ය.

ජය බිම්

අද උච්චවත්ත නමින් හැඳින්වෙන කුදා ගැටය මත කහින්කට සිය රජහට දක්කට ලැබුණේ කුඩා, ගල් ලෙනක් යට නිසෝල්මනේ කළුපකාවේ යෙදී සිටි පුද්ගලයෙකි. රජ ශේමින් සිංහ් ඔහු වෙත ගියේ ය. එ ගේ නිසෝල්මනේ සිටීමේ තේරුම කුමක් දැයි රජ පිළිකියේ ය. එට පිළි-කුරුදැන් හෙකෙම ‘මා, මේ කළුපකාවෙන් සිංහ්නේ ජය-බිම් ගැන ය. මේ තැන තාරෙයකට පූද්ගාලය’ සි පැවැසි ය. එ ගේ නම් තාරෙ ඉදි නො කොට බලා ඉත්තේ කුමක් නිසා, දැයි සාමාන්‍ය මිතිසකු ගේ වෙශින් සිටි රජ ඇසුවේ බහුව කරන සමව්වලයක් වශයෙනි.

කමා, විසින්වට උක් තී සිටි බව වැටහුණු ඒ ‘නිසෝල්මන් පුද්ගලයා’ ගල් දෙකක් ගෙන අසල වූ පදුරු දෙකකට ගැඹුවේ ය. එකකින් පට වූ හාව්‍ය පිටු පසින් මුහු බඳු යන්කට වුවයේ රාජ පදුරේ සිටි තරියෙකි. එක්කරා, සීම්-වක් දක්වා දුවු හාවා, ආපසු හැරියා, සමග සටන් කරන්-කට මෙන් එම්වින්කට පටන් ගනි. ගල් අසුකෙන් බව ඒ නිසෝල්මන් පුද්ගලයා තමන් කා, කකා, කරක කාදුකන්තා, අමකා, මේ ජයබිමක් බව තේරුණා දැයි ඇසුවේ ය.

තාථ දේවාලය

මේ නිසෝල්මන් කැනුක්කා, අනිකෙකු කොට සෞ-කණීස නමින් ප්‍රසිද්ධ ව සිටි බුජ්මණයා යැයි කියනි. ඔහු සිටි ගල් ලෙන අද ද උච්චවත්තන් දී දැකිය කැකි ය. ලැබුණ ගුහ ආරංච්‍යයෙන් තුවු වූ රජ ශේමේ කමා, කවරෙක් දැයි එම් ගොට ගොට තාරෙය ඉදි කිරීමේ කාර්යය හාර ගන්නේ ය. දැමුද මැදුරට ඉදිරි තිමේ අද දක්කට උකෙන කාථ දේවාලය සැදීමේ වඩා කටයුතු ගුහ මොහොතින් ආරම්භ කළුයේ. ජය බිම ඔන්නුව දැන් ඒ බුම්ජා ගේ නමින් අභින්ව කරය

හැඳින් එමට තරම් රජ තුමා, කෙලෙනි ගුණ දක් කෙතෙකි. මතු බුදු වන කෙනකු ලෙස ප්‍රසිද්ධ කාථ දෙවියන් සඳහා ම පළමු ගොඩිකාලීලා සැදීමට රජුට සින් ඒමට එවකට වූ ආගමික බලපෑම් හේතු වන්නට ඇත.

තාරෙය බිහි ඒම

කමන් හට රජ මාලිගයක් සැදීමට රජුට සින් නො, වියේ සෞකඩගල තාරෙය තමාට ආරංච්‍ය, සළුසින අප්පිදේ තැනක් හැරියට කුඩා ගන්නට සින් වූ නිසා, විය හැකි ය. ජය තිමේ පදිංචිය සඳහා, කුඩා වෙවල් සිඛිපයක් තැනවූ කමුන් ඒ සිසිවක් දක්නට කැන.

වත්දාවනී බිසිව

නව තාරෙය අප්පිදේධියේ ඉදි කරගෙන යද්දී පරසුරාම් උවදුරු නිසා, කම මවු නිසෝව ද මාතලේ අස්සිරිය කැමැති ගමට යැවු බවට කට කාථාවක් පවතී යැයි දැනට ආදහන මුලුවේ අව්‍යාපනී මයෙන්ගනයේ නා හිමි උඩුවාවල රේවක ස්වාමින්දුයේ පවසනි.

මේ කාථ ගැන කම අදහස් පළ කළ පුරුවාන්ක කොට දන්නා, ගරු වැලිපිට සරණංකර මල්වනු මහා නා-හිමි තුමෝ වත්දාවනී බිසිව ද මාතලේ අස්සිරිය කරම් ඇත තැනකට පිටන් කර හැමැට කරම් කරදර, විකුම්බාහු රජ-තුමාට කො වූ බව පවසනි. උන් වහන්සේ ගේ මතය අනුව වත්දාවනී බිසිව වාසය කළේ පෙරදෙණි තාරෙයේ ය.

ආදුහන මථව

නව තාරෙය ඉදි කර ගෙන යද්දී ආ කාලුත්‍යා කාලා ය. කම මවට මහන් බැහියකින් විසු විකුම්බාහු රජ තුමා, ඇගේ මලි සිරුර මහා පෙරහරනින් අභින්ව කරයට ගෙනවින්

ආදහනය කළ සාමාන්‍යයට “ආදහන මෙව්” යා ය කියනි. ඒ සොහොන මත නාම දේවාල හැඩායට විහාරයන් කරවා, මූණීයන් හට වූ තුමහන් ගෞරව, දරය ප්‍රකාශ කළේ ය.

එම සාමාන්‍ය අස්ථිර පාර්ශ්වයේ මහා සාමාන්‍යයට ප්‍රජා කළේ ය. ඒ අසලින් කනක ලද පන්සලේ හිසුන් හට දත් ගිලුන්පහින් සන්කාර ද සැලුස්වීය. කි: ට: 1592 පමණින් දී රජ වන් කොනත්පු බණධාර හෙවත් විමලරජම-සුරිය රජ තුම්, සෞකඩගල-ගිහිනා නගරය පළේ කරන්නට පටන් ගනි

සිවු දේවාල

පහත රට සිංහලයන් 15,000 ක් හා පර්‍යින් 8000 ක් ද සමග සෞකඩගල පුරුෂට පැමිණ් ද සිවුසා, සෙන්පත් එහ ගිනි දෙවියාට බන් කොට මස් පිණිස් එළඳෙනුන් මර බඩුන් ගේ ලෙසින් සතර මහ දේවාලයන් ගෙන් කොට තීග්‍රහයක් කිරීමේ කාවෙන් පැහැදිලි වන්නේ මේ අවදිය වන මිට සතර මහ දේවාලයන් ම පිහිටුව, තිබුණු බව ය.

ඇණ දෙව් කොට්ඨීලු

කිරීනි ජ්‍යෙෂ්ඨ තුම් රජ එ සියම් දේශයන් උප-සම්පදවට හිසුන් වැඩිමවන තුර, අද පවත්නා වගේ සෞකඩගල දළද පෙරහරක් කො මි ය. සිවු දේවාලයන් පෙරහර ගැටුණීට ගොස් දිය කපා ගන් “පැන් කළසා” තුන්පත් කරක දෙදේදේ කුවුකැලේ පිතිව ගණ දෙනී කොට්ඨීලු ය.

දළද පෙරහර

සියම් දේශයන් වැඩිම කළ උපල් මහ කෙරණුවන් ගේ උපදෙස් පිට තුවර අස්කු පෙරහරට දළද පෙරහර ද එක් කරන ගැඳී. දාවල පෙරහාර ද දේවාල පෙරහාර පිටන්

එන්නේ ගණදෙව් කොට්ඨීලුනි. දළද පෙරහර ඉදිරියට ගොස් දේවාල පෙරහර කුම් තීම දළද සිම්ට අගෙනරවයක් ලෙස සළකා කළ වෙනසේ දී ආදහන මෙව් ද රේට ඇතුළන් විය.

ආදහන මෙව් දී

දාවල පෙරහරට පෙර ද දළද මාලිගයේ පෙරහර කනර වන්නේ ආදහන මෙව් දී ය. දළද කරකුව (දන්ක බාතුව තැනු ව) විහාරයෙහි කුන්පත් කරනි. මූල රාත්‍රිය සියලු ප්‍රද ප්‍රජා නො අඩු ව පැවත්වීය යුතු ය. මෙහි දී කරකුව හාර ව ප්‍රද ප්‍රජා, කිරීමට සිරින්කෝ විහාරයිපත් නා සිම්, බිජනායකලා දෙදෙනෙක්, වරිටේරු රාල ඇතුළු මාලි-ගයේ කේවකයන් 4 දෙනෙක් හේවිසි කාරයන් කනර දෙනෙක් යන අය වෙති. පසු ද දාවල 12ව පමණ ආදහන මෙව්නේ පිටන් වන මාලිගාවේ පෙරහරට ත්‍රිකුණාමලේ එදියේ දී සමඟා වීම සඳහා දේවාල හනරේ පෙරහරවල් පැමිණෙනි. මහනුවර ඉතිහාසය හඩුලා කියා පාන කර-ණක් ගොස මේ සිද්ධිය මෙලෙසින් පැහැදිලි ව පෙනේ.